

หลวงตา
เล่าให้ฟัง

หนังสือรวมเรื่องประวัติการภาวนาของหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ชาติฉันเป็นชาติสู้่อ้าวยอเกร
นตฤธานี มุ่่นพรโค
ต่อไฉนเรจจะไม่กลับมาเกิดอีกแล้ว
ไม่มาเกิดก็ต่อไม่มาแบกมานามกอ๒ฤกษ์

เทศน์อบรมชาวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๓ (บ่าย)
กล้องของธรรม

เอกวรรณ นฤพาน
พระธรรมวิสุทธิมงคล
เอกอุ บุษบาติ อาชาไนย
วรรษาชัย วยเวลา หาเหตุ
นฤเบศวรรี สงฆ์วนา บุญญเขตต์
พานพบบน เกศเกล้า แทบเท้าครู
พระอรหันต์ ก้องกึก กรรมฐาน
ธรรมนำกาญจน์ ช่วยชาติ ราษฎร์ร่วมสู้
วิสุทธิจิต เมตตา ประชาช
มงคลผู้ แลลับ นับหนึ่งปี

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

วัดป่าบ้านตาด

หลวงตาเล่าให้ฟัง.-อุดรธานี

: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เพื่อนศิลป์, ๒๕๕๕. ๑๙๒ หน้า

๑. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)

๒. พระธรรมเทศนา. I. ชื่อเรื่อง

ISBN : ๙๗๘-๙๗๔-๗๖๒๒-๙๘-๐

พิมพ์ครั้งที่สอง : ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

จำนวนพิมพ์ : ๑๐,๐๐๐ เล่ม

(แจกเป็นธรรมทานห้ามจำหน่าย)

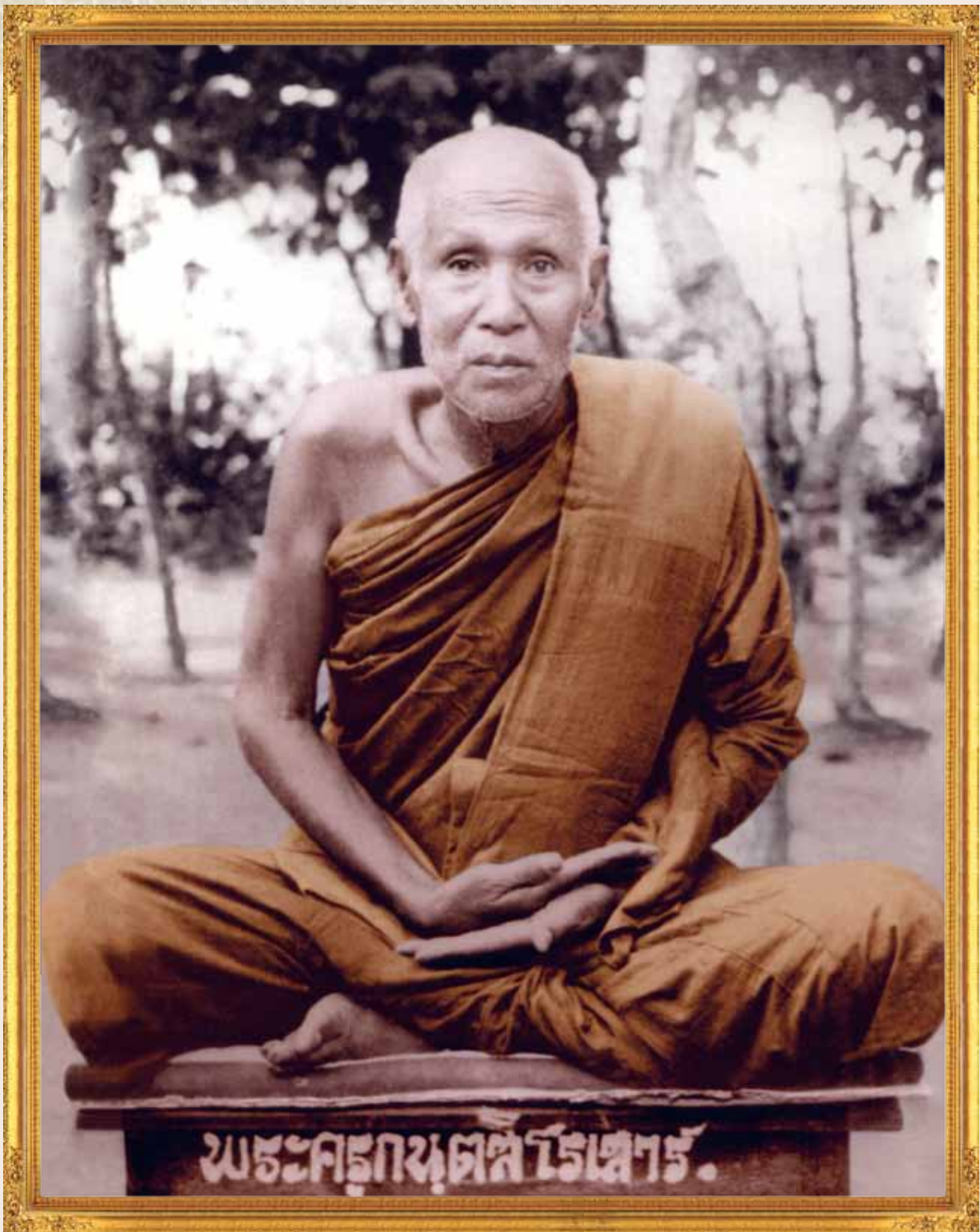
ออกแบบ/พิมพ์ที่ : หจก.เพื่อนศิลป์ Tel./Fax. : ๐๔๒-๓๔๗๑๐๓ E-mail : info@puensinp.com

Dhammaintrend ร่วมเผยแพร่และแบ่งปันเป็นธรรมทาน

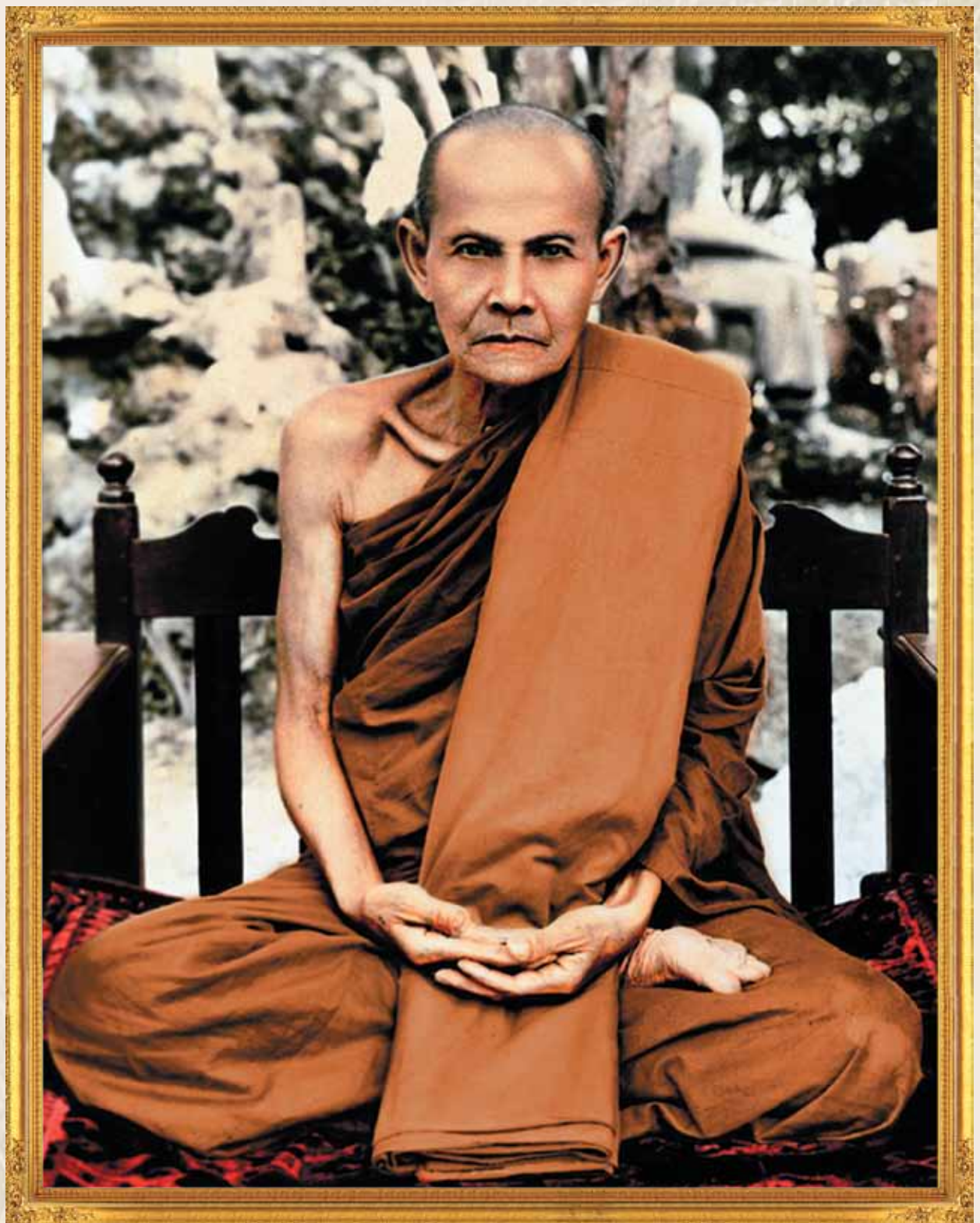

พระประธาน บนศาลาวัดป่าบ้านตาด

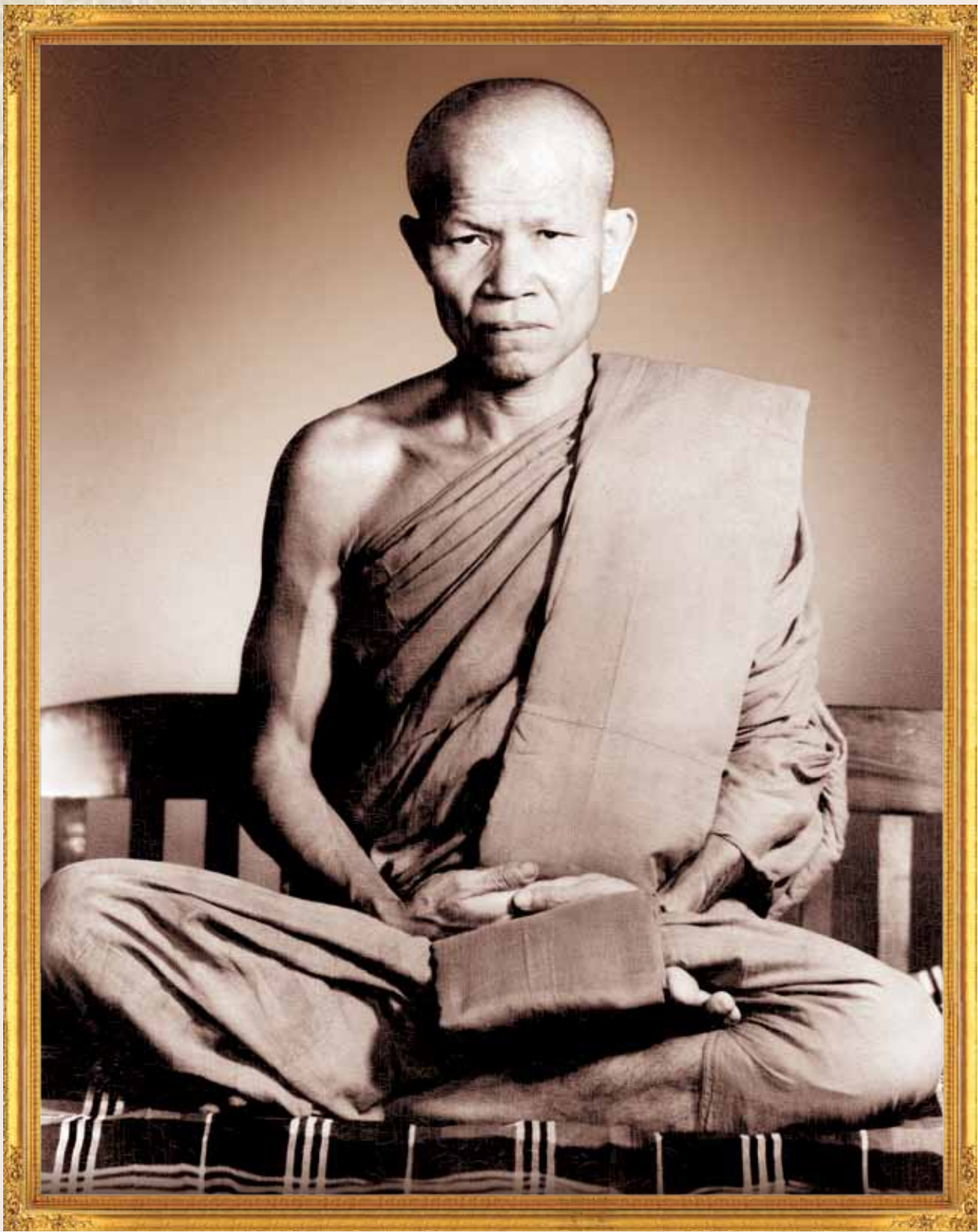

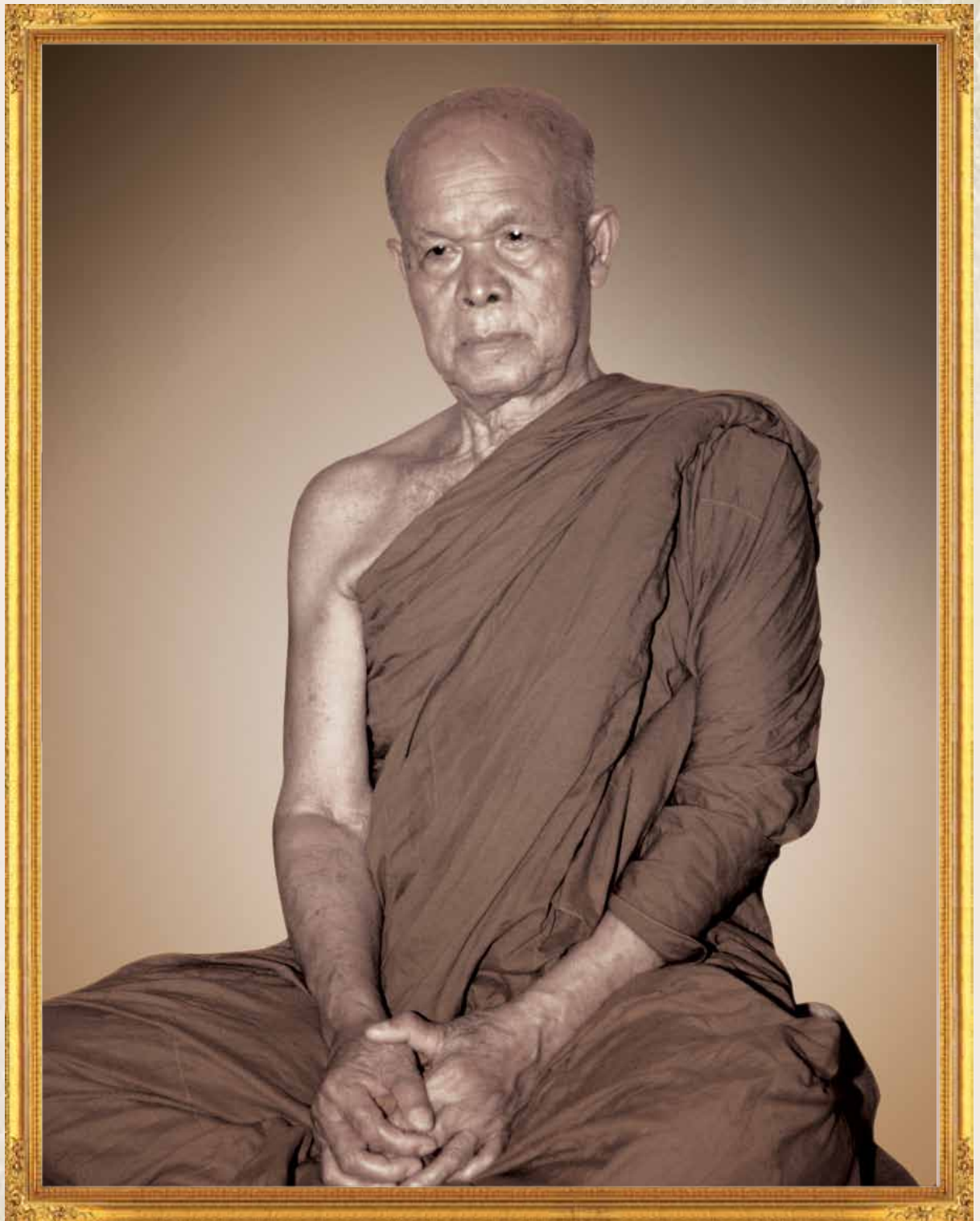
หลวงพ่อเสาร์ กนฺตสีโร

หลวงพ่อมีน ภูริทัตโต

หลวงพ่อตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

หลวงปู่บุญมี ปริษฐ์โณ

“ท่านบุญมีก็อยู่นาคูณ อันนี้ก็ดูว่า ๒๘ ปีอยู่กับเรา มีแต่เราไล่ออกไป ให้ไปตั้งรากฐานภาวนาสะตวกสบาย อยู่กับผู้ใหญ่มันเกรงอกเกรงใจท่านตลอด...ท่านบุญมีก็อยู่นาคูณ นี้อยู่กับเรามาานานนะ ท่านเหล่านี้ปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ ไม่มีที่ต้องตินะ”

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด

เมื่อเช้าวันที่ ๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ อัฐิเป็นพระธาตุสององค์

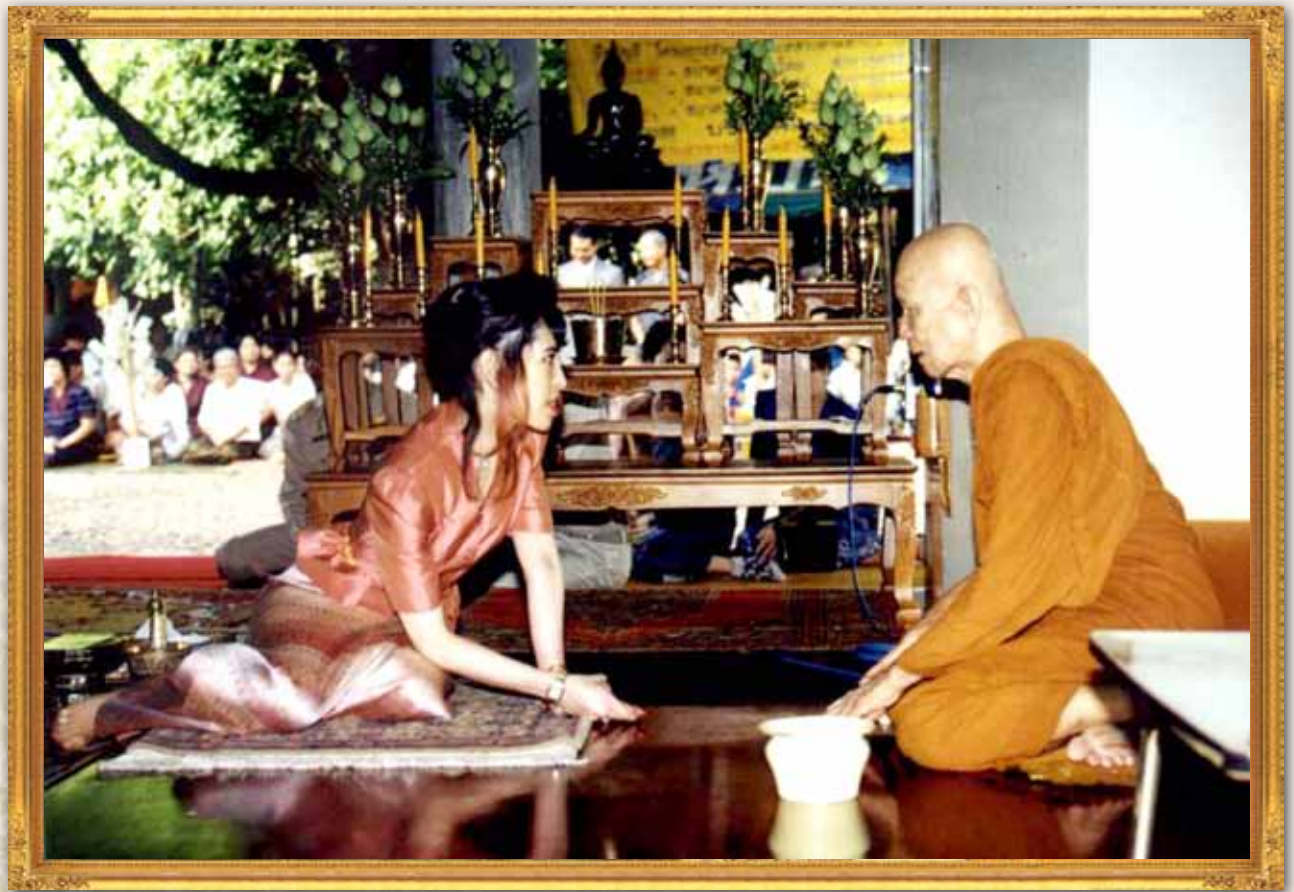

หลวงปู่ลี กุศลธโร

“เศรษฐีธรรมะนั้น ธรรมลีของเล่นเมื่อไร ใครไม่รู้เศรษฐีธรรม ใครไม่ค่อยรู้ ความเพียรเก่ง ไปกับเรา
ความเพียรเก่ง ใจเด็ด”

เทคนิชอบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด

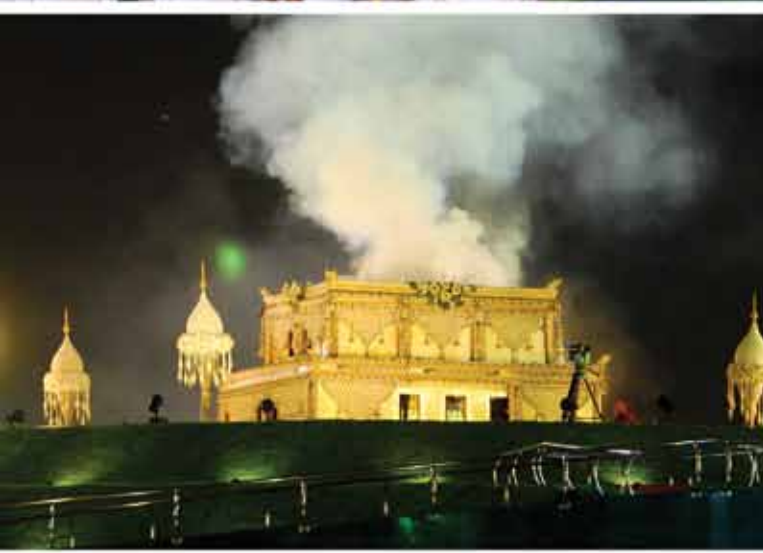
เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ ทุกข์ไม่มีแก่ผู้ไม่เกิด

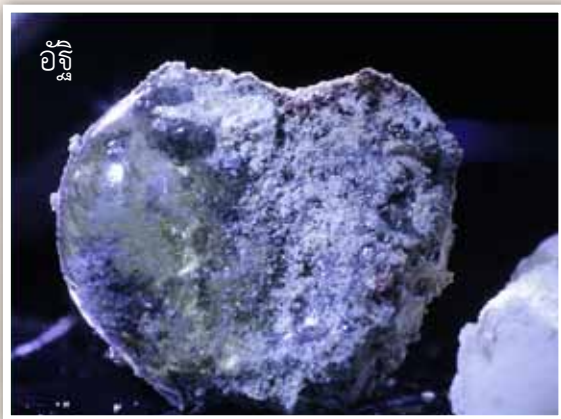

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงสรีระสังขาร
พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) ณ เมรุชั่วคราว วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด)
ตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ เวลา ๑๗ นาฬิกา

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า
อทิตยาทรกิติคุณ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงสรีระสังขารพระธรรมวิสุทธิมงคล
(หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) ณ เมรุชั่วคราว วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) ตำบลบ้านตาด
อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ เวลา ๑๗ นาฬิกา

เกศา

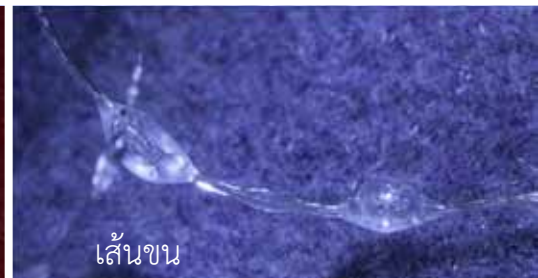
เกศา

โลหิต, น้ำเหลือง

ปัสสาวะ

คำนำ

ครั้งนั้น...เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน ได้ตรัสว่า “ดูก่อน อานนท์ ธรรมและวินัยใด ที่เราได้แสดงแล้วและบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย ธรรมและวินัยนั้น จักเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย โดยกาลที่เราล่วงลับไป”

ครั้งนั้น...เมื่อองค์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต นิพพาน หลวงตาพระมหาบัว เล่าให้ฟังว่า “เมื่อนั่งอาลัยอาวรณ์ถึงท่านด้วยความเคารพรักและเลื่อมใส พร้อมทั้งความหมัดหวังในท่าน ก็ได้อุบายต่างๆ ปรากฏขึ้นมาในขณะนั้นว่า วิธีการสั่งสอนของท่านเวลามีชีวิตอยู่ ท่านสั่งสอนอย่างไร ต้องจับเอาเจื่อนั้นแลมาเป็นครูสอนตน และท่านเคยย้ำเสมอว่า อยากรู้อะไรอย่าหนีจากรากฐานคือผู้รู้ภายในใจ ถ้าจิตมีความรู้แปลกๆ ซึ่งจะให้เกิดความเสียหายถ้าเราไม่สามารถพิจารณาความรู้ประเภทนั้นได้ ให้ย่อนจิตเข้าสู่ภายในเสีย อยากรู้อะไรก็ไม่เสียหาย ท่านสอนอย่างนี้ก็จับเอาเจื่อนั้นไว้แล้วนำไปปฏิบัติต่อตนเองเต็มความสามารถ” (เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๐๕ พ่อแม่ครูอาจารย์เป็นแบบอย่าง)

ครั้งนี้...เมื่อองค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน นิพพาน พวกเราทุกรูปทุกท่าน ควรจับมือร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการรักษามรดกที่องค์ท่านผู้เป็นพ่อแม่ครูอาจารย์พาดำเนินเป็นแบบอย่างมาทุกด้านทั้งมรดกธรรม-มรดกโลก ทั้งมรดกใน-มรดกนอก ที่สำคัญได้แก่ มรดกธรรมภายใน คือกรรมฐาน ซึ่งพวกเรารับการฝึกอบรมมาจากองค์ท่าน

เนื่องในโอกาส “เอกราช นฤพาน” คือ ครบรอบ ๑ ปี แห่งการนิพพานของพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) เวียนมาบรรจบในวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ในกาลนี้วัดป่าบ้านตาดได้จัดทำหนังสือที่ระลึก โดยมีการอ้างอิงพระธรรมเทศนาไว้อย่างถูกต้อง เพื่อเป็นตัวอย่างแนวทางในการรักษามรดกธรรมขององค์ท่านให้คงอยู่สืบทอดถึงอนุชนรุ่นหลังได้สามารถศึกษาและปฏิบัติตาม

พระสุตใจ ทันทมโน

พระสุตใจ ทันทมโน
เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด

คำชี้แจงของคณะศิษยานุศิษย์

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑ ปีแห่งการนิพพานของ พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) เวียนมาบรรจบในวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๕ ผู้รวมเรื่องและคณะศิษยานุศิษย์ วัดป่าบ้านตาดจึงช่วยกันจัดทำหนังสือและแผ่นซีดีไว้แจกเป็นธรรมทาน โดยมี...

วัตถุประสงค์ในการรวมเรื่อง ประวัติการภาวนาของหลวงตาพระมหาบัวในครั้งนี้ คือ

๑. เพื่อศึกษาคำสอนผ่านประวัติการภาวนาของหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
๒. เพื่อเทิดทูนบูชาและแสดงซึ่งกตเวทิตาต่อแม่ครูอาจารย์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการรวมเรื่อง ประวัติการภาวนาของหลวงตาพระมหาบัว ในครั้งนี้

๑. ผู้ศึกษาได้ทราบประวัติการภาวนา วิธีการปฏิบัติและผลการปฏิบัติอย่างชัดเจนตั้งแต่ต้นจนกระทั่งได้บรรลุธรรมสูงสุด
๒. ทำให้ผู้ที่ยังไม่มั่นใจเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติภาวนาตามคำสอนขององค์หลวงตาพระมหาบัว
๓. เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ต้องการปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ในชาติปัจจุบัน
๔. ทำให้เกิดความตื่นตัวในการรักษามรดกธรรมของหลวงตาพระมหาบัว ในฐานะพ่อแม่ครูอาจารย์ผู้เป็นเสาหลักแห่งวงกรรมฐานยุคปัจจุบันอย่างถูกต้อง และคงอยู่สืบต่อไปได้อย่างยั่งยืน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. จากเสียงกัณฑ์เทศน์ที่วัดป่าบ้านตาดเก็บรักษาไว้เท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน เป็นข้อมูลหลัก
๒. จากหนังสือที่หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน เขียนเองหรือได้ตรวจทานเอง
๓. จากการกราบเรียนถามครูอาจารย์ คือ หลวงปู่บุญมี ปริบูรณ์, หลวงปู่ลี กุศลธโร และครูอาจารย์ท่านอื่นๆ

ระยะเวลาในการจัดทำหนังสือ

รวบรวมข้อมูลและจัดทำต้นฉบับ เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๔ ถึง ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เขียนเรียงลำดับ

๑. พรรษา ๒. เวลา ๓. สถานที่ ๔. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ๕. บุคคลที่เกี่ยวข้อง ๖. วิธีการปฏิบัติ
ภาวนาขององค์ท่าน ๗. ผลการปฏิบัติภาวนาขององค์ท่าน ๘. คำพูดที่องค์ท่านรำพึงหรือพูดกับ
หลวงปู่มั่น ๙. อุบายการสอนของหลวงปู่มั่น แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นประวัติการภาวนา

หนังสือรวมเรื่องประวัติการภาวนาของหลวงตาพระมหาบัวเล่มนี้ได้รวบรวม เรียบเรียง
วิเคราะห์ข้อมูล แล้วจัดทำรูปเล่มในลักษณะที่ประชาชนทั่วไปสามารถอ่านเข้าใจได้ง่าย เนื้อหา
ของหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ หลวงตาเล่าประวัติการภาวนา เป็นการรวมเรื่องประวัติการภาวนาจากเสียงกัณฑ์
เทศน์ขององค์ท่านเองเป็นหลัก เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนได้ฟังหลวงตาฯ ท่านเล่าประวัติการภาวนา
ของตัวท่านเองให้เราฟังตั้งแต่ต้นจนได้บรรลุธรรมสูงสุด

ตอนที่ ๒ กัณฑ์เทศน์ที่หลวงตาเล่าประวัติการภาวนา ได้นำมาลงไว้เฉพาะกัณฑ์ที่สำคัญ
ต่อการแยกแยะวิธีการปฏิบัติภาวนาในแต่ละชั้นของหลวงตาฯ โดยรักษาภาษาพูดอันเป็นเอกลักษณ์
เฉพาะขององค์ท่าน

หนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาจากหลวงปู่บุญมี ปริบุญโญ
ที่ให้ข้อมูลและคำปรึกษาการรวมเรื่องประวัติการภาวนาขององค์หลวงตาและสนับสนุนปัจจัยเป็น
ทุนเริ่มต้นในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ เป็นเงินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) และ
ยังได้รับความเมตตาจากพระอาจารย์สุดใจ ทันทมนโณ ที่ได้กรุณาตรวจทานต้นฉบับพร้อมทั้งตั้งชื่อ
หนังสือเล่มนี้ว่า “หลวงตาเล่าให้ฟัง”

นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากครูบาอาจารย์ท่านอื่นๆ รวมทั้งความร่วมมือจาก
ฆราวาส ตลอดจนผู้มีจิตศรัทธาสมทบทุนในการจัดพิมพ์หนังสือในครั้งนี้

พระมหาพิศิษย์ ธีรปัญญา
และคณะศิษยานุศิษย์วัดป่าบ้านตาด
๓๐ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๕

สารบัญ

ตอนที่ ๑ หลวงตาเล่าประวัติการภาวนา

เหตุที่บวช

๒๓

ออกใช้ปัญญาพิจารณาอสุภะ

๓

อยากภาวนา (พ.ศ. ๒๔๗๗)

๒๕

ทดสอบด้วยวิธีต่างๆ

๕

ตั้งความสัตย์

๒๗

จิตว่าง (กัณยายน พ.ศ.๒๔๙๒)

๖

ออกปฏิบัติ (พ.ศ.๒๔๘๔)

๒๙

รู้สึกจะหมดหวัง (ตุลาคม พ.ศ.๒๔๙๒)

๘

พบพระอาจารย์มั่น (พ.ศ.๒๔๘๕)

๓๐

หมดแล้วที่พึ่ง (๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๙๒)

๑๐

จิตเสื่อม (พ.ศ.๒๔๘๕)

๓๒

งกับปัญหาธรรม (กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๙๓)

๑๒

ภาวนาตลอดรุ่ง (พ.ศ.๒๔๘๖)

๓๔

โรคเจ็บขัดในหัวอก (เมษายน พ.ศ.๒๔๙๓)

๑๖

โยมพ่อเสีย (พ.ศ.๒๔๘๗)

๓๕

ไม่สำคัญตน

๑๗

ดีดสุข

๓๘

ธรรมอัศจรรย์ (๑๕ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๙๓)

๑๘

เห็นกายที่หนองผือ

ลำดับปีการจำพรรษา

๔๕

ตารางสรุปหลวงตาเล่าให้ฟัง

๔๖

ตอนที่ ๒ ก้นท์เทศน์ที่หลวงตาเล่าประวัติการภาวนา

๔๙

เทศน์อบรมพระ
ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๐๗
ความโง่และความสงสัย/ความว่างของจิต.

๑๑๓

เทศน์อบรมฆราวาส
ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๑
พูดเปิดอกในสภา.

๖๐

เทศน์อบรมพระ
ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๑
บ่อยกลางเรือนของกิเลส.

๑๓๓

เทศน์อบรมฆราวาส
ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๓
บุญญาบารมีของพี่น้องชาวไทย.

๗๗

เทศน์อบรมพระ
ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑
ธรรมทายาท.

๑๔๗

เทศน์อบรมฆราวาส
ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๐
ผีใหญ่มาหา.

๙๓

เทศน์อบรมพระ
ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๓๐
ความถี่กลับซับซ้อนของจิตวิญญาน.

๑๕๗

บรรณานุกรม

ตอนที่ ๑ หลวงตาเล่าประวัติการภาวนา

หลวงตาเล่าให้ฟัง

หลวงตา ภาวนาฆ่ากิเลส เล่า เพียงเศษส่วนน้อยพอได้รู้
ให้ ลูกหลานได้คตिलองคิตดู ฟัง แล้วสู ฐัธรรมจริง ยิงจะทำ

เหตุที่บวช

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน เกิดเมื่อวันอังคารที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๕๖ ณ ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี บิดาชื่อ นายทองดี มารดาชื่อ นางแพง นามสกุล โลหิตดี เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๑๖ คน สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับสูงสุดในขณะนั้น เมื่อท่านมีอายุสมควรที่จะบวช โยมพ่อของท่านพูดว่า “กูขอให้มันบวชที่ไร มันไม่เคยตอบ มันไม่เคยพูด เหมือนไม่มีปากไม่มีหูว่าฉัน เวลากูตายแล้วจะไม่มีใครลากูขึ้นมาจากหม้อนรกเลย เลี้ยงลูกไว้หลายคนเท่าไร กูพอจะได้อาศัย มันก็ไม่ได้เรื่อง ถ้ากูอาศัยบักบัวนี้ไม่ได้แล้วกูก็หมด” พอว่าอย่างนั้น น้ำตาพ่อร่วงปุปปูปๆ เรามองไปเห็น แม่เองมองเห็นพ่อน้ำตาร่วง แม่ก็น้ำตาร่วง เราก็โดดออกจากที่รับประทานปูปปูปหนีไปเลย นั่นแหละเป็นต้นเหตุที่ทำให้เราตัดสินใจบวช^๑

^๑ เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒ คนจริงยอมถึงธรรมจริง.

สุดท้ายที่จะได้บวชนี้ นี่อำนาจแห่งพ่อแม่รักเรา แล้วเราก็รักพ่อแม่ สะดุดใจถึงกับสะเทือน... คำว่า พ่อแม่รักลูก เสียสละทุกอย่าง ลูกทุกคนเราเห็นอยู่ เวลาพ่อแม่เลี้ยงลูกเราดูอยู่ เราเป็นลูกผู้ใหญ่ดูลูกผู้น้อยที่พ่อแม่เลี้ยงดูทุกอย่างๆ ประมวลเข้ามาในตัวของเราหมด นี่ละ เหตุที่จะสละบวชได้ สรุปลงความลงได้ ที่เราบวชนี้ก็เพราะพ่อแม่รักเรามากที่สุด ลูกทุกๆ คนเลี้ยงเอาเป็นเอาตายเข้าว่าเลย ทุกๆ คนจนกระทั่งมาถึงตัวของเราก็เลี้ยงแบบเดียวกันเลย แล้วทำไมพ่อแม่ขอเพียงเท่านั้น ขอไม่ได้มีอย่างหรือ ลูกทั้งคน

นี่ละ เป็นส่วนสำคัญที่ว่าพ่อแม่รักลูกมาก รักอย่างที่ว่านี้เสียสละทุกอย่างแล้วมามอบความไว้วางใจให้ลูกเพียงเท่านั้นไม่ได้เรื่อง พ่อแม่ น้ำตาตกเลย เสียใจมากทีเดียว ถ้ากูหวังพึ่งไอนี้ไม่ได้แล้ว กูไม่มีวันหวังใครแหละ ลูกทั้งหมดกูไม่หวัง กูหวังพึ่งคนเดียวเท่านั้น มันถึงใจ ก๊กเลย! นี่ละ เรียกว่าพ่อแม่รักลูก รักอย่างไรบ้าง พิจารณาเอาทุกคน ออกมาจากหัวดับหัวปอด พ่อแม่มาให้ลูก ไม่เสียตายอะไรทั้งหมดชีวิตจิตใจ มอบให้ลูกหมดเลย นี่จึงเรียกว่า **“ความรัก”**^๒

บิดา มารดา และน้องสาว ของหลวงตา

อยากภาวนา (พ.ศ. ๒๕๓๗)

ท่านได้บรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ วัดโยธานิมิตร บ้านหนองขอนกว้าง ตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันอังคารที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ตรงกับ วันขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๗ ปีมะแม พระธรรมเจดีย์ (จุม พันธุโล) วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูปลัดอ่อนตา เขมังกโร วัดโยธานิมิตร เป็นพระกรรมวาจาจารย์

ตั้งแต่ก่อนที่เป็นนาคอยู่ในโบสถ์ในวัดนั้นก็เห็นท่านพระครูตอนเช้าๆ ท่านลงเดินจงกรม แต่เช้า ตี ๔ ท่านลงไปเดินจงกรม พอสว่างแล้ว ท่านก็เข้าโบสถ์แล้วไหว้พระทำวัตรเช้า พอเสร็จแล้ว พระก็ออกบิณฑบาต นี่เป็นประจำอยู่วัดโยธานิมิตร... เวลาบวชแล้วก็เรียนภาวนากับท่าน อยากภาวนา แล้วจะภาวนายังไง ท่านว่า “**เอื้อ พุทฺโธนะ ภาวนาพุทฺโธนะ เราก็ภาวนาพุทฺโธเหมือนกัน**” ท่านว่านั่น

เราก็จับเอานั่นมาภาวนา ภาวนาสะเปะสะปะตามภาษาคนอยากภาวนาแต่ยังไม่รู้ผล เป็นยังไงก็ภาวนาไป บังคับจิตใจให้สงบไม่นานเอาสติไม่อยู่สติก็เผลอ สติเผลอไปแล้วจิตจะสงบไม่ได้ เมื่อสติเผลอ แล้วก็นอนภาวนา วันหลังเวลาไหนภาวนาก็ตั้งสติได้ขณะแรกครั้งต่อไปก็เลสลากแล้ว สติก็อ้าปากไม่มีหวัง ก็เลเสเอาไปกินแล้ว ก็ทำไป... หยุดเรียนหนังสือแล้วเราสละเวลาหนึ่งชั่วโมง นั่งภาวนาอย่างนี้ก่อนนอน เป็นความชอบใจมีนิสัยชอบบอ้อย่างนั้นลึกๆ

บทเวลามันจะเป็น นึกพุทโธๆ ภาวนา ไปตามประสีประสาก็ไม่เคยเห็นผลจากการภาวนาว่าจะเป็นอย่างไร จะว่าสงบ พอนึกพุทโธๆ จิตที่มันชานอยู่นั้นด้วยความคิดความปรุงต่างๆ เหมือนเรตาคากแห้ว ทีนี้พอระลึกพุทโธๆ มันเหมือนเราดึงจอมแหเข้ามาเป็นอย่างนั้น ดิ้นแหก็หดเข้ามา ย่นเข้ามาๆ ค่อยหดเข้ามาๆ ก็เป็นจุดที่ให้จิตสนใจมากขึ้น มันก็จ่อเข้าไป สติจ่อเข้าไปเรื่อยๆ มันค่อยหดเข้ามา กระแสของจิต ค่อยย่นเข้ามาๆ ย่นเข้ามาจนกระทั่งถึงใจเลยนะ นี่เป็นครั้งแรกที่เราบวชใหม่ๆ เรายังไม่รู้เรื่องราว พอเข้ามาถึงใจแล้วหยุดก็เลยเทียบนะ ทีนี้ปรากฏว่ามันว่างหมดเลย ยังเหลืออยู่เฉพาะความรู้ที่เด่นอัศจรรย์ โอ๊ย! เกิดความอัศจรรย์ ตื่นเต้นนะเวลานั้น โอ๊ย! ทำไมจิตเราอัศจรรย์ เอาขนาดนี้ เราก็ไม่เคยเห็นเคยได้ยิน วันนี้ได้ปรากฏแล้ว ทีนี้ความตื่นเต้นมันเลยไปเขย่าจิต

ที่สงบให้ขยายตัวออกมาถอนออกมาเสีย โอ๊ย! เสียตาย พยายามทำอีกมันก็ไม่ได้...

ทำวันหลังขยับใส่เรื่อยมันก็ไม่ได้เรื่อง เพราะสัญญาอารมณ์มันไปหมายอดีตที่เคยเป็นมาแล้ว... มันไม่อยู่กับพุทโธให้เป็นปัจจุบันมันก็เลยไม่ได้เรื่อง... จนกระทั่งจิตใจมันเหมือนหนึ่งว่าหมดหวัง โอ๊ย! ได้ไม่ได้ช่างเถอะ ทำไปอย่างนี้ ทีนี้มันก็ปล่อยอารมณ์ที่มันไปคาดไปหมายไว้ในอดีต เข้ามาเป็นปัจจุบันแล้วมันก็ลงได้อีก ลงอัศจรรย์เหมือนเดิมแล้วก็ปั่นขึ้นอีกนะ วันหลังขยับใหญ่จะเอามันก็ไม่ได้อีกแหละ... นี่เราสรุปเลยว่าเราเรียนหนังสืออยู่ ๗ ปี เราได้จิตที่สงบแบบนี้ ๓ วัน ได้สามหนเท่านั้นเรียนหนังสือ ตั้งเจ็ดปีเต็มๆ แต่มันได้หลักไว้แล้วนั้นนะ คือมันไม่ถอนความเชื่อที่จิตเป็นของอัศจรรย์^๓

นี่เล่าเป็นคติให้หมู่เพื่อนฟังเรื่องความจริงจัง เรียบๆ จริงๆ ไม่ถ้อย แต่สำคัญที่เรียนธรรมะ เข้าไปตรงไหนมันสะดุดใจ เอ๊ะๆ ชอบกลๆ เข้าๆ ไปเรื่อยๆ... อ่านพุทธประวัติเข้าไปและอ่านสาวก ประวัติเข้าไปอีก โอ้โฮ ที่นี้ใจหมุนตัวๆ นั้นแลเรื่องที่จะอยู่ไป เรื่องภายนอกก็ค่อยจิตไปจางไป เรื่องธรรมะก็หมุนตัวๆ ดูดดื่มเข้าไปเรื่อยๆ... อยากพันทุกข์เหลือกำลัง พุดง่ายๆ อยากเป็น พระอรหันต์นั่นเอง เห็นพระพุทธเจ้าก็เป็นพระอรหันต์ สาวกทั้งหลายออกมาจากสกุลต่างๆ สกุล พระราชา มหาเศรษฐี กุฎุมพี พ่อค้า ประชาชน ตลอดคนธรรมดา องค์ไหนออกมาจากสกุลใด ไปบำเพ็ญในป่าในเขาหลังจากได้รับพระโอวาทจากพระพุทธเจ้าแล้ว เดียวองค์นั้นสำเร็จพระอรหันต์ อยู่ที่นั่น องค์นั้นสำเร็จอยู่นั้นอยู่ในป่า นั้น อยู่ในเขา ลูกนั้น ในท่าเลนี้ มีแต่ที่สงบสงัด การประกอบ ความพากเพียรของท่านทำอย่างเอาจริงเอาจัง เป็นเนื้อเป็นหนัง เอาเป็นเอาตายเข้าว่าจริงๆ ท่านไม่ทำหละๆ หละๆ เล่นๆ ลูบๆ คลำๆ เหมือนอย่างเราทั้งหลายทำ ผลของท่านแสดงออกมา เป็นความอัศจรรย์เป็นพระอรหันต์วิเศษๆ นี่ละมันถึงใจ^๔

๒) ตั้งความสัตย์

ความเชื่อว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้ก็ดี สาวกอรหันต์ทั้งหลายตรัสรู้เป็นผู้บริสุทธิ์ก็ดี รู้สึกจะมีความเชื่อมั่นเข้าอย่างเต็มที่ตามนิสัยของปุถุชน เหตุที่จะเป็นอุปสรรคแก่ตนเองอยู่ในระยะเริ่มต้นนี้ก็คือ

(๑) สงสัยปฏิบัติที่เราดำเนินไปตามท่านนี้จะถึงจุดที่ท่านถึงหรือไม่

(๒) หรือว่าทางเหล่านี้จะกลายเป็นขวากเป็นหนามไปเสีย

(๓) หรือจะกลายเป็นทางผิดไปเสียทั้งๆ ที่พระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลายเดินทางสายนี้ไปแล้ว ถึงแดนแห่งความเกษม นี่เป็นเรื่องสงสัยปฏิบัติอันเป็นฝ่ายเหตุ

ที่นี้ฝ่ายผล ก็เป็นเหตุให้มีความสงสัยอีกเช่นเดียวกันว่าเวลานี้มรรคผลนิพพานจะมีอยู่ เหมือนครั้งพุทธกาลหรือไม่ ความสงสัยที่ปรากฏอยู่ ภายในใจเช่นนี้ ไม่สามารถระบายให้ผู้ใด ผู้หนึ่งฟังได้เพราะเข้าใจว่าจะไม่มีใครสามารถแก้ไขความสงสัยของเราให้หมดไปจากจิตใจ จึงเป็นเหตุ ให้มีความสนใจและมุ่งที่จะพบท่านพระอาจารย์มันอยู่เสมอ แม้จะไม่เคยเห็นหน้าเห็นตาท่านก็ตาม แต่ได้ยึดนิกตติศัพทกิตติคุณของท่านฟังขจรมาจากจังหวัดเชียงใหม่ว่าท่านเป็นพระสำคัญ โดยมาก ผู้ที่มาเล่าให้ฟังนั้นจะไม่เล่าชั้นธรรมในอริยมุขธรรมตา แต่จะเล่าถึงอรหันตภูมิของท่านทั้งนั้น จึงเป็นเหตุให้มั่นใจว่าเมื่อเราได้ศึกษาให้เต็มภูมิความสัตย์ของเราที่ตั้งไว้แล้ว ยังไงเราจะต้องพยายาม

^๔ เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒ คนจริงยอมถึงธรรมจริง.

วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

ไปอยู่สำนักของท่าน ศึกษาอบรมจากท่าน เพื่อจะตัดข้อข้องใจในความสงสัยของเรา ที่มีฝังใจอยู่ ณ บัดนี้

ความสัตย์ที่เคยตั้งไว้ต่อตนเองนั้น คือ การสอบเปรียญขอให้จบเพียง ๓ ประโยคเท่านั้น ส่วนนักธรรมจะได้ชั้นไหนก็ตามไม่เป็นปัญหา เมื่อเปรียญได้จบ ๓ ประโยคแล้วจะออกปฏิบัติ โดยถ่ายเดียว จะไม่ยอมศึกษาเล่าเรียนและสอบ ประโยคต่อไปเป็นอันขาด นี่เป็นความสัตย์ที่ตั้งไว้^๕

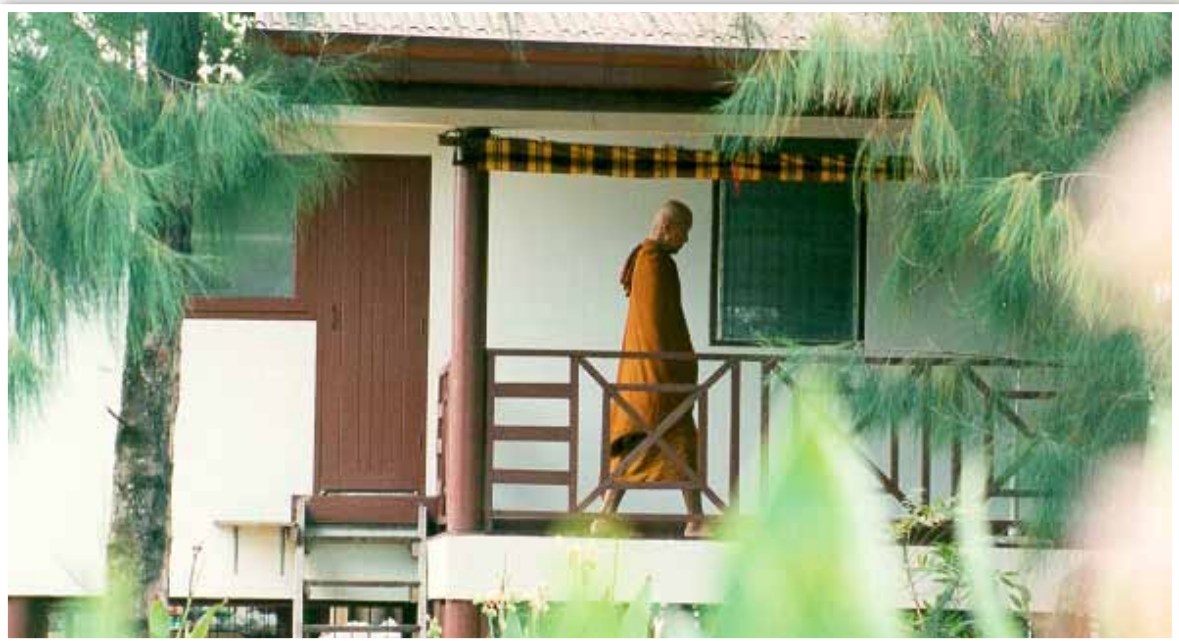
ออกปฏิบัติ (พ.ศ.๒๔๘๔)

พอเดินทางไปถึงจังหวัดเชียงใหม่ ก็เฝ้าอยู่ ท่านพระอาจารย์มั่นถูกท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ จังหวัดอุดรธานีอาราธนาให้ไปพัก จำพรรษาอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ท่านกำลังออกเดินทางออกจากที่เวกมาพักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ไล่เลี่ยกับทางนี้ไปถึง... คราวนั้น ท่านพักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวงไม่กี่วันก็ออกเดินทาง มาจังหวัดอุดรธานีกับคณะลูกศิษย์ของท่าน ส่วนเราพยายามเรียนหนังสืออยู่ที่วัดเจดีย์หลวง พอสอบเปรียญได้ก็เข้าไปกรุงเทพฯ เพื่อมุ่งหน้า ออกปฏิบัติกรรมฐานตามคำสัตย์ที่ตั้งไว้ แต่ถูกผู้ใหญ่ (พระญาณดิลก ภายหลังได้เป็น สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า พิมพ์ ธัมมธโร) ส่งให้อยู่ที่นั่น ด้วยความเมตตาหวังอนุเคราะห์ทางด้านปริยัติ พยายามหาทางหลีกเลี่ยงเพื่อปฏิบัติตามความตั้งใจ และคำสัตย์ที่ตั้งไว้แล้ว... พอมีโอกาสปลีกตัว

ออกจากกรุงเทพฯ ได้ในเวลานั้น... ตอนกลางคืนก็เข้านั่งตั้งสัจจาธิษฐานขอบันดาลจากพระธรรม เพื่อเป็นการสนับสนุนความแน่ใจในการออกคราวนี้...ถ้าจะได้ออกปฏิบัติกรรมฐานตามที่ได้ตั้งคำสัตย์ โดยความสะดวกด้วย ออกไปแล้วจะได้สมความปรารถนาด้วย ขอให้เรื่องนิมิตที่แปลกประหลาด ได้แสดงขึ้นภายในใจของเราในคืนวันนี้ จะรู้ทางด้านภavnาก็ตาม จะรู้ทางด้านคำฝันก็ตาม เพราะวันนี้ ได้ตั้งคำสัตย์ไว้ อธิษฐานไว้อย่างนี้ ขอให้มึนนิมิตแปลกประหลาดขึ้นมา แต่ถ้าหากว่าออกไปแล้ว ไม่สมหวังก็ดี หรือไม่ได้ออกก็ดี นิมิตที่แสดงขึ้นมานั้นให้แสดงเหตุที่ไม่สมหวังซึ่งไม่พอใจ...

พอหลับลงไปเท่านั้นปรากฏว่าได้เหาะขึ้นไปบนอากาศ เวลาที่เหาะขึ้นไปนั้นปรากฏว่าได้เหาะขึ้นจากพระนครหลวงแต่ไม่ใช่เป็นพระนครหลวงกรุงเทพฯ เรา จะเป็นนครหลวงอะไรก็ไม่ทราบ กว้างจนสุดสายหุสายตา แล้วก็เหาะรอบพระนครหลวงนั้น ๓ รอบแล้วกลับลงมา พอกลับลงมาถึงที่แล้ว พอดีก็ตื่นขึ้นมาตี ๔ พอดี... พอฉันจ้งหันเสร็จแล้วก็เข้าไปลาสมเด็จพระราชาธิบดีจกกราบลาสมเด็จพระมหาวิระวงศ์ ท่าน (สมเด็จพระมหาวิระวงศ์ อ้วน ติสโส เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส) ก็พอดีบุญก็ช่วย ท่านก็ยินดีให้ไปได้

ออกมาที่แรกก็มาจำพรรษาโคราช อำเภอจักราช เพราะตามท่านอาจารย์มั่นไม่ทัน ก็เร่งตั้งแต่มาถึงที่แรก ไม่นานจิตก็ได้ความสงบเพราะทำทั้งวันทั้งคืนไม่ยอมทำงานอะไรทั้งนั้นนอกจากงานสมาธิภาวนาเดินจงกรมอย่างเดียวตามประสาของคนล้มลุกคลุกคลานนั้นแหละ จิตมั่นก็สงบได้ ก็เร่งใหญ่เลย... **ตอนนั้นสมาธิไม่ใช่เล่นเหมือนกันนะ แน่นปึ้งเลยเทียว แน่ใจว่ามรรคผลนิพพานมีแล้ว เพราะจิตมั่นแน่นปึ้งไม่สะทกสะท้านกับอะไร^๗**

ณ สวนแสงธรรม

๖ แฉ่นดวงใจ หน้า ๒๒๒-๒๒๔.

๗ เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ธรรมทายาท.

รูปปั้นหลวงปู่มั่น วัดป่าบ้านโคก

กุฏิหลวงปู่มั่น วัดป่าบ้านโคก

พบพระอาจารย์มั่น (พ.ศ.๒๔๘๕)

จากนครราชสีมา มาจังหวัดอุดรธานีนี้ จุดประสงค์ก็เพื่อจะมาให้ทันพระอาจารย์มั่น ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่วัดโนนนิเวศน์ อุดรธานี แต่ก็มาไม่ทันท่านเพราะท่านถูกนิมนต์ไปจังหวัดสกลนครเสียก่อน จึงเลยไปพักอยู่ที่วัดทุ่งสว่าง จังหวัดหนองคายประมาณสามเดือนกว่า พอถึงเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๕ ก็ออกเดินทางจากหนองคายไปจังหวัดสกลนครและเดินทางต่อไปถึงวัดท่านพระอาจารย์มั่นที่ตั้งอยู่บ้านโคก ตำบลตองโขบ... ในบทรกรรมที่แสดงให้ฟังในคืนวันที่ไปถึง...เป็นบทรกรรมที่ฝังลึกอยู่ภายในใจจนบัดนี้ว่า

“ท่านมหาก็นับว่าเรียนมาพอสมควรจนปรากฏนามเป็นมหา ผมจะพูดธรรมให้ฟังเพื่อเป็นข้อคิด แต่อย่าเข้าใจว่าผมประมาทธรรมของพระพุทธเจ้านะ เวลานี้ธรรมที่ท่านเรียนมาได้มากได้น้อยยังไม่อำนวยประโยชน์ให้ท่านสมภูมิที่เป็นเปรียญ นอกจากจะเป็นอุปสรรคต่อการภาวนาของท่านในเวลานี้เท่านั้น เพราะท่านจะอดเป็นกังวลและนำธรรมที่เรียนมานั้นเข้ามาเทียบเคียงไม่ได้ในขณะที่ทำใจสงบ ดังนั้นเพื่อความสะดวกในเวลาจะทำความสงบให้แก้ไขขอให้ท่านที่จะทำใจให้สงบยกภูเขาไว้ก่อนในบรรดาธรรมที่ท่านได้เรียนมา ต่อเมื่อถึงกาลที่ธรรมซึ่งท่านเรียนมาจะเข้ามาช่วยสนับสนุน

ให้ท่านได้รับประโยชน์ขึ้นมากแล้ว ธรรมที่เรียนมาทั้งหมดจะวิ่งเข้ามาประสานกันกับทางด้านปฏิบัติ และกลมกลืนกันได้อย่างสนิท ทั้งเป็นธรรมแบบพิมพ์ซึ่งเราควรจะพยายามปรับปรุงจิตใจให้เป็นไปตามด้วย แต่เวลานี้ผมยังไม่อยากจะให้ท่านเป็นอารมณ์กับธรรมที่ท่านเล่าเรียนมา อย่างไรก็ตามอะไรก็ตามจะสงบลงได้หรือจะใช้ปัญญาค้นคิดในชั้นนี้ขอให้ท่านทำอยู่ในวงกายนี้ก่อนเพราะธรรมในตำราท่านชี้เข้ามาในชั้นนี้ทั้งนั้น แต่หลักฐานของจิตยังไม่มีจึงไม่สามารถนำธรรมที่เรียนมาจากตำรานั้นเข้ามาเป็นประโยชน์แก่ตนได้และยังจะกลายเป็นสัญญาอารมณ์ คาคะเนไปทีอื่น จนกลายเป็นคนที่ไม่ดีสัก เพราะจิตติดปริยัติในลักษณะไม่ใช่ทางของพระพุทธเจ้า ขอให้ท่านนำธรรมที่ผมพูดให้ฟังไปคิดดู **ถ้าท่านตั้งใจปฏิบัติไม่ทอดลอย วันหนึ่งข้างหน้าธรรมที่กล่าวนี้จะประทับใจท่านแน่นอน**” เท่าที่จำได้ในวันนี้ก็นำมาเล่าให้ฟังเพียงเท่านี้^๘

ไปอยู่กับท่านได้ประมาณสัก ๔-๕ คืนเท่านั้นละมัง ความฝันก็เป็นเรื่องความฝันอัศจรรย์เหมือนกัน ฝันว่าได้สะพายบาตร แบกกลด ครองผ้าด้วยดีไปตามทางอันรกชัฏ สองฟากทางแยกไปไหนไม่ได้ มีแต่ขวากแต่หนามเต็มไปหมด... พอไปถึงที่แห่งหนึ่งก็มีกอไผ่หนาๆ ล้มทับขวางทางไว้หาทางไปไม่ได้... ช่องที่ทางเดินไปตรงนั้นแหละเป็นช่องนิดหน่อยพอที่จะบีกขึ้นไป... เจ้าของก็คืบคลานไป... พยายามบีกขึ้นกันอยู่นั้นเป็นเวลานาน พอดีเจ้าของก็พันไปได้ ข้างหน้าเป็นมหาสมุทรมองไปฝั่งโน้นไม่มี เห็นแต่ฝั่งที่เจ้าของยืนอยู่เท่านั้นและมองเห็นเกาะหนึ่งอยู่โน้นไกลมากเราก็ขึ้นนั่งเรือ... พอไปถึงเกาะนั้นแล้ว... ขึ้นบนฝั่ง... ปีนเขาขึ้นไปๆ ก็ไปเห็นท่านอาจารย์มั่น... กำลังนั่งตำหมากจ็อกๆ อยู่ “อ้าว! ท่านมหามาได้อย่างไร? ทางสายนี้ใครมาได้เมื่อไหร่ ท่านมหามาได้อย่างไรกัน?” “กระผมนั่งเรือมา ขึ้นเรือมา” “โอโฮ ทางนี้มันมายากนา ใครๆ ไม่กล้าเสี่ยงตายมากันหรอก เอ้า ถ้าอย่างนั้นตำหมากให้หน่อย” ท่านก็ยื่นตะบันหมากให้ เราก็ตำจ็อกๆ ได้ ๒-๓ จ็อกเลยรู้สึกตัวตื่น

พอตื่นเข้ามาก็เลยไปเล่าความฝันให้ท่านฟัง ท่านพูดทำนายได้ดีมาก “เอ้อ ที่ฝันนี้เป็นมงคลอย่างยิ่งแล้วนะ นี่เป็นแบบเป็นฉบับในปฏิปทาของท่านไม่เคลื่อนคลาดนะ ให้ท่านดำเนินตามปฏิปทาที่ท่านฝันนี้ เบื้องต้นจะยากลำบากที่สุดนะ ท่านต้องเอาให้ดี ท่านอย่าทอดลอย เบื้องต้นนี้ลำบาก ดูท่านลอดกอไผ่มาทั้งก่อนนั้นแหละลำบากมากตรงนั้น เอาให้ดี อย่าถอยหลังเป็นอันขาด พอพ้นจากนั้นไปแล้วก็วิ่งว้างไปได้สบายจนถึงเกาะ อันนั้นไม่ยาก ตรงนี้ตรงยากนา... เป็นกับตาย ท่านอย่าถอยตรงนี้ ครั้งแรกนี้ยากที่สุด”^๙

^๘ แฉกดวงใจ หน้า ๒๒๔-๒๒๕.

^๙ เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ธรรมทายาท.

กุฏิหลวงปู่มั่น วัดป่าบ้านโคก

จิตเสื่อม (พ.ศ.๒๕๕๕)

ก่อนที่จะเข้าอยู่ปฏิบัติกับท่านอาจารย์มั่น นั้น ท่านไปพัก ณ บ้านเกิด เนื่องจากเอากลดเก่ามาใช้มันจึงขาดหลุดลุ่ยเลยไปทำกลดหลังหนึ่งปรากฏว่าในด้านสมาธิเริ่มเสื่อมลงเป็นเวลาหนึ่งปีห้าเดือน

ขั้นที่ล้มลุกคลุกคลานก็เหมือนอย่างเราๆ ท่านๆ ทั้งหลายที่ปฏิบัติอยู่นี้แล เอาเกือบเป็นเกือบตายก็ให้มันเหยียบเอาๆ อยู่นั่น เหมือนเซ็นครกขึ้นบนจอมปลวก กลิ้งไปมันกลิ้งทับหัวเราต่อหน้าต่อตาเพราะเราไม่มีกำลังสามารถต้านทานมันไว้ได้ นี่ก็เลสซึ่งเป็นเหมือนครกก็เหมือนกันเวลามีอำนาจมากมันกลิ้งทับเราอย่างนั้นเหมือนกัน ผมเคยเป็นมาแล้วทั้งนั้นไม่ใช่เอามาคุยอวดหมู่เพื่อนนะ ผมพูดไปตามความเป็นจริง บางทีน้ำตาาร่วงกัดฟันนะ เมื่อไรก็จะได้อาามิ่งสักทีนะ ถึงขนาดนั้นนะ...อย่างคราวที่จิตเสื่อมนั้นแหละ เราได้เห็นประจักษ์ตัวทีเดียว จิตเข้าได้บ้าง ไม่ได้บ้าง แต่ก่อนเข้าได้สนิทเหมือนหินนะเวลามันเป็น จิตเป็นสมาธิแน่นเหมือนหิน สุดท้ายมันก็เสื่อมเพราะความไม่รอบคอบของตัวเอง ไม่รู้จักวิธีรักษา...

เราเป็นอย่างนั้นจริงๆ เวลามันเสื่อมลงไปนี้ ความเคียดความแค้นนี้ แหม...ทุกข์ ทุกข์แสนสาหัสไม่มีอะไรทุกข์ยิ่งกว่าในหัวใจเรานะ ไม่มีอะไรทุกข์ยิ่งกว่าสมาธิเสื่อม แต่ก่อนไม่ได้สมาธิ

จิตไม่เป็นสมาธิมันก็เทียบกันได้กับคนที่เขาหาเข้ากินเย็นนั้นแหละ เขาไม่เคยมีเงินหมื่นเงินแสนเงินล้าน เขาจะเอาอะไรมาเสียใจเพราะความลุ่มจมของเงินหมื่นเงินแสนเงินล้านเล่า เขาหาเข้ากินเย็นเขาสบายกว่า คนมีเงินแสนเงินล้านที่ลุ่มจมไปด้วยเหตุการณ์อันใดอันหนึ่ง ผู้นั้นจะร้อนมากที่สุดนี่ก็เหมือนกัน คนที่ไม่เคยเจอสมาธิก็จะเอาอะไรมาเดือดร้อน^{๑๐}

พระอาจารย์มั่นให้กำลังใจว่า “น่าเสียดาย มันเสื่อมไปที่ไหนกันนา เอาเถอะท่านอย่าเสียใจจงพยายามทำความเพียรเข้ามากๆ เดียวมันจะกลับมาอีกแน่ๆ มันไปเที่ยวเฉยๆ พอเราเร่งความเพียรมันก็กลับมาเอง หนีจากเราไปไม่พ้นเพราะจิตเป็นเหมือนสุนัขนั้นแล เจ้าของไปไหนมันต้องติดตามเจ้าของไปจนได้ นี่ถ้าเราเร่งความเพียรเข้าให้มาก จิตก็ต้องกลับมาเองไม่ต้องติดตามมันให้เสียเวลามันหนีไปไหนไม่พ้นเราแน่ๆ จงพยายามทำความเพียรเข้าให้มากเชียว มันจะกลับมาในเร็วๆ นี้แลไม่ต้องเสียใจให้มันได้ใจ เดียวมันที่เราคิดถึงมันมากมันจะไม่กลับมา จงปล่อยความคิดถึงมันเสียแล้วให้คิดถึงพุทโธติดๆ กันอย่าลดละ พอบริกรรมพุทโธถี่ติดๆ กันเข้า มันวิ่งกลับมาเอง คราวนี้แม้มันกลับมาก็อย่าปล่อยพุทโธ มันไม่มีอาหารกินเดี๋ยวมันก็วิ่งกลับมาหาเรา จงนึกพุทโธเพื่อเป็นอาหารของมันไว้มากๆ เมื่อมันกินอิ่มแล้วต้องพักผ่อน เราจะสบายขณะที่มันพักสงบตัวไม่วิ่งวุ่นขุ่นเคืองเที่ยวหาไฟมาเผาเรา ทำจนไถมันไม่ยอมหนีไปจากเรา นั้นแลพอดีกับใจตัววิหิงษาอาหารไม่มีวันอิ่มพอ ถ้าอาหารพอกับมันแล้วแม้ไล่หนีไปไหนมันก็ไม่ยอมไป ทำอย่างนั้นแลจิตเราจะไม่ยอมเสื่อมต่อไป คือไม่เสื่อมเมื่ออาหารคือพุทโธพอกับมัน จงทำตามแบบที่สอนนี้ท่านจะได้ไม่เสียใจเพราะจิตเสื่อมแล้วเสื่อมเล่าอีกต่อไป”^{๑๑}

ที่ตั้งคำมั่นสัญญาขึ้นอีกว่า ถึงอย่างไรเราจะนำบทบริกรรมมากำกับจิตใจทุกเวลาไม่ว่าเข้าสมาธิออกสมาธิ ไม่ว่าจะไปที่ไหน อยู่ที่ใด แม้ที่สุดปิดกวาดลานวัดหรือทำกิจวัตรต่างๆ จะไม่ยอมให้จิตพลั้งเปลอจากคำบริกรรมคือพุทโธ... ต่อมาจิตที่มีความเจริญเช่นนั้นเป็นลำดับๆ ขึ้นมาก็เลยไม่เสื่อมเป็นเหตุให้รู้อีกทีหนึ่งว่า อ้อ เรื่องที่เคยเสื่อมนั้น **เสื่อมเพราะว่าเราขาดคำบริกรรม**แล้วเป็นการพลอสติไปในระยะนั้นๆ จึงเป็นเหตุให้จิตเสื่อมได้ในระยะนั้น^{๑๒}

๑๐ เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๙ สารธรรมในตน.

๑๑ ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ หน้า ๒๔๑.

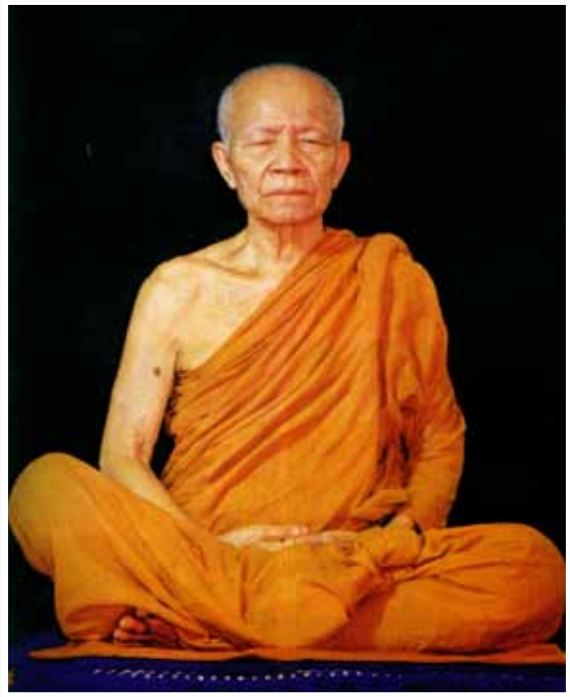
๑๒ เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๐๗ ความโง่และความสงสัย/ความว่างของจิต.

พระธาตุพนม จ.นครพนม

ภาวนาตลอดรุ่ง (พ.ศ.๒๕๕๖)

พรรษาที่ ๑๐ ความเพียรและความหักโหม มันเริ่มมาตั้งแต่ยังไม่เข้าพรรษาเดือนเมษายน และพฤษภาคมนะ มาจากพระธาตุพนมกับพ่อแม่ ครูอาจารย์ ท่านไปเฝ้าศพพ่อแม่ครูอาจารย์เสาร์ กลับมา ก็ไปรับท่านมาด้วยกัน ก็เข้ามาอยู่ บ้านนามน จำพรรษาที่นั่น มันหมุนตัวๆ เริ่มแต่ โนนแล้ว สมาธิเริ่มแน่นไม่เสื่อมอีกมาแต่เดือน เมษายน^{๑๓}

กลางวันพอฉันจ้งหันเสร็จแล้วล้างบาตร ล้างอะไร เช็ดบาตรเรียบร้อยแล้วไม่เข้าถลกแหละ เอาไปวางปั๊บแล้วเข้าทางจงกรมเลย ฟัดมันจน โนน ๑๑ โมงเป็นอย่างน้อยหรือเที่ยงวันออกมา จากทางจงกรมก็พัก ออกจากพักก็นั่งภาวนาราว ชั่วโมงก็ลงเดินจงกรมอีกแล้ว อย่างนั้นเป็นประจำ ถ้าวันไหนร่างกายมันบอบช้ำมากจิตลงได้ยาก วันนั้นแหละได้นั่งพับเพียบ นั่งพับเพียบฉันจ้งหัน มันเหมือนไฟเผาอยู่กัน บางที่ได้เอามือคลำคุนะ กันพองหรือ คลำคู้ก็ไม่พอง กระดูกทุกส่วน เหมือนจะแตก กลางวันก็ตามมันเจ็บปวดรวดร้าว ไปหมดไม่ใช่เฉพาะเวลาเรานั่งภาวนาจึงปวด กระดูกตามร่างกายส่วนต่างๆ เหมือนมันจะแตก จะหักเพราะมันบอบช้ำมาตั้งแต่กลางคืน ฉะนั้นจึงต้องเดินให้มากทีเดียวในเวลากลางวัน หรือกลางคืนที่ไม่ได้นั่งตลอดรุ่ง^{๑๔}

^{๑๓} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๕ หลักรแห่งการอยู่ร่วมกัน-ชัยชนะบนเวทีธรรม.

^{๑๔} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ศาสนาคือน้ำดับไฟ.

ตอนนั่งภาวนาตลอดรุ่งตั้งแต่เริ่มคืนแรกเลย พิจารณาทุกขเวทนา แหม! มันทุกข์แสนสาหัสนะ ที่แรกก็ไม่นึกว่าจะนั่งสมาธิภาวนาตลอดรุ่ง นั่งไปๆ ทุกขเวทนาเกิดขึ้นๆ พิจารณายังไงก็ไม่ได้เรื่อง เอ๊ะ! มันยังไวกันนี้วะ! เอ้า! วันนี้ตายก็ตาย เลยตั้งอธิษฐานในขณะนั้น เริ่มตั้งแต่บัดนี้ไปจนถึงสว่างถึงจะลุก เอ้า! เป็นก็เป็น ตายก็ตาย! จากนั้นก็ฟาดกันเลยทีเดียวจนกระทั่งจิตซึ่งไม่เคยพิจารณา ปัญญายังไม่เคยออกแบบนั้นนะ แต่พอเวลามันจนตรอกจนมุมจริงๆ โอ๊ย! ปัญญามันไหวตัวทันเหตุการณ์ทุกแง่ทุกมุม จนกระทั่งรู้เท่าทุกขเวทนา รู้เท่ากาย รู้เรื่องจิต ต่างอันต่างจริง มันปรากฏกันลงอย่างหายเจ็บเลยทั้งๆ ที่เราไม่เคยเป็นอย่างนั้นมาก่อนเลย กายหายในความรู้สึก ทุกขเวทนาดับหมดเหลือแต่ความรู้ที่ลึกแต่รู้ ไม่ใช่รู้เด่นๆ ชนิดคาๆ หมายๆ ได้นะ คือสักแต่ว่ารู้เท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนที่สุดอัศจรรย์ที่สุดในขณะนั้น พอถอนขึ้นมาก็พิจารณาอีก แต่การพิจารณาเราจะเอาอุบายต่างๆ ที่เคยพิจารณาแล้วมาใช้ขณะนั้นไม่ได้ผล มันเป็นสัญญาอดีตไปเสีย ต้องผลิตขึ้นมาใหม่ให้ทันกับเหตุการณ์ในขณะนั้นจิตก็ลงได้อีก คืนนั้นลงได้ถึง ๓ ครั้งก็สว่าง โอ๊ย! อัศจรรย์เจ้าของละซิ...

จิตที่มันรู้แล้วมันรู้ชัดตั้งแต่คืนแรกนะ ที่ว่าจิตเจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อมก่อนมาภาวนาถึงขั้นนั่งตลอดรุ่งที่แรก มันก็ไม่เสื่อมตั้งแต่เดือนเมษามาก็ไม่เสื่อม แต่มันก็ยังไม่วัด พอมมาถึงคืนวันนั้นแล้วมันชัดเจน เอ้อ ต้องอย่างนี้ไม่เสื่อมนะ เหมือนกับว่ามันป็นขึ้นไป ตกลง ป็นขึ้นไป ตกลง พอป็นขึ้นไปเกาะติดปีนนี้ไม่เสื่อม มันรู้แล้ว^{๑๕}

ด้วยความปีติยินดีอยากเล่าถวายผลแห่งการปฏิบัติของตนต่อท่าน เมื่อขัดข้องประการใด ท่านจะได้ชี้แจงให้เราทราบ นึกก็ออกผิงๆ เลย... ท่านก็นิ่งฟังทุกทีทุกทีนะ พอเล่าจบลง...พอเราหยุดที่นี้ท่านก็ผางขึ้นมาเลย เห็นไหมธรรมต่อธรรมถึงกัน “เออ ต้องอย่างนั้นซิ ถูกต้องแล้วที่นี้” เห็นไหมละ เวลาท่านขึ้นเราก็อบ “เอ้าที่นี้ถูกต้องแล้ว ได้หลักได้เกณฑ์แล้ว เอ้าๆ ฟาดมันเลย อัศจรรย์เดียวนี้มันไม่ได้ตายถึงห้าหน” ท่านว่า “มันตายหนเดียวเท่านั้นแหละ คราวนี้ได้หลักได้เกณฑ์แล้วเอาให้หนัก” ท่านว่าอย่างนี้^{๑๖}

นับแต่ขณะเริ่มนั่งจนถึงขั้นเวทนาใหญ่เกิดขึ้น ถ้าผู้ยังไม่เคยประสบมาก่อนก็น่าจะไม่ทราบว่ายอันไหนเป็นเวทนาเล็ก อันไหนเป็นเวทนาใหญ่ กลัวจะเริ่มเหมาไปแต่เวทนาเล็กซึ่งเป็นเพียงลูกหลานของมันเท่านั้นว่าเป็นเวทนาใหญ่ไปเสียหมด ทั้งที่เวทนาใหญ่ยังไม่ตื่นนอนก็เป็นได้ แต่ถ้าผู้เคยประสบมาแล้วก็ทราบได้ทันทีว่าเป็นเวทนาอะไรเพราะเวทนาใหญ่จะเริ่มปรากฏตัวนับแต่ห้าหกชั่วโมงล่วงไปแล้ว ก่อนหน้านั้นมีแต่เวทนาเล็กซึ่งเปรียบกับลูกๆ หลานๆ เท่านั้นมาเยี่ยมหยอกเล่น

^{๑๕} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ธรรมทายาท.

^{๑๖} เทศน์อบรมพระราชาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีข้อบังคับตนเองวันเข้าพรรษา.

กุฏิหลวงปู่มั่น วัดป่าบ้านนามน

พอให้รำคาญ เวทนาใหญ่เมื่อเกิดขึ้นเต็มที่แล้ว
อวัยวะส่วนต่างๆ ปรากฏว่าเจ็บปวดรวดร้าวและ
ระบมไปหมดราวกับจะแตกทลายลงในขณะนั้น
จริงๆ ความออกร้อนตามหลังมือหลังเท้ารุนแรง
มากเหมือนมีคนมาก่อไฟหุงต้มแกงอะไรๆ ในที่
นั้น กระดูกในอวัยวะส่วนต่างๆ เหมือนมีคนเอา
ค้อนมาทุบตีให้แตกให้หักไปในขณะนั้นเพราะ
ความเจ็บปวดแสบร้อนสาหัสจนไม่มีที่ปลงวาง
ร่างกายจิตใจลงได้เลย ปรากฏเป็นกองเพลิงไป
ทั้งร่าง

สิ่งที่จะสามารถต้านทานกันได้เวลานั้น
มีแต่สติปัญญาศรัทธาความเพียรมีความอด
ความทนเป็นเครื่องหนุนหลังไม่ยอมถอยทัพกลับ
แพ้ข้าศึกที่กำลังโหมกันมาอย่างเต็มที่ มีสติกับ
ปัญญาเท่านั้นที่ต้องผลิตขึ้นมาด้วยอุบายต่างๆ
เพื่อให้ทันกับเวทนาในเวลานั้น โดยแยกแยะ
กาย เวทนา จิต ออกทดสอบเทียบเคียงกันดู
จนทราบความจริงของแต่ละสิ่งอย่างชัดเจนด้วย
ปัญญา การแยกแยะไม่ว่าแยกแยะกายกับเวทนา
หรือแยกแยะจิตกับเวทนา สติกับปัญญาต้อง
หมุนตัวอยู่ในวงงานที่จะทำให้ส่งออกไปอื่นไม่ได้
เวลานั้นทุกขเวทนาแสดงตัวมากเพียงไร สติปัญญา
ยิ่งพิจารณาไม่หยุดหย่อนเพื่อรู้ความจริงในสิ่งที่
ประสพค์อยากรู้อยากเห็นอยากเข้าใจ เวทนาจะ
กำเร็บหรือลดตัวลงหรือว่าจะดับไปก็ให้รู้
ประจักษ์ในวงการพิจารณาเป็นสำคัญ

ข้อสำคัญ อย่าตั้งความหวังให้ทุกข์ดับไป
โดยที่พิจารณายังไม่เข้าใจความจริงของกายของ
เวทนาและของจิต ว่าต่างอันต่างเป็นความจริง

ของตนอย่างใดกันแน่ พิจารณาจนเข้าใจทั้งกายทั้งเวทนาทั้งจิต เมื่อเข้าใจด้วยสติปัญญาจริงๆ แล้ว กายก็สักแต่ว่ากายไม่ได้นิยมว่าตนเป็นทุกข์เป็นเวทนา เวณาก็สักแต่ว่าเวทนาอยู่เท่านั้นไม่นิยมว่าตนเป็นกายเป็นจิต แม้จิตก็สักแต่ว่าเป็นจิตอยู่เท่านั้นไม่นิยมว่าตนเป็นกายเป็นเวณาดังที่เคยสำคัญแบบสุมๆ เดาๆ มาแต่เวลาที่ยังมีได้พิจารณาให้เข้าใจ พอสติปัญญาพิจารณารอบแล้ว ทุกขเวทนาทั้งหลายก็ดับลงในขณะนั้นไม่กำเริบต่อไป จิตก็รวมลงอย่างสนิทชนิดไม่รู้ตัวกันเลย

อีกประการหนึ่ง แม้จิตจะไม่รวมลงถึงขั้นดับสนิทแต่ก็มีได้รับความกระทบกระเทือนจากเวทนา คือ กายก็จริง เวณาก็จริง จิตก็จริง ต่างอันต่างจริง ต่างอันต่างอยู่ตามความจริงของตน ขณะที่ต่างอันต่างจริงนั้น จะได้เห็นความอัศจรรย์ของจิตและเห็นความอาจหาญของจิตว่าสามารถแยกตนออกจากเวทนาทั้งหลายได้อย่างอัศจรรย์เกินคาด นอกจากนั้นยังเกิดความอาจหาญต่อความเป็นความตายที่ขวางหน้าอยู่อย่างไม่สะทกสะท้านใดๆ อีกด้วย เนื่องจากได้เห็นหน้าตาเวทนาที่เคยหลอกลวงให้กลัวเป็นกลัวตายอย่างประจักษ์ใจแล้วในขณะนั้น คราวต่อไปแม้เวทนาจะแสดงความกล้าสาหัสสมากขนาดใด ใจก็สามารถพิจารณาได้ทำนองที่เคยพิจารณาและเข้าใจมาแล้ว การรู้เห็นอย่างนี้แลคือการรู้เห็นสัจธรรมด้วยสติปัญญาแท้ แม้จะมีใช้รู้เห็นขั้นเด็ดขาด พาดกิเลสให้จมไปโดยสิ้นเชิงก็ตาม แต่กิเลสจะจมมิดหัวไม่มีพื้นได้ก็ต้องอาศัยวิธีนี้เป็นเครื่องดำเนินในวาระต่อไป^{๑๗}

จึงได้เร่งเต็มที่เต็มฐานในพรุชานัน อ้อ ๙ คีน ๑๐ คีนกว่าๆ แต่ไม่ติดกัน บางทีก็เว้น ๖-๗ คีนก็มี จนเป็นที่แน่ใจในเรื่องของทุกขเวทนาหนักเบาเล็กน้อย^{๑๘} ความเพียรของเราเป็นนิสัยผาดโผนดังที่เคยเล่าให้ฟัง พ่อแม่ครูจารย์ต้องร้องเอาไว้อั้ ตลอดเพราะเป็นนิสัยผาดโผน พอว่านั่งตลอดรุ่งมันจะเอาจริงกันแตก เอ้าแตก! กิเลสยังไม่แตกกูไม่ถอย แน่ะ! นั่งเอาจนกันแตกนั่นละนั่งตลอดรุ่งๆ เอ้าแตกก็แตกไปซะ! กิเลสไม่แตกกูยังไม่ถอย พ่อแม่ครูจารย์ก็ร้องเอาไว้อั้ ขึ้นไปนั่งปีบกราบลง **“ม้าตัวไหนมันคึกคะนองมาก”** เรายังไม่ได้พูดนะท่านขึ้นแล้ว “ตัวไหนมันคึกคะนองมากไม่ฟังเสียง การฝึกกรรมานของเจ้าของแล้วเขาต้องฝึกอย่างหนัก ไม่ควรกินหญ้าไม่ให้กิน ไม่ควรกินน้ำไม่ให้กิน แต่การฝึกฝึกเอาอย่างหนัก เอาจนกระทั่งมันค่อยลดพยศลงๆ การฝึกของเขาก็ค่อยลดลงๆ จนกระทั่งม้าทำงานตามคำสั่งของสารถิเรียบร้อยแล้ว การฝึกอย่างนั้นเขาก็ระงับไป” ท่านพูดเท่านั้นละ มันก็มาเข้าเราปีบ เราก็ไม่เคยนั่งตลอดรุ่งอีกนะ^{๑๙}

หลังจากนั้นมาแล้วก็เจริญเรื่อยๆ จิตนี้เป็นหินไปเลย คือความแน่นอนนามันคงของสมาธิ มันชำนาญพอจนเป็นเหมือนกับหินทั้งแท่งไม่หวั่นไหวอะไรง่าย ๆ เลยติดสมาธินี้อยู่ถึง ๕ ปีเต็มๆ^{๒๐}

^{๑๗} ปฏิปทาของพระอริยสงฆ์ธรรมฐาน สายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ หน้า ๑๖๑ - ๑๖๖.

^{๑๘} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ธรรมทายาท.

^{๑๙} เทศน์อบรมพระวราส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐ หนเดียวเท่านั้นไม่เป็นอีก.

^{๒๐} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ธรรมทายาท.

โยมพ่อเสีย (พ.ศ.๒๕๘๗)

เรากำลังเร่งความเพียรอยู่ในป่าตอน
๑๑ พรรษา อยู่ศรีสงครามนั้นละพ่อเสียปีนั้น^{๒๑}
จำพรรษาๆ หนึ่ง จำด้วยกันสามองค์ตั้งแต่ปี
๒๕๘๗-๘๘ **จำพรรษาที่นั่น...ไปสามผงก็**
ประมาณ ๑๑-๑๒ กิโล... อันนี้ก็แบบเดิม
ไม่ค่อยฉันจังหันละอันนี้แบบหนึ่ง ทางศรีสงคราม
ไม่ค่อยฉันจังหัน ความเพียรหนัก^{๒๒} ตอนนั้น
เป็นตอนที่เรากำลังออกประกอบความเพียร
เร่งความเพียรเป็นปีที่พ่อเสียนะ จิตวิญญานก็
แปลกอยู่ จิตวิญญานมันถึงกันนะนั่งภาวนาอยู่
ดูเป็นพรรษาที่ ๑๑...ทำกระต๊อบเล็กๆ กระต๊อบ
สำหรับฉัน ๓ องค์นี้ ๓ องค์รวมกันฉัน ส่วนที่พักนั้น
เอาหญ้ามาทำแคร่ที่สูงจากพื้นเท่านั้นพอ กลางคืน
ตี ๔ เอ๊ะ มันแปลกอยู่ จนได้สั่งหมู่เพื่อนไว้ที่ไป
ด้วยกันสององค์

พอนั่งตี ๔ ปรากฏว่าน้องพอนั้นแหละ
คืออาถือจดหมายเข้ามายื่นให้ บอกว่าพ่อเสียแล้ว
เสียเดี๋ยวนี้ว่างั้นนะ พ่อเสียแล้ว พอตื่นเช้าขึ้นมา
ก็บอกหมู่เพื่อน “เออนั่งภาวนาอยู่เมื่อคืนนี้เป็น
ยังไงแปลก อยู่ๆ ก็อาถือของพอนั้นละเอา
จดหมายมายื่นให้ ไม่ได้อ่านจดหมายละ บอกว่า
พ่อเสียแล้ว” พอออกจากที่ภาวนาก็เล่าให้
หมู่เพื่อนฟัง “ให้จดไว้นะ วันนี้ละวันที่ปรากฏ
ในภาวนาว่าพ่อเสีย วันนี้ละจดไว้นะ” ๗ วัน
จดหมายก็มาถึง พ่อเสีย เสียในคืนนั้นพอดี
มันก็แปลกอยู่นะ นี่ละบอกหมู่เพื่อนจดไว้
“จำไว้นะมันจะจริงหรือไม่จริงภาวนานี้ละ” มาจริง
จริงๆ นะพ่อก็เสีย ตอนนั้นกำลังเร่งภาวนา^{๒๓}

กุฏิหลวงตา วัดป่าบ้านตาด พ.ศ. ๒๕๙๘

^{๒๑} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ศรีธาพอกับแม่เสมอกัน.

^{๒๒} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ความเอาใจใส่ในครูบาอาจารย์.

^{๒๓} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ เมहनเดียว.

ติดสุข

เมื่อจิตได้แน่วอยู่ในสมาธินั้นอยู่สักกี่ชั่วโมงก็อยู่ได้ นี่ละมันติดได้อย่างนี้เอง สุดท้ายก็นึกว่า **ความรู้ที่เด่นๆ อยู่นี้เองจะเป็นนิพพาน** อันนี้จะ เป็นนิพพาน จ่อกันอยู่นั้นว่าจะ เป็นนิพพานๆ สุดท้ายมันก็เป็นสมาธิอยู่อย่างนั้นละจนกระทั่งวันตาย ก็จะต้องเป็นสมาธิและติดสมาธิจนกระทั่ง วันตายถ้าไม่มีครูบาอาจารย์มาจุดลากออก ผมเองก็คือหลวงปู่มั่นมาจุดลาก ถึงกันเสียจนตาดำ ตาแดง จนกระทั่งพระทั้งวัดแตกฮือกันมาเต็มอยู่ได้ถุน นี่เพราะฟังการโต้กับหลวงปู่มั่น ไม่ใช่ได้ ด้วยทริฏิมานะอวดรู้อวดฉลาดนะ โต้ด้วยความเราก็เข้าใจว่าจริงอันหนึ่งของเรา ท่านก็จริงอันหนึ่งของท่าน สุดท้ายก็หัวเราแตกเพราะท่านรู้นี้ เราพูดต่างๆ ที่กิเลสเต็มหัวใจแต่เข้าใจว่าสมาธินี้มันจะเป็น นิพพาน

แล้วสุดท้ายที่ท่านมาไล่ออก “เห็นไหม สมาธิมันมีความสุขมากขนาดไหน หือเท่าไร? แล้วเนื้อติดพัน มีความสุขขนาดไหนว่าชิ? สมาธิก็เหมือนกับเนื้อติดพันนั้นแหละ มันสุขขนาดไหนเนื้อติดพันท่านรู้ไหมๆ?... ท่านรู้ไหมว่าสมาธิทั้งแท่งนั้นละคือตัวสมุทัยทั้งแท่ง ท่านรู้ไหมๆ?”...

“ถ้าหากว่าสมาธิเป็นตัวสมุทัยแล้วสัมมาสมาธิจะให้เดินที่ไหน” นั่นเอาชีใส่กัน

“มันก็ไม่ใช่สมาธิตาย นอนตายอยู่อย่างนี้ชิ สมาธิของพระพุทธเจ้าสมาธิต้องรู้สมาธิ ปัญญา ต้องรู้ปัญญา อันนี้มันเอาสมาธิเป็นนิพพานเลย มันบ้าสมาธินี้... สมาธินอนตายเผลอเป็นสัมมาสมาธินะ เอ้าๆ พุดออกมาชิ?”

ภาพการพิจารณากาย จิตรกรรมฝาผนังวัดโพธิสมภรณ์ จ.อุดรธานี

มันก็ยอมละชิ พอออกจากท่านไปแล้ว โห! นี่เราไปเก่งมาจากทวีปไหนนี่ เรามามอบกายถวายตัวต่อท่านเพื่อศึกษาอรรถศึกษาธรรมหาความจริง ทำไมวันนี้จึงมาได้กับท่านยิ่งกว่ามวยแชมป์เซียนเขา นี่มันเป็นยังไงเรานี้ มันไม่เกินครูเกินอาจารย์ไปแล้วหรือและท่านพูดนั้นท่านพูดด้วยความหลงหรือใครเป็นคนหลงละนะ เอาละที่นี้ย่อนเข้ามาหาตัวเอง ถ้าไม่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามที่ท่านสอนนี้มาหาท่านทำไม ถ้าว่าเราวิเศษวิโสแล้วทำไมเราจึงต้องมาหาครูบาอาจารย์ที่ตนว่าไม่วิเศษละ แต่เราก็ไม่เคยดูถูกท่านแหละ นี่หมายความว่าตีเจ้าของย่อนขึ้นมา เช่นเจ้าของ สุดท้ายก็ออกก้าวทางด้านปัญญา^{๒๔}

เห็นกายที่หนองผือ

หลังจากนั่งตลอดรุ่งมาแล้ว นั่งตลอดรุ่ง มันก็ลงอีกแบบหนึ่ง หากแบบนี้เป็นแบบกว้างขวางมากทีเดียวเลยว่างหมดโลกธาตุนี้ที่จิตลงอยู่หนองผือนั้น จึงได้กราบเรียนพ่อแม่ครูอาจารย์มัน ท่านก็ขึ้นอุทานทันที รับกันอย่างเด็ดทีเดียว “อ้อ ที่นี้ได้สักขีพยานแล้ว ผมก็เป็นอย่างนี้แหละ อย่างท่านมหาเป็นนี่แหละ” นี่ละอันหนึ่งที่นั่งตลอดรุ่งลงแบบอัศจรรย์ๆ ลงแบบหนึ่งนะทุกครั้งลงแบบเดียวกัน อันนี้ลงอีกแบบหนึ่งกว้างขวางไปหมดทั่วแดนโลกธาตุที่หนองผือ อันนั้นลงนั้นแล้วกว้างขวางไม่กว้างขวางไม่ได้สนใจคือมันดับหมดร่างกายเรานี้ทั้งๆ ที่ความทุกข์ทั้งหลายโหมเข้ามานี้

ร่างกายของเราเหมือนท่อนฟืนนะ ทุกขเวทนาที่มันโหมหมดทั้งเนื้อทั้งตัวเรานี่เป็นเหมือนไฟเผา
ลงไปในเรื่องๆ ที่นี้จิตมันก็หมุนตัวๆ ภายในไม่ให้ออกจากองค์อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่เป็น
สถานที่ฆ่ากิเลส ชัดกันอยู่ในนี้จิตไม่ยอมให้ออกหนีไปไหนเลย

ดังที่เคยพูดแล้วนั่นละ **วันนี้เป็นวันนั่งตลอดรุ่ง วันนี้วันสละชีวิต จิตจะแยกออกไปไหน
ไม่ได้เด็ดขาดเลยนี้เป็นขั้นที่ ๑** ล้อมรั้วเอาไว้ไม่ให้จิตแยกออกไป

ที่สองหมูนอยู่ภายในร่างกายของเราอันที่ ๒ อันนี้สำคัญมากนะยิ่งทุกข์มากเท่าไรจิตยิ่ง
หมุนตัวๆ ลงถึงอัครจรรัเลย^{๒๕}

พอออกจากสมาธิด้วยอำนาจท่านอาจารย์มันเขกเอาเสียอย่างหนัก จึงออกพิจารณา พอพิจารณา
เรื่องปัญญา ก็เข้าสมาธิพร้อมแล้วเหมือนกับเครื่องที่พัสสัมภาระที่จะมาปลูกบ้านสร้างเรือนนี้
มันมีพร้อมแล้ว เป็นแต่เพียงเราไม่ประกอบให้เป็นบ้านเป็นเรือนเท่านั้น มันก็เป็นเศษไม้อยู่เปล่าๆ
ไม่เกิดประโยชน์อะไร นี่สมาธิก็เป็นสมาธิอยู่อย่างนั้นเมื่อไม่นำมาประกอบให้เป็นสติปัญญา มันก็หมุน
อะไรไม่ได้ มันต้องพิจารณาตามท่านอาจารย์ใหญ่ของท่านเขก พอท่านเขกเท่านั้นมันก็ออก^{๒๖}

ผมเคยเห็นแล้ว ทีแรกก็อาศัยคิดคาดไปเสียก่อน หมายถึงไปเสียก่อน พิจารณาไปๆ พอมัน
ได้จังหวะ ทีนี้จิตมันกำหนดปั๊บ ปั๊บเข้าไปนั่น มันติดปั๊บ ทีนี้มันไม่ยอมปล่อย พอไม่ยอมปล่อยมัน
ก็ชัดเข้าๆ เห็นชัดไปหมดทั่วร่างกายเลยทีนี้ มันกระจายไปหมดเหมือนกระดาศซิมนี้ มันซิมไปหมด
ทั่วร่างกายจนกระทั่งความแตกสลายมันเป็นไปในนั้นให้เราเห็นให้เราดู มันพังลงไปแตกกระจาย
มันเปื่อยเน่าก็ดูให้เห็นให้ชัด มันพองตัวออกมา มันเป็นไปอย่างรวดเร็วนะ ปุบปับๆๆ ยิ่งเกิด
ความสลดสังเวช **“อ้อ เห็นอย่างนี้หรือเห็นกาย เห็นอย่างนี้หรือ เห็นอย่างนี้หรือ”** ทีนี้มันชัดเจน
ทีนี้ละ นี่ละ ปจจกขทิฎฐิ คือเห็นด้วยตนเองจริงๆ เห็นด้วยเป็นความจริงเป็นอย่างนี้ ผิดกับเห็น
ด้วยความจำ ชัดเข้าๆๆ อันนั้นขาดออกอันนี้หลุดลงไปโดยที่เราไม่ได้กำหนดมันเป็นขึ้นมาเอง
เป็นแต่เพียงความรู้ยังไวยังงั้นแหละ และจุดเดียวที่กระจายไปหมดในทั่วร่างกายของเราเอง

ในขณะที่พิจารณาร่างกายของตัว อวัยวะส่วนนั้นขาดลง อันนี้ขาดลง ตกลงไปอยู่งั้น มันไม่มี
ความรู้สึกกายนะว่ากายมีนะ หายเงียบไปหมดทั้งๆ ที่พิจารณากายตัวเองนั้นอยู่งั้นแหละ นานไปหรือไร
จนกระทั่งมันลงถึงที่มันแล้ว ส่วนดินก็เห็นได้ชัดมันค่อยกระจายไปเป็นดิน ส่วนน้ำก็ซึมลงไป
ในดินบ้าง ขึ้นไปบนอากาศบ้าง ลม ไฟก็ไปตามสภาพของมัน ต่อจากนั้นมันก็ว่างเปล่าไปหมดจิต

^{๒๕} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ บุญญาบารมีของพี่น้องชาวไทย.

^{๒๖} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ธรรมทายาท.

ที่แรกเคยเห็นอย่างชัดๆ นี่ผมเห็นอยู่
หนองผือนะ ตะล่อมคือรวมกระดูกเข้ามา นอกนั้น
มันกระจายไปหมด มันกลายเป็นน้ำ กลายเป็น
เป็นดินไปหมด น้ำก็ไปตามน้ำเหือดแห้งไป
ส่วนที่มันเปื่อยง่ายมันก็เป็นดินไปอย่างรวดเร็ว
ส่วนที่มันเห็นง่ายเป็นกระดูกมันก็ยังเหลือกองกัน
มันทำงานของมันเองนี่นะ เหมือนกับมันกวาด
เข้ามาตะล่อมเข้ามารวมกันเป็นกอง แทนที่จะ
เอาไฟเผามัน มันกลับไม่เป็นอย่างนั้น มันเป็น
ของมันเอง “เออ ร่างกายทั้งร่างนี้มันกลายเป็น
เป็นอย่างนี้หรือ เป็นธาตุนี้อะไร” มันรำพึง
มันสลัดสังเวชนะ ร่างกายตัวเองถูกพิจารณาจน
เปื่อยสลัดหักพังไป ยิ่งเหลือแต่เพียงกระดูกแห้งๆ
ดูมันเป็นดินมันเป็นได้อย่างนี้ เป็นได้อย่างไร

กำลังกำหนดอยู่ในกองนั้นแหละ ไม่ทราบ
แผ่นดินมาจากที่ไหน ปี๊บมาเลย มาปิดอันนี้
ปี๊บตันที่ มา มาปิดอันนี้ เหมือนกับว่ามาปกกอง
กระดูกที่เรากำลังหลง แผ่นดินมาจากที่ไหน
มากลบกันปี๊บนั้น มันก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง
“อ้อ มันก็เป็นดินอย่างนี้เอง” พอว่าจัน **รูบลง**
ว่างหมดเลย ว่างหมดไม่มีอะไรเหลือเลย

ที่นี้เจียบเลย...ไม่ทราบว่าจะว่างอย่างไรที่นี้นะ
หมดความสำคัญมันหมายใดๆ ทั้งหมดไม่ทราบ
ว่าอยู่สูงอยู่ต่ำ อยู่ที่ไหน นั่งอยู่หรือนอนอยู่
อยู่กุฏิหรืออยู่ร่มไม้หรืออยู่ที่ไหนไม่สำคัญทั้งหมด
มีแต่ความว่าง ความรู้้อย่างละเอียดสุขุม
เป็นความอัศจรรย์ของความรู้อันนั้นอยู่เท่านั้น
จนกระทั่งได้จังหวะพอดีแล้วก็ค่อยขยายตัวออกมา
ขยายตัวออกมาแล้วจนกระทั่งมาเป็นจิตธรรมดา
ตามขั้นภูมิของจิตเรา มันยังว่างอยู่เลย กำหนด
ดูกุฏิหลังไหนก็ไม่เห็น มันว่างไปหมดเพราะ
อำนาจแห่งความว่างในภายในสมาธินั้นมันยังไม่
หายจางไปเพราะตอนนี้จิตของเรายังไม่ถึงขั้น
ว่างนี่นะ^{๒๗}

มันเป็นขึ้นมาเองมันจึงไปพูดให้ท่านฟัง
ได้อย่างอาจหาญ เอาความจริงไปพูด...**พอเล่า**
ถวายท่านแล้ว โอ๊ย! ใจก็พอง แล้วเราก็ได้
หลักของเราที่แน่ออยู่แล้ว ก็ยังมีสักขีพยานอัน
เป็นตัวเอกแล้วใจก็ยังพองขึ้น... ไปเล่าให้ท่านฟัง
ท่านก็ศีกคักขึ้นเลย “เออ ถูกต้องแล้ว เหมาะแล้ว
ได้หลักได้เกณฑ์แล้ว ผมเคยเป็นมาแล้วตั้งแต่อยู่
ถ้าสาริกา” ท่านก็เลยรื้อมาเล่าให้ฟัง

กุฏิหลวงตาพระมหาบัว วัดป่าบ้านหนองผือ

ศาลาฉัน (หลังเดิม) วัดป่าบ้านหนองผือ

“โห โลกธาตุดับหมดเลยเหมือนกันกับท่านมหาแผละ พุดตรงกันเป้งเลย เอาละที่นี่ ได้หลักใหญ่แล้ว” ท่านว่าหลักใหญ่...

แต่นี้มันเป็นอย่างนั้นเป็นยังงิพุดไม่ถูก มันเป็นของมันอยู่เป็นประจำ แต่อันไหนที่เป็นบทเด็ด มันก็มีอย่างที่ว่านี่ บทเด็ดมันก็มี...

โถ เราก็คัดใหญ่เลย วันหลังก็จะเอาอย่างเก๋มันไม่ได้อีกแผละ สองสามวันซัดกันอยู่ยังไม่ได้อื่นไปหาท่านอีก “ที่นี้มันไม่เป็นอย่างนั้นอีก”

“มันเป็นยังงิ” ท่านว่า

“ว่าจะเอาให้เป็นอย่างนั้น มันเลยเป็นหนเดียว จากนั้นมันก็รู้ธรรมดา ลงธรรมดา”

“มันจะเป็นบ้านะนี่...ไม่ได้สอนให้คนเป็นบ้า มันเป็นมันก็เป็นหนเดียวเท่านั้น ผมก็เป็นหนเดียวเท่านั้นแผละ ผมไม่เห็นเป็นบ้า นี่มาเป็นบ้าอะไรอีก...ไม่ได้สอนคนให้เป็นบ้านี่นะ มันเป็นแล้ว มันก็ผ่านไปแล้วไปอยู่กับมันทำไม พิจารณาในหลักปัจจุบันซิ...มันจะเป็นอะไรก็ให้เป็นขึ้นในหลักปัจจุบัน ท่านรู้นั้นท่านรู้ในหลักปัจจุบันใช่ไหม...นี่ไปคว้าหาที่ไหนอีก” โอ้ย! ขนาบอีก นี่ก็ดีเราก็ก็นั่งนั้นเห็นไหมจิตเวลามันแสดง... เราก็ก็นั่ง ขบขันดี ก็ไม่เป็นอีกนะเป็นหนเดียวเท่านั้น เป็นแบบนั้นนะ แบบอื่นมันก็เป็นของมันจิปาถะแล้วแต่มันจะเป็น แต่ที่มันเด่นๆ เด็ดๆ มากๆ สะดุดใจอย่างมาก อย่างไม่เคยเป็น เราก็ก็นั่งให้ฟังอย่างที่สูงไปเล่าถวายท่าน^{๒๘}

เราอยู่หนองผือท่านเคยเล่าเรื่องจิตของท่านสว่างไสว ปรากฏผีใหญ่มาหา เราเขียนประวัติท่านได้เห็นหรือเปล่า เขียนในประวัติของท่านนะ **ผีใหญ่มาจะทำลายท่าน แบกตะบองใหญ่มาท่านอยู่ถ้ำสาริกา ที่นี้มันมาเข้ากันกับของเราดอนเราอยู่หนองผือ ผิดกันตั้งแต่ไม่มีผีมาแบกตะบองมาจะตีท่านนั่นเอง... ท่านว่า “ผิดกันตั้งแต่ผีใหญ่เท่านั้น ท่านมหาไม่มีผี ผมมีผี” ... เราอยากให้เป็นอย่างนั้นอีก มาเล่าให้ท่านฟังท่านดูใหญ่เลย จากนั้นมาเราก็ก็นหาอีกแล้ว หาแบบบ้านั้น^{๒๙} ท่านก็บอกท่านเป็นหนเดียว เป็นเหมือนอย่างเดียวกันนี้ โห มันราบไปหมดเลย โลงไปหมด^{๓๐}**

^{๒๘} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๑ พุดเปิดอกในสภา.

^{๒๙} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๐ ผีใหญ่มาหา.

^{๓๐} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ ผู้ประสิทธิ์ประสาทธรรม.

นี่สมาธิก็เป็นสมาธิอยู่อย่างนั้นเมื่อไม่นำมาประกอบให้เป็นสติปัญญา มันก็หุนออะไรไม่ได้ มันต้องพิจารณาตามท่านอาจารย์ใหญ่ท่านเอก พอท่านเอกเท่านั้นมันก็ออก พอออกมันก็รู้เรื่อง รู้ราวฆ่ากิเลสตัวนั้นได้ ตัดกิเลสตัวนี้ได้โดยลำดับๆ^{๓๑}

ตอนเห็นกายที่หนองผือ

ข้อสังเกตที่ ๑ : เหตุการณ์ตอนนี้หลายท่านมีความเข้าใจว่าหลวงตาพระมหาบัวบรรลุนาคามี แต่เมื่ออ่านหนังสือประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระให้ละเอียด พบว่า

- หน้า ๒๐-๒๑ แยกแยะส่วนต่างๆ ของธาตุขันธ์ออกพิจารณาด้วยปัญญาไม่ลดละ คือยกทั้งส่วนรูปกายทั้งส่วนเวทนา...จิตรวมลงถึงที่ในขณะนั้น ขณะนั้นโรคก็ดับ ทุกข์ก็ดับ ความฟุ้งซ่านของใจก็ดับ พอจิตรวมสงบลงถึงที่แล้ว ถอนออกมาขึ้นอุچارสมาธิแล้วจิตสว่างออกไปนอกร่างปรากฏเห็นบุรุษผู้หนึ่งมีร่างใหญ่ดำและสูงมาราว ๑๐ เมตร ถือตะบองเหล็กใหญ่เท่าขา... ฯลฯ...

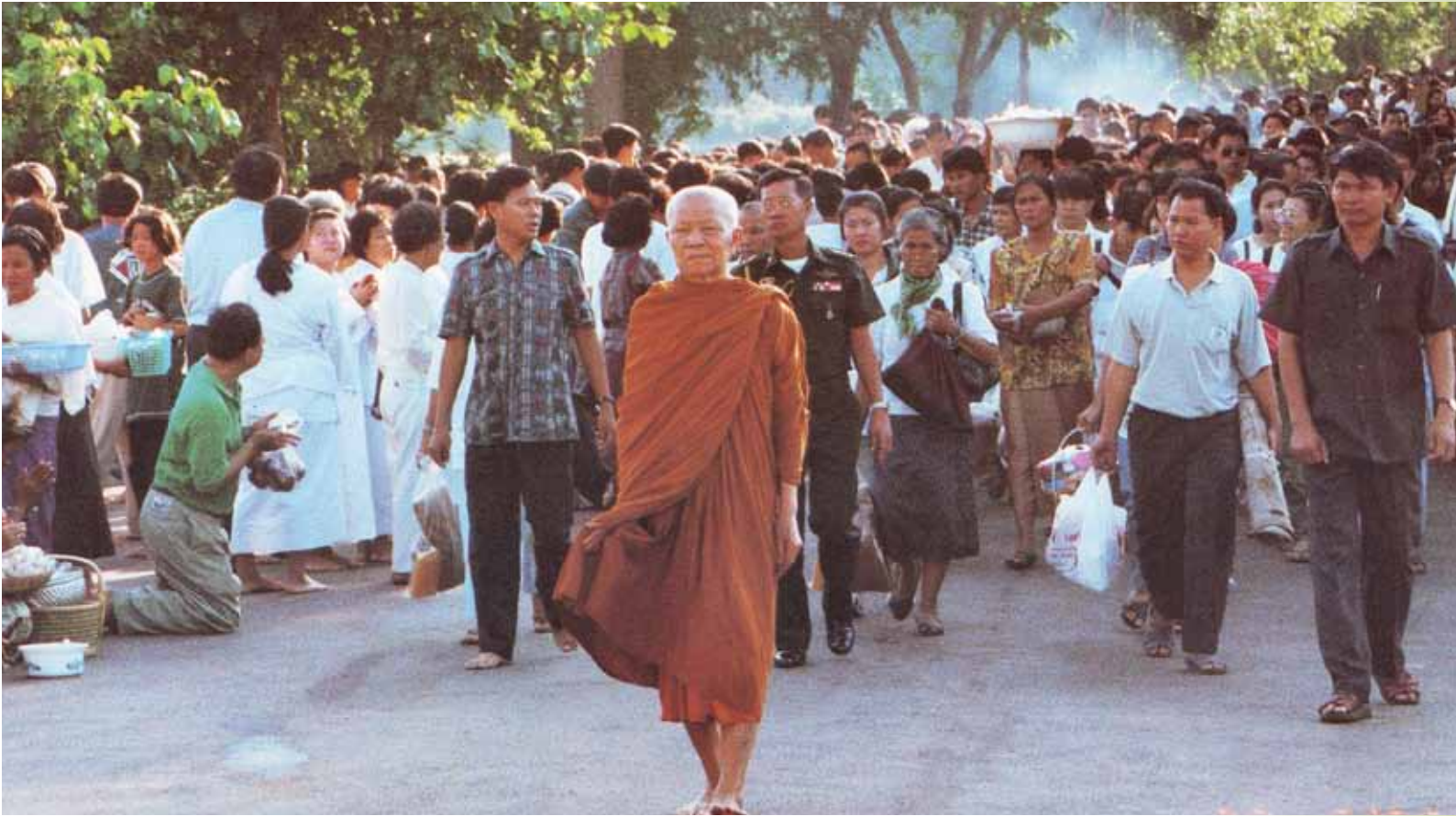
- หน้า ๒๗ คืนวันหนึ่ง ท่านเกิดความสลตสังเวชใจอย่างมากจนน้ำตาร่วงออกมาจริงๆ คือเวลานั่งสมาธิจิตรวมลงอย่างเต็มที่เพราะการพิจารณากายเป็นเหตุ ปรากฏว่าจิตว่างและปล่อยวางอะไรๆ หหมด... ฯลฯ...

- หน้า ๓๓ ธรรมเป็นที่แน่ใจได้ปรากฏขึ้นแก่ท่านในถ้ำนั้น ธรรมนั้นคือพระอนาคามีผล... ฯลฯ...

เหตุการณ์ที่ถ้ำสาริกา หลวงปู่มั่นจิตรวมใหญ่ ๒ หน คือ หน้า ๒๐-๒๑ และหน้า ๒๗ ส่วนหน้า ๓๓ เป็นการสรุปขั้นที่ได้สูงสุด ณ ถ้ำสาริกา หลวงตาฯ เล่าว่า “ท่านอยู่ถ้ำสาริกา ที่นี้มันมาเข้ากันกับของเราตอนเราอยู่หนองผือ ผิดกันตั้งแต่ไม่มีผีมาแบกตะบองมาจะตีเท่านั้นเอง”

ฉะนั้นตอนเห็นกายที่หนองผือของหลวงตาพระมหาบัว เหมือนจิตรวมใหญ่ของหลวงปู่มั่น หน้า ๒๐-๒๑

ข้อสังเกตที่ ๒ : กัมม์เทศน์เรื่องธรรมทายาท เมื่อองค์ท่านจะพูดข้ามตอนเห็นกายที่หนองผือ จึงพูดย่อๆว่า “พอท่านเอกเท่านั้นมันก็ออก พอออกมันก็รู้เรื่องรู้ราวฆ่ากิเลสตัวนั้นได้ ตัดกิเลสตัวนี้ได้โดยลำดับๆ” ทั้งๆ ที่เพิ่งออกใช้ปัญญาแต่ทำไมจึงตัดกิเลสได้ ขอให้ผู้สนใจการปฏิบัติพึงสังเกต

ออกใช้ปัญญาพิจารณาอสุภะ

เกิดความตื่นเนื้อตื่นตัวขึ้นมา “โธ! เราอยู่ในสมาธิเราอนตายมาก็ปีกี่เดือนแล้วไม่เห็นได้เรื่อง ได้ราวอะไร” คราวนี้ก็เร่งทางปัญญา แต่มันเป็นจิตใจโลดโผน ผมน่าจะเข้าไปแ่งไหนมันไปแ่งเดียว... พอมันเดินทางด้านปัญญาแล้วมันก็มาตำหนิสมาธิว่า นอนตายอยู่เปล่าๆ วะ ความจริงสมาธิก็เป็นเครื่องพักจิต ถ้าพอดีจริงๆ ก็เป็นอย่างนั้น นี่มันกลับมาตำหนิว่าสมาธิมันนอนตายอยู่เปล่าๆ มากี่ปีไม่เห็นเกิดปัญญา^{๓๒}

กลางคืนไม่ได้นอนบางคืน ๒ คืน ๓ คืนมันไม่ยอมนอน กลางวันยังไม่ยอมนอนอีก “เฮ้! ภูนี่จะตายละนะ” ว่าเจ้าของ “ภูนี่มันจะตายละนะ มันยังงี้ เออ เวลานอนอยู่ในสมาธิมันก็อยู่อย่างนั้น ที่นี้เวลาออกก็ออกอย่างนี้ ทำงี้!”

แล้วก็ขึ้นไปหาท่านอีก “นี่พ่อแม่ครูอาจารย์ว่าให้ออกทางด้านปัญญา เวลานี้มันออกแล้วนะ ถึงขนาดที่ว่าไม่ได้นอนสองสามคืนแล้วนี่นะ กลางวันก็ไม่ได้นอน”...

“นั่นละ มันหลงสังขาร”

“ถ้าไม่ได้คิดไม่ได้พิจารณามันก็ไม่เกิดปัญญา”

“นั่นละบ้าสังขาร บ้าหลงสังขาร แล้วก็เอาใหญ่เลย”

^{๓๒} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ธรรมทายาท.

พอคราวนี้หมอบเลยนะ ฐู่เท่าค้อยหมอบลง
ที่นี้มันอาจจะถูกอย่างที่ท่านว่านั่นแหละเรานึก
ในใจนะ ที่นี้ก็นิ่ง พอออกไปก็ถึงอย่างนั้นก็ตามเถอะ
มันก็หมุนตัวๆ ของมันเหมือนกัน แต่บทเวลา
จะตายแล้วก็เข้าสมาธิได้ด้วยบังคับนะ ถ้าธรรมดา
แล้วมันจะไม่ยอมเข้าเพราะเห็นว่าสมาธินี้
นอนตายอยู่เฉยๆ ไม่เห็นได้ผลได้ประโยชน์อะไร
นอนตายอยู่เฉยๆ สมาธิ ปัญญาต่างหากได้ผลว่าขึ้น
ที่นี้ก็จะเอาปัญญาแบบไม่หยุดอีกแหละ ว่าการ
ทำงานได้งาน การพักไม่ได้งานก็ไม่พักจะทำแต่งงาน
ก็ตายอีกเหมือนกัน ที่นี้เวลานั้นเต็มที่ได้มาตรฐานแล้ว
จะไปไม่รอดเพราะมันอ่อนไปหมดสกนธ์กาย

การทำงานด้วยปัญญาการคิดด้วย
ปัญญาเป็นอัตโนมัติก็ตาม แต่ก็ป็นงานของจิต
ควรที่จะได้พักแล้วก็บังคับ เห็นว่ามันหนักเกิน
ไปแล้วก็บังคับถึงขนาดที่ได้บริการมนะ พุทโธๆ
ถึยิบไม่ยอมให้ออก คือออกจะทำงานไม่ใช่ออก
ฟุ้งซ่านรำคาญไปที่ไหนนะ ออกจะออกไปหา
งานที่ยังทำไม่เสร็จ บังคับไว้ๆ จนกระทั่งถึง
สุดท้ายจิตก็ลงแนว เจียบเลย และปรากฏว่า
กำลังวังชานี้ โอโห! เพิ่มขึ้นมา ที่นี้เลยพูดไม่ถูก
นะ พอใจมีกำลังในการพักสมาธิแล้ว พอถอน
เท่านั้นละโดดผิงไปเลย ที่นี้มันเหมือนยังกับว่า
เราได้พักผ่อนนอนหลับแล้วนี่พูดถึงการทำงาน
นะ หรือได้รับประทานอาหารมีกำลังวังชาแล้ว
ทำงาน การงานขึ้นนั่นแหละ แต่มันเสร็จได้
อย่างรวดเร็วนี้ก็เหมือนกัน^{๓๓}

ทดสอบด้วยวิธีต่างๆ

ตอนอสุภะนี้สำคัญอยู่มากนะ สำคัญมากจริงๆ พิจารณาอสุภะนี้มันคล่องแคล่วแกลั้วกล้า มองดูอะไรทะลุไปหมดไม่ว่าจะหญิงจะชายจะหนุ่มจะสาวขนาดไหน เอ้า! พุดให้เต็มตามความจริง ที่จิตมันกล้าหาญนะ ไม่ต้องให้มีผู้หญิงเฒ่าๆ แก่ๆ ละ ให้มีแต่หญิงสาวๆ เต็มอยู่ในชุมชนนั้นนะ เราสามารถจะเดินบุกเข้าไปในที่นั่นโดยไม่มีราคาตัดมหาอันใดแสดงขึ้นมาได้เลย นั่น ความอาจหาญของจิตเพราะอสุภะ

มองดูคนมีแต่หนังห่อกระดูก มีแต่เนื้อแต่หนังแดงโรไปหมดนะ ไม่เห็นความสวยงามงามที่ไหนเพราะอำนาจของอสุภะมันแรง มองดูรูปไหนมันก็เป็นแบบนั้นหมดแล้วมันจะเอาความสวยงามมาจากไหนพอให้กำหนดยินดี เพราะฉะนั้นมันจึงกล้าเดินบุก เอ้า! ผู้หญิงสาวๆ สวยๆ นั้นแหละไปได้อย่างสบายเลย คราวมันกล้าหมายถึงมันกล้า ความกล้านี้ก็ถูกทาง แต่ก็เมื่อมันผ่านไปแล้วยังมันก็เรียกว่า ความกล้านี้มันก็บ้าอันหนึ่งเหมือนกัน แต่ตอนเดินดำเนินทางนี้เรียกว่าถูก

การพิจารณาอสุภะอสุภัง พิจารณาไปจนกระทั่งราคาจะไม่ปรากฏเลย ค่อยหมดไปๆ และหมดไปเอาเฉยๆ ไม่ได้บอกเหตุบอกผล บอกกาลบอกเวลา บอกสถานที่เลยว่า ราคาความกำหนดยินดีในรูปหญิงรูปชายนี้ได้หมดไปแล้วตั้งแต่ขณะนั้น เวลานั้น สถานที่นั้นไม่บอก จึงต้องมาวินิจฉัยกันอีก ความหมดไปๆ เฉยๆ นี้ไม่เอาคือจิตไม่ยอมรับ ถ้าหมดตรงไหนก็ต้องบอกว่าหมดสิ ให้รู้ชัดว่าหมดเพราะเหตุนั้น หมดเพราะขณะนั้น หมดในสถานที่นั้น ต้องบอกเป็นขณะให้รู้...

พลิกใหม่ คราวนี้เอาอสุภะเข้ามาบังคับแก้ันที่ว่าอสุภะที่มีแต่ร่างกระดูกนั้นออก เอาหนังหุ้มห่อให้สวยให้งามบังคับนะ ไม่จันมันทะลุทันทีนะ เพราะมันชำนาญนี้ บังคับหนังหุ้มกระดูกให้สวยให้งามให้ติดแนบกับตัวเองนี่วิธีการพิจารณาของเรา เดินจงกรมก็ให้ความสวยงามงามอันนั้นนะ รูปอันนั้นนะติดแนบกับตัว ติดกับตัวไปอย่างนั้น เอ้า มันจะนานสักเท่าไร หากมันมีอยู่มันจะต้องแสดงขึ้นมา ถ้ามันไม่มีก็ให้รู้ว่าไม่มี เอาวิธีการนี้มาปฏิบัติได้ ๔ วันเต็มๆ นะ ที่มันไม่แสดงความกำหนัดขึ้นมาเลย ทั้งๆ ที่รูปนี้สวยงามที่สุด น่ารักใคร่ชอบใจที่สุด มันก็ไม่แสดง มันคอยแต่จะหยิ่งเข้ากระดูกหนังห่อกระดูก บังคับไว้อยู่กับผิวหนังนี้

พอถึงคืนที่ ๔ น้ำตาร่วงออกมาบอกว่า
ยอมแล้ว ไม่เอาคือไม่ยินดีนะ มันบอกมันยอมแล้ว
ยอมอะไร? ถ้ายอมว่าสิ้นก็ให้รู้ว่าสิ้นชียอมอย่างนี้
ไม่เอา ยอมนี้ยอมมีเล่ห์เหลี่ยม เราไม่เอา!
กำหนดไปกำหนด กำหนดทุกแง่ทุกมุมนะเง้ไหน
มุมใดที่มันจะเกิดความกำหนัดเพื่อจะรู้ว่ามัน
ขึ้นขณะไหน ความกำหนัดนี้เราจะจับเอาตัวนั้น
ตัวแสดงออกมานั้น พอตึกเข้าไปตึกเข้าไป
กำหนดเข้าไปไม่พิจารณาอสุภะนะตอนนั้น
พิจารณาแต่สุภะอย่างเดียวเท่านั้น ๔ วันเต็มๆ
คือเราจะหาอุบายทดสอบมัน

พอสัปดาห์ ๓-๔ ทุ่ม่วงไปแล้วในคืนที่ ๔
มันก็มียุบยับเป็นลักษณะเหมือนจะกำหนดในรูป
ที่สวยงามๆ ที่เรากำหนดมาติดแนบกับตัวเรา
เนี่ยมันยุบยับ หือ ชอบกล! แน่ะ! มันทันนะ
เพราะมันสติมันมีอยู่ตลอดเวลา นี่จะกำหนด
เสริมขึ้นเรื่อยๆ เอ้า กำหนดเสริมขึ้น มันก็มี
ลักษณะยุบยับๆ นั้นเห็นไหม **นั่น! จับเจ้าของ
ได้แล้วนะ เห็นไหม มันสิ้นได้ยังไง ถ้าสิ้นทำไม
จึงต้องเป็นอย่างนี้**

ที่นี้ยังไม่หมดแล้วจะปฏิบัติยังไง ก็ต้อง
ปฏิบัติสลับเปลี่ยนกัน พอเรากำหนดไปทางอสุภะนี้
มันพริบเดียวเลยนะ มันเร็วที่สุดเพราะมันความ
ชำนาญ พอกำหนดเรื่องอสุภะนี้มันเป็นกอง
กระตุกไปหมดทันที แล้วกำหนดสุภะความ
สวยงามขึ้นมาแทนที่ เอ้า เอาอย่างนั้น นี่ก็เป็น
เวลานานเพราะทางเราไม่เคยเดิน เราไม่เข้าใจ
ก็ต้องได้ทดสอบด้วยวิธีต่างๆ...

ที่นี้วาระสุดท้ายนะเวลามันจะได้ความ ก็นั่งกำหนดอสุภะไว้ตรงนี้ จิตกำหนดไว้ให้มัน ตั้งอยู่อย่างงั้นนะอสุภะตั้งอยู่ตรงนั้น ตอนนั้นไม่เป็นสุภะนะ ตั้งเป็นอสุภะแต่ไม่ให้มันทำลาย คือ ตั้งให้มัน... คงที่ของมันอยู่นั่นละ มันจะเป็นหนึ่งห่อกระดูกหรือหนึ่งออกหมดเหลือแต่กระดูก กองกระดูกก็ให้มัน รู้อยู่ตรงนั้นแล้วจิตเพ่งดู บทเวลามันจะได้ความนะ ดูเอามันจะไปไหนมาไหน กองอสุภะกองนี้จะไปไหนมาไหน เอ้าๆ ดูเพ่ง คือเพ่งยังงั้นมันก็อยู่อย่างนั้นแหละเพราะความชำนาญ ของจิตไม่ให้ทำลายมันก็ไม่ทำ... พอกำหนดตรงนั้นกำหนดเข้าไปๆ ปรากฏว่า **อสุภะที่ตั้งอยู่นี้มันถูกจิตกลืนเข้ามาๆ อมเข้ามาๆๆ ตรงนี้ เลยเป็นจิตเสียเองเป็นตัวอสุภะนั้นนะ** จิตตัวไป กำหนดที่ว่าอสุภะเนี่ยมันกลืนเข้ามาๆ เลยมาเป็นตัวจิตเสียเองเป็นอสุภะ **มันก็ปล่อยพั่วทันทีปล่อยข้างนอก มันต้องอย่างนี้มันเข้าใจแล้วที่นี้มันขาดนะ มันต้องอย่างนี้ซิ** มันเป็นเรื่องของจิตต่างหากไปหลอกต่างหาก อันนั้นเขาไม่ใช่ราคะ อันนั้นไม่ใช่โทสะ ไม่ใช่โมหะ ตัวจิตผู้นี้ต่างหากเป็นตัวราคะ^{๓๔}

จิตว่าง (กษัยน พ.ศ.๒๕๕๒)

ที่นี้พอจิตรู้เรื่องของนี่ชัดเจนแล้วจิตก็ถอนจากอันนั้นมาอยู่ภายใน... จิตแยบออกไปมันก็รู้ตัวนี้ ออกไปแสดงต่างหาก ที่นี้ภาพอสุภะนั้นมันก็เลยมาปรากฏอยู่ภายใน พอปรากฏอยู่ภายในกำหนด มันอยู่ภายใน ที่นี้มันไม่เป็นความกำหนดอย่างนั้นนะซิ มันผิดกันแล้ว ความกำหนดเรื่องเหมือนแบบโลกๆ มันหมดไปแล้วที่นี้ **มันเข้าใจชัดว่าต้องอย่างนี้คือมันตัดสินกันแล้ว** เข้าใจกันแล้ว ที่นี้มันก็มาเป็นภาพ ปรากฏอยู่ภายในกำหนดอยู่ภายในนั้น พอกำหนดภายในนี้มันก็ทราบชัดอยู่แล้วว่าภาพภายในนี้ก็คือ เกิดจากจิตนะ มันดับมันก็ดับไปที่นี้ มันไม่ดับไปไหน แล้วพอกำหนดบีบดับไปพอกำหนดไม่นานมันดับไป ต่อไปมันก็เหมือนกับเหล็กไฟเงินหรือฟ้าแลบนั่นเอง **พอกำหนดพับขึ้นมาเป็นภาพก็ดับไปพร้อมดับไปพร้อม** เลยจะขยายให้เป็นสุภะ-อสุภะอะไรไม่ได้เพราะความรวดเร็วของอันนั้น... ต่อแต่นั้น **จิตก็กลายเป็นจิตว่างไปเลย...** กำหนดดูอะไรว่างหมด... จิตนี้มันทะลุไปหมด ว่างไปหมด แม้แต่ มองดูร่างกายมันก็เห็นพอเป็นเงาๆ ส่วนจิตแท้มันทะลุไปหมดว่างไปหมด โอ้โฮ! จิตนี้ว่างขนาดนี้ เขียววา ว่างตลอดเวลาไม่มีอะไรเข้าผ่านในจิตเลย ถึงมันจะว่างมันก็ปรุงภาพเป็นเครื่องฝึกซ้อม เหมือนกันนะ เราจะปรุงภาพใดก็แล้วแต่เถอะ เป็นเครื่องฝึกซ้อมจิตใจให้มีความว่างซ้ำของเข้าไป จนกระทั่งแยบเดียวว่าง แยบเดียวว่าง พอปรุงขึ้นแยบเท่านี้มันก็ว่างพร้อมว่างพร้อมไปหมด^{๓๕}

^{๓๔} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ธรรมทายาท.

^{๓๕} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ธรรมทายาท.

(๑) เมื่อถึงขั้นนี้แล้วจิตว่างจริงๆ แม้กายจะปรากฏตัวอยู่ก็สักแต่ความรู้สึกว่ากายมีอยู่เท่านั้น แต่ภาพแห่งกายหาได้ปรากฏเป็นนิมิตภายในจิตไม่ ว่างเช่นนี้แลเรียกว่า ว่างตามภูมิของจิต และมีความว่างอยู่อย่างนี้ประจำ ถ้าว่างเช่นนี้ว่าเป็นนิพพานก็เป็นนิพพานของผู้นั้นหรือของจิตขั้นนั้น แต่ยังไม่ใช่นิพพานว่างของพระพุทธเจ้า

(๒) ถ้าผู้จะถือสมาธิเป็นความว่างของนิพพานในขณะที่ลงสู่สมาธิก็เป็นนิพพานของสมาธิแห่งโยคาวจรผู้ปฏิบัติผู้นั้นเสียเท่านั้น

ความว่างทั้งสองประเภทที่กล่าวมานี้ ไม่ใช่เป็นนิพพานว่างของพระพุทธเจ้าเพราะเหตุใด? เพราะจิตที่มีความว่างในสมาธิจำต้องพอใจและติดในสมาธิ จิตที่มีความว่างตามภูมิของจิตจำต้องมีความดูดดื่มและติดใจในความว่างประเภทนี้ จำต้องถือความว่างนี้เป็นอารมณ์ของใจ จนกว่าจะผ่านไปได้ ถ้าผู้ถือความว่างนี้เป็นนิพพานก็เรียกว่าผู้นั้นติดนิพพานในความว่างประเภทนี้โดยเจ้าตัวไม่รู้ เมื่อเป็นเช่นนี้ความว่างประเภทนี้จะจัดว่าเป็นนิพพานได้อย่างไร^{๓๖}

ตอนนี้แหละ ตอนที่จิตว่างเต็มที่นี้ ความรู้อันนี้จะเด่นเต็มที่ ที่นี้คือรูปก็ดี เวณาก็ดี สัญญาก็ดี สังขารก็ดี วิญญาณก็ดี มันรู้รอบหมดแล้ว มันปล่อยของมันหมดไม่มีอะไรเหลือ เหลือแต่ความรู้อันเดียว มันมีความปฏิบัติ มันมีความสัมผัสสัมพันธ์ มีความดูดดื่มอยู่กับความรู้อันนี้ อย่างเดียว ความเกิดขึ้นพับมันก็ดับพร้อม มันดูอยู่นี้ สติปัญญาขั้นนี้ถ้าครั้งพุทธกาลท่านก็เรียก

มหาสติมหาปัญญา แต่สมัยทุกวันนี้เราไม่อาจเอื้อมพุด เราบอกว่าสติปัญญาอัตโนมัติก็พอตัวแล้วกับที่เราใช้อยู่ มันเหมาะสมกันอยู่แล้วไม่จำเป็นจะให้ชื่อให้นามสูงยิ่งไปกว่านั้น มันก็ไม่พ้นจากความจริงที่เป็นอยู่นี้แหละ จิตดวงนี้ถึงได้เด่น เเด่นเอาเสียจน ความเด่นอันนี้นะ มันทำให้สว่างไปหมด^{๓๗}

ตอนจิตว่าง

ข้อสังเกตที่ ๓: หลวงตาพระมหาบัวพุดว่า “เราก็มองว่าวิชาเป็นของดีและประเสริฐไปอย่างสนิทติดจมไปพักหนึ่ง และหลงวิชาเป็นเวลาอยู่ ๘ เดือนไม่เคยลืม” ถ้าวองค์ท่านวิชาขาดสะบั้นลงจากใจวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๙๓ เมื่อนับย้อนถอยไป ๘ เดือน ดังนั้นตอนจิตว่างขององค์ท่านจึงเกิดในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ.๒๔๙๒

รลึกจะหมดหวัง

(ตุลาคม พ.ศ.๒๔๙๒)

พอออกพรรษาปั๊บ จิตนี้หมุนพอแล้วนะ หมุนตัวๆ แล้ว แต่ยังไม่สำเร็จ... จนกระทั่งว่าเห็นทำไม่ได้การแล้วถึงเล่าให้เพื่อนฝูงฟังว่า “จะมาขายโง่ให้ท่านฟัง นี่ความรู้มันเพิ่มขึ้นในจิตเวลาภาวนามีตาปะขาวมาบอกว่า ๙ ปีจะสำเร็จ นี่มัน ๙ ปีแล้วออกพรรษานี้” ท่านบอกยังไม่ใช่ ๙ ปีต้องไปชนพรรษาเสียก่อนมันถึงจะเต็ม ๙ ปี นั่น ทางนี้ก็ “หือ อย่างนั้นหรือ” เนอะ ท่านปลอบใจดีไปก็เอาจริงๆ ไปถึงพุทธภากัลงกันได้ตรงนั้น เพื่อนฝูงนักภาวนาด้วยกันนี้ปรึกษาหารือกันได้กำลังใจนะ...

นี่เราก็ไม่ลืม เพื่อนฝูงเตือนเราไม่ให้หมดหวังว่างั้นเถอะ **เรานี้รู้รลึกจะหมดหวังตั้งแต่วันออกพรรษาปั๊บ** มันยังไม่สิ้นนี้ ท่านก็มาแก้ให้อีก มันยังไม่ใช่ ๙ ปีนะ ต้องออกพรรษาถึงชนพรรษาหน้าปั๊บวันเข้าพรรษาถึงจะสิ้น ๙ ปีนะ “หือ อย่างนั้นหรือ” นั่นละท่านปลอบใจดีนะ...เป็นคู่ปรึกษาหารือกันได้^{๓๘}

^{๓๗} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ธรรมทายาท.

^{๓๘} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ พระหนุ่มสององค์รู้ธรรมตามเรา.

ขบวนเชิญหลวงปู่มั่น ขณะอาพาธไปยังวัดป่าสุทธาวาส จ.สกลนคร

อัฐิหลวงปู่มั่น ในพิพิธภัณฑ์วัดป่าสุทธาวาส จ.สกลนคร

หมดแลวทพง

(๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๒)

ท่าน (พระอาจารย์มั่น) ท่านเพียบทาง
ธาตุขันธ์เราเพียบทางด้านจิตใจ ทางธาตุขันธ์
ก็อ่อนลงๆ ธาตุขันธ์ท่าน ทางหัวใจเรากับ
กิเลสมันก็พัดกันตลอดเวลา บางคืนไม่ได้นอน
ตลอดรุ่งเลย ต่างคนต่างเพียบ เราเพียบ
ทางด้านจิตใจแต่ก็สละเหมือนไม่มีงาน
อะไรนะเวลาอยู่กับท่านทำงาน แต่จิตกับ
กิเลสมันพัดกัน มันก็พัดอยู่ภายใน งานก็
ทำไปๆ นี่ละกิเลสกับธรรมเวลามันแกกกัน
โดยอัตโนมัติ มันเป็นเองนะไม่ได้บังคับล่ะ
มันหากเป็นของมันหมุนอยู่ภายใน ทางเรา
ทำงานเราก็ทำไปทางนี้ก็หมุนอยู่ภายใน
นี่ละที่ธรรมะทำงานฆ่ากิเลส... ธรรมะเวลานี้
เป็นธรรมะเข้าด้ายเข้าเข็ม ใครจะมาสอนเรา
สู้มสี่สู่มห้าไม่ได้นอกจากพ่อแม่ครูจารย์มั่น
เท่านั้น

พอขึ้นไปท่านนอนอยู่ก็ตามนะ ท่านจะไม่เคยมีที่ว่า ท่านห้ามเราหรือตำหนิเราว่าขึ้นมาหาอะไร
ไม่เคยมี ท่านนอนอยู่องค์เดียวเท่านั้น ขึ้นปี๊บๆ กราบที่เท้าท่าน ก็เราก็อกราบแล้วว่าท่านไม่ได้หลับ
ท่านนอนสงบเฉยๆ เราขึ้นไปก็กราบเรียนให้ท่านฟัง ท่านฟังท่านก็นอนนิ่ง จิตของเราเป็นอย่างนั้นๆ
เวลานี้ เพราะจิตอันนี้เป็นจิตสติปัญญาอัตโนมัติพัดกับกิเลสไม่มีเวลาล่าเวลา ใครมาแก้สู่มสี่สู่มห้าไม่ได้
ต้องเป็นช่างประจำควาญ ประจำควาญจริงๆ

ทีนี้พอเราพูดจบลงแล้วนี่ ท่านนอนอยู่นะ แทนที่ท่านจะนอนพูดกับเราไม่นะ เวลาท่านลุกนี้
แต่ก่อนได้พยุ่งนะ เวลาท่านลุกขึ้นจะตอบธรรมะเรา ปี๊บปี๊บ พลังจิตพลังเมตตาปี๊บปี๊บนั่น “เอ้า ฟังนะ”

คือเราราบถวายหมดแล้วที่เป็นข้อข้องใจ ท่านก็ว่า “เอ้า ฟัง” ท่านก็ใส่เบรีย้งๆ “เข้าใจหรือยัง” ถ้าเรายังนั่งอยู่ท่านย้ำอีกนะคือหนึ่งนั่นแสดงว่ายังไม่เข้าใจนัก แต่พอเราเข้าใจแล้วเราราบท่านปั๊บๆ ท่านก็ล้มตมนอนเลย บางวันถึงสองครั้งสามครั้งก็มี... นี่ละสุดขีดพ่อแม่ครูจารย์มั่นที่แก้กรรมเรา ปัญหาเรา ขึ้นไปนี่พอกราบเรียนจบแล้วนั่งเลย ท่านปุ๊บขึ้นมาเลย ใส่พัะๆ ฟังนะ นั่นอย่างหนึ่ง “เอ้า ฟัง” ใส่พัะๆ “เข้าใจหรือยัง” ถ้าเรายังนั่งอยู่ท่านซ้ำอีกๆ พอเราเข้าใจแล้วกราบเลย ท่านรู้แล้วว่าเราเข้าใจ แล้วท่านล้มนอน ที่ท่านจะห้ามว่ามาทำไมเรากำลังลำบากลำบากไม่เคยมี ไม่ทราบเป็นอย่างไร มันอะไรพูดไม่ถูกนะ ท่านไม่เคย กับเราแล้วท่านไม่เคยว่า เคยห้าม เคยดุ เคยตำว่าขึ้นมาทำไมอะไรอย่างนี้ไม่เคยมี จะเวลาไหนหนักเบาขนาดไหนในธาตุขันธ์เราขึ้นไปไม่มีเลยแหละ กับพ่อแม่ครูจารย์มั่นเป็นอย่างนั้นนะ เราจึงได้เทศน์สุดหัวใจ...

ท่านมรณภาพแล้ว (๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๒) หมดเลย น้ำตาพังเลยเรา **โธ่ หมดแล้วที่ฟัง** ของเรา... คุณของท่านอยู่ในนี้หมด อยู่ในหัวใจเรา พอท่านสิ้นลงแล้วเลยนั่งอยู่นั้นนะ นั่งรำพึง นั่งเหมือนหัวตอแนะแต่จิตมันหมุนของมัน^{๓๙} ปลงความสลดสังเวชน้ำตาไหลนองอยู่ปลายเท้าท่าน เกือบ ๒ ชั่วโมง พร้อมทั้งพิจารณาธรรมในใจของตนกับโอวาทที่ท่านอาจารย์ให้ความเมตตาอุทิศสำหรับสั่งสอนเรามาเป็นเวลา ๘ ปีที่เราอาศัยอยู่กับท่าน... ปัญหาทั้งหมดภายในใจที่เคยปลดเปลื้องกับท่าน บัดนี้เราจะปลดเปลื้องกับใคร และใครจะมารับปลดเปลื้องปัญหาของเราให้สิ้นซากไปได้เหมือนอย่างท่านอาจารย์มั่นไม่มีแล้ว เป็นกับตายมีเราคนเดียวเท่านั้น เช่นเดียวกับหมอที่เคยรักษาโรคเราให้หายไม่รู้กี่ครั้ง ชีวิตเรายู่กับหมอคนเดียวเท่านั้น แต่หมอผู้ให้ชีวิตเรามาประจำวันก็ได้สิ้นไปเสียแล้วในวันนี้ เราจึงกลายเป็นสัตว์ป่าเพราะหมดยารักษาโรค

เมื่อนั่งอาลัยอาวรณ์ถึงท่านด้วยความเคารพรักและเลื่อมใส พร้อมทั้งความหมัดหวังในท่าน ก็ได้อุบายต่างๆ ปราบกฏขึ้นมาในขณะนั้นว่า **วิธีการสั่งสอนของท่านเวลามีชีวิตอยู่ ท่านสั่งสอนอย่างไร ต้องจับเอาเจื่อนนั้นแลมาเป็นครูสอนตน** และท่านเคยย้ำเสมอว่า ใดๆไรขออย่าหนีจากรากฐานคือผู้รู้ภายในใจ ถ้าจิตมีความรู้แปลกๆ ซึ่งจะให้เกิดความเสียหายถ้าเราไม่สามารถพิจารณาความรู้ประเภทนั้นได้ ให้อ่อนจิตเข้าสู่ภายในเสีย ใดๆไรก็ไม่เสียหาย ท่านสอนอย่างนี้ก็จับเอาเจื่อนนั้นไว้แล้วนำไปปฏิบัติต่อตนเองเต็มความสามารถ^{๔๐}

ดูเหมือนเดือนสาม (ขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๓ ตรงกับวันอังคารที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๓) จิตหมุนตลอดจนอยู่กับใครไม่ได้ จิตขั้นนั้นขึ้นอยู่กับใครไม่ได้เลย คิดดูซิมาเผาศพพ่อแม่ครูจารย์มั่น เคารพขนาดไหน แต่เราเอาธัมมานุธัมมปฏิปันโน ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่กรรมผู้นั้นชื่อว่าบูชาเรา

^{๓๙} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เทศน์ท่านสุดหัวใจ.

^{๔๐} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๐๕ พ่อแม่ครูอาจารย์เป็นแบบอย่าง.

หลวงตาถ่ายรูป ณ เมรุถวายเพลิงหลวงปู่มั่น วัดป่าสุทธาวาส

ตลกาคต เราเอาอันนี้บูชาท่าน ที่จะไปเกี่ยวข้องกับร่างกายมาอุปถัมภ์อุปฐากท่านในศพของท่าน เรามาได้ เราต้องไปบูชาท่านด้วยข้อปฏิบัตินี้ละถึงกาลเวลาที่มันอยู่ไม่ได้มันอยู่ไม่ได้จริงๆ คือทางนี้มันก้าวของมันตลอด ก้าวตลอด ที่จะให้ตกลงมันไม่ลงแล้ว ฟุ้งๆ

มาในงานศพท่านเพียง ๔ วัน... มากี่ไปอยู่ในป่าลึกๆ จะออกมาเฉพาะเวลาจำเป็นๆ เพราะทางนี้มันหมุนตลอดนี่นะ นี่ละธรรมฆ่ากิเลส...อยู่ที่ไหนฆ่าตลอดนี่นะ เว้นแต่หลับ เพราะฉะนั้นจึงว่าอยู่กับใครไม่ได้ อยู่ไม่ได้จริงๆ มันขวางมันขัดทางเดินของเราที่กำลังก้าวเดินฟุ้งๆ แล้วมีอะไรมาขัดมาขวาง เช่น เกี่ยวกับการกับงานกับเพื่อนฝูงนี้ไม่ได้เลย... อุปถัมภ์อุปฐากท่านด้วยการปฏิบัติชำระจิตใจ อันนี้เยี่ยมกว่าทุกอย่างเราเอาอันนี้บูชาท่าน มาเผาศพท่านได้สี่วันโดดผิงเลยเข้าป่า^{๔๑}

งกกับปัญหาธรรม (กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๓)

วันหนึ่ง (เดือน ๓ ข้างแรม พ.ศ.๒๕๕๓) เดินจงกรมอยู่ทางด้านตะวันตก วัดดอยธรรมเจดีย์... ตั้งแต่สว่างจนกระทั่งถึงเวลาไปบิณฑบาตนี้ ถึงได้มา แต่มันเกิดความอัศจรรย์พิลึกพิลั่นนะ ไหนจิตนี้ทำไมถึงอัศจรรย์นักหนานะ มองดูอะไร แผ่นดินที่เหยียบไปน้ำมันก็เห็นอยู่ชัดๆ ด้วยตา

^{๔๑} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐ หนเดียวเท่านั้นไม่เป็นอีก.

แต่ทำไมจิตมันซึ่งเป็นส่วนใหญ่มันว่างไปเสียหมด ต้นไม้ ภูเขาว่างไปหมดไม่มีอะไรเหลือเลย เหลือแต่ความว่างอย่างเดียวเต็มหัวใจ ยืนรำพึงสักเดียว อันธกรรมเกิดขึ้นนะ เรียกว่าธรรมนะ เราพูดในวงปฏิบัติโดยเฉพาะเรา ธรรมก็ปรากฏขึ้น **“ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ใด”** ว่าอย่างนั้นนะ **“นั่นแลคือตัวภพ”** ว่าอย่างนั้นนะ งงเลย! จุดก็หมายถึงจุดผู้รู้นั่นเอง ถ้าหากว่าเราเข้าใจ มันก็ดับกันได้ ในขณะที่นั่นแต่นี้มันงงเพราะเราไม่เคยรู้เคยเห็น ถ้ามีจุดก็จุดผู้รู้นี้ มีต่อมก็หมายถึงต่อมผู้รู้นี้ อยู่สถานที่ใดที่นั่นแลคือตัวภพ แน่ะ! ก็บอกชัดเจนๆ ไม่ผิดอะไรเลย แล้วก็ทำหิ้ง เอ๊ะ นี่มันยังงัยกันนา^{๔๒}

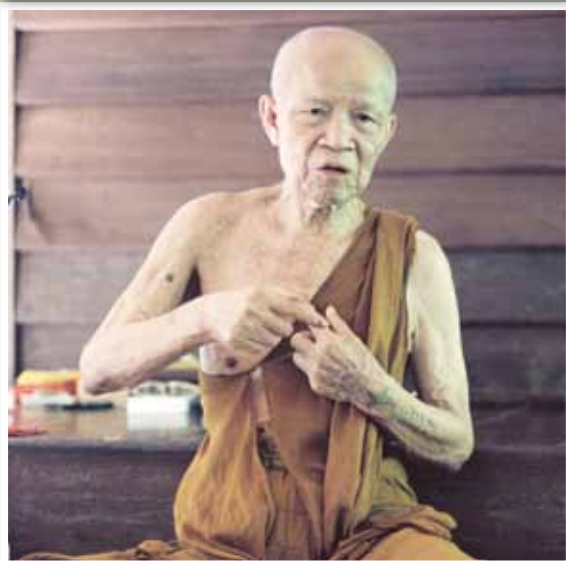
พูดง่ายๆ ก็เหมือนตะเกียงเจ้าพายุ ไล่ตะเกียงเจ้าพายุมันจำอยู่ย่น ออกไปข้างนอก มันก็ออกจากไล่ตะเกียงที่สว่างจ้า นั่นละตัวสำคัญ เราก็อัจฉริยะตัวนั่นเอง ขึ้นอุทานในใจทียวนะ โอโฮ! จิตของเราทำไมถึงสว่างใส่อัจฉริยะเอาเสีย เหมือนหนึ่งว่าเหนือโลกเหนือสงสาร นั่นเห็นไหม อวิชชาแฝงฤทธิ์เวลาสุดท้ายเห็นไหม เรารู้อันเมื่อไร ไม่รู้ ถ้ารู้จะไปหลงอัจฉริยะมันหาอะไร... เราลืมเมื่อไร ถ้ามีจุด จุดไล่ตะเกียงนั่นเองสว่าง นี่จุดกับต่อมเป็นไฉนของกันและกันใช้แทนกันได้ ถ้ามีจุดหรือต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั่นแลคือตัวภพ นั่นเห็นไหมบอกตรงนี้ ตัวนี้ตัวภพ ถึงขนาดนั้นยังจับไม่ได้นะ งงไปเลย มีจุดมีต่อมคือตัวนี้เอง ถึงได้คิดถึงพ่อแม่ครูจารย์มันท่านมรณภาพจากไปแล้วนั้น เราไปติดปัญหานี้อยู่บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ ถ้าท่านยังมีชีวิตอยู่พอกราบเรียนอย่างนี้ท่านนั้น ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้ที่ไหน นั่นแลคือตัวภพ ก็จุดนั่นเอง ท่านก็ไล่เปรี้ยงเข้าไปนั่นมันก็พังทันที พอรู้ปั๊บเห็นโทษของมัน คอยจะไปอยู่แล้วนี่นะ แต่เราประคองมันไว้มันซี

นั่นละมหาภัยแท้ตรงนั้นทีเดียว จุดที่รวมแห่งมหาภัยอยู่จุดที่สว่างกระจ่างแจ้งอัจฉริยะ เต็มที่ของวิญญูจักรของแดนสมมติอยู่จุดนั้นหมด เราไม่ลืม ตอนเดือนกุมภาพันธ์ เผาศพพ่อแม่ครูจารย์มันเสร็จแล้วก็ขึ้นบนเขา ติดปัญหาอันนี้ งงไปเลยนะ ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลยธรรมที่ท่านเตือนขึ้นมา แทนที่จะให้เป็นประโยชน์อย่างมหาศาลในเวลานั้น กลับเป็นความหลงมหาศาลเหมือนกัน เอ้ จุดต่อมที่ไหนนาๆ ก็จุดนั้นนะ นั่นละเดือนกุมภาพันธ์ เดือน ๓ เผาศพท่านเสร็จแล้วขึ้นบนเขาไปติดปัญหาอันนี้ ไม่คิดไม่คาดว่าอันนี้เป็นตัวมหาภัยยังว่าเป็นมหาคุณอยู่ เห็นไหมกิเลสหลอก ขนาดว่าตัวมหาภัยมันเสกว่าเป็นมหาคุณ เห็นไหม ก็แบกปัญหานี้ไปลืมเมื่อไร ลงจากวัดดอยธรรมเจดีย์ปีขึ้นไปทางอำเภอบ้านฝื่อ ศรีเชียงใหม่...แต่ก่อนศรีเชียงใหม่ยังไม่มีอำเภอ มีแต่อำเภอท่าบ่อ อำเภอบ้านฝื่อ เข้าไปอยู่โน้นสิ^{๔๓}

^{๔๒} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ธรรมทายาท.

^{๔๓} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕ นำตารางจากธรรมอัจฉริยะ.

โรคเจ็บขดในหัวอก (เมษายน พ.ศ.๒๕๕๓)

พักอยู่บ้านกาหม (บ้านกาหม ตำบลโพหนอง อำเภอบัวชุม จังหวัดหนองคาย) บ้านใหญ่เขาอยู่ทางนั้นเรียกโพหนอง กาหม-โพหนอง ป่าช้าเขามาใช้ร่วมกันกับบ้านกาหมนี้...ไ้เราก็อยู่ในป่า...เราก็ตั้งใจไปหาภวานา...เขาบอกว่า เป็นโรคขดหัวอก เขาว่าอย่างนั้น มันเป็นโรคอะไรมันถึงตายเร็ว สองวันตายสามวันตาย ถ้าเลยสามวันไปแล้ว รอด ส่วนมากจะอยู่ในสองวันกับสามวัน วันมาก ๘ ศพ วันน้อยนี้ไม่ต่ำกว่า ๓ ศพ ๔ ศพ... ตอนนั้น เป็นเวลาที่จิตหมุนตัวเป็นธรรมจักรเสียด้วยนะ ไม่มีวันว่างเลย เวลาว่างไม่มี ตื่นนอนระหว่างกิเลสกับธรรมอยู่บนหัวใจอันเดียวกัน พัดกันหลายๆ เป็นเองๆ เราก็หมุนของเราเพื่อความหลุดพ้น จากทุกข์ เหมือนหนึ่งว่าอย่างรีบอย่างด่วน นิพพานเหมือนอยู่ชั่วเอี่ยมๆ ธรรมะขั้นนี้ขั้นนิพพานอยู่ชั่วเอี่ยมนะ นิพพานมีหรือไม่มีมันไม่สนใจนะ ความพ้นทุกข์กับนิพพานติดกันอยู่ขั้นนิพพานก็อยู่ชั่วเอี่ยมซี...

เราเริ่มเป็นเวลานี้แล้ว ไม่นานนะ มันหนักขึ้นๆ อย่างรวดเร็วเสียด้วย เรานี้ถ้าแก้มืดตกจะต้องคนหนึ่งละตายอยู่ในป่าช้านี้แหละ... จิตก็ยังไม่อยากตายเพราะตายเดี๋ยวนี้มันจะค้าง... มันรู้เลยชั้นไหน... พระอนาคามีตายแล้ว ตั้งแต่ได้ชั้นอนาคามีตายแล้วจะไปเกิดชั้นสุทธาวาส... อันนี้ก็ เป็นธรรมภายในอีกเหมือนกันนะ กำลังต่อสู้กันอยู่ระหว่างความกลัวตายกับความสิ้นกิเลสนี้... สักเดี๋ยวก็ผางขึ้นมาเลย อ้าว ไ้เรื่อง

ความเป็นความตายท่านก็เคยพิจารณาผ่านเวทิมายอยู่แล้วอย่างซ้ำของ แล้วท่านมากลัวตายอะไรเวลานี้...ที่นี้เลยไม่คำนึงถึงว่าเป็นว่าตาย หมุนเข้าไปหากองทุกข์ ตรงไหนมันทุกข์ ทุกข์ที่ตรงไหนเราเคยพิจารณาแล้ว ไล่เบียดกันเข้าไปเลย...เอาตั้งแต่สองทุ่มนุ่นละมั้งถึงหกทุ่มนะ...

จนกระทั่งดับหมดเลยไม่มีเหลือ มีแต่ความสว่างจ้าของจิตด้วยอำนาจของสติปัญญา ตามต้อนทุกขเวทนาให้เห็นความจริงของมัน จิตก็สว่างจ้า ทางนี้มันก็ขึ้นภายใน เอาละที่นี้ไม่ตายนะ มันตัดสินเจ้าของแล้วไม่ตาย พิจารณาจนกระทั่งโล่งหมด ความทุกข์ทั้งหลายที่เสียดแทงอย่างหนักอย่างหนาจะเอาให้เป็นให้ตายในเวลานั้นขาดสะบั้นไปหมดเลย นี่เรียกว่าธรรมโอสถ...คือสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร... นี่ดูระหว่างว่ามีนา-เมษาละมั้ง ปีพ.ศ. ๒๔๙๓ พอปัญหานั้นตกไปหายสงสัยแล้วจิตนี้มันก็ทำงานอัตโนมัติของมันอยู่แล้ว มันหากเพียงไล่เกี่ยวกับเรื่องความเป็นความตายที่จะยังไม่ถึงที่สุดเดี๋ยวมันจะตายก่อน มันมากังวลเพียงเท่านั้น พอธรรมกระตุกขึ้นมาเท่านั้นมันก็ปล่อยปิ้งขัดกันเลยเชียว หลังจากนั้นก็กลับมาอุดร ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ท่านก็ให้ไปบวชหมอบเจริญ วัฒนสุชาติ เอ้า มามัดเราอีกแล้วที่นี้ บวชนั้นแล้วก็ขึ้นวัดคอยธรรมเจดีย์ เดือนพฤษภาคม เมษาจะสิ้นเดือนถึงพฤษภาคม ที่ว่าวันที่ ๑๕ นั้นละยานั้นละ^{๔๔}

ไม่สำคัญตน

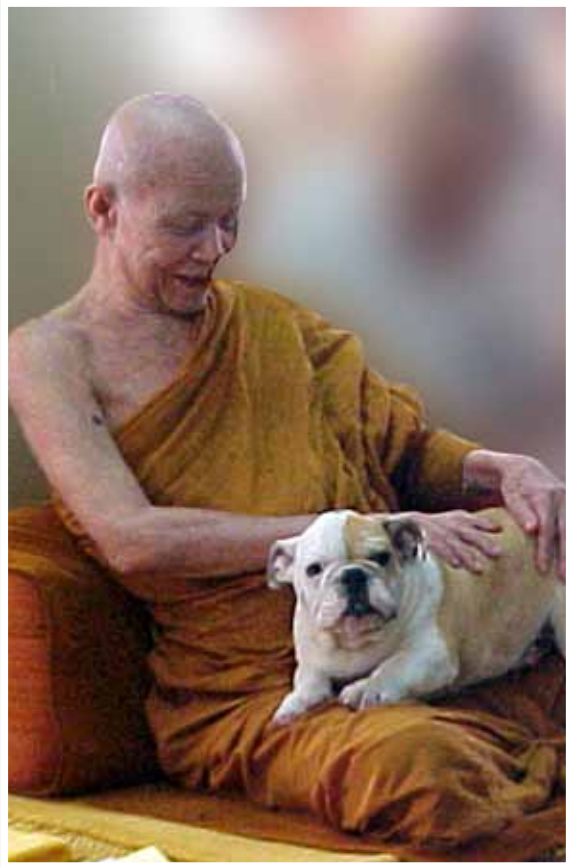
ที่นี้เวลาปฏิบัติเข้าไปก็ไปเจอเอาอย่างนั้น **จิตประภัสสรนี่คือจิตอวิชชา** ตาหูจมูกลิ้นกาย ถูกตัดไปหมดแล้ว ตาก็สักแต่เห็นว่าเห็นเท่านั้น หูก็สักแต่ที่ได้ยิน ไม่สามารถที่จะชิมซาบเอาความดีความชั่วความรักความชังเข้าไปฝังในจิตใจได้เหมือนอย่างแต่ก่อนเลยนั้น นี่ละทางเดินของอวิชชา มันออกไม่ได้พูดง่ายๆ เพราะถูกตัดไปหมดแล้ว... รูปเวทนาสัญญาสังขารวิญญาณ กับ จิต ก็ขาดจากกันให้เห็นชัดๆ... ปล่อยของมันเอง ไม่ยึดโดยหลักธรรมชาติ รู้อยู่เห็นอยู่อย่างนั้น... แต่จิตกับอวิชชานี้มันประสานกัน เราไม่รู้ละ นี่สำคัญมากที่สุด นี่ละที่ว่าประภัสสร... ถ้าว่าจิตผ่องใสจริงๆ แล้วจะเกิดทำไม ก็มันผ่องใสมันไม่ใช่บริสุทธิ์นี่! ... พอเข้าภาคปฏิบัติแล้วก็ยอมรับเลย...อ้อ เป็นอย่างนี้เอง มันยังไม่บริสุทธิ์นี่...

พอได้ปล่อยนี้ออกหมดโดยประการทั้งปวงแล้วเท่านั้น ที่นี้บรมสุขๆ งามหาที่ไหน ดูหัวใจเจ้าของที่บริสุทธิ์นั้นเท่านั้นก็รู้แล้ว จะไปถามหานิพพานที่ไหนถ้าไม่ใช่บ้านนิพพานนะ แล้วนิพพานวัดผ่าศูนย์กลางยาวเท่านั้นยาวเท่านี้ ลึกเท่านั้นเท่านี้ มันบ้ำทั้งนั้นแหละ ไปผ่าศูนย์กลางที่ไหน

^{๔๔} เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๙ เอาธรรมความจริงมาตุโลก.

ดูหัวใจเจ้าของที่บริสุทธิ์แล้วมันมีศูนย์กลาง
ที่ตรงไหน ศูนย์ขอบที่ตรงไหน ศูนย์กลางที่ตรงไหน
วัดผ่าตรงไหนไปถึงตรงไหน ถ้าไม่ใช่บ้านเท่านั้น
ให้มันเห็นชัดๆ อย่างนี้ซิ ยืนยันได้เลย^{๔๕}

มาถึงขั้นนี้แล้ว มีความรู้อันเดียวเท่านั้น
เป็นตัวสมุทัยหมดทั้งดวง เมื่อประจักษ์ใจด้วย
ปัญญาถึงขนาดนี้แล้วใครจะยอมถือตัวผู้รู้
ซึ่งเป็นกัจจกรนี้ว่าเป็นตนเล่า นี่คือปัญญาชั้น
ละเอียดและปัญญาอัตโนมัติในหลักธรรมชาติ...
นอกจากรู้วัฏจักรอันเป็นตัวสมุทัยแล้วยัง
พิจารณาย้อนเข้าไปว่า เป็นเพราะเหตุใดจึงเป็น
สมุทัยและเป็นได้อย่างไร ตามคิดค้นเข้าไปตาม
สาเหตุที่มีและแสดงตัวให้ปรากฏอยู่ด้วยความ
สนใจใคร่จะรู้ในสาเหตุนั้น แต่โดยมากเมื่อถึงขั้นนี้
แล้วถ้าไม่ใช่ปัญญาไตร่ตรองจนละเอียดถี่ถ้วน
จริงๆ ต้องติดในความรู้วัฏจักรนี้แน่ๆ เพราะเป็น
ยอดสมุทัยของวัฏจักรซึ่งควรหลงและติดได้โดย
นักปฏิบัติไม่รู้สึกรู้สีก่อนว่าติด นอกจากจะหลงและ
ติดอยู่โดยไม่รู้สึกรู้สีก่อนแล้วยังอาจจะระบายความ
หลงอันลึกลับนี้ออกเป็นความรู้โดยเข้าใจผิด
ของตนให้ผู้อื่นฟังและหลงตามกันไปเป็น
จำนวนมาก^{๔๖}

ความว่าง ความสุข ความใส นั้นแล
เป็นธรรมปิดบังตัวเองเพราะธรรมทั้งนี้คือ
เครื่องหมายของภพชาติ ผู้ต้องการตัดภพชาติ
จึงควรพิจารณาให้รู้เท่าและปล่อยวางสิ่งเหล่านี้
อย่าหวังไว้เพื่อก่อไฟเผาตัว ถ้าปัญญาชูดค้นลง
ตรงที่**สามจอมกษัตริย์แห่งภพ**ปรากฏอยู่นั้นแล

^{๔๕} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๒๙ รู้แจ้งเห็นจริงประจักษ์ใจ.

^{๔๖} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๐๕ มัจฉาสมาธิ-สัมมาสมาธิ.

จะถูกองค์การใหญ่ของภพชาติและชาติกระเด็นออกจากใจทันทีที่ปัญญาหยั่งลงถึงฐานของเขาตั้งอยู่ เมื่อสิ่งทั้งนี้สิ้นไปแล้วเพราะอำนาจของปัญญา นั่นแลเป็นความว่างอันหนึ่ง เครื่องหมายของสมมติใดๆ จะไม่ปรากฏในความว่างนั้นเลย นี่คือการว่างที่ผิดกับความว่างที่ผ่านมาแล้ว ความว่างประเภทนี้เราจะว่าเป็นความว่างของพระพุทธเจ้าหรือความว่างของใครนั้น ผู้แสดงไม่สามารถจะเรียนให้ทราบได้ว่าควรจะเป็นความว่างของใคร นอกจากจะเป็นความว่างที่รู้เห็นกันอยู่ด้วยสันติภูมิโกของผู้บำเพ็ญเท่านั้น ความว่างอันนี้ไม่มีกาลสมัย เป็นอกาลิโกอยู่ตลอดกาล^{๔๗}

ทีนี้พอเราฝึกซ้อมจิตใจของเราให้สติตั้งดีความเพียรดีแล้วเข้าไปถึงขั้นสติปัญญาอัตโนมัติแล้วกิเลสขาดสะบั้นๆ มันแก้กันอย่างนั้นเห็นอยู่ในหัวใจของเรา ยิ่งเป็นมหาสติมหาปัญญาด้วยแล้วกิเลสมองดูแทบไม่มีนะ มันว่างไปหมดแทบไม่มี แต่สติไม่เคยสำคัญตนว่าได้สิ้นสุดลงไปแล้วทุกอย่างที่กิเลสส่วนละเอียดยังมีอยู่ ไม่เคยสำคัญ ถ้ามีอยู่ละเอียดก็ยอมรับว่ามี อยู่งั้น บางทีถึงได้คิดขึ้นมาว่า **“หือ! มันเป็นอย่างนี้กิเลสมันมันวนลื้อไปหมดแล้วหรือ ไม่ใช่เป็นพระอรหันต์น้อยๆ ขึ้นมาแล้วหรือ”** ว่างๆ แต่ยังไม่สำคัญตนว่าเป็นอรหันต์น้อยเพราะตอนนั้นมันว่างกิเลสไม่โผล่ อำนาจของสติปัญญามันรุนแรง จากนั้นพอกิเลสขาดสะบั้นลงไปจริงๆ แล้ว สันติภูมิโก ขึ้นสุดยอดมาพร้อมกันเลย ทีนี้อรหันต์น้อยอรหันต์ใหญ่ไม่ถามถึงเลย อรหันต์น้อยก็ไม่มี อรหันต์ใหญ่ก็ไม่มี มีแต่สันติภูมิโก ขึ้นสุดยอดในจิต นั่นละ**บริสุทธิ์แล้วเป็นธรรมชาติ** ผางขึ้นมาทีเดียวหมดเลย^{๔๘}

สันติภูมิโกขึ้นสุดยอดพอถึงขั้นนั้นแล้วสติปัญญาที่ว่าหมุนตัวเป็นธรรมจักรนี้ระงับลงเองไม่ต้องไปบีบไปบังคับว่าให้หยุดได้ ความ پاکเพียรประเภทอัตโนมัติเป็นธรรมจักรนี้ให้หยุดได้ไม่ต้องบอก ก็ความเพียรอันนี้ที่ว่าสติปัญญาอัตโนมัติมันก็เป็นมรรคเครื่องฆ่ากิเลส เมื่อฆ่ากิเลสสิ้นซากลงไปไม่มีอะไรเหลือแล้วจะไปฆ่าอะไร มันก็ปล่อยเอง^{๔๙}

^{๔๗} แฉ่นดวงใจ หน้า ๒๒๙.

^{๔๘} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ธรรมปรากฏ จิตใจสว่าง.

^{๔๙} เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๙ เอาธรรมความจริงมาดูโลก.

ธรรมอัจฉรย์

เวียนเทียนรอบเจดีย์ ณ วัดดอยธรรมเจดีย์

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๙๓ เวลา ๕ ทุ่มพอดี
อยู่บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ วันนั้นเป็นวัน
ตัดสินกันระหว่างกิเลสกับธรรม...ตั้งแต่เริ่มแรก
มาเป็นเวลา ๙ ปี^{๕๐}

ในตอนสุดท้าย เราก็เห็นอวิชชาเป็นสิ่งที่
ประเสริฐไปเสีย แล้วหลงอวิชชาเป็นเวลาถึงอยู่
๘ เดือน เราไม่เคยลืม รักสงวนอวิชชาซึ่งเป็น
ตัวส่องใส ตัวสง่าผ่าเผย ตัวองอาจกล้าหาญ
รักอยู่นั้นเสียแล้วพยายามระมัดระวังรักษา
อวิชชา ทั้ๆ ที่สติปัญญาที่เต็มภูมิแต่ไม่นำมาใช้
ในขณะนั้น เมื่อเวลาได้ใช้อย่างเต็มภูมิสติปัญญานั้น
แล้วเรื่องอวิชชา นั้นจึงกระจายลงไป จึงได้เห็น
ความอัจฉรย์ขึ้นมาภายในจิตใจนั้น^{๕๑}

พิจารณาจิตอันเดียวไม่ได้กว้างขวางอะไร
เพราะสิ่งต่างๆ ที่เป็นส่วนหยาบมันรู้หมด
รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสทั่วโลกธาตุมันรู้หมด
เข้าใจหมดและปล่อยวางหมดแล้ว มันไม่สนใจ
พิจารณา แม้แต่รูปเวทนาสัญญาสังขารวิญญาน
ยังไม่ยอมสนใจพิจารณาเลย **มันสนใจอยู่เฉพาะ
ความรู้ที่เด่นดวงกับเวทนาส่วนละเอียด
ภายในจิตเท่านั้น สติปัญญาสัมผัสสัมพันธ์อยู่
กับอันนี้ พิจารณาไปพิจารณามา แต่ก็ฟังทราบ
ว่าจุดที่ว่ามันยังเป็นสมมติ มันจะสง่าผ่าเผยขนาดไหน
ก็สง่าผ่าเผยอยู่ในวงสมมติ จะสว่างกระจ่างแจ้ง
ขนาดไหนก็สว่างกระจ่างแจ้งอยู่ในวงสมมติ
เพราะอวิชชายังมีอยู่ในนั้น**

^{๕๐} เทศน์อบรมพรവാส ณ สวนแสงธรรม วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ทำความดีตามทางนักปราชญ์.

^{๕๑} เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๒๑ เปิดเผยโลกธาตุ.

อวิชชานั้นแลคือตัวสมมติ จุดแห่งความเด่นดวงนั้นก็แสดงอาการลุ่มๆ ดอนๆ ตามชั้นแห่งความละเอียดของจิตให้เราเห็นจนได้ บางทีก็มีลักษณะเศร้าหมองบ้าง ผ่องใสบ้าง ทุกข์บ้าง สุขบ้าง ตามชั้นละเอียดของจิตภูมิจนให้ปรากฏพอจับพิรุณได้อยู่แน่แล สติปัญญาชั้นนี้เป็นองค์กรรักษาจิตดวงนี้อย่างเข้มงวดกวดขัน แทนที่มันจะจ่อกระบอกปืนคือสติปัญญาเข้ามาที่นี้มันไม่จ่อ มันส่งไปที่อวิชชาหลอกไปโน้น จึงได้ว่าอวิชชาี้แหลมคมมาก ไม่มีอะไรแหลมคมมากกว่าอวิชชาซึ่งเป็นจุดสุดท้าย ความโลภมันก็หยาบๆ พอเข้าใจและเห็นโทษได้ง่าย โลกยังพอใจกันโลกคิดดูซิ ความโกรธก็หยาบๆ โลกยังพอใจโกรธ ความหลง ความรัก ความชัง ความเกลียดความโกรธอะไร เป็นของหยาบๆ พอเข้าใจและเห็นโทษได้ง่าย โลกยังพอใจกัน

อันนี้ไม่ใช่สิ่งเหล่านั้น มันเลยมาหมด ปล่อยมาได้หมด แต่ทำไมมันยังมาติดความสว่างไสว ความอัศจรรย์อันนี้ ที่นี้อันนี้เมื่อมันมีอยู่ภายในนี้ มันจะแสดงความอับเฉาขึ้นมานิดๆ แสดงความทุกข์ขึ้นมานิดๆ ซึ่งเป็นความเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนไม่คงเส้นคงวาให้จับได้ด้วยสติปัญญาที่จดจ่อต่อเนื่องกันอยู่ตลอดเวลา ไม่ลดละความพยายามอยากรู้อยากเห็นความเป็นต่างๆ ของจิตดวงนี้ สุดท้ายก็หนีไม่พ้นต้องรู้กันจนได้ว่าจิตดวงนี้ไม่เป็นที่แน่ใจตายใจได้ จึงเกิดความรำพึงขึ้นมาว่า “จิตดวงเดียวนี้ทำไมจึงเป็นไปได้หลายอย่างนักนะ เดี่ยวเป็นความเศร้าหมอง เดี่ยวเป็นความผ่องใส เดี่ยวเป็นสุข เดี่ยวเป็นทุกข์ ไม่คงที่ดั่งงามอยู่ได้ตลอดไป ทำไมจิตละเอียดถึงขนาดนี้แล้วจึงยังแสดงอาการต่างๆ อยู่ได้”

พอสติปัญญาเริ่มหันความสนใจเข้ามาพิจารณาจิตดวงนี้ ความรู้ชนิดหนึ่งที่ไม่คาดไม่ฝันก็ผุดขึ้นมาภายในใจว่า “ความเศร้าหมองก็ดี ความผ่องใสก็ดี ความสุขก็ดี ความทุกข์ก็ดี เหล่านี้เป็นสมมติทั้งสิ้น และเป็นอนัตตาทั้งหมดนะ” เท่านั้นแลสติปัญญาก็หยั่งทราบจิตที่ถูกอวิชชาครอบงำอยู่โน้นว่า เป็นสมมติที่ควรปล่อยวางโดยถ่ายเดียวไม่ควรยึดถือเอาไว้ หลังจากความรู้

ที่ผู้ขึ้นบอกเตือนสติปัญญาผู้ทำหน้าที่ตรวจตรา
อยู่ขณะนั้นผ่านไปครู่เดียว จิตและสติปัญญา
เป็นราวกับว่าต่างวางตัวเป็นอุเบกขามัชยัสต์
ไม่กระเพื่อมตัวทำหน้าที่ใดๆ ในขณะนั้นจิตเป็น
กลางๆ ไม่จดจ่อกับอะไร ไม่เผลอส่งใจไปไหน
ปัญญาก็ไม่ทำงาน สติก็รู้อยู่ธรรมดาของตน
ไม่จดจ่อกับสิ่งใด

ขณะจิต,สติ,ปัญญา ทั้งสามเป็นอุเบกขา
มัชยัสต์นั้นแล เป็นขณะที่โลกธาตุภายในจิต
อันมีวิชาเป็นผู้เรื่องอำนาจได้กระเทือนและ
ขาดสะบั้นบรรลัยลงจากบัลลังก์คือใจ กลายเป็น
วิสุทธิจิตขึ้นมาแทนที่ ในขณะที่เดียวกันกับ
อวิชาขาดสะบั้นหันแหลกแตกกระจายหาย
ซากลงไปด้วยอำนาจสติปัญญาที่เกรียงไกร
ขณะที่ฟ้าดินถล่มโลกธาตุหวั่นไหว (โลกธาตุ
ภายใน) แสดงมหัศจรรย์ยั้งสุดท้ายปลายแดน
ระหว่างสมมติกับวิมุตติ ตัดสิ้นความบนศาล
สถิตยุดิธรรม โดยวิมุตติญาณทัสสนะเป็น
ผู้ตัดสิ้นคู่ความ โดยฝ่ายมัชฌิมาปฏิปทา มรรค
อริยสัจเป็นฝ่ายชนะโดยสิ้นเชิง ฝ่ายสมุทัย
อริยสัจเป็นฝ่ายแพ้นอกแบบหามลงเปล ไม่มีทาง
ฟื้นตัวตลอดอนันตกาลสิ้นสุดลงแล้ว

เจ้าตัวเกิดความอัศจรรย์ล้นโลก อุทาน
ออกมาว่า “โอ้โห้ๆ อัศจรรย์หนอๆ แต่ก่อนธรรมนี้
อยู่ที่ไหนๆ มาบัดนี้ธรรมแท้ ธรรมอัศจรรย์
เกินคาด (เกินโลก) มาเป็นอยู่ที่จิต และเป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกันกับจิตได้อย่างไร และแต่ก่อน
พระพุทธเจ้า พระสงฆ์สาวกอยู่ที่ไหน มาบัดนี้

องค์พระที่แสนอัศจรรย์มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับจิตดวงนี้ได้อย่างไร **ไอ้โห้! ธรรมแท้, พุทธแท้, สังฆะแท้เป็นอย่างไรหรือ**” ไม่อยู่กับความคาดหมายต้นเดาใดๆ ทั้งสิ้น แต่เป็นความจริงล้วนๆ อยู่กับความจริงล้วนๆ อย่างเดียว

หลังจากนั้นก็เกิดรำพึงเป็นลักษณะท้อใจต่อเพื่อนร่วมโลกร่วมทุกข์ เกี่ยวกับธรรมที่เป็นอยู่ในใจว่า เมื่อธรรมแท้เป็นเช่นนี้ จะนำออกสอนใครให้รู้ให้เข้าใจได้อย่างไร อยู่คนเดียวพอถึงวันขึ้นศตวรรษแตกธาตุสลายไป ไม่เหมาะสมกว่าการบอกกล่าวสั่งสอนใครละหรือ พอรำพึงเช่นนี้ก็มีความรู้ชนิดหนึ่งผุดขึ้นมาว่า พระพุทธเจ้าทรงรู้เห็นธรรมอัศจรรย์นี้เพียงคนเดียว แต่เป็นศาสดาสั่งสอนสัตว์ได้ตั้งสามโลกธาตุ ทำไมเวลาเราสอนตนยังสอนได้ สอนคนอื่นจะท้อใจสอนไม่ได้อย่างไร เพราะแนวทางสอนแนวทางรู้มีอยู่มิได้ปิดบังลึกลับ พอทราบเช่นนี้ ความรู้สึกท้อใจที่จะพูดกับเพื่อนฝูงจึงค่อยๆ คลี่คลายออกมา

เรื่องทั้งนี้ยังทำให้ระลึกถึงองค์ศาสดาขณะตรัสรู้ที่แรก ทรงทำความขวนขวายน้อย อิดหนาระอาพระทัยในการที่จะนำธรรมอันประเสริฐในพระทัยออกสั่งสอนโลก เพราะทรงเห็นว่าเหลือวิสัยที่จะรู้เห็นตามได้ ทั้งที่ทรงปรารถนาเป็นศาสดาเพื่อสั่งสอนโลกอยู่แล้ว เพราะเห็นว่าธรรมที่ทรงรู้เห็นนั้นเป็นธรรมสุดเอื้อมหิตหวังที่โลกจะยอมรับนับถือและปฏิบัติเพื่อรู้เห็นตามได้ แต่เมื่อทรงพิจารณาย้อนหลังถึงปฏิปทาที่ทรงดำเนินมาจนถึงความรู้แจ้ง ก็ทราบได้ว่าไม่เป็นธรรมที่สุดเอื้อมหิตหวัง ยังจะเกิดประโยชน์แก่โลกอย่างมหาศาลไม่มีประมาณ เพราะการสั่งสอนตามแนวทางของธรรมที่เคยเห็นผลมาแล้วไม่สงสัย จึงปลงพระทัยในการที่จะสั่งสอนสัตว์โลกต่อไป

เราที่เป็นในลักษณะนี้เพราะเป็นธรรมไม่เคยรู้เคยเห็น และเป็นธรรมอัศจรรย์ที่สุดส่วนเมื่อมองดูเฉพาะผลในปัจจุบัน ไม่มองสาวไปถึงเหตุที่ดำเนินมาจึงทำให้ท้อถอยปล่อยวางในการที่จะพูดสนทนากับใครๆ ตลอดการเทศนาว่าการต่างๆ เกี่ยวกับธรรมนี้ ต่อเมื่อได้พิจารณาสาวถึงเหตุคือปฏิปทาเครื่องดำเนินมาแล้ว จึงทำให้มีแก้ไขในการที่จะพูดคุย ตลอดการแสดงออกแห่งธรรมแง่ต่างๆ ตามชั้นภูมิของผู้มาเกี่ยวข้องศึกษาอบรมด้วยเรื่อยมา จนกลายเป็นอาจารย์แบบปลอมๆ ขึ้นมาด้วยความเสกสรรของประชาชน, พระเถรทั้งหลายดังที่เป็นอยู่นี้แล เมื่อเป็นเช่นนี้ก็จำต้องได้พูดจาปราศรัยเทศนาว่าการดูว่ากล่าวกันไปตามความหนักเบาที่ควรแสดง

ต้องขอภัยกับท่านผู้ฟัง, ผู้อ่านมากๆ ด้วย ที่จะเรียนแบบเถรตรงเกินไปจนน่าเกลียดนี้ คือในเวลาพระเศษเคนเที่ยวหัวซุกหัวซุนด้วยความทุกข์แสนสาหัสเพราะการฝึกทรมานตนอยู่ในป่าในเขาด้วยความตะเกียกตะกายโดยอาการต่างๆ แทะไปแทบอยู่ แบบไม่มีกุสลามาทิกาตามสังเสียดบ้างเลย เพราะความทุกข์ทรมานรื้อยแปดพันประการนั้น ไม่มีใครทราบและสนใจคิดกันบ้าง นอกจากคนในป่าในเขาที่ไปอาศัยเขาอยู่พอประทังชีวิตไปในวันหนึ่งๆ ที่เขาอาจพอทราบได้บ้างเป็นบางส่วนบางอาการ

ดังนั้นคำว่า พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพระองค์ถึงขั้นสลับสไลก่อนตรัสรู้ นั่น จึงเป็นธรรมที่ ผู้ปฏิบัติเพื่ออรรถเพื่อธรรม เพื่อมรรคผลนิพพานด้วยความมุ่งมั่นถึงใจ ต้องยอมรับและเชื่ออย่างถึงใจ ไม่มีความกังขา นอกจากผู้ไม่เคยปฏิบัติและไม่สนใจปฏิบัติเลย หรือปฏิบัติแบบเอาเสียหมดมัด ติดหลังติดคอรอให้กิเลสตาย และชุดหลุมฝังศพกิเลสด้วยการนอนคอยตักดวงเอามรรคผลนิพพาน อยู่ท่าเดียวเท่านั้น จะไม่ยอมเชื่อการดำเนินด้วยความลำบากของพระพุทธเจ้าแลสาวกทั้งหลายเลย ยิ่งสมัยนี้เป็นสมัยคนฉลาดมาก อะไรที่ขัดต่อความเป็นปราชญ์ของตน แม้สิ่งนั้นจะถูกจะดีวิเศษวิโส เพียงไรก็ไม่สนใจรับนำสิ่งที่ดีนั้นเข้ามาเทียบเคียงความเป็นปราชญ์ของตน สุดท้ายความเป็น ปราชญ์นั้นก็หนีพ้นจากความพาลแก่ตนและส่วนรวมจนได้ ฉะนั้น วิถีทางเดินของความต่ำทราม แห่งจิตใจกับวิถีทางเดินแห่งความมีธรรมในใจจึงต่างกันมาก

ท่านนักปฏิบัติตามหลักธรรมท่านว่า เป็นนักพิจารณาใคร่ครวญทุกแง่มุม ทั้งทางธรรม และทางโลกด้วยความไม่ประมาท ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด อยู่ในสถานที่ใด ควรมีสติปัญญา ประคองตัวอยู่เสมอ ไม่สนใจกับความบกพร่องหรือสมบูรณ์ทางมรรยาทความประพฤติดี-ชั่ว ตลอดจนการให้คะแนนตัดคะแนนของผู้ใด ยิ่งกว่าความสนใจกับความบกพร่องหรือสมบูรณ์ทาง มรรยาทความประพฤติดี-ชั่ว ตลอดจนการให้คะแนนหรือตัดคะแนนตัวเอง นี่คือทางเดินของธรรมสำหรับ ผู้ประพฤติธรรมมีธรรมประจำตัว ถ้าตรงข้ามเป็นทางเดินฝ่ายต่ำสำหรับผู้ใจต่ำหาความเป็นธรรม เข้าแทรกมิได้ นี่เป็นคำเตือนท่านนักปฏิบัติที่มาศึกษาอบรมได้เข้าใจอย่างถึงใจโดยทั่วกัน

ธรรมที่กล่าววันนี้ส่วนมากเป็นเรื่องส่วนตัว เป็นธรรมไม่สมควรนำออกแสดงในที่สาธารณะชน ซึ่งมีความรู้สึกในแง่หนักเบาต่างกัน อาจมีส่วนเสียทางโลกวิเศษสำหรับผู้แสดง และมีส่วนเสียทางจิตใจ ของผู้ฟังผู้อ่านได้เมื่อถอดเทปออกพิมพ์เป็นอักษร นอกจากฟังในวงเฉพาะที่ควรฟังและเข้าใจกัน ได้ดีเท่านั้น ก็ณที่นี้จึงรู้สึกฝืนใจฝืนนิสัยของผู้แสดงอยู่ไม่น้อย เท่าที่นำออกก็ด้วยความเห็นใจท่าน ผู้มาศึกษาอบรมด้วยความเป็นธรรมขอร้องให้นำออก เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ปฏิบัติทั้งหลายจะได้ ยึดเป็นแนวปฏิบัติต่อไปตลอดกาลนาน

หากผิดพลาดประการใดจึงขอภัยจากท่านผู้อ่านทั้งหลายโดยทั่วกันด้วย โดยคิดว่าท่าน ผู้ทรงธรรมทางด้านปฏิบัติจิตตภาวนายังมีอยู่มากทั้งปัจจุบันและอนาคต ซึ่งอาจได้รับประโยชน์ จากธรรมกถุ์แหวกแนวนี้บ้าง ผู้แสดงจึงทนอายุในการขายความโง่ของตนไว้ในกัณฑ์นี้^{๕๒}

วัดโยธานิมิตร

วัดศาลาทอง

วัดสุทธจินดาวรวิหาร

วัดเจติยหลวงวรวิหาร

วัดป่าจักรราช

วัดวิสุทธิธรรม

วัดปานาคนิมิตต์

จำพรรษาในป่าใกล้บ้านสามผง

วัดป่าภูริทัตตถิราวาส

วัดถ้ำนกแอ่น

วัดชากใหญ่

วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด)

ลำดับปีการจำพรรษา

พรรษาที่ ๑ - ๒	พ.ศ.๒๔๗๗ - ๒๔๗๘	วัดโยธานิมิตร ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
พรรษาที่ ๓ - ๔	พ.ศ.๒๔๗๙ ^{๕๓} - ๒๔๘๐	วัดท่าช้าง ๑ พรรษา (ปัจจุบันคือ วัดคีรีวัลลี ตำบลท่าช้าง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา) วัดศาลาทอง ๑ พรรษา ^{๕๔}
พรรษาที่ ๕ - ๖	พ.ศ.๒๔๘๑ ^{๕๕} - ๒๔๘๒	ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา วัดสุทธจินดาวรวิหาร
พรรษาที่ ๗	พ.ศ.๒๔๘๓ ^{๕๖}	ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา วัดเจติยหลวงวรวิหาร
พรรษาที่ ๘	พ.ศ.๒๔๘๔	ตำบลจักรราช อำเภอจักรราช จังหวัดนครราชสีมา วัดป่าจักรราช
พรรษาที่ ๙	พ.ศ.๒๔๘๕	ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร วัดป่าบ้านโคก (ปัจจุบันคือ วัดวิสุทธิธรรม)
พรรษาที่ ๑๐	พ.ศ.๒๔๘๖	ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร วัดป่าบ้านนามน (ปัจจุบันคือ วัดปานาคนิมิตต์)
พรรษาที่ ๑๑	พ.ศ.๒๔๘๗	ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร อยู่ในป่าใกล้บ้านสามผง ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ^{๕๗}
พรรษาที่ ๑๒ - ๑๗	พ.ศ.๒๔๘๘ - ๒๔๙๓	วัดป่าบ้านหนองผือ ^{๕๘} (ปัจจุบันคือ วัดป่าภูริทัตตถิราวาส ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร)
พรรษาที่ ๑๘ - ๒๑	พ.ศ.๒๔๙๔ - ๒๔๙๗	บนภูเขาบ้านห้วยทราย (ปัจจุบันคือ วัดถ้ำนกแอ่น ตำบลคำชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร)
พรรษาที่ ๒๒	พ.ศ.๒๔๙๘	วัดใกล้สถานีทดลองการเกษตร สามแยกพลั่ว (ปัจจุบันคือ วัดชากใหญ่ ตำบลพลั่ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี)
พรรษาที่ ๒๓ - ๓๗	พ.ศ.๒๔๙๙ - ๒๕๕๓	วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

^{๕๓} เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๘ วัดปฏิบัติกลายเป็นลั่วมเป็นถาวร.

^{๕๔} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓ การป็นหน้าการทำหน้าตา.

^{๕๕} หนังสือลุตธิบันทึกการย้ายสำนักมาอยู่วัดสุทธจินดา วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๘๑.

^{๕๖} หนังสือลุตธิบันทึกการย้ายสำนักมาอยู่วัดเจติยหลวง วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๔๘๓.

^{๕๗} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เรื่องศรัทธาพอกับแม่เสมอกัน.

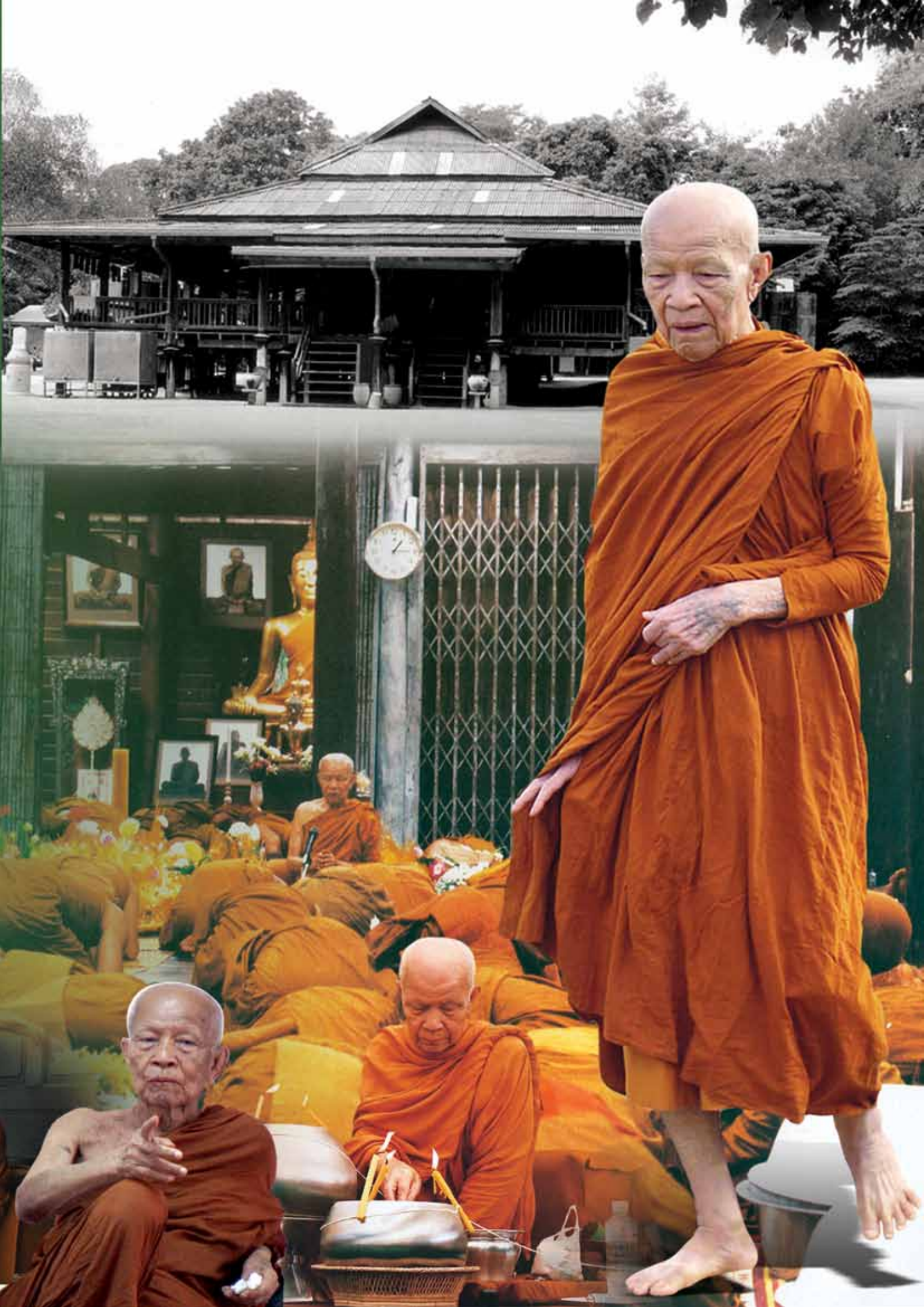
^{๕๘} เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๓๙ เพชรน้ำหนึ่ง.

ตารางสรุปหลวงตาเล่าให้ฟัง
ประวัติการภาวนา หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

พรรษา ที่	ปี พ.ศ.	สถานที่	วิธีการปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ	หลวงตารำพึงหรือ พูดกับหลวงปู่มั่น	หลวงปู่มั่น พูดสอนหลวงตา
ก่อน พรรษา ๑๐	เม.ย. ๒๔๘๖	วัดป่า บ้านนามน	ภาวนาตลอดรุ่ง พิจารณากาย เวทนา จิต ในหลักไตรลักษณ์ และอริยสัจจ์	รู้เท่าทุกขเวทนา รู้เท่ากาย รู้เรื่องจิต ต่างอันต่างจริง เหลือ ความรู้ที่สักแต่ว่ารู้ ไม่ใช่รู้เด่นๆ ชนิดคาด หมาย	พอมาถึงคืนวันนั้น แล้วมันชัดเจน เอ้อ ต้องอย่างนี้ไม่เสื่อมนะ	ได้หลักได้เกณฑ์ แล้ว...อัฐภาพเดียวนี้ มันไม่ได้ตายถึงห้าหน มัน ตาย หน เดียว เท่านั้น
ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	วัดป่าบ้าน หนองผือ	พิจารณาส่วนต่างๆ ของ ร่าง กาย จน สามารถเห็นได้ชัดเจน ว่ากลายเป็นดินน้ำไฟลม	เกิดความสลด สังเวช จิตดูบลงว่าง หมด หมดความสำคัญ มันหมายใดๆ	เออ ร่างกายทั้ง ร่างนี้มันกลายเป็น อย่างนี้หรือ เป็นธาตุ อย่างนี้หรือ, พอเล่า ถวายท่านแล้ว โอ๊ย ใจ ก็พอง แล้วเราก็ได้ หลักของเราก็แน่นอยู่ แล้ว ก็ยังมีสักชีพยาน อันเป็นตัวเอกแล้วใจก็ ยิ่งพองขึ้น	ผมเคยเป็นมาแล้ว ตั้งแต่อยู่ถ้ำสาริกา... โลกธาตุดับหมดเลย เหมือนกันกับท่าน มหาและ พุดตรงกัน เป่งเลย เอาละที่นี่ได้ หลักใหญ่แล้ว
ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	วัดป่าบ้าน หนองผือ	พิจารณาอสุภะ... ฯลฯ...กำหนดสุภะ- อสุภะสลับเปลี่ยนกัน... กำหนดภาพอสุภะ ที่มาปรากฏอยู่ในจิต ขึ้นมาก็ดับไปพร้อมๆ กันด้วยความรวดเร็ว ของความคิดดับ	อสุภะที่ตั้งอยู่ตรง หน้านั้นถูกจิตกลืนเข้า มาๆ อมเข้ามาๆ จิตก็ ปล่อยอสุภะข้างนอก แล้วต่อมานิมิตภายใน จิตก็หมดไปกลายเป็น จิตว่าง	จิตก็ปล่อยพั่ว ทันทีปล่อยอสุภะข้าง นอก ว่าเข้าใจแล้วที่นี่ เพราะมันขาดจากกัน มันต้องอย่างนี้ซิ	นั่นละบ้าสังขาร บ้าหลงสังขาร แล้วก็ เอาใหญ่เลย (พูดเมื่อ หลวงตาเร่งปฏิบัติจน จิตไม่ยอมพักไม่ยอม นอน)
ก่อน พรรษา ๑๗	๑๕ พ.ศ. ๒๔๙๓	วัดดอย ธรรมเจดีย์	พิจารณาจิตอย่าง เดียว สนใจอยู่เฉพาะ ความรู้ที่เด่นดวงกับ เวทนาส่วนละเอียด ภายในจิตเท่านั้น สติ ปัญญาสัมผัสสัมพันธ์ อยู่กับอันนี้	กลายเป็นวิสุทธิจิต ขึ้นมาแทนที่ในขณะที่ เดียวกันกับอวิชชา ขาดสะบั้น	อัศจรรย์หนอๆ... มาบัดนี้ธรรมแท้ ธรรม อัศจรรย์เกินคาด (เกิน โลก) มาเป็นอยู่ที่จิต และเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกันกับจิตได้ อย่างไร...มาบัดนี้องค์ สรณะที่แสนอัศจรรย์ มาเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกับจิตดวงนี้ได้ อย่างไร โอโฮ ธรรมแท้ พุทธะแท้ สังฆะแท้ เป็นอย่างนี้หรือ	-----

ตอนที่ ๒ ก็นท์เทศน์ที่หลวงตาเล่าประวัติการภาวนา

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๐๗

ความโง่และความสงสัย/ความว่างของจิต

วันนี้จะขอโอกาสเล่าความโง่และความสงสัยของตน ให้บรรดาท่านผู้ฟังทราบบ้างเป็นบางตอน โดยคิดว่า ทุกคนย่อมมาจากแดนแห่งความโง่และความสงสัยด้วยกัน เพราะบิดามารดาที่สืบสายมาจากบรรพบุรุษผู้ให้กำเนิดสืบทอดกันมา คงเป็นคนมีกิเลสสิ่งๆ ที่พาให้โง่เหมือนกัน แม้บรรดาเราทั้งหลายก็คงไม่มีผู้ใดแหวกมาเกิดถูกแดนแห่งความฉลาด และตัดปัญหาความสงสัยได้แต่ผู้เดียว เมื่อเป็นเช่นนั้น ความสงสัยจำต้องมียู่ด้วยกัน ฉะนั้นวันนี้จะขอถือโอกาสแก้ไขปัญหาข้อข้องใจของแต่ละท่าน โดยการแสดงธรรมแทนการตอบปัญหา ที่ถามตามแง่แห่งความสงสัยต่างๆ กัน นับแต่ปัญหาขึ้นเริ่มต้นจนถึงปัญหาขั้นสูงสุด ซึ่งผู้แสดงก็ไม่แน่ใจว่าจะตอบได้หรือไม่ แต่ปัญหาที่แต่ละท่านถามรู้สึกว่าเป็นเรื่องลำดับกันดี พอจะเป็นแนวทางของการแสดงธรรมแทนการตอบปัญหาได้

ก่อนการปฏิบัติและกำลังปฏิบัติเบื้องต้น ความโง่และความสงสัยจำต้องมีด้วยกันทุกคน เพราะธรรมชาติที่กล่าวนี้ เคยเป็นผู้นำของภพชาติที่สัตว์จะมาเกิดทุกราย การวางรากฐานเบื้องต้นเรายังไม่มีต้นทุนมากมาย พอจะมีความฉลาดมาเป็นผู้นำทุกกรณี เมื่อเป็นเช่นนั้น ความโง่ก็ต้องมีโอกาสนำหน้าเราอยู่โดยดี เรื่องความโง่นี้ ถ้าเรายังไม่เคยอบรมความฉลาดเป็นเครื่องส่องทาง เขาซึ่งครอง

อำนาจอยู่ภายในใจ จำต้องหลุดออกไปในทางผิดได้เป็นธรรมดา การฝึกหัดอบรมเบื้องต้นเท่าที่เคยปฏิบัติมา รู้สึกมีความสงสัยในธรรมของพระพุทธเจ้า ทั้งปฏิบัติเครื่องดำเนินและผลอันจะพึงได้รับ จะเป็นไปโดยสมบูรณ์ตามธรรมที่ตรัสไว้หรือไม่ นี่เป็นความสงสัยอย่างฝังใจ ในระยะที่มีความสงสัยใคร่จะปฏิบัติอบรมเพื่อธรรมขั้นสูงจริงๆ พุดฟังง่ายๆ ก็คือเพื่อพระนิพพานนั่นเอง

ก่อนที่ยังไม่คิดและสนใจจะปฏิบัติเพื่อพระนิพพานนั้น ความสงสัยดังกล่าวก็ไม่ค่อยปรากฏในใจ คงจะเป็นเพราะเรายังไม่ได้ตั้งเข็มทิศหมุนมาทางนี้ พอบวชในพระศาสนาและได้ศึกษาข้อธรรมข้อธรรม เฉพาะอย่างยิ่งคือพุทธประวัติซึ่งเป็นประวัติของพระพุทธเจ้า เสด็จออกบวชจนได้ตรัสรู้มรรค ผล นิพพาน อันดับต่อมาก็เป็นประวัติของพระสาวกที่ได้สดับธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้ว ปลีกตัวออกไปบำเพ็ญเพียรในสถานที่ต่างๆ แล้วได้ตรัสรู้ขึ้นมาเป็นองค์พยานของพระพุทธเจ้าและศาสนธรรม เมื่อได้ศึกษาเล่าเรียนมาถึงระยะนี้ เกิดความเชื่อเลื่อมใสขึ้นมาและคิดอยากบำเพ็ญตนให้เป็นเช่นนั้นด้วย

แต่วิธีบำเพ็ญเพื่อเป็นเช่นนั้นจะบำเพ็ญอย่างไร ธรรมคือ ปฏิบัติเครื่องดำเนินซึ่งจะชักจูงจิตใจให้เป็นไปเพื่อธรรมขั้นสูง คือการตรัสรู้เหมือนอย่างพระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลายนั้น บัดนี้จะสามารถผลิตผลให้เป็นเช่นนั้นได้หรือไม่ หรือจะเป็นโหม้และกลายเป็นความลำบากแก่ตนผู้ปฏิบัติไปเปล่าๆ หรืออาจจะมึผลเช่นนั้นอยู่อย่างสมบูรณ์ ตามสวากขาตธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว นี่เป็นความสงสัยเบื้องต้น แต่ความเชื่อว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้ก็ดี พระสาวกตรัสรู้เป็นพระอรหันต์ก็ดี รู้สึกเชื่อมั่นอย่างเต็มใจตามวิสัยของปุถุชน สิ่งที่เป็นอุปสรรคแก่ตนอยู่ในระยะเริ่มต้นนี้ ก็คือความสงสัยว่า ปฏิบัติที่เราดำเนินตามท่านจะบรรลุถึงจุดที่ท่านบรรลุหรือไม่ หรือว่าทางเหล่านี้จะกลายเป็นขวากเป็นหนามไปเสียหมด หรือจะกลายเป็นอื่นจากนิยานิกรรม ทั้งๆ ที่พระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลายดำเนินไปตามทางสายนี้แล้ว ถึงแดนแห่งความเกษม นี่เป็นความสงสัยปฏิบัติฝ่ายเหตุฝ่ายผลก็ให้มีความสงสัยว่า เวลานี้มรรคผลนิพพานจะมีอยู่เหมือนครั้งพุทธกาลหรือไม่ ความสงสัยที่ฝังอยู่ในใจทั้งนี้ ไม่สามารถจะระบายให้ผู้หนึ่งผู้ใดฟังได้ เพราะเข้าใจว่าจะไม่มีใครสามารถแก้ไขความสงสัยนี้ให้สิ้นซากไปจากใจได้ จึงเป็นเหตุให้มีความสนใจและมุ่งหวังที่จะพบท่านพระอาจารย์มั่นอยู่เสมอ แม้จะยังไม่เคยพบเห็นท่านมาก่อนเลยก็ตาม แต่เคยได้ยินกิตติศัพท์กิตติคุณของท่านฟังขจรมาจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นเวลานานแล้วว่า ท่านเป็นพระสำคัญรูปหนึ่ง โดยมากผู้ที่มาเล่าเรื่องของท่านให้ฟังนั้น จะไม่เล่าธรรมชั้นอริยมรรคธรรมดา แต่จะเล่าถึงขั้นพระอรหันต์ภูมิของท่านทั้งนั้น

จึงเป็นเหตุให้มั่นใจว่า เมื่อเราได้ศึกษาเล่าเรียนให้เต็มภูมิคำสัตย์ของตนที่ตั้งไว้แล้ว อย่างไรเราจะต้องพยายามออกปฏิบัติ และไปอยู่สำนักของท่าน และศึกษาอบรมกับท่าน เพื่อจะตัดข้อ

ข้องใจ สงสัยที่ฝังใจอยู่ขณะนี้ให้จงได้ ความสัจย์ที่เคยตั้งต่อตนเองนั้น คือฝ่ายบาลีขอให้จบเพียงเปรียญ ๓ ประโยคเท่านั้น ส่วนนักธรรมแม้จะไม่จบชั้นก็ไม่ถือเป็นปัญหา พอสอบเปรียญได้ ๓ ประโยคแล้ว จะออกปฏิบัติโดยถ่ายเดียว จะไม่ยอมศึกษาและสอบประโยคต่อไปเป็นอันขาด นี่เป็นคำสัจย์ที่เคยตั้งไว้ ฉะนั้น การศึกษาเล่าเรียนจึงมุ่งเพื่อเปรียญ ๓ ประโยค แต่จะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วอย่างไรก็ไม่ทราบได้ การสอบเปรียญตกอยู่ถึง ๒ ปี ปีที่สามจึงสอบได้ แม้ฝ่ายนักธรรมที่เรียนและสอบยังไม่จบชั้นก็พลอยได้ตามกันไปจนจบชั้น เพราะเรียนและสอบควบกันไป

พอเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่ก็เผชิญท่านพระอาจารย์มั่น ถูกท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์จังหวัดอุดรธานี อารธนาณิมนต์ท่านให้ไปพักจำพรรษาอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ท่านกำลังออกเดินทางออกจากที่เวกมาพักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ไล่เลี่ยกันกับทางนี้ไปถึง พอได้ทราบว่าท่านมาพักอยู่วัดเจดีย์หลวงเท่านั้นก็เกิดความยินดีเป็นล้นพ้น ตอนเข้าไปบิณฑบาตกลับมาได้ทราบจากพระเล่าให้ฟังว่า เข้านี้ท่านพระอาจารย์มั่นออกบิณฑบาตสายนี้และกลับมาทางเดิม ดั่งนี้ก็ยิ่งเป็นเหตุให้มีความสนใจใคร่อยากจะพบเห็นท่านมากขึ้น จะไม่พบซึ่งๆ หน้าก็ตาม แต่ขอให้พบเห็นท่านจะเป็นที่พอใจ ก่อนที่ท่านจะออกเดินทางไปจังหวัดอุดรธานี

พอวันรุ่งขึ้นเช้าก่อนท่านออกบิณฑบาต เราก็รีบไปบิณฑบาตแต่เช้าก่อนท่าน แล้วกลับมาถึงกุฏิ ก็คอยสังเกตตามเส้นทางที่ท่านจะผ่านมา ตามที่ได้สอบถามกับพระไว้แล้ว ไม่นานก็เห็นท่านมา จึงรีบเข้าไปในห้องกุฏิ แล้วค่อยสอดสายตาออกดูท่านภายในห้องอย่างลับๆ ด้วยความหิวกระหายอยากพบท่านมาเป็นเวลานาน ก็ได้เห็นท่านมาจริงๆ เกิดความเลื่อมใสในท่านขึ้นอย่างเต็มที ในขณะนั้น ว่าเราไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์ทั้งชาติ ได้เห็นพระอรหันต์ในคราวนี้เสียแล้ว ทั้งๆ ที่ไม่มีใครบอกว่าท่านพระอาจารย์มั่นเป็นพระอรหันต์ แต่ใจเรามันยังเชื่อแน่วแน่ลงไปอย่างนั้น พร้อมทั้งความปีติยินดี จนขนพองสยองเกล้าอย่างบอกไม่ถูกในขณะที่ได้เห็นท่าน ทั้งๆ ที่ท่านก็ไม่ได้มองเห็นเราด้วยตาเนื้อ

ครานั้นท่านพักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวงไม่กี่วัน ก็ออกเดินทางมาจังหวัดอุดรธานีกับคณะลูกศิษย์ของท่าน ส่วนเราพยายามเรียนหนังสืออยู่ที่วัดเจดีย์หลวง พอสอบเปรียญได้ก็เข้าไปกรุงเทพฯ เพื่อมุ่งหน้าออกปฏิบัติกรรมฐานตามคำสัจย์ที่ตั้งไว้ แต่ถูกผู้ใหญ่สั่งให้อยู่ที่นั่นด้วยความเมตตา หวังอนุเคราะห์ทางด้านปริยัติ พยายามหาทางหลีกเลี่ยงเพื่อปฏิบัติตามความตั้งใจและคำสัจย์ที่ตั้งไว้แล้ว เพราะคิดว่าคำสัจย์ได้สิ้นสุดแล้วในขณะที่สอบเปรียญได้ เราจะเรียนและสอบประโยคต่อไปอีกไม่ได้ โดยเด็ดขาด ตามปกตินิสัยรักความสัจย์มาก ถ้าได้ตั้งคำสัจย์ลงคราวไหนแล้วจะไม่ยอมทำลายคำสัจย์นั้น แม้ชีวิตก็ไม่รักเท่าคำสัจย์ นี้อย่างไรจะพยายามออกปฏิบัติให้จงได้

เผชิญในระยะนั้น พระผู้ใหญ่ที่เป็นอาจารย์ถูกนิมนต์ไปต่างจังหวัด เราก็พอมีโอกาสปลีกตัวออกจากกรุงเทพฯได้ในเวลานั้น หากว่าท่านยังอยู่ที่นั่นจะหาทางออกยาก เพราะท่านก็เป็นเจ้าบุญ เจ้าคุณเหนือกระหม่อมเราอยู่ อาจจะไม่เกรงอกเกรงใจท่าน และหาทางออกได้ยาก พอเห็นเป็นโอกาส

ดีตอนกลางคืนก็เข้านั่งตั้งสัจจาธิษฐาน ขอบันดาลจากพระธรรม เพื่อเป็นการสนับสนุนความแน่วใจในการออกคราวนี้ เมื่อทำวัตรสวดมนต์เสร็จแล้ว ในคำอธิษฐานนั้นมีความมุ่งหมายว่า ถ้าจะได้ออกปฏิบัติกรรมฐานตามที่ได้ตั้งคำสัตย์โดยความสะดวกด้วย ออกไปแล้วจะได้สมความปรารถนาด้วย ขอให้นิมิตที่แปลกประหลาดแสดงขึ้นในคืนวันนี้ จะแสดงขึ้นทางด้านภาวนาหรือด้านคำฝั้นก็ได้ แต่ถ้าจะไม่ได้ออกปฏิบัติก็ดี ออกไปแล้วไม่สมหวังก็ดี นิมิตที่แสดงขึ้นมานั้นขอจงแสดงเหตุที่ไม่สมหวังและไม่เป็นที่พอใจ แต่ถ้าเป็นด้วยความสมหวังเมื่อออกไปแล้ว ขอให้เป็นนิมิตที่แปลกประหลาดและอัศจรรย์ยิ่งแสดงขึ้นมาในคืนวันนี้

จากนั้นก็นั่งภาวนาต่อไปก็ไม่ปรากฏว่ามีนิมิตใดๆ มาผ่านในระยะที่นิ่งอยู่เป็นเวลานาน ก็หยุดและพักผ่อน ขณะที่หลับลงไปปรากฏว่า ได้เหาะขึ้นไปบนอากาศสูง และในขณะที่เหาะนั้น ได้เหาะขึ้นจากพระนครหลวง แต่ไม่ใช่พระนครหลวงกรุงเทพฯ เรา จะเป็นนครหลวงอะไรก็ไม่ทราบ กว้างสุดสายหูสายตาและเป็นนครหลวงที่สวยงามมาก เหาะรอบพระนครนั้นสามรอบ แล้วก็กลับลงมา พอกลับลงมาถึงที่ก็ตื่นขึ้นมา เป็นเวลาสี่นาฬิกาพอดี จึงรีบลุกจากที่นอนด้วยความรู้สึกอึดอัดภายในอกในใจ เพราะขณะที่เหาะไปรอบๆ พระนครหลวงนั้น ได้เห็นสิ่งที่แปลกประหลาดและอัศจรรย์หลายประการ ซึ่งไม่สามารถจะนำมาพรรณนาให้ฟังโดยทั่วถึงได้

ขณะที่ตื่นขึ้นมาที่ตื่นด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสและยินดีในนิมิตเป็นอันมาก ทั้งเกิดความคิดขึ้นในเวลานั้นว่า ของเราต้องสมหวังแน่นอน เพราะนิมิตประภทศจรยเช่นนี้ เราไม่เคยปรากฏตั้งแต่กาลไหน ๆ มา เพิ่งจะมาปรากฏในคืนวันนี้เท่านั้น ทั้งสมกับเจตนาที่เราตั้งไว้ในคำอธิษฐานด้วย คินนี้รู้สึกเป็นของอัศจรรย์ยิ่งในนิมิตของเรา พอฉันจึงหันเสร็จก็ถือโอกาสเข้าไปนมัสการกราบลาพระมหาเถระที่เป็นผู้ใหญ่ในวัดนั้น ท่านก็ยินดียินยอมให้ไปได้ จากนั้นก็ออกเดินทางมาจังหวัดนครราชสีมา พักจำพรรษาที่อำเภอจักราช เริ่มทำสมาธิภาวนาก็รู้สึกแปลกประหลาดทางด้านจิตใจ ได้รับความสงบเยือกเย็นขึ้นมาเป็นลำดับ และรู้เห็นจิตใจยังลงสู่ความสงบประจักษ์ใจ

ระยะต่อมาพระผู้ใหญ่จะให้เข้าไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ อีก และท่านอุทิศสำหรับเมตตาตามมาสั่ง แล้วก็เลยไปต่างจังหวัด ขากลับมาท่านจะให้ไปกรุงเทพฯ ด้วย เรา รู้สึกอัดอัดใจ จากนั้นเราก็เดินทางมาจังหวัดอุดรธานี เพื่อตามหาท่านพระอาจารย์มั่น ใจที่มีความเจริญในทางด้านสมาธิ ก็ปรากฏว่าเสื่อมลงที่บ้านตาดซึ่งเป็นบ้านเกิดของตน การเสื่อมทั้งนี้เนื่องจากการทำลดคันหนึ่งเท่านั้น และการมาอยู่บ้านตาดก็ยังไม่ถึงเดือนเต็ม จิตรู้สึกเข้าสมาธิไม่ค่อยสนิทเหมือนที่เคยเป็นมา บางครั้งเข้าสงบได้ แต่บางครั้งเข้าไม่ได้ พอเห็นท่านไม่ดี จะฝืนอยู่ไปที่ต้องขาดทุน จึงรีบออกจากที่นั่นทันทีไม่ยอมอยู่

การจากนครราชสีมามาจังหวัดอุดรคราวนี้ จุดประสงค์ก็เพื่อจะมาให้ท่านพระอาจารย์มั่น ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่วัดโนนนิเวศน์ อุดรธานี แต่ก็ไม่มาไม่ทันท่าน เพราะท่านถูกนิมนต์ไปจังหวัดสกลนครเสียก่อน จึงเลยไปพักอยู่ที่วัดทุ่งสว่าง จังหวัดหนองคาย ประมาณสามเดือนกว่า พอถึงเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๕ ก็ออกเดินทางจากหนองคายไปจังหวัดสกลนคร และเดินทางต่อไปถึงวัดท่านพระอาจารย์มั่นที่ตั้งอยู่บ้านโคก ตำบลตองโขบ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พอไปถึงวัดพบท่านกำลังเดินจงกรมอยู่ เวลาโพล้เพล้ (จวนมืด) ท่านก็ถามว่า “ใครมา” ก็กราบเรียนถวายท่าน จากนั้นท่านก็ออกจากทางจงกรมขึ้นไปบนศาลา เพราะท่านพักอยู่ในห้องบนศาลานั้น ท่านก็ทักทายปราศรัยด้วยความเมตตาและเอ็นดูคนที่แสนโง่ไปหาท่าน และได้แสดงธรรมให้ฟังในบทธรรที่ท่านแสดงให้ฟังในคืนวันที่ไปถึงที่แรกนั้น จะนำใจความย่อเท่าที่จำได้มาเล่าให้ท่านผู้ฟังทราบ และเป็นบทธรรที่ฟังลึกละเอียดในใจจนบัดนี้ว่า “ท่านมหาก็นับว่าเรียนมาพอสมควร จนปรากฏนามเป็นมหา ผมจะพูดธรรมให้ฟังเพื่อเป็นข้อคิด แต่อย่าเข้าใจว่าผมประมาทธรรมของพระพุทธเจ้านะ เวลานี้ธรรมที่ท่านเรียนมาได้มากได้น้อย ยังไม่อำนวยความสะดวกให้ท่านสมภูมิที่เป็นเปรียญ นอกจากจะเป็นอุปสรรคต่อการภาวนาของท่านในเวลานี้เท่านั้น เพราะท่านจะอดเป็นกังวล และนำธรรมที่เรียนมานั้นเข้ามาเทียบเคียงไม่ได้ในขณะที่ทำให้สงบ

ดังนั้นเพื่อความสะดวกในเวลาจะทำความสงบให้แก้ไข ขอให้ท่านที่จะทำใจให้สงบยกภูเขาไว้ก่อน ในบรรดาธรรมที่ท่านได้เรียนมา ต่อเมื่อถึงกาลที่ธรรมซึ่งท่านเรียนมาจะเข้ามาช่วยสนับสนุนให้ท่านได้รับประโยชน์มากขึ้นแล้ว ธรรมที่เรียนมาทั้งหมดจะวิ่งเข้ามาประสานกันกับทางด้านปฏิบัติ และกลมกลืนกันได้อย่างสนิท ทั้งเป็นธรรมแบบพิมพ์ ซึ่งเราควรจะพยายามปรับปรุงจิตใจให้เป็นไปตามด้วย แต่เวลานี้ผมยังไม่อยากจะให้ท่านเป็นอารมณ์กับธรรมที่ท่านเล่าเรียนมา อย่างไรก็ตามจะสงบได้ หรือจะใช้ปัญญาคิดค้นในขั้นนี้ ก็ขอให้ท่านทำอยู่ในวงกายนี้ ก่อนเพราะธรรมในตำราท่านชี้เข้ามาในขั้นนี้ทั้งนั้น แต่หลักฐานของจิตยังไม่มี จึงไม่สามารถนำธรรมที่เรียนมาจากตำรา น้อมเข้ามาเป็นประโยชน์แก่ตนได้ และยิ่งจะกลายเป็นสัญญาอารมณ์คาดคะเนไปที่อื่น จนกลายเป็นคนไม่มีหลัก เพราะจิตติดปริยัติในลักษณะไม่ใช่ทางของพระพุทธเจ้า ขอให้ท่านนำธรรมที่ผมพูดให้ฟังไปคิดดู ถ้าท่านตั้งใจปฏิบัติไม่ทอดทิ้ง วันหนึ่งข้างหน้าธรรมที่กล่าวนี้จะประทับใจท่านแน่นอน” เท้าที่จำได้ในวันนั้นก็นำมาเล่าให้ฟังเพียงเท่านี้

เรารู้สึกเกิดความเชื่อเลื่อมใสท่านทันที ที่ได้เห็นองค์ของท่านชัดเจนในคืนวันนั้น พร้อมทั้งความเชื่อในธรรมที่ท่านเมตตาแสดงให้ฟัง และท่านก็อนุเคราะห์รับไว้ให้อยู่ในสำนักของท่านตลอดมา เราก็อยู่กับท่านด้วยความพอใจจนบอกไม่ถูก แต่อยู่ด้วยความโง่งมอย่างบอกไม่ถูกอีกเหมือนกัน เฉพาะองค์ท่านรู้สึกมีเมตตา ธรรมานุเคราะห์ทุกครั้งที่เราเข้าไปหา การบำเพ็ญอยู่กับท่านระยะนั้นก็มีความเจริญกับความเสื่อมทางภายในใจ ไม่ค่อยสงบอยู่คงที่เป็นเวลานาน พรรษาแรกที่อยู่กับท่านเป็นพรรษาที่ ๙ เพราะ ๗ พรรษาศึกษาทางปริยัติ เริ่มออกปฏิบัติได้ขึ้นมาจำพรรษาที่นครราชสีมา ๑ พรรษา

ในพรรษาแรกที่จำอยู่กับท่านมีแต่เจริญกับเสื่อมทางด้านสมาธิ ออกพรรษาแล้วก็ขึ้นบนเขาประมาณสองเดือนกว่า กลับลงมาหาท่านอีก จิตก็มีเจริญกับเสื่อมอยู่เช่นนั้น โดยพิจารณาหาสาเหตุก็ไม่ทราบว่าเป็นเพราะเหตุใด ทั้งๆ ที่ตั้งใจบำเพ็ญอยู่อย่างเต็มกำลัง บางคืนไม่ยอมหลับนอนตลอดรุ่งเพราะกลัวจิตจะเสื่อม ถึงอย่างนั้นก็ยังไม่เสื่อมได้ เฉพาะอย่างยิ่งเวลาจิตเริ่มก้าวเข้าสู่ความสงบ ความเพียรก็ยังริบแรง เพราะกลัวจิตจะเสื่อมดังที่เคยเป็นมา แม้เช่นนั้นก็ยังฝืนเสื่อมไปได้ ต่อมาก็เจริญขึ้นอีก แล้วก็เสื่อมลงอีก ความเจริญของจิตนั้นอยู่คงที่ได้เพียงสามวัน จากนั้นก็เสื่อมลงต่อหน้าต่อตา ทำให้เกิดข้อข้องใจและสงสัยเรื่องของความเสื่อมนี้ว่า เสื่อมได้เพราะเหตุใด หรือจะเป็นเพราะเราปล่อยคำบริกรรมภาวนา สติอาจจะเผลอไปได้ในตอนนี้

จึงต้องข้อสังเกตขึ้น แล้วก็ตั้งคำถามสัญญาขึ้นอีกว่า ถึงอย่างไรเราจะต้องนำบทบริกรรมมากำกับจิตทุกเวลา ไม่ว่าจะเข้าสมาธิ ออกสมาธิ ไม่ว่าจะไปที่ไหน อยู่ที่ใด แม้ที่สุดปิดกวาดลานวัดหรือ

ทำกิจวัตรต่าง ๆ จะไม่ยอมให้สติพลั้งเผลอจากคำบริกรรม คือ พุทโธ เพราะชอบนำเอาบทพุทโธ มาเป็นคำบริกรรมภาวนา คราวนี้เวลาภาวนาจิตสงบลงไป หากว่าความสงบนั้นยังจะนึกคำบริกรรมคือ พุทโธได้อยู่ จะไม่ยอมปล่อยให้วางคำบริกรรมนั้น แล้วจิตจะเสื่อมไปได้ในทางใดจะต้องรู้กันในตอนนี้ พอตั้งข้อสังเกตและตั้งคำถามสัญญาไว้แล้วก็เริ่มบริกรรมภาวนาด้วยบทพุทโธ เมื่อบริกรรมตามนั้น จิตก็ลงสู่ความสงบได้และได้อย่างรวดเร็ว ต่างจากที่เคยเป็นมา ขณะที่จิตเว้นจากคำบริกรรม จะเว้นเฉพาะขณะที่จิตเข้าสู่ความสงบอย่างสนิท ขณะนั้นจะนึกพุทโธหรือไม่ก็ตาม แต่ความรู้ที่อยู่ในความสงบนั้นปรากฏเป็นพุทโธตายตัวอยู่แล้ว และไม่มี ความปรุงแต่งอะไรทั้งนั้น ตอนนี้หยุดคำบริกรรม พอจิตจะเริ่มขยับตัวถอนขึ้นมา คือ มีอาการกระเพื่อมนิดๆ ก็รีบจับคำบริกรรมอัดเข้าไปทันที เพื่อให้จิตติดอยู่กับคำบริกรรม ทำเช่นนั้นพร้อมทั้งตั้งความสังเกตว่า จิตจะมีความเสื่อมได้ตอนไหน และทอดอาลัยในความเสื่อมกับความเจริญของจิต จิตจะเสื่อมหรือเจริญไปถึงไหนก็ตาม แต่คำบริกรรม ในระยะนี้จะไม่ยอมปล่อยให้วาง

แม้จิตจะเสื่อมก็ยอมให้เสื่อมไป เพราะการตั้งความอยากไว้ว่าไม่ให้จิตเสื่อมไป แต่ก็เสื่อมไป ได้ทั้ง ๆ ที่ไม่ยอมให้เสื่อม บัดนี้ความเสื่อมและความเจริญนั้น เราทอดธุระเสียแล้ว จะบังคับจิตให้มีความรู้สึกอยู่กับพุทโธอย่างเดียว เสื่อมกับความเจริญเราจะพยายามให้รู้อยู่กับใจที่มีพุทโธกำกับนี้ เท่านั้น ให้รู้กันที่นี้และเห็นประจักษ์กันที่นี้ จะมั่นใจอยู่ที่นี้แห่งเดียว เสื่อมกับเจริญไม่ต้องไปสนใจ ในระยะต่อมาจิตที่เคยเจริญและเสื่อมเป็นลำดับมาก็เลยไม่เสื่อม จึงเป็นเหตุให้รู้เรื่องราวของจิตว่า อ้อ จิตที่เคยเสื่อมบ่อยๆ นั้น เสื่อมเพราะขาดคำบริกรรม สติคงจะพลั้งเผลอจากจิตไปในระยะนั้นแน่นอน แต่นั่นมาก็ตั้งคำบริกรรมมาเป็นลำดับ ไปไหนมาไหน อยู่ที่ใดไม่ยอมให้ผลอ เป็นกับตายจะไม่ยอมให้ผลอจากพุทโธ จิตจะเสื่อมไปไหนก็ให้รู้กันที่นี้เท่านั้น ไม่ยอมรับรู้ไปทางอื่น จิตก็เลยตั้งหลักลงได้ เพราะคำบริกรรม คือพุทโธ

ต่อมาก็เป็นพรรษาที่สองที่ไปอยู่กับท่าน ก่อนจะเข้าพรรษาจิตก็รู้สึกสงบดีและแนบสนิทในทางสมาธิ ความเสื่อมไม่ปรากฏ แต่คำบริกรรมยังไม่ยอมลดละ จนถึงกับนั่งภาวนาได้แต่หิวคำตลอดรุ่งโดยไม่เปลี่ยนเป็นอิริยาบถอื่น ในพรรษาที่สองของการไปอยู่กับท่านพระอาจารย์มั่น รู้สึกว่าการนั่งภาวนาตลอดรุ่ง จะถือเป็นสำคัญมากกว่าอิริยาบถอื่นในการบำเพ็ญ ต่อจากนั้นมาก็ค่อยผ่อนลงบ้าง เพราะเห็นว่า ธาตุขันธ์เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ ย่อมมีการชำรุดได้เมื่อไม่รู้จักประมาณ แต่การเร่งความเพียรด้วยวิธีนั่งตลอดรุ่งนี้รู้สึกว่ามีกำลังมากกว่าวิธีอื่นๆ

การรู้เรื่องของทุกขเวทนาที่แสดงขึ้นในขณะนั่งนานๆ เช่นนั้น ก็รู้ได้ชัดในระยะนั่งตลอดรุ่งนั่นเอง เพราะทุกขเวทนาที่ปรากฏในระยะนั้น เป็นเวทนาแปลกประหลาดหลายประการ ปัญญาที่จะ

พิจารณาเพื่อต่อสู้กับทุกขเวทนาก็ทำงานไม่ลดละ จนสามารถเข้าใจในเรื่องเวทนาได้ทุกประเภทในร่างกาย ซึ่งเป็นก้อนทุกข์หมดทั้งร่าง และสามารถสอดรู้ถึงเวทนาของใจ ทั้งเป็นการเสริมสร้างสติปัญญาและความกล้าหาญทางความเพียรได้อีกมากมาย นอกจากนั้นยังมีความกล้าหาญและมั่นใจในอนาคตว่า ทุกขเวทนาที่จะได้แสดงตัวในคราวจะตายนั้น จะต้องเป็นเรื่องของทุกขเวทนาที่กำลังปรากฏและพิจารณารับรู้กันอยู่ในขณะนี้แล จะไม่มีเวทนาตัวไหนจะแปลกประหลาดและต่างหน้าต่าง

ตามาจากที่ไหน ซึ่งจะทำให้เรามีความลุ่มหลงและเผอเรอในเวลาจะตาย จึงเป็นเหตุให้ได้คติขึ้นมาอีกวาระหนึ่ง ทุกขเวทนาที่เกิดขึ้น เมื่อปัญญาพิจารณาครอบงำแล้วก็ดับไปในขณะนั้น จิตก็ลงสู่ความสงบได้อย่างเต็มที่

ในระยะเช่นนี้จะว่าจิตว่างก็ได้ อยู่ แต่ว่างในสมาธิ พอจิตถอยออกมา ความว่างก็หายไป จากนั้นก็พิจารณาไปอีกและพิจารณาต่อไปเรื่อยๆ จนจิตมีความชำนาญในด้านสมาธิ ขอสรุปความให้ย่อลงเพื่อให้พอดีกับเวลา เมื่อสมาธิ

มีกำลังทางด้านปัญญาก็เร่งพิจารณาตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย จนรู้เห็นชัดและสามารถถอดถอนอุปาทานของกายได้โดยสิ้นเชิง จากนั้นจิตก็จะเริ่มว่าง แต่ยังไม่แสดงความว่างอย่างเต็มที่ ยังมีนิมิตภายในแสดงภาพปรากฏอยู่กับใจ เพราะในระยะนี้ใจว่างจากกายและวัตถุภายนอก แต่ยังไม่ว่างจากนิมิตภายในของตัวเอง จนกว่าจะมีความชำนาญโดยอาศัยการฝึกซ้อมไม่ลดละ นิมิตภายในใจก็ดับวันจางไป

สุดท้ายก็หมด ไม่ปรากฏนิมิตทั้งภายนอกภายในใจ นั่นท่านก็เรียกว่าจิตว่าง ว่างชนิดนี้เป็นเรื่องว่างประจำนิสัยของจิต ที่มีภูมิธรรมประจำขั้นแห่งความว่างของตน นี้ไม่ใช่ว่างสมาธิ และไม่ใช่ว่างในขณะที่นั่งสมาธิ ขณะที่นั่งสมาธิเป็นความว่างของสมาธิ แต่จิตที่ปล่อยวางจากร่างกายเพราะความรู้รอบด้วยนิมิตภายในก็หมดสิ้นไป เพราะอำนาจของสติปัญญารู้เท่าทันด้วย นี้แลชื่อว่าว่างตามฐานะของจิต เมื่อถึงขั้นนี้แล้วจิตว่างจริงๆ แม้กายจะปรากฏตัวอยู่ก็สักแต่ความรู้สึกว่ากายมีอยู่เท่านั้น แต่ภาพแห่งกายหาได้ปรากฏเป็นนิมิตภายในจิตไม่ ว่างเช่นนี้แลเรียกว่า ว่างตามภูมิของจิต และมีความว่างอยู่อย่างนี้ประจำ ถ้าว่างเช่นนี้ว่าเป็นนิพพาน ก็เป็นนิพพานของผู้นั้น หรือของจิตขั้นนั้น แต่ยังไม่ใช่นิพพานว่างของพระพุทธเจ้า

ถ้าผู้จะถือสมาธิเป็นความว่างของนิพพาน ในขณะที่ลงสู่สมาธิก็เป็นนิพพานของสมาธิแห่งโยคาวจรผู้ปฏิบัติผู้นั้นเสียเท่านั้น ความว่างทั้งสองประเภทที่กล่าวมานี้ไม่ใช่เป็นนิพพานว่างของ

พระพุทธเจ้า เพราะเหตุใด เพราะจิตที่มีความว่างในสมาธิ จำต้องพอใจและติดในสมาธิ จิตที่มีความว่างตามภูมิของจิตจำต้องมีความดูดดื่มและติดใจในความว่างประเภทนี้ จำต้องถือความว่างนี้เป็นอารมณ์ของใจจนกว่าจะผ่านไปได้อีก ถ้าผู้ถือความว่างนี้เป็นนิพพาน ก็เรียกว่าผู้นั้นติดนิพพานในความว่างประเภทนี้โดยเจ้าตัวไม่รู้ เมื่อเป็นเช่นนี้ความว่างประเภทนี้จะจัดว่าเป็นนิพพานได้อย่างไร

ถ้าไม่ต้องการนิพพานขั้นนี้ ก็ควรกาง เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณออกตรวจตราดูให้ชัดเจน และละเอียดถี่ถ้วน เพราะความว่างที่กล่าวนี้เป็นความว่างของเวทนา คือสุขเวทนามีเต็มอยู่ในความว่างนั้น สัญญาก็หมายว่าง สังขารก็ปรุงแต่งเรื่องความว่างเป็นอารมณ์ วิญญาณก็ช่วยรับรู้ทางภายใน ไม่เพียงจะรับรู้ภายนอก เลยกลายเป็นนิพพานของอารมณ์ ถ้าพิจารณาสิ่งเหล่านี้ให้ชัดและความว่างให้ชัด โดยเห็นเป็นเรื่องของสังขารธรรม คือสิ่งผสมนั้นแล จะมีช่องทางผ่านไปได้ในวันหนึ่งแน่นอน เมื่อพิจารณาตามที่กล่าวนี้ ชั้นทั้งสี่และความว่างซึ่งเป็นสิ่งปิดบังความจริงไว้ ก็จะไม่ค่อยเปิดเผยตัวออกมาทีละเล็กทีละน้อย จนปรากฏได้ชัด จิตย่อมมีทางสลัดตัวออกได้

แม้ฐานที่ตั้งของสังขารธรรมที่เต็มไปด้วยสิ่งผสมนี้ ก็ทนต่อสติปัญญาไม่ได้เพราะเป็นสิ่งเกี่ยวโยงกัน สติปัญญาประเภทคันธระเปรธาจะพัดพินเข้าไป เช่นเดียวกับไฟได้เชื้อลุกลามไปไม่หยุด จนกว่าจะชุดรากเหง้าของธรรมผสมนี้ขึ้นได้เสียเมื่อใด เมื่อนั้นจึงจะหยุดการรุกรการรบ เวลานี้มีอะไรที่เป็นข้าศึกต่อนิพพานว่างตามแบบของพระพุทธเจ้า คือสิ่งที่ติดใจอยู่ในขั้นนี้และขณะนี้แลเป็นข้าศึกสิ่งที่ติดใจก็ได้แก่ความถือว่าใจของเราว่างบ้าง สบายบ้าง ใสสะอาดบ้าง ถ้าจะเห็นว่าใจมันว่างแต่มันอยู่กับความไม่ว่าง ใจมันเป็นสุข แต่มันอาศัยอยู่กับทุกข์ ใจใสสะอาด แต่มันอยู่กับความเศร้าหมอง โดยไม่รู้สึกรู้สีกตัว ความว่าง ความสุข ความใส นั้นแลเป็นธรรมปิดบังตัวเอง เพราะธรรมทั้งนี้คือเครื่องหมายของภพชาติ

ผู้ต้องการตัดภพชาติจึงควรพิจารณาให้รู้เท่าและปล่อยวางสิ่งเหล่านี้ อย่าหวังไว้เพื่อก่อไฟเผาตัว ถ้าปัญญาชุดคันธระตรงที่สามจอมกษัตริย์แห่งภพปรากฏอยู่ นั้นแลจะถูกองค์การใหญ่ของภพชาติและจะขาดกระเด็นออกจากใจทันที ที่ปัญญาหยั่งลงถึงฐานของเขาตั้งอยู่ เมื่อสิ่งทั้งนี้สิ้นไปแล้วเพราะอำนาจของปัญญา นั้นแลเป็นความว่างอันหนึ่ง เครื่องหมายของสมมุติใดๆ จะไม่ปรากฏในความว่างนั้นเลย นี่คือการว่างที่ติดกับความว่างที่ผ่านมาแล้ว ความว่างประเภทนี้ เราจะว่าเป็นความว่างของพระพุทธเจ้าหรือความว่างของใครนั้น ผู้แสดงไม่สามารถจะเรียนให้ทราบได้ว่าควรจะควรเป็นความว่างของใคร นอกจากจะเป็นความว่างที่รู้เห็นกันอยู่ด้วยสันติภูมิของผู้บำเพ็ญเท่านั้น

ความว่างอันนี้ไม่มีกาลสมัย เป็นอากาสิโกอยู่ตลอดกาล ความว่างในสมาธิมีความเปลี่ยนแปลงไปได้ ทั้งด้านความเจริญและความเสื่อม ความว่างในขั้นอนุธรรม ซึ่งกำลังเป็นทางเดินก็แปรสภาพหรือผ่านไปได้ แต่ความว่างในตนเองโดยเฉพาะนี้ ไม่มีความเปลี่ยนแปลง เพราะตนไม่มีอยู่ในความว่างนั้น และไม่ถือความว่างนั้นว่าเป็นตน นอกจาก ยถาภูตฺ ญาณทสสนฺ เห็นตามเป็นจริงในหลักธรรมชาติแห่งความว่างนั้น และเห็นตามเป็นจริงในสภาวะธรรมที่ผ่านมาเป็นลำดับ และที่มีอยู่ทั่วไปเท่านั้น แม้ศีล สมาธิ ปัญญาซึ่งเป็นธรรมเครื่องแก้ไขกิเลสและปล่อยวางไว้ตามเป็นจริง ไม่มีสิ่งใดจะเข้าไปแฝงอยู่ในธรรมชาติแห่งความว่างในวาระสุดท้ายนั้นเลย

ท่านนักใจบุญทุกท่าน โปรดนำความว่างทั้งสามประเภทนี้ไปพิจารณา และพยายามบำเพ็ญตนให้เข้าถึงความว่างทั้งสามนี้ เฉพาะอย่างยิ่งความว่างในวาระสุดท้ายซึ่งเป็นความว่างในหลักธรรมชาติ ไม่มีผู้ใดและสมมุติใดๆ อาจเอื้อมเข้าไปทำการเกี่ยวข้องได้อีกต่อไป ความสงสัยนับแต่ขั้นต้นแห่งธรรม จนถึงความว่างอย่างยิ่ง จะเป็นปัญหาที่ยุดักันลงได้ ด้วยความรู้ความเห็นของตนเป็นผู้ตัดสินใจ

ดังนั้น ในวสานแห่งธรรมโดยเริ่มแสดงเรื่องความโง่ของตน ให้ท่านผู้ฟังทุกท่านทราบเป็นลำดับ จนเตลิดมาถึงความว่างในวาระสุดท้าย ซึ่งเป็นธรรมออกจะสุคติวิสัยของผู้แสดงที่อธิบายให้ยิ่งไปกว่านั้นอีกไม่ได้ จึงขอยุติลงโดยเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอความสุขความสำราญจงมีแก่ท่านผู้ฟังโดยถ้วนหน้ากันเทอญ

สภาพภายในเขตสงฆ์ วัดป่าบ้านตาด

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๒๑

บ่อยกลางเรือนของกิเลส

เพื่อความเป็นพระพุทธรเจ้าสั่งสอนโลก ทรงทุ่มเทเสียสละไม่มีใครเสมอเหมือนได้เรื่อยมา จนถึงวาระสุดท้ายแห่งความเป็นพระโพธิสัตว์ คือพระเวสสันดร ก็ดูเอาตามตำรา กระเทือนทั่วโลก การเสียสละสมบัติอันมีคุณค่ามหาศาลทั้งหมด ก็เพราะพระเมตตาตนเองที่ทำให้เป็นไป ไม่ใช่อะไร คือทรงให้ทานด้วยพระเมตตา เวลาเสด็จออกทรงผนวชก็ทรงเสียสละทุกอย่างเพื่อโพธิญาณ แม้มีความลำบากลำบากแสนสาหัสก็ไม่ทรงท้อถอย จนได้ตรัสรู้ธรรมเป็นศาสดาสมพระทัยหมาย แล้วนำธรรมออกสั่งสอนโลก โดยไม่มีโลกามิสเจือปนในพระทัยเลย พระทัยเต็มไปด้วยพระเมตตา ล้วนๆ ต่อสัตว์โลกทั้งหมด

พอตรัสรู้แล้วก็ทรงเล็งญาณดูสัตว์โลกว่าใครจะได้บรรลุธรรมก่อน ก็ทรงทราบว่าจะดาบสทั้งสองคือ อาหารดาบสและอุทกดาบสรามบุตร ควรจะบรรลุธรรมก่อนใครๆ แต่ก็ทรงทราบว่า ดาบสทั้งสองสิ้นชีวิตเสียแล้วตั้งแต่วานนี้ น่าเสียดาย ก็ทรงเห็นปัญจวัคคีย์ทั้งหลายว่าจะได้บรรลุธรรมวิเศษ ในไม่ช้า

นั่นฟังซิ พระองค์ทรงเล็งหัวใจคน ไม่ได้เล็งหาเงินหาทอง หาข้าวหาของ หาความเคารพ นับถือ หากลาภสักการะเหมือนอย่างที่กำลังเป็นไปอยู่ทุกวันนี้ มันผิดกันไหม โลกสมัยนี้กับโลก ปัจจุบัน ศาสนาแต่ก่อนกับศาสนาสมัยทุกวันนี้ ผู้ปฏิบัติศาสนาแต่ก่อนกับพวกเราปฏิบัติศาสนา ทุกวันนี้ ศาสนธรรมเป็นธรรมจริง ๆ ผู้ทรงธรรมทรงและเทิดทูนธรรมไว้จริง ๆ ปฏิบัติธรรมจริง ๆ เจตนาเป็นธรรม หัวใจเป็นธรรม เกี่ยวข้องกับผู้ใดเป็นธรรมทั้งนั้น ไม่มีโลกเข้าเจือปน ผู้ปฏิบัติธรรม แท้และธรรมแท้เป็นอย่างนั้น ท่านปฏิบัติกันมาอย่างนั้น ในตำรับตำรามิ เวลาอ่านสังเกตด้วยดี ถ้าวายากพบอยากเห็น อยากได้ของดีของจริง อย่าสักแต่อ่าน สักแต่ปฏิบัติเหมือนนกขุนทอง “แก้ว เจ้าขา” เฉยๆ

เพราะฉะนั้น พระสาวกไปที่ไหนจึงทำความร่มเย็นให้แก่โลกได้มากมาย ไม่ไปรบกวณสิ่งใด กับใคร ๆ กวณเรื่องโลกามิส ท่านไม่ได้กวณ มีแต่ความสงเคราะห์โลกด้วยความเมตตา ไม่ได้กวณ โลก การก่อการสร้างอะไรก็ไม่หุรหุรา ไม่มีโลกเข้าเจือปน พออยู่พออาศัยพอเป็นพอไป ท่านบอก ไว้ในเวลาบวชก็บอก ว่า รุกขมุขเสนาสน์ แนะฟังซิ ไม่ได้บอกให้สร้างหอปราสาทราชมณเฑียรอยู่ สะดวกสบาย แบบโลกเขาทำเขาอยู่กัน รุกขมุขเสนาสน์ ก็คือการเที่ยวอยู่ตามรุกขมูลร่มไม้ ตาม ป่าตามเขา ตามถ้ำ เจือมผา อันเป็นที่สะดวกในการประกอบความเพียร เพื่อถอดถอนกิเลสตัวยุแห่ยก่อกวณทำลายออกจากใจ เพื่อความเห็นโทษเห็นภัยของวัฏสงสาร การปฏิบัติธรรมทุกด้าน จะได้เข้มแข็ง ความเป็นอยู่ใช้สอยในปัจจัยสี่ก็พอยังชีวิตอัตภาพให้เป็นไปวันหนึ่งๆ ก็พอกับความจำเป็น เพื่อการปฏิบัติธรรมด้วยความสะดวกราบรื่นตามความมุ่งหมายเป็นสำคัญ

การส่งสาวกออกประกาศพระศาสนาก็เพื่อธรรมล้วนๆ เพื่อหัวใจคนโดยแท้ไม่ได้เพื่อโลกามิส ใดๆ เราลองเทียบดูซิครั้งพุทธกาลกับสมัยปัจจุบัน เพราะมีแบบแผนตำรับตำราอยู่แล้ว ใครๆ ก็เห็นไม่น่าสงสัย ท่านอยู่กันยังงัย ท่านปฏิบัติกันยังงัยหัวใจเป็นธรรมหรือเป็นกิเลสก็พอทราบได้ แม้แต่บิณฑบาตก็ยังมีในตำราบอกเตือนไว้เพื่อเป็นคติตัวอย่างอันดีแก่พวกเรา มีพระในครั้ง พุทธกาลท่านเคยปฏิบัติต่อท่านมาแล้ว ขณะไปบิณฑบาตจิตคิดปรุงงัยบอออกไปถึงเรื่องอาหาร วัน นี้จะได้อาหารดี ๆ อะไรมาฉันบ้างนา พอรู้สึกลักษณะท่านหยุดทันที ไม่ไปบิณฑบาตเลยวันนั้น ก็ มันไปเพื่อพุงนี้ ไม่ได้ไปเพื่อธรรม ท่านเลยหยุด ไม่ไปให้กิเลสให้พุงมันได้ใจ นี่มีในตำราในคัมภีร์ นั้นแลท่านดัดสันดานกิเลสตัวโลกในโลกามิส เพราะความเป็นเช่นนั้นเป็นเรื่องของกิเลส การแก้ กิเลสท่านยอมเห็นสิ่งเหล่านี้เป็นภัย ท่านถึงได้เป็นสรณะของพวกเรา สงฆ์ สรรณ คจฉามิ ของพวก เรา จะเป็นใครที่ไหน ความโลภมันเป็นสรณะให้โลภร่มเย็นได้เมื่อไรพอจะ สรรณ คจฉามิ กับมัน เราทั้งหลายแม้แต่เป็นสรณะของตัวเองก็ยังไม่ได้ จะไปเป็น สงฆ์ สรรณ คจฉามิ แก่ประชาชนญาติโยม ได้อย่างไร เป็นสรณะเจ้าของก็ยังไม่ได้ ช่วยตัวเองก็ยังไม่ได้มันผิดกัน ศาสนาค่อยเปลี่ยนแปลงมาๆ ทั้งๆ

ที่คัมภีร์ไบเบิลก็ยังมียู่ แบบแผนตำรับตำรามี้อย่างสมบูรณ์ แต่การปฏิบัติของผู้ถือ กิเลส สรรณ คจฉามิ มันก็เป็นข้าศึกต่อธรรมและต่อตัวเองอยู่โดยดี การแสดงออกทางกายทางวาจาทางใจ ก็ เป็นข้าศึกแก่ตัวแก่ธรรมและแก่มรรคผลนิพพาน เป็นการเข้าฝายกิเลสอยู่เสมอ จะเอามรรคผล นิพพานมาจากไหน กิเลสไม่เคยให้คนได้บรรลุมรรคผลนิพพาน นอกจากธรรมเครื่องฆ่ากิเลส มี ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นต้น เท่านั้น ที่จะผลิธรรมมรรคผลนิพพานแก่ผู้ปฏิบัติตาม ไม่ได้สำเร็จด้วยการ อนุโลมผ่อนผัน อันเป็นการคล้อยตามกิเลสหรือส่งเสริมกิเลสทั้งหลายแต่อย่างใด ผู้ปฏิบัติธรรมจึง ไม่ควรสนิทติดจมกับนิสัยเดิม อันเป็นพื้นเพของกิเลสปุลาตเอาไว้

ผู้ปฏิบัติอย่ามองไปอื่น ให้มอง พุทธ ธรรม สงฆ์ สรรณ คจฉามิ เป็นหลักสำคัญ ความพึงเป็น พึ่งตายกับท่านภายในจิตใจก็พึ่งอยู่แล้ว ความพึงเป็นพึ่งตายกับท่านด้วยข้อปฏิบัติที่ท่านชี้แจง แสดงไว้ ที่ท่านพาปฏิบัติดำเนินมา จงยึดธรรมเหล่านั้นเป็นหลักใจหลักการปฏิบัติ อย่าปล่อยมือ งามือโลกก็อย่างที่รู้ที่เห็นนี้แหละ เพราะเราแต่ละรายเป็นโลกด้วยกัน คือโลกด้วยกัน ใครจะเสกสรร บันยอว่าดีอย่างไรขนาดไหน ก็อย่างที่รู้ๆ เห็นๆ นี้แหละ ไปตื่นอะไรกัน คนนั้นเป็นนั่น คนนี้เป็นนี้ ก็ว่าไปอย่างนั้นแล ใจคนปากคนเรามันชอบยอ ได้กินแต่ลมก็เอา เขายกย่องสรรเสริญว่าเป็นนั่น เป็นนี้ ดีอย่างนั้น ดีอย่างนี้ ไห้ย ผึ้งผาย ส่งผ่าเผยราวกับจะเหาะจะบิน ร่างกายธรรมดาก็ปรากฏ ขยายตัวใหญ่โต หน้าก็สีหน้าห้าหน้า ราวกับท้าวมหาพรหมในเทวโลก พอตกยับเปลี่ยนแปลงไป ตามกฎ อนิจจัง ไม่มีผู้นับถือ ไม่มีใครเหลียวแล เอาแล้วที่นี้ เกิดความโศกเศร้าเหงาหงอย เพราะ คิดว่าไม่มีใครนับถือชูหน้าชูตาเหมือนแต่ก่อนที่เรื่องอำนาจวาสนา คิดกอบโกยหาแต่ทุกข์มาใส่ตัว บางกรณีกินไม่ได้นอนไม่หลับ สลับกันไปกับโรคประสาท นั้นพิจารณาซีโลกมันเป็นอย่างนั้น พุขึ้น แล้วก็ฟูปลงๆ อยู่อย่างนั้น ท่านจึงเรียกโลกธรรม หากความจริงจางแน่นอนกับมันไม่ได้

โลกธรรมจะเป็นอะไร ก็เป็นเรื่องของกิเลสนั่นแล ผู้จะรู้โลกธรรมแก้โลกธรรมได้ก็ต้องเป็นผู้เรียนธรรม ปฏิบัติธรรม ดังพระพุทธเจ้าแลสาวกเป็นตัวอย่าง ท่านอยู่เหนือโลกธรรมแล้วแสนสบายหายวุ่น พวกเรามันพวกเทิดทูนโลกธรรมไว้บนศีรษะ จึงพากันแบกแต่โลกธรรมหนักอึ้งตลอด ไป ไม่มีเวลาสร้างชาลงบ้างเลย

ฉะนั้น จงยึด พุทธ ธรรม สงฆ์ สรรณ คจฉามิ เสมอ อย่าไปมองอะไร อย่าไปตื่นตื่นกับโลกสงสารให้ เสียการ เสียเวลาและเสียคนคือเรา ใครจะอยู่โลกใดทวีปใดก็ตาม ความมั่งมีศรีสุขขนาดไหน เรียน มาอย่างน้อย โง่หรือฉลาดแหลมคมเพียงไร ถ้ายังอยู่ใต้อำนาจของกิเลสอยู่แล้ว สิ่งทีกล่าวมาทั้งหมด ถูกกิเลสเอาเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นบ่อขยกลางเรือนอย่างคล่องตัวนั่นแล แล้วจะหาความสุข ที่ไหน ดูในหนังสือพิมพ์นั่นซิ มันน่าดูไหมล่ะ เราดูด้วยความคิดความพิจารณาไม่ลำเอียง ดูหาความจริง

พิจารณาตามความจริง และพูดตามเหตุการณ์ที่เป็นไป ดูเขาถ่ายภาพในหนังสือพิมพ์ ไม่ได้ดูแบบโลก ๆ ดูเป็นแบบธรรม ถึงจะดูหนังสือพิมพ์ก็ไม่เป็นแบบโลก จิตหากเป็นของมันเอง มีแง่ของมันจนได้ อ่านไปพิจารณาไป อ่านไปตรงไหนพิจารณาไปตาม เรื่องความเป็นอยู่ของโลก ความวุ่นวายของโลก ความเปลี่ยนแปลงของโลก มันเปลี่ยนแปลงไปทางไหน มันวุ่นวายไปยังไง มันจะมีสาเหตุ นำมาซึ่งความสุขหรือความทุกข์ ความมีหลักเกณฑ์หรือความเหลวไหลไร้สาระ ความแน่นอน มั่นคงหรือความล้มละลาย เวลาชุมนุมก็ถ่ายภาพมือถือแก้ว แก้วอะไรก็ไม่รู้แหละ แก้วเปียร์ แก้วน้ำชาหรือแก้วเหล้าอะไรก็ไม่รู้แหละ ต่างคนต่างถือ แล้วยิ้มแต่ทำท่าหน้ารีนเหมือนมีความสุขมาก ความจริงมันเป็นเพียงกิริยาประดับหน้าร้านเท่านั้น เรื่องของโลกย่อมมีมายาแฝงเสมอ ไม้จั่นก็ไม่เรียกว่าโลก ภายในหัวใจนั้นไม่มีความสุข เพียงยิ้มออกมาแห้ง ๆ อย่างนั้นแล แต่มันเป็นไฟไหม้กองแกลบซึ่งต่างก็ร้อนสุขอยู่ในส่วนลึกของหัวใจ เพราะเหตุร้ายแปดพรรณาไม่จบสิ้น การแสดงออกต่อสังคมจึงมีที่ท่าว่าเรียงระดับสังคมให้สวยงาม เพราะการร้องให้สังคมถือกัน มันไม่มีใครได้ความสุขชุ่มเย็นภายในใจหรอกในโลกแห่ง ราคคคินา โทสคคินา โมหคคินา หนาแน่นนี้ อย่าไปสงสัยว่าโลกจะมีความสุขอันภูมิฐานดังที่ประมาณกัน ให้คะแนนกัน นิยมกัน ความจริงมันเป็นความฝันในมโนภาพมากกว่าจะเป็นความจริง อย่าเข้าใจว่าโลกคือหมูสัตว์ มีความสุขเพราะโลกมาก เพราะราคาต้นทุนมาก เพราะเจ้าอารมณ์มาก เพราะเล่นเหลี่ยมมาก เพราะคดโกงมาก เพราะความเอารัดเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์มาก เพราะกอบโกยมาก เพราะอำนาจมาก เพราะคนนับถือมาก เพราะมีสมบัติเงินทองมาก แต่ความสุขเกิดมีเพราะการปฏิบัติต่อตัวเองด้วยธรรม รู้จักประมาณในสิ่งที่เกี่ยวกับตน ความมีธรรม ความรู้ธรรม เห็นธรรม แก่สิ่งที่เป็นข้าศึกอยู่ในจิตใจ ออกนี้แลบ่อแห่งความสุขอยู่ที่นี้ บ่อแห่งความอบอุ่นอยู่ที่นี้ ความมีหลักเกณฑ์อยู่ที่นี้ บ่อแห่งความไว้วางใจอยู่ที่นี้ บ่อปลดปล่อยภาระทั้งหลายก็อยู่ที่นี้จึงทำงานของเราด้วยธรรมให้สำเร็จ จะอยู่เป็นสุข ไปเป็นสุข แม้ตายก็เป็นสุขเพราะธรรมอยู่ที่ใจ สุขจึงอยู่ที่ใจ มิได้อยู่ที่อื่นและสิ่งอื่น สิ่งเหล่านั้นเพียงอาศัยไปเป็นวัน ๆ เท่านั้น อย่าหลงอย่างภูมิใจ จะเสียหลักและเสียท่า เวลาตายจะไม่มีอะไรติดตัว โลกคือความลึกลับในหัวใจ รู้ได้ยาก ปฏิบัติต่อมันยาก ส่วนมากมักเสียท่าเสียที่ให้มัน จึงเตือนไว้ ผู้ใช้ความคิดอาจได้สารคุณติดตัว ผู้มัวเมาจะเสียท่าตั้งแต่ยังไม่ตาย ฉะนั้น จงตรวจดูความบกพร่องของตัวเสียแต่บัดนี้ ตายแล้วมิใช่ฐานะ อย่ามัวตื่นยศแห่งความเป็นมนุษย์อยู่จะเสียการณ์ มารจะผจญ

นักบวชและนักปฏิบัติจึงรีบทำงานของตนให้สำเร็จในกาลอันควร งานคือ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ตโจ ทันตา นขา โลมา เกสา นั้น นี่ท่านสอนเพียงเอกเทศให้เอานี้เป็นเค้ามูล แล้วกระจายออกไปเป็นเหมือนแก่กระทู้ กระทู้ก็แปลว่ามัด คือมัดเข้าไว้เป็นกลุ่ม ๆ เป็นมัดๆ แล้วก็คลี่คลายออกไป ธรรมเนียมหามีอยู่ที่ไหน มีอยู่ในกาย กระจายออกไปจนกระทั่งอาการ ๓๒ กระจายออก

ให้รู้แจ้งเห็นจริงในอาการ ๓๒ กระจายออกไปและเทียบเคียงกันทั่วโลกทั่วสงสาร ไม่ว่าผู้หญิงผู้ชาย สัตว์บุคคลทั่วโลก มันเหมือนๆ กันนี้ ไม่มีอะไรผิดแปลกพอจะให้เห็นให้หลงให้ยึด นี่แลงานการ รื้อภพหรือชาติหรือวัฏสงสารออกจากใจ รื้อกิเลสตัณหาออกจากใจ คืองานนี้เอง

สถานที่เป็นที่เหมาะสม พระองค์ก็ทรงแสดงไว้หมดแล้ว รุกขมูลเสนาสน์ ตามป่า ตามเขา ตามถ้ำ เจือมผา ที่ใดเหมาะสมกับการประกอบงานนี้ท่านก็บอกไว้หมด สถานที่ที่เวกสงัด เช่นในป่า คือสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับงานประเภทนี้ งานประเภทนี้เหมาะในสถานที่เช่นนั้น มิได้เหมาะในตลาด สนามหลวง ที่ชุมนุมชนคนหนาแน่น อาหารหวานคาวหนาแน่น กระจุกหมูกระจุกวัวหนาแน่น ใครต้องการแมลงวันไป ใครต้องการธรรมชาติความพันทุกข์ อย่าไปถ้าไม่ยากจนนะ การขบการฉันทก็ไม่พะรุงพะรัง ไม่พรั้งๆ เปรือๆ เพราะจะเป็นการกังวลกับเรื่องการอยู่การกิน การภาวนาจะมีน้อยหรือล้มเหลวไป ฉันทเสียมือเดียวเท่านั้น นี่พื้นเพดั้งเดิมจริง ๆ ท่านฉันทมือเดียว

นอกจากนั้นก็มิได้มีตัวอายุบ้างถ้ามี แต่ไม่ถือเป็นความจำเป็น ยาคุก็แปลว่าข้าวต้มนั่นเอง ต้มน้ำข้าวต้มก่อนบิณฑบาตได้ ท่านเพียงบอกว่าได้เท่านั้นเองในตำรา มีแต่พวกเรานะซี ฟาดกัน ไม่มีอัตมိอื่น ฟาดตอนเช้า ตอนเพล ดีไม่ดีฟาดตอนค่ำด้วยใครจะไปรู้ เมื่อกิเลสตัณหาเต็มหัวใจล้นหัวใจแล้วอาจขยันกินได้ทุกเวลา เพราะกิเลสมันเก่งทางนี้ แต่ถ้าทางธรรมกิเลสไม่เล่นด้วย กิเลสมันจะไว้หน้าใครละ ไม่เคยเห็นกิเลสไว้หน้าใคร ท่านจึงสอนให้ละให้ปล่อยมัน ก็เพราะไม่ใช่ของดี มีค่านั่นเอง แต่พวกเรามันรักมันสงวนมากไม่ยากแต่ต้องมัน ขึ้นแต่ต้องก็เท่ากับศิโรตชาตไปด้วย

ท่านสอนไว้หมด ไม่ให้สั่งสม ให้เหมือนกับนก มีแต่ปีกกับหาง คล่องแคล่วๆ ไม่พะรุงพะรัง ห่วงหน้าห่วงหลัง การอยู่การกิน โลกเขาอยู่ได้กินได้ยังไง เราก็เป็นคนๆ หนึ่ง เขาเป็นคนๆ หนึ่ง เขากินได้ เราก็กินได้ การสมมุตินิยมว่าอาหารนั้นดี อาหารนี้ไม่ดี ว่าไปอย่างนั้นแหละ เรื่องธรรมแล้วกินได้หมดถ้าไม่ผิดจากพระวินัยและธาตุชั้นธโรครภัย ท่านสอนให้เลี้ยงตัวง่ายๆ เพื่อไม่ให้กังวลว่าเราเป็นคนชั้นไหน คนชั้นสูงชั้นต่ำ คนสกุลนั้นสกุลนี้ คนเมื่อนั้นเมื่อนี้ซึ่งตามหลักธรรมไม่ให้มี

มีแต่นักบวชอาศัยขอทานเขากิน เขาให้อะไรมาก็กินตามเกิดตามมีไม่ทะเยอทะยาน ถ้าไม่ผิดกับโรคภัย ไม่ขัดกับธาตุกับขันธกับพระวินัยก็กินไป พอยังชีวิตให้เป็นไปในวันหนึ่งๆ เพื่อความเพียรเท่านั้น ทำความเพียรไม่ลดละ ไม่ถอยหลัง ไม่ให้งานอื่นใดมายุ่ง มีแต่งานความเพียรอย่างเดียว

พยายามสังเกตจิต จิตคิดอะไร เรื่องราวทั้งหลายที่เป็นอารมณ์อยู่ในจิต จิตเป็นผู้ผลิตขึ้นมาปรุงขึ้นมาให้พากันเข้าใจ นี่ไม่อวด เข้าใจจริง ๆ เพราะได้เคยพัดกันมาแล้วแทบไปแทบอยู่ แทบจะไม่ได้มาเห็นหน้าเพื่อนฝูง เวลาเข้าสู่แนวรบบนเวที อารมณ์นั้นไม่ใช่อะไรนะ เรื่องอารมณ์ของตัวเองนั้นแหละ จิตหลงอยู่กับอารมณ์ของตัวเอง คือจิตมันออกไปวาดภาพเรื่องนั้นภาพเรื่องนี้อยู่ตลอดเวลา ให้คิดเรื่องนั้นคิดเรื่องนี้เพราะจิตอยู่กับเรื่อง ถ้าไม่มีสติปัญญาคอยสกัดกั้นแล้ว มันจะคิดติดต่อกันเรื่อยไปเป็นลูกโซ่โดยลำดับๆ ท่านเรียกว่าธรรมารมณ์ ทำให้หลงเพลินและเศร้าโศกไปกับเรื่องกับราวของตัวที่วาดขึ้นมานั้นแล

พอเวลาจิตสงบ เรื่องเหล่านี้ก็ไม่มี หายเงียบ กับเวลาที่เรานำหน้าที่ภาวนาของเรา จะพิจารณาอาการไตรธรรมบทใดแง่ใดก็ตาม เราพิจารณาด้วยความสนใจ อารมณ์ภายนอกจะไม่เกี่ยวข้อง เพราะจิตไม่ออกไปเกี่ยวข้อง จิตไม่ปรุงเป็นเรื่องภายนอกเข้ามาทำลายจิตใจ จิตทำหน้าที่เพื่อถอดเพื่อถอน ไม่ได้ทำหน้าที่เพื่อสั่งสมกิเลสโดยการคิดไปตามอารมณ์ต่างๆ ที่เรียกว่าธรรมารมณ์ จิตก็สงบ เรียบอย่างนั้นแหละเรียนวิชาเรื่องจิต

ที่แรกกิเลสมันรวดเร็วเราไม่ทันมันแหละ อะอะมันคิดไปแล้วๆ เมื่อเรียนเข้าไปปฏิบัติเข้าไป จิตละเอียดเข้าไป สติปัญญาก็มีความแหลมคมขึ้น คล่องแคล่วแกว่งกล้าขึ้นโดยลำดับ ทีนี้ก็ทันกัน แยกออกไปเรื่องอะไรก็รู้ นี่จิตคิดปรุงออกไปแล้ว พอปรุงผัสสรับรู้ทัน มันก็ดับ ก็ไม่มีเรื่องต่อ จะปรุงเรื่องหญิงเรื่องชาย เรื่องดีเรื่องชั่ว เรื่องอดีตอนาคตอะไร ก็ผู้นี้เป็นผู้ปรุงวาดภาพเรื่องราวขึ้น หลอกเจ้าของ เหมือนกับเขาคูหนั่งในจอผ้านี้แหละ ในจอในแจนั้น เงามเฉยๆ ก็เป็นบ้ำกันไปได้ ก็เงาๆ หลงหาอะไรตัวจริงมันอยู่ทวีปไหน ไปอยู่โลกไหนก็ไม่ทราบ มีแต่เงาปรากฏในจอผ้าก็ตื่นกัน พวกเรามันพวกบ้ำตื่นเงาไม่มีเบื่อ นี่ก็เหมือนกัน อารมณ์นี้ เงามของจิต พิจารณาให้ทันมันอย่างนั้น ชิ ทันขนาดที่ว่ามันปรุงขึ้นแยกเรื่องอะไร มันก็ดับเพราะสติทันมันก็รู้ ปรุงพัวก็ดับพร้อมๆ เมื่อไม่ปรุงก็รู้ด้วยสติ

พอพูดถึงเรื่องนี้ก็ทำให้คิดถึงเวลาอยู่ในป่าเขา ตอนจิตเสื่อมกับตอนจิตเป็นสมาธิก็ต้องอาศัยหลักจิตบังคับจิตไม่ให้ออกจากตัวเอง ให้อยู่อยู่กับจิตกับตัวโดยเฉพาะอย่างเข้มงวดกวดขัน

ไม่งั้นมันจะวาดภาพเสือ วาดภาพอันตรายขึ้นมาให้เรากลัว เพราะไปอยู่ในสถานที่ที่กลัวด้วย ในสถานที่ที่มีเสือจริง ๆ ด้วย ต้องบังคับจิตใจไม่ให้ส่งออกไปภายนอกเลย ให้รู้อยู่กับใจนี้ เป็นกับตายก็มอบอยู่กับนี้ จนกระทั่งมันมีความอาจหาญชาญชัย ในที่สุดเสือจะเดินมาต่อหน้าต่อตา มันจะเดินเข้าไปลูบคลำหลังเสือได้อย่างสบายเลยนะ ตามความรู้สึกมันแนในใจยังงั้น ไม่คิดว่าเสือจะทำอะไรได้เลย นี่อาจเป็นความสำคัญผิดของตัวก็ได้ แต่จะสำคัญผิดหรือสำคัญถูกก็ตาม เมื่อจิตได้กล้าถึงขนาดนั้นแล้ว มันเดินเข้าไปลูบคลำหลังเสือได้จริงๆ ด้วยจิตใจอ่อนโยนเมตตาสงสาร ไม่สะทกสะท้านในเรื่องว่าจะกลัว ความกลัวก็ไม่มี

จิตมันมีกำลังมากเวลานั้น เพราะไม่ให้มันออกนอก กำหนดเข้าเรื่อย ๆ มันก็มีกำลังจนแน่นปึ๊งเลย ขึ้นชื่อว่าอันตรายอะไรก็มาเถอะ ว่าอย่างนั้นเลยนะ มันอาจหาญขนาดนั้น เสือก็มา ช้างก็มา ไม่หนีว่าอย่างนั้นเลยนะ คือมันเป็นความอาจหาญของมันจริง ซึ่งเราก็ไม่เคยเป็นมาก่อน มาเป็นเอาตอนฝึกตัดสันดานในขณะกลัวนั้นแล ไม่คิดว่าเสือหรือช้างเป็นต้น จะมาทำลายเราได้เลย จะเดินเข้าไปหามันได้อย่างสบาย แม้มันจะทำเรา ช่าเราให้ตายในขณะนั้น ก็รู้สึกว่าจะตายไปด้วยความอาจหาญนั่นเอง ให้ตายด้วยความกลัวนี่คงเป็นไปได้ เพราะเวลานั้นจิตมันมีกำลังมาก นี่เป็นวิธีหนึ่งแห่งการระงับดับความกลัว แห่งการระงับความฟุ้งซ่าน ความก่อกวนตัวเองด้วยอารมณ์ต่าง ๆ ระงับกันอย่างนี้

ทั้งนี้ตามแต่อุปายแบบกายของแต่ละรายจะผลิตรู้ขึ้นมาใช้ เปลื้องตัวจากความจนตรอกในเวลานั้นๆ เพราะธรรมหรือสติปัญญาไม่สิ้นสุดอยู่กับผู้ใด สามารถทำให้เกิดให้มีในแง่ต่างๆ ได้ด้วยกัน ถ้าไม่ใช่เกียจคร้ายขึ้นเขียงให้กิเลสสับยาเสียอย่างเดียว ส่วนมากพระเรามักมีแต่พระขึ้นเขียง สวรรค์นิพพานทางมีไม่ยอมเดินไม่ยอมขึ้น คงคิดว่าไปแล้วขึ้นแล้วไม่ถูกสับถูกยำไม่สนุกก็เป็นได้ พอก้าวเข้าสู่ปัญญาเกี่ยวกับการระงับความกลัวเป็นอีกแบบหนึ่ง เพราะปัญญากับสมาธินั้นติดกัน ในคน ๆ เดียวกันนั้นแหละ เราเองเคยปฏิบัติมาอย่างนั้น ไม่มีใครบอกมันหากวิธีปฏิบัติต่อตัวเอง เช่น เมื่อจิตอยู่ในขั้นสมาธิ ก็เอาสมาธิเข้าบังคับจิตใจให้สงบจากความกลัว ไม่ให้ส่งไปหาอารมณ์ที่กลัว ว่าเสือว่าช้างว่างูว่าอะไรว่าอันตรายต่างๆ ก็ไม่มีเรื่องกวนตัวเอง เพราะจิตไม่ออกไปวาดภาพหลอก พอจิตก้าวเข้าวิปัสสนา พอจิตปรุงแย็บเรื่องเสือมันก็รู้ทันแล้วนี่นะ เพียงแย็บปรุงถึงภาพเสือ สติปัญญาก็ทันแล้วว่านี่มันปรุงภาพเสือ เอ้า แม้จะทันก็ให้มันปรุง ให้เป็นเสือเข้ามาแล้วแยกธาตุเสือ ที่ว่าแยกธาตุเสือเพราะอะไร เพราะเราดำเนินปัญญาในการคลี่คลายแยกแยะอยู่แล้วนี่ จะเอามาใช้ระงับแบบสมาธิมันไม่เห็นด้วย จิตมันไม่ถนัด ถนัดในการแยก เอ้า เสือหรือ กลัวมันอะไร กลัวตรงไหน

คือตั้งเป็นภาพเสียให้มันเห็นอยู่อย่างนั้นแล ไม่ให้มันดับ เพราะเรารู้อยู่แล้วว่าภาพของเรา ออกไปหลอกเจ้าของนี้ เอาตั้งไว้ภาพนี้ เอ้ากลัวอะไร สติปัญญามันทนความเคลื่อนไหวของจิต มันทนเองนะ เมื่อมันแก่กล้าเข้าไปมันทนเองอย่างนี้ นี่คือความจริงที่พูดให้หมู่เพื่อนฟัง นี่วิธีการฝึกจิตตัวเอง เมื่อมันรวดเร็วแล้วมันทน ภาพปรุงขึ้นเรื่องอะไรก็ไป มันรู้ว่านี่แยบออกไปแสดงทันที พอรู้พัดดับพร้อม อันนี้เรายังไม่ให้ดับ เราจะแยกมัน เพราะเป็นอุบายของปัญญาและเป็นเครื่องหนุนจิตใจให้ละเอียดเข้าไปอีก

พอแยกธาตุกำหนดดูเสีย กลัวอะไรมันเอา ไต่เบียดกันไป กลัวตามันรี ตาเราก็มีไม่เห็นกลัว นั่นมันแก่กัน กลัวเล็บมันรี เล็บเราก็มีไม่เห็นกลัว กลัวขนมันรี ขนเราก็มีไม่เห็นกลัว ถ้ากลัวขนมันก็กลัวขนเราสิ ขนเราขนมันธาตุอันเดียวกัน กลัวเขี้ยวมันรี เขี้ยวเราก็มี กลัวอะไรไล่หากันจนไม่มีทางไป กระทั่งถึงทาง บทเวลาไล่ถึงทางนี้กว่ามันจะจนมันก็ไม่จนนะ ความจริงก็เราไม่มีทางนี้ กลัวทางมันหรือ แม้แต่ตัวมันเองยังไม่กลัว แล้วเราจะไปกลัวทางมันหาประโยชน์อะไร แน่ะ มันแก่กันทนนะ

ต่อจากนั้นก็กำหนดทำลายให้แตกกระจายละที่นี้ การกำหนด ปัญญามันรวดเร็ว นี่ กำหนดให้แตกกระจายไปหมด อันนั้นก็แตกกระจายลงไปถึงความเป็นธาตุต่างๆ ความปรุงของจิตออกไปก็รู้ คือกำหนดไว้เมื่อเวลามันปรุงออกไปเป็นภาพเสีย ให้มันเป็นภาพเสียเสียก่อน จนพิจารณาไล่ไปที่ละอาการ ๆ อย่างนั้น

แล้ว ที่นี้กำหนดให้มันกระจายไปเลย การกำหนดกระจายนี้ จิตก็แยบปรุงเพราะเป็นภาพของจิตเองนี่ สติปัญญามันทนเอง มันทำลายกันเอง โดยสมมุติว่าเสีย เพราะสถานที่เหล่านั้นมันมีเสียมันกลัวเสีย กำหนดภาพเสียให้มันดูเสียก่อน กำหนดกระจายลงไปมันก็หมด พอปรุงขึ้นพบภาพอะไร มันก็ดับไปพร้อมๆ ที่นี้ก็กลัวอะไร เพราะไม่มีอะไรหลอกนี้ เป็นภาพของตัวเองไปหลอกตัวเองต่างหาก

ไม่ว่าเสียว่าข้างว่างั่วอะไร เวลาเจอจริงๆ มันก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง เราก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แน่ะ มันคิดไปอย่างนั้นเสีย นั่นก็ธาตุ นี่ก็ธาตุ มันพิจารณาไปอย่างนั้นเสีย จิตมันพลิกตามอุบายปัญญาไปเสีย ไม่พลิกไปทางให้กลัวมันก็ไม่กลัว จนกระทั่งจิตว่างไปหมด เมื่อมันว่างไปหมดอะไรแยบขึ้นมามันก็เหมือนแสงหิ่งห้อย มันเป็นของมันเอง แยบขึ้นมาดับพร้อมๆ มีแต่ความว่างไปหมดแล้วจะกลัวอะไร มีแต่จิตมันครอบร่างกายนี้ ทำให้ว่างไปหมดและครอบโลกธาตุเสียด้วยแล้วจะกลัวอะไร อุบายวิธีระงับจิตเป็นอย่างนั้น ระงับความกลัว มันไม่กลัว ต้องใช้อุบายวิธีตามขั้นของจิตของสมาธิและปัญญา

สติปัญญาให้นำออกใช้ อย่างนั่งเฝ้าอยู่เฉยๆ คอยให้เกิดปัญญา ไม่เกิดนะ อย่าว่าไม่บอกบอกมาหลายครั้งหลายหนแล้ว สมาธิแค่ไหนปัญญาก็จะต้องใช้ไปตามขั้นภูมิ กำหนดพิจารณาหาอุบาย ค้นหาอุบายคิดพิจารณาจนเกิดปัญญาขึ้นมาเอง พอเกิดขึ้นมาแล้วก็ทำให้เข้าใจๆ ทีนี้ก็เห็นคุณค่าของปัญญา จากนั้นก็เดินปัญญาเรื่อยๆ ไปตามแต่กรณี ปัญญาเป็นเครื่องแก้กิเลสสมาธิแต่เพียงไล่กิเลสเข้ามารวมตัวให้ใจสงบ ไม่ยุ่งเหยิงวุ่นวายหรือไม่ฟังซ่าน จิตรวมตัว ปัญญาเป็นผู้คลี่คลายเพื่อเหตุเพื่อผลในการแก้กิเลส เหตุผลพร้อมที่ตรงไหนกิเลสหลุดลอยไปเรื่อยๆ ใจก็เกิดความสะดวกสบาย เห็นคุณค่าของปัญญา สติปัญญาเริ่มหมุนตัวเรื่อยๆ ความเพียรก็กล้าแข็ง ถ้าง่วงความเพียรออกก้าวเดินแล้ว ความขี้เกียจขี้คร้านหายไปหมด ไปอยู่ไหนอยู่ได้ทั้งนั้นไม่ว่าจะอยู่ในป่าในเขา ไม่ว่าจะอยู่สถานที่เช่นไร น่ากลัวไม่น่ากลัว จิตไม่ไปสำคัญ ไม่สนใจเลย สนใจแต่กิเลสตัวยุ่งกวนนี่เท่านั้น

กลัวก็คือกิเลสเป็นผู้พาให้กลัว เป็นผู้หลอกให้กลัวนั่นเอง มันไม่ได้ว่าเสียเป็นสัตว์น่ากลัว เสียเป็นอันตรายนะ กิเลสต่างหากเป็นสิ่งที่น่ากลัว พาให้กลัวและเป็นอันตราย จิตย้อนเข้ามาว่ากลัวเสีย ความกลัวเป็นกิเลสตัวเข่าต่างหาก เสียมันอยู่กับมันต่างหาก ถ้าเราไม่ปรุงขึ้นว่าเสีย ไม่ปรุงขึ้นว่าอันตรายก็ไม่เห็นอะไรมาเข่าจิตใจได้ ก็คือความปรุงแต่งความเสกสรรของจิตนี้เอง มันเข่าตัวเองให้ได้รับความทุกข์ความลำบาก เพราะฉะนั้น จิตจึงแน่ใจและปักใจว่าอันนี้เป็นภัย มันเอาตรงนี้เป็นภัย ไม่เห็นว่าภายนอกเป็นภัย เมื่อเข้าถึงขั้นความจริงแล้วมีแต่กิเลส ๑ เป็นภัยอยู่ภายในนี้ มันรู้ขณะนี้เห็นขณะนี้ แสดงขึ้นมาที่นี้ มันจะไปตะครุบเงาอยู่นอก ๑ โน้นทำไม ปัญญาพอถึงขั้นนี้แล้ว มันหมุนตัวๆ อยู่นี้ รู้ขณะนี้ เห็นขณะนี้ อะไรกระดิกพลิกแพลงขึ้นในจิตก็รู้ว่าเป็นเรื่องของกิเลสทั้งเพ ขึ้นชื่อว่าเป็นเรื่องของกิเลสแล้วมันทันกันๆ เรื่อยๆ นี่การปฏิบัติธรรมะ

ผู้ใดชอบคิดชอบพิจารณา ผู้นั้นละจะเข้าใจได้ดี เราจะว่าเรามีสมาธิ ไม่มีสมาธิ ถึงเวลาที่ควรพิจารณาให้พิจารณา ความสงบก็เพื่อจิตสบาย การพิจารณาก็เพื่อถอดถอนกิเลสภายในจิต เพื่อความสบายหายห่วงของจิต จิตปล่อยกังวลได้เป็นลำดับ อย่าไปคาดหวังว่าเราไม่มีภูมิสมาธิ หรือเราได้ภูมิสมาธิเพียงแค่นี้เป็นปัญญาไปไม่ได้ พิจารณาปัญญาไปไม่ได้ อย่าหาคาดหมาย กิเลสมันมีชั้นที่ไหน มันเกิดกิเลสชั้นไหนบ้าง มันไม่เห็นมาบอกเรา กิเลสแสดงขึ้นมาที่ไหนก็เป็นกิเลส และเสียดแทงหัวใจเราได้ทุกประเภทของกิเลส ทุกอาการของกิเลสที่มันแสดง เราต้องคิดเทียบอย่างนั้นซิ กิเลสไม่เห็นว่ามีชั้นไหนภูมิใด ทำไมมันเป็นกิเลสทุกระยะที่มันแสดงตัวออกมา เวลาเมื่อธรรมเงื่อนใดที่เราจะพิจารณา ทำไมจะไม่เป็นธรรม ถึงวาระที่จะพิจารณาเราต้องพิจารณา เพราะการพิจารณาก็เพื่อแก้กิเลส ทำไมจะไม่เป็นธรรม ปัญญาต้องหมั่นกันอย่างนั้นซิ ปัญญาต้องดักหน้าดักหลังร้อยส้นพันคมไม่จั่นไม่ทันนะ

ได้ยินแต่ท่านว่า มหาสติมหาปัญญา เป็นยังไง มหาสติมหาปัญญา ท่านกล่าวไว้แล้วนั้นจิตมันคาดหมายน่ะ ท่านว่าพระโสดา พระสกิทาคา พระอนาคา พระอรหัต บรพสุโสดา บรพสุสกิทาคา บรพสุอนาคา บรพสุอรหัตอรหัต มันก็คาดหมายไปตามความบรพสุ เราจะบรพสุอย่างนั้น เราจะบรพสุอย่างนี้มันคาดไป แต่ความคาดเหล่านั้นกับความจริงที่เราปฏิบัติไปรู้เห็นไปมันเป็นคนละโลก ไม่ใช่อันเดียวกัน ห่างกันคนละโลก เหมือนเราวาดภาพเมืองอเมริกาเป็นต้น เราไม่เคยเห็นอเมริกา เช่น กรุงวอชิงตันเป็นต้น หรือเรื่องอะไรก็ตาม มันจะวาดภาพขึ้นมาทันที เราก็เชื่อมั่นมันเป็นอย่างนั้นๆ พอไปเห็นเข้าเท่านั้น ภาพที่วาดไว้นั้นกับความจริงมันเป็นคนละโลกเลย แต่เราก็ไม่ยอมเห็นโทษ ว่าภาพที่เราวาดไว้แต่ก่อนนั้นคือเครื่องหลอกเรา เคยหลอกมาตั้งแต่ไหนแต่ไร พูดถึงเรื่องอะไรมันก็วาดภาพนั้นขึ้นมา พูดเรื่องอะไรเรื่องคนเรื่องสัตว์ เรื่องอะไรก็ตาม มันต้องมีภาพขึ้นมาประกอบทุกสิ่งทุกอย่างทุกครั้ง แต่เวลาไปถึงความจริงแล้ว ภาพที่วาดเอาไว้ไม่ตรงกับความจริงนั้นเลย ควรจะเห็นโทษแต่เราก็ไม่ยอมเห็น

เพราะฉะนั้น จึงว่ากิเลสกล่อมคนให้หลับสนิทได้ง่ายนิดเดียว วาดภาพมรรคผลนิพพานก็เหมือนกัน สำเร็จพระโสดาเห็นจะเป็นอย่างนั้น สำเร็จพระสกิทาคา สำเร็จพระอนาคาเห็นจะเป็นอย่างนั้น สำเร็จอรหัตเห็นจะเป็นอย่างนั้น มันวาดภาพของมันไว้อย่างพร้อมมูล และเป็นเครื่องหลอกอันหนึ่งๆ ฉะนั้นจึงไม่ต้องไปคาดหวังหมาย ให้เดินตามปฏิบัติทำเครื่องดำเนิน ปัจจุบันธรรมเป็นหลักที่จะยังมรรคผลนิพพานให้เกิดภายในใจไม่สงสัย

สติเป็นของสำคัญ ควบคุมงานให้ดี ไม่มีสติมันเถลไถล ต้องมีสติควบคุมจิตทุกอิริยาบถ รวากับควบคุมผู้ต้องหานั้นแล พอดีกับกิเลสที่มันฉุดลากตัวประกันไป สติ ปัญญา ตามฉุดลาก

ตัวประกันกลับคืนมา คำว่าทำงานจะไม่ทุกข์ยังไง งานประเภทไหน งานนอกรงานในมันต้องมีความทุกข์ลำบากเป็นธรรมดา เพราะทำงานนี้ที่เราทำงานจิตตภาวนา สติจะต้องเป็นเครื่องบังคับกันเสมอ พิจารณาให้รู้ให้เห็นซึ เรื่องสัญญาอารมณ์มันติดกับความจริงมาก รู้เห็นด้วยความจำกับความจริงเป็นคนละโลก ดังเราเห็นอเมริกาด้วยการวาดภาพ กับเห็นประจักษ์ตาย่อมประจักษ์ใจติดกับการนึกคิดด้วยมโนภาพอยู่มาก

ดังที่ว่าเห็นกายด้วยความจริงก็เหมือนกัน นี่ผมเคยเห็นมาแล้ว ทีแรกก็อาศัยคิดคาดไปเสียก่อน หมายถึงไปเสียก่อน พิจารณาไป คิดคาดไป พอได้จังหวะจิตกำหนดติดปั๊ๆ เข้าไปในส่วนหนึ่งของร่างกาย เมื่อติดปั๊ได้ที่แล้วจิตไม่ยอมปล่อย พอจิตไม่ปล่อยก็เห็นชัดเข้าๆ และเห็นชัดไปหมดทั่วร่างกาย และกระจายเป็นวงกว้างออกไปเหมือนกระดาศชิม มันซึมไปหมดทั่วร่างกาย จนกระทั่งร่างกายตาย เน่าพองและแตกสลายก็เป็นไปในขณะนั้น ให้เราเห็นให้เรารู้ร่างกายพังลงไป แตกกระจายลงไป เปื่อยเน่าลงไปให้เห็นอย่างชัดเจน และเป็นไปอย่างรวดเร็วนะ ปุบปั๊ๆ ยิ่งเกิดความสดสังเวช อ้อ เห็นอย่างนี้หรือเห็นกายนะ เห็นอย่างนี้หรือ มันชัดมากนะ

นี่เรียกว่า ปจจกขทิฎฐิ รู้จำเพาะเห็นจำเพาะตน คือเห็นด้วยตนเองจริงๆ เห็นเป็นความจริงประจักษ์ใจเป็นอย่างนี้ ติดกับเห็นด้วยความจำความคาดหมายอยู่มาก เมื่อเห็นชัดเข้าๆ อันนั้นขาดออกอันนี้หลุดลงไป โดยที่เราไม่ได้บังคับให้กำหนดให้ทำงานขณะนั้น มันเป็นขึ้นมาเองเมื่อ

กำหนดได้ที่แล้ว เป็นแต่เพียงเอาความรู้หยั่งไว้ในจุดเดียว จากนั้นกระแสวิจิต รัศมีของปัญญาหากกระจายไปเองทั่วร่างกายของเราทุกคน

ในขณะที่พิจารณาร่างกายอยู่นั้นปรากฏว่าอวัยวะส่วนนั้นขาดลง อันนี้ขาดลง ตกลงไป ขณะพิจารณาเพลินๆ อยู่นั้นมันไม่มีความรู้สึกที่ว่ากายมีนะ มันหายเจียบไปหมดทั้งๆ ที่พิจารณากายอยู่นั้นแล พิจารณาไปเรื่อยจนกระทั่งลงถึงที่มันแล้ว ส่วนดินก็เห็นได้ชัด มันค่อยกระจายไปเป็นดิน ส่วนน้ำก็ซึมลงไปเป็นดินบ้าง เป็นไอขึ้นไปบนอากาศบ้าง ลม ไฟก็ไปตามสภาพของมัน ต่อจากนั้นจิตก็ว่างเปล่าไปหมด ที่เห็นกายที่แรกเห็นอย่างชัดเจนเห็นที่วัดบ้านหนองผือในนาโนะ ขณะที่กระดูกกำลังกระจายกันอยู่ จิตตะล่อมคือรวมกระดูกเข้ามา นอกนั้นมันกระจายไปหมด มันกลายเป็นน้ำ กลายเป็นดินไปหมด น้ำก็ไปตามน้ำเหือดแห้งไป ส่วนที่เปื่อยง่ายมันก็เป็นดินไปอย่างรวดเร็ว ส่วนที่ไม่เปื่อยง่ายเช่นกระดูก มันก็ยังเหลือเรี่ยราดกันอยู่ ขณะที่จิตเป็นเช่นนี้มันทำงานของมันเองนะ เหมือนกับมันกวาดกระดูกเข้ามา ตะล่อมเข้ามารวมกันเป็นกอง แทนที่จะเอาไฟเผามันกลับไม่เผา มันหากเป็นของมันเอง จิตเกิดวิตกว่า เอ ร่างกายทั้งร่างนี้มันกลายเป็นอย่างนี้เอง เป็นธาตุอย่างนี้เอง มันรำพึงมันสลดสังเวชนะ ร่างกายตัวเองถูกพิจารณาจนเปื่อยปรักหักพังลงไป ยังเหลือแต่เพียงกระดูกแห่งๆ ดูมัน โอ กระดูกกลายเป็นดินมันเป็นได้แบบนี้เอง

ขณะกำลังกำหนดพิจารณาอยู่ในกองกระดูกนั้น ไม่ทราบแผ่นดินมาจากที่ไหนปีบมาปิดกองกระดูกอันนี้ เหมือนว่ามีมากลบกองกระดูกที่เรากำลังกำหนดพิจารณาอยู่นั้น ตอนนั้นแผ่นดินมาจากที่ไหนมากลบกันปีบเดียว นี่ก็เป็นธรรมเทศนาอันหนึ่ง พอดินมากลบกองกระดูกปีบเดียวกระดูกกองนั้นก็กลายเป็นดินไปด้วยในขณะนั้น อ้อ มันเป็นดินอย่างนี้เอง จากนั้นจิตก็ว่างหมดว่างหมดไม่มีอะไรเหลือเลย จิตเจียบ โอ้อ้อ ที่จิตเจียบอยู่นั้นนานเป็นชั่วโมงๆ หมดความสำคัญมันหมายใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ทราบอยู่สูงอยู่ต่ำ อยู่ที่ไหน นั่งอยู่หรือนอนอยู่ อยู่กุฏิหรืออยู่ร่มไม้ หรืออยู่ที่ไหนไม่สำคัญทั้งนั้น มีแต่ความว่าง ความรู้อย่างละเอียดสุขุม เป็นความอัศจรรย์กับความรู้อยู่เท่านั้น

จนกระทั่งได้จังหวะแล้ว จิตก็ค่อยขยายตัวออกมาๆ จนเป็นจิตธรรมดาตามขั้นภูมิของจิต จิตยังว่างอยู่เลย กำหนดดูกุฏิหลังไหน ดูต้นไม้ใบหญ้าแถบบริเวณนั้นก็ไม่มีเห็น มันว่างไปหมดเพราะอำนาจแห่งความว่างภายในสมาธินั้นมันยังไม่ जाงไป เนื่องจากตอนนั้นจิตเรายังไม่ถึงขั้นว่างตามภูมิจิตว่างนี้ละ คำว่าจิตว่างนั้นมันมาว่างตอนเราพิจารณาขั้นปัญญาแล้วต่างหาก คตินั้นเกิดอัศจรรย์ใจอย่างบอกไม่ถูก ศัพท์ทางโลกก็ว่าครึ้ม อิมเอิบอย่างละเอียดสุขุม พูดไม่ออกบอกไม่ถูกตามความจริงที่เป็น นั้นแลเห็นร่างกายเห็นชัดจริงๆ ไม่มีสงสัย ได้เห็นกายประจักษ์จากการภาวนาคตินั้นแหละ

วันนอกนั้นมาก็ไม่ได้เป็นอย่างนั้นอีก เห็นก็เห็นเหมือนกันแต่มันเปลี่ยนสภาพการเห็นไปเรื่อย ๆ แต่เราก็ไม่ได้อาลัยเสียดายว่าอยากให้มีมันเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ มันเป็นอย่างนี้ให้เห็นให้เป็นไปตามเรื่อง พิจารณาในวงปัจจุบันไปเรื่อยๆ ความเห็นก็เห็นไปเรื่อยๆ จนกระทั่งกายหมดความหมาย หมดความจำเป็น เมื่อจิตรู้เท่าทันหมดแล้ว และกลายเป็นอากาศธาตุ ว่างเปล่าไปหมด จิตก็ว่างจะว่าไง มันรู้เท่ากายด้วยและก็ว่างไปด้วย การพิจารณาเราไม่สงสัยเพราะเป็นกับเจ้าของเองอย่างชัดเจน

สัญญา กับสังขารนี้สำคัญ พิจารณากันบ่อยบ่อยๆ อยู่อย่างนั้น พิจารณาไปๆ จนเข้าใจ จิตว่างหมดเลยที่นี้ นี่ว่างตามฐานของจิต อยู่เฉยๆ ก็ว่าง ไม่ได้ภาวนาก็ว่าง จะอยู่ในอิริยาบถใดก็ว่าง ว่างหมด ต้นไม้ภูเขามองเห็นอยู่ด้วยตา อย่างศาลานี้มองเห็นอยู่ด้วยตา แต่ใจมันทะลุไปหมด เห็นเป็นเพียงเงาๆ มันว่างไปหมดเมื่อถึงขั้นว่างแล้ว

พอพูดถึงขั้นนี้แล้วก็ทำให้คิดถึงอนัตตลักขณสูตร จิตผมไม่ทราบเป็นยังไง มันชัด ๆ กันอยู่นะกับอนัตตลักขณสูตรตอนปลาย ถามเจ้าคุณ....ท่านก็ว่า มันก็สมบูรณ์เต็มที่แล้วตามที่ท่านเรียนมานั้นเสีย แต่เราถามท่านด้วยความจริงทางภาคปฏิบัติต่างหาก ผมก็เลยไม่ถามต่อไปอีก เพราะสูตรที่สมบูรณ์เต็มที่เราเห็นอยู่ที่นี่ ดังอาทิตตปริยายสูตร ลงถึงขั้น มนสมิปี นิพพิณฑติ, ธมเมสุปี นิพพิณฑติ, มโนวิญญาณปี นิพพิณฑติ, มโนสมผลสุปี นิพพิณฑติ, ยมปีทำ มโนสมผลสุปจจยา อุปปชชติ เวทยิต, สุขิ วา ทุกขิ วา อทุกขมสุขิ วา, ตสมิปี นิพพิณฑติ.

นั่น มันถึงใจเหลือเกินนะ อาทิตตปริยายสูตรนะ เปื่อหน่ายในรูป แล้วก็ในเสียงพร้อมกัน เปื่อหน่ายทั้งความสัมผัสรับรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างตากับรูปกระทบกัน เกิดสุขขึ้นมาทีละทีตาม ทุกข์ขึ้นมาทีละทีตาม สุขิ วา ทุกขิ วา อทุกขมสุขิ วา รู้ ๆ ตสมิปี นิพพิณฑติ คือเปื่อหน่ายในสิ่งนี้ ทั้งตา ทั้งรูป ทั้งสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้อง แล้วเป็นวิญญาณขึ้นมา จนถึงกับเกิดเวทนา เปื่อหน่ายทั้งหมด แล้วก็สรุปลง มนสมิปี นิพพิณฑติ เปื่อหน่ายในจิต ในอารมณ์ที่เกิดจากจิตทุกประเภท นี่เปื่อหน่ายครอบไปหมด และถอนกันทั้งรากไม่มีเหลืออะไรไว้เลย กระทั่งอวิชชา กับจิตก็ทะลุเข้าไปหมดไม่มีเกาะมีตอน นี่เรามาเทียบเคียงกับการปฏิบัติของเรา นะ มนสมิปี นิพพิณฑติ เปื่อหน่ายในใจ มน นั่นใจ เปื่อหน่ายในจิตในใจ ธมเมสุปี นิพพิณฑติ เปื่อหน่ายในธรรมารมณ์ทั้งหลาย มโนวิญญาณปี นิพพิณฑติ เปื่อหน่ายในความรู้ที่เกิดขึ้นจากจิต วิญญาณที่รับทราบกับอารมณ์แห่งธรรม เป็นอารมณ์แห่งธรรม มโนสมผลสุปี นิพพิณฑติ เปื่อหน่ายทั้งความสัมผัส ยมปีทำ มโนสมผลสุปจจยา อุปปชชติ เวทยิต มันเกิดขึ้นให้เสวย สุขิ วา ทุกขิ วา อทุกขมสุขิ วา สุขก็ตาม ทุกข์ก็ตาม ไม่ใช่สุขทุกข์ก็ตาม ตสมิปี นิพพิณฑติ นั่นเปื่อหน่ายทั้งหมด นี่มันถึงใจจริง ๆ นะ พอ นิพพิณฑติ แล้วก็ นิพพิณฑทำ วิรชชติ ละที่นี้

เมื่อเป้าหมายย่อมคล้ายกำหนด วิจารณ์ วิมุจจติ. วิมุตตสมิ วิมุตตมิตติ ญาณ โหติ, ชีณา
ชาติ, วุสิตํ พุรหมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตถตตยาติ ปชานาตีติ. อิทมโวจ ภควา. อตตมนา เต
ภิกขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนทํ. อิมสมิณจปน เวยยากรณสมิ ภณณูมานะ, ตสส ภิกขุสทสสสส อนุปา
ทาย, อาสเวหิ จิตตานิ วิมุจจิสฺสูติ.

อตตมนา เต ภิกขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนทํ ภิกขุทั้งหลายนั้นได้มีความรื่นเริงในธรรมทั้ง
หลาย เมื่อพระองค์ได้ตรัสธรรมะ เวยยากรณ ก็คือธรรมะที่ยอดเยี่ยมเหล่านั้นอยู่ จิตแห่งภิกขุ
หนึ่งพัน ตสส ภิกขุสทสสสส นั้นได้พ้นแล้ว จิตตานิ วิมุจจิสฺสูติ จิตหลุดพ้นแล้ว อาสเวหิ จิตตานิ
วิมุจจิสฺสูติ จิตหลุดพ้นแล้วจากอาสวะทั้งปวง นั้นมันถึงใจนะแต่อดีตลักษณะสูตรไม่เป็นเช่นนั้น
เวลาปฏิบัติก็ไม่ได้เป็นเช่นนั้นนี้ มันแย้งกันอยู่ เราเข้าใจว่าเกจิอาจารย์ที่ท่านแต่นี้ท่านจะตัดออก
นะ ถ้าไม่ตัด จิตจะต้องอยู่นั้นแน่ ๆ เป้าหมายในรูป เป้าหมายในเวทนา เป้าหมายในสัญญา
เป้าหมายในสังขาร เป้าหมายในวิญญาณ รูปสมิปี นิพพิณฑติ, เวทนายปี นิพพิณฑติ, สณญายปี
นิพพิณฑติ, สงขารสฺสูปี นิพพิณฑติ, วิญญาณสมิปี นิพพิณฑติ, นิพพิณฑํ วิรชชติ. วิจารณ์ วิมุจจติ
เมื่อเป้าหมายในขั้นนี้ทั้งห้า จิตย่อมคล้ายกำหนดไปเลยเวลาปฏิบัติมันไม่เป็นเช่นนั้น รู้เท่าเรื่อง
อาการทั้งห้านี้ เข้าใจชัด ๆ ไม่มีทางถือเอา จะให้พิจารณาอะไรอีกก็พิจารณาหมดแล้วนี่ รูป เวทนา
สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่มันปรากฏอยู่นี้ รู้มันทั้งเกิดทั้งดับว่าเป็น อนตตา ล้วน ๆ มันลง อนตตา
นะสำหรับนิสัยของผม อนิจจํ ทุกข์ มันไม่ว่าเสียแล้ว มันลงเป็น อนตตา ล้วน ๆ รูป อนตตา, เวทนา
อนตตา, สณญา อนตตา, สงขารา อนตตา, วิญญาณํ อนตตา. เวลาจะรวมยอดของมันมันมีแต่
ธมมา อนตตา ทั้งนั้น รวมแล้วเป็น ธมมา อนตตา ทั้งห้าอย่างนี้เป็น ธมมา อนตตา

แต่มันก็ไม่แล้วนะ ขั้นห้านี้เป็น อนตตา มันไม่แล้วในจิตมันจะ นิพพิณฑํ วิรชชติ
ได้อย่างไร เมื่อเป้าหมายย่อมคล้ายกำหนด เมื่อคล้ายกำหนดจิตย่อมหลุดพ้น เมื่อจิตหลุดพ้น ญาณ
ความรู้แจ้งชัดว่าจิตหลุดพ้นแล้วเกิดขึ้น เรามันไม่มี เพียงแต่รู้เท่าขั้นห้าเท่านั้นมันไม่เป้าหมาย
มันไม่คล้ายกำหนดทั้งหมดได้ถ้ามันไม่เข้าถึงจิตเสียก่อน นั่น พอทั้งห้าอาการนี้มันปล่อยหมดแล้ว
มันก็ยังเหลือจิตดวงเดียวที่นี้ จิตก็เข้าพิจารณานั้นอีก เพราะจิตดวงนั้นตัดอาการออกหมดแล้ว
สมุนของอวิชา ทางเดินของอวิชา หรือเครื่องมือของอวิชา ได้แก่รูป เวทนา สัญญา สังขาร
วิญญาณ นี้มันถูกตัดออกหมดแล้ว คือเรารู้เท่าทันแล้ว ยังเหลือแต่ความรู้อันเดียว

เราไม่ปรากฏว่าได้คล้ายกำหนด หรือได้หลุดพ้นในขณะที่จิตอยู่นอกขั้นห้านี้เลย
มันต้องพิจารณาพาดพันจิตเสียจนแหลก จนอันนี้แตกกระจายไปหมดแล้ว จากนั้นแล้วจะว่า
นิพพิณฑํ วิรชชติ, วิจารณ์ วิมุจจติ. มันหมดปัญหา ที่ค้ำกันนั้นมันค้ำกันอย่างไร มันค้ำกันในภาค

ปฏิบัติ ส่วนอาทิตตปริยายสูตร เรายอมรับทันทีเลย คือปฏิบัติจนกระทั่งเข้าถึงจิต เข้าเป้าหมาย ในจิตอีก ไม่เพียงเป้าหมายในสิ่งภายนอกเท่านั้น ยังต้องเข้าไปเป้าหมายในจิต อารมณ์ที่เกิดจาก จิต อะไรๆ เลยเป้าหมายในนั้นเสร็จเลย เป้าหมายในธรรมารมณ์ เป้าหมายในสิ่งที่มาสัมผัสกับ จิตคือธรรมารมณ์ เป็นสุขเป็นทุกข์ เป้าหมายพร้อมทั้งหมดเลย ตสมึปี นิพพิณฑติ เลย นั่น ตสมึปี หมายถึงรวบรวมเอาหมด ถ้าเป็นภาษาบาลีก็หมายถึงว่า ยกสรรพนามขึ้น ตสมึปี คือไม่ต้องพูดอีก หลายหน เช่น ชื่อคนนั้น ชื่อคนนี้ เอาเขาขึ้นเลย โส แปลว่า เขา เป็นสรรพนามใช้แทนตัวได้แล้ว โส แปลว่าเขาว่ามัน นี่ ตสมึปี นิพพิณฑติ คือเป้าหมายในสิ่งนั้นทั้งหมด นิพพิณฑิ วิรุชชติ ไปตลอด

นี่จิตก็เป็นเช่นนั้น เมื่อพิจารณาอันนี้เข้าใจแล้วก็ตามเข้าไปถึงจิตอีก จนทะลุในจิตแล้วมัน ถึงผ่าน พอพิจารณาขั้นนี้เข้าใจหมดแล้วมันยังผ่านไม่ได้นี้ ถ้าไม่เข้าไปถึงจิตเสียก่อนมันผ่านไม่ได้ ปัญหานี้จึงขวางอยู่ในหัวใจเกี่ยวกับ อนัตตลักษณะสูตร ส่วนอาทิตตปริยายสูตรนั้นไม่มีปัญหา ไตๆ เลย สำหรับคนจิตหยาบอย่างจิตผมนะ ยอมรับอย่างหมอบราบ ส่วนอนัตตลักษณะสูตรก็ยก ให้นักปราชญ์ท่านเสียก็แล้วกัน แต่ผู้ปฏิบัติควรถือเป็นข้อคิดไว้ เวลาปฏิบัติไปเจอเข้าจะได้มีทาง คิดทางออก จะไม่จนตรอกถ่ายเดียว

อุจฉินท สิเนหตตโน
กมุทํ สารทิกว ปาณินา
สนติมคคเมว พรุหย
นิพพานํ สุคเตน เทลิตํ.

จงเด็ดเยื่อใยของตนเสีย
เหมือนเอาฝ่ามือเด็ดบัวในฤดูแล้ง
จงเพิ่มพูนทางสงบ (ให้ถึง)
พระนิพพานที่พระสุคตแสดงแล้ว
พ. ช. ๒๕/๕๓.

SONY C-90

A B

COMPACT CASSETTE

INDEX **บันทึกเสียง**
 เพลงเรือบท เพลงพระเวสสันดร
 ดนตรีลูกทุ่ง เพลงพระสังข์ทอง
 เพลงมอญ เพลงลาวลูกทุ่ง เพลง
 เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก

INDEX **เพลงลูกทุ่ง**
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก

SONY
 A. 31-3-21 SP
 B. 6-2-21 SP

5.

เพลงเรือบท เพลงพระเวสสันดร
 ดนตรีลูกทุ่ง เพลงพระสังข์ทอง
 เพลงมอญ เพลงลาวลูกทุ่ง เพลง
 เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก

เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก
 เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูก

องค์หลวงตา ฟังกันท์เทศน์ “บ่ยกกลางเรือนของกิเลส”
 จากเทป Cassette แล้วเขียนบันทึกไว้บนปกเทป ด้วยลายมือองค์ท่านเอง

สภาพธรรมชาติและสัตว์ ในวัดป่าบ้านตาด

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๒๑

ธรรมทายาท

จิตธรรมด้ายงหาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้ ไม่ว่าจิตของใครทั้งนั้น พอมีสิ่งถูไถลากไปลากมาในทางที่ไม่ดีก็กลิ้งไปตามอารมณ์นั้นไม่หยุดหย่อน จนหาหลักยึดพอจะประທังความสุขไว้ไม่ได้ตามหลักธรรมท่านว่ากิเลส เราจะเห็นได้จากเวลาเริ่มฝึกหัดอบรมเบื้องต้น จิตมันลุ่มลูกคลุกกลานไม่ยอมไปตามอรรถตามธรรมเลยเพราะกิเลสมันรุนแรง ผมจำไม่ลืมเลยตั้งแต่ออกปฏิบัติที่แรกจนกระทั่งปัจจุบัน เพราะมันเป็นเรื่องสัจธรรมฝังอยู่ในจิตจะลืมได้อย่างไร

ตอนปฏิบัติที่แรกก็เอาจริงเอาจัง และนิสัยเรามาจริงด้วยไม่ใช่เล่นๆ หยอกๆ ถ้าปักลงตรงไหนแล้วต้องเป็นอย่างนั้น ทีนี้พอออกปฏิบัติแล้วมีหนังสือปาฏิโมกข์พอกอยู่เล่มเดียวเท่านั้นติดยามไป คราวนี้จะเอาให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยเต็มเหตุเต็มผล เอาเป็นเอาตายเข้าว่าเลย อย่างอื่นไม่หวังทั้งหมด หวังความพ้นทุกข์อย่างเดียวเท่านั้น จะให้พ้นทุกข์ในชาตินี้แน่นอน ขอแต่ท่านผู้หนึ่งผู้ใดได้ชี้แจงให้เราทราบเรื่องมรรคผลนิพพานว่ามีอยู่จริงเท่านั้น เราจะมอบกายถวายชีวิตต่อผู้นั้น และมอบกายถวายชีวิตต่ออรรถต่อธรรมด้วยข้อปฏิบัติอย่างไรให้มีอะไรเหลือลอลเลย ตายก็ตายไปกับข้อปฏิบัติไม่ได้ตายด้วยความถอยหลัง นั้น จิตมันปักลงเหมือนหินหัก

ออกมาที่แรกก็มาจำพรรษาโคราช อำเภอจักราช เพราะตามท่านอาจารย์มันไม่ทัน ก็เร่งความเพียรตั้งแต่มายังที่แรก ไม่นานจิตก็ได้ความสงบ เพราะทำทั้งวันทั้งคืนไม่ยอมทำงานอะไร ทั้งนั้นนอกจากงานสมาธิภาวนาเดินจงกรมอย่างเดียว ตามประสาของคนล้มลุกคลุกคลานนั่นแหละ จิตมันก็สงบได้ ก็เร่งใหญ่เลย แต่ก็ดังที่เคยเล่าให้ฟังแล้ว มันก็มาเสื่อมตอนทำกวด ตอนนั้นสมาธิไม่ใช่เล่นเหมือนกันนะ แน่นปึ้งเลยเทียว แน่ใจว่ามรรคผลนิพพานมีแล้วเพราะจิตมันแน่นปึ้งไม่สะทกสะท้านกับอะไร แม้ขนาดนั้นก็ยังเสื่อมได้แค่ทำกวดหลังเดียวเท่านั้น

พอไปถึงท่านอาจารย์มัน ท่านชี้แจงแสดงอรรถธรรมให้ฟังเหมือนกับว่าถอดออกมาจากจิตใจ ไม่ได้มีคำว่า เห็นจะๆ เพราะถอดออกมาจากใจท่านแท้ๆ ที่ท่านรู้ท่านเห็นท่านปฏิบัติมาอย่างไร เหมือนอย่างไร นี่น่าๆ อยู่อย่างนั้น เห็นหรือไม่เห็น รู้หรือไม่รู้ นี่น่ามรรคผลนิพพานอยู่ที่ไหน อยู่ที่นี้ๆ จิตมันก็ฝังลึก ฝังจริงๆ จากนั้นมาก็ตั้งสัจจอธิษฐาน หากว่าท่านยังมีชีวิตอยู่ตรูปใดแล้วเราจะไม่หนีจากท่าน จนกระทั่งวันท่านล่วงไปหรือเราล่วงไป แต่การไปเที่ยวเพื่อประกอบความพากเพียรตามกาลเวลานั้น ขอไปตามธรรมดา แต่ถือท่านเป็นหลัก เหมือนกับว่าบ้านเรือนอยู่กับท่าน ไปที่ไหนต้องกลับมาหาท่าน เร่งความเพียรจนเต็มเหนี่ยว

ความฝันเราก็ไม่ลืม ความฝันนี้ก็เคยเล่าให้หมู่เพื่อนฟังแล้ว แต่ก็รู้สึกว่ามันดูดีมีพอให้พูดได้อีกเหมือนกัน ไปอยู่กับท่าน พอตั้งสัจจอธิษฐานแล้วด้วยความตั้งใจของเรา เชื้อต่อท่านเต็มเม็ดเต็มหน่วยหาที่แย้งไม่ได้ไม่ว่าท่านจะแสดงออกมาภายนอกภายในตรงกับหลักธรรมวินัยเป้งๆ ไม่มีอ้อมค้อม จึงได้ปลงใจอธิษฐานว่าจะอยู่กับท่าน หากว่าท่านยังมีชีวิตอยู่จนกระทั่งปานนี้ผมก็ยังไม่หนี ผมต้องอยู่กับท่าน แต่การไปเที่ยวที่นั่นที่นี้ก็เป็นธรรมดาที่ตั้งใจไว้

ไปอยู่กับท่านได้ประมาณสัก ๔-๕ คืนเท่านั้นกระมัง ความฝันนี้ก็มีความฝันเรื่องอัศจรรย์เหมือนกัน ฝันว่าได้สะพายบาตร แบกกลด ครองผ้าด้วยดีไปตามทางอันรกชัฏ สองฟากทางแยกไปไหนไม่ได้มีแต่ชวากแต่หนามเต็มไปหมด นอกจากจะพยายามไปตามทางที่เป็นเพียงด้านๆ ไปอย่างนั้นแหละ รกรุงรัง หากพอรู้เงื่อนไขพอเป็นแถวทางไป พอไปถึงที่แห่งหนึ่งก็มีกอไผ่หนาๆ ล้มทับขวางทางไว้ หากทางไปไม่ได้ จะไปทางไหนก็ไปไม่ได้ มองดูสองฟากทางก็ไม่มีทางไป เอ นี่เราจะไปยังไงนา เสาะที่นั่นเสาะที่นี้ไปก็เลยเห็นช่อง ช่องที่ทางเดินไปตรงนั้นแหละ เป็นช่องนิดหน่อย พอที่จะบิกรบินไปให้หลวมตัวกับบาตรลูกหนึ่ง พอไปได้

เมื่อไม่มีทางไปจริงๆ ก็เปลื้องจีวรออก มันขัดขนาดนั้นนะความฝัน เหมือนเราไม่ได้ฝัน เปลื้องจีวรออกพับเก็บอย่างที่เราพับเก็บเอามาวางนี้แล เอาบาตรออกจากบ่าเจ้าของก็คืบคลานไป แล้วก็ดึงสายบาตรไปด้วย กลดก็ดึงไปด้วยที่พอเอื้อมถึง พอบินไปได้ก็ลากบาตรไปด้วย ลากกลด

ไปด้วย แล้วก็ตั้งจิ๋วไปด้วย ปีนไปอยู่อย่างนั้นแหละยากแสนยาก พยายามบิ๊งบิ๊งกันอยู่นั้นเป็นเวลานาน พอตีเจ้าของก็พันไปได้ เดี่ยวก็ค่อยตั้งบาตรไป บาตรก็พันไปได้ แล้วก็ตั้งกลดไป กลดก็พันไปได้ พยายามตั้งจิ๋วไปจิ๋วก็พันไปได้ พอพันไปได้หมดแล้วก็ครองผ้า มันซัดขนาดนั้นนะ ความฝัน ครองจิ๋วแล้วก็สะพายบาตร นึกในใจว่าเราไปได้ละที่นี้ ก็ไปตามด่านนั้นแหละ ทางรกมาก พอไปประมาณสัก ๑ เส้นเท่านั้น สะพายบาตร แบกกลด ครองจิ๋วไป

ตามองไปข้างหน้าเป็นที่เว้งว่างหมด คือข้างหน้ามันเป็นมหาสมุทร มองไปฝั่งโน้นไม่มี เห็นแต่ฝั่งที่เจ้าของยื่นอยู่เท่านั้น และมองเห็นเกาะหนึ่งอยู่โน้นไกลมาก มองสุดสายตาพอมองเห็นเป็นเกาะดำๆ นี่แหละ นี่เราจะไปเกาะนั้น พอเดินลงไปฝั่งนั้นเรือไม่ทราบมาจากไหน เราก็ไม่ได้กำหนดว่าเรือยนต์เรือแจวเรือพายอะไร เรือมาเทียบฝั่ง เราก็จืนนั่งเรือ คนขับเรือเขาก็ไม่ได้พูดอะไรกับเรา พอลงไปนั่งเรือแล้วก็เอาบาตรเอาอะไรลงวางบนเรือ เรือก็บิ่งพาไปโน้นเลยนะโดยไม่ต้องบอก มันอะไรก็ไม่ทราบ บิ่งๆ ไปโน้นเลย ไม่รู้สิว่ามีภัยมีอันตรายมีคลื่นอะไรทั้งนั้นแหละ ไปแบบเงิบๆ ครู่เดียวเท่านั้นก็ถึงเพราะเป็นความฝันนี้

พอไปถึงเกาะนั้นแล้ว เราก็จืนของออกจากเรือแล้วขึ้นบนฝั่ง เรือก็หายไปเลยไม่ได้พูดกันสักคำเดียวกับคนขับเรือ เราก็จะพายบาตรขึ้นไปบนเกาะนั้น พอปีนเขาขึ้นไปๆ ก็ไปเห็นท่านอาจารย์มั่นกำลังนั่งอยู่บนเขาบนเตียงเล็กๆ กำลังนั่งตำหมากจ็อกๆ อยู่ พร้อมกับมองมาดูเราที่กำลังปีนเขาขึ้นไปหาท่าน อ้าว ท่านมหามาได้ยังไงนี้ ทางสายนี้ใครมาได้เมื่อไหร่ ท่านมหามาได้ยังไงกัน กระผมนั่งเรือมา ขึ้นเรือมา โอ้โฮ ทางนี้มันมายากนา ใครๆ ไม่กล้าเสี่ยงตายมากันหรอก เอ้า ถ้าอย่างนั้นตำหมากให้หน่อย ท่านก็ยื่นตะบันหมากให้ เราก็ตำจ็อกๆ ได้ ๒-๓ จ็อก เลยรู้สึกตัวตื่น แหม เสียใจมาก อยากจะฝันต่อไปอีกให้จบเรื่องก่อนค่อยตื่นก็ยังดี

พอตื่นเช้ามาก็เลยไปเล่าความฝันให้ท่านฟัง ท่านพูดทำนายได้ดีมาก เอ้อ ที่ฝันนี้เป็นมงคลอย่างยิ่งแล้วนะ นี่เป็นแบบเป็นฉบับในปฏิปทาของท่านไม่เคลื่อนคลาดนะ ให้ท่านดำเนินตามปฏิปทาที่ท่านฝันนี้ เบื้องต้นจะยากลำบากที่สุดนะ ท่านว่าอย่างนั้น ท่านต้องเอาให้ดี ท่านอย่าท้อถอย เบื้องต้นนี้ลำบาก ดูท่านลอดกอไผ่มาทั้งกอ นั้นแหละลำบากมากตรงนั้น เอาให้ดีอย่าถอย หลังเป็นอันขาด พอพ้นจากนั้นไปแล้วก็แว้งว่างไปได้สบายจนถึงเกาะ ท่านว่าอย่างนั้น อันนั้นไม่ยาก ตรงนี้ตรงยากนา

เราฟัง เราฟังจริงๆ นี่มันถึงใจๆ เป็นกับตายท่านอย่าถอยตรงนี้ ครั้งแรกนี้ยากที่สุด พอติดกับตอนจิตเจริญจิตเสื่อม ตอนนั้นแหละมันยากจนจะเอาหัวฟาดใส่ภูเขาไปโน้นแน่ะ มันโมโห เจริญแล้วก็เสื่อมๆ ท่านก็แนะไว้อย่างนั้น พอพ้นจากนี้แล้วท่านจะไปด้วยความสะดวกสบายไม่มีอุปสรรคอันใดเลย มีเท่านั้นแหละ เบื้องต้นเอาให้ดีอย่าถอยนะ ท่านว่าอย่างนี้ ถ้าถอยตรงนี้ไปไม่ได้แน่ะ เอ้อ เป็นก็เป็นกัน ตายก็ตาย ฟาดมันให้ได้ตรงนี้นะ ในนิมิตบอกแล้วว่าไปได้นี้ มันจะยากแค่ไหนมันก็ไปได้นี้ อย่าถอยนะ

จำได้ฝังใจ ดีใจพอใจ ถึงได้ดำเนินตามนั้นเรื่อยมา จนถึงเดือนเมษายนจิตมันก็เสื่อมมาตั้งแต่ต้นเดือนอ้าย เดือนยี่-ปีกลาย จนถึงเดือนอ้ายเดือนยี่ข้างหน้าและถึงเดือนเมษายนนี้มันยังไม่เจริญนะ เจริญขึ้นไปเต็มที่แล้วเสื่อมลงๆ เป็นปีแน่ะ พอถึงเดือนเมษายนถึงได้หาอุบายกำหนดวิธีใหม่ เอาอย่างหนักแน่น จากนั้นมาก็นั่งหามรุ่งหามค่ำได้ จิตก็ลงได้เต็มที่ ถึงได้เร่งตั้งแต่นั้นมา นี่พูดถึงเรื่องความยาก มันยากขนาดนั้นจริงๆ สำหรับผมเอง

พอจากนั้นจิตเป็นสมาธิแล้ว จิตไม่เสื่อมละ ที่นี้เรื่องความเสื่อมนั้นมันเป็นครูเอกที่เดียว จะเสื่อมไปไม่ได้อีกเป็นอันขาดว่าอย่างนั้นเลย ถ้าเสื่อมเมื่อไรเราต้องตาย เราจะทนอยู่ในโลกแบก กองทุกข์แห่งความเสื่อมนี้ต่อไปอีกไม่ได้ เพราะเราเคยเสื่อมมาแล้ว ทุกข์หนักแสนสาหัสเป็นเวลา ปีกว่า ไม่มีทุกข์อันใดที่จะแผดเผายิ่งกว่าความทุกข์เพราะจิตเสื่อม หากยังจะเสื่อมต่อไปอีกได้แล้ว เราต้องตายอย่างเดียวกับท่านั้น เพราะฉะนั้นการระมัดระวังเจ้าของจากนั้นไปแล้วจึงเข้มงวดกวดขัน ที่สุดไม่ยอมให้เสื่อมได้ จิตก็เจริญเรื่อย ๆ

ตอนที่เห็นความอัศจรรย์ก็เห็นตอนนั่งภาวนาตลอดรุ่ง ตั้งแต่เริ่มคืนแรกเลยพิจารณา ทุกขเวทนา แหม มันทุกข์แสนสาหัสนะ ที่แรกก็ไม่นึกว่าจะนั่งสมาธิภาวนาตลอดรุ่ง นั่งไปๆ ทุกขเวทนาเกิดขึ้นๆ พิจารณายังไงก็ไม่ได้เรื่อง เอ๊ะ มันยังงั้นนี่วะ เอ้า วันนี้ตายก็ตาย เลยตั้งสัจ จออิชฌานในขณะนั้น เริ่มนั่งตั้งแต่บัดนี้ไปจนถึงสว่างถึงจะลุก เอ้า เป็นก็เป็น ตายก็ตาย ผาดกัน เลยทีเดียว จนกระทั่งจิตซึ่งไม่เคยพิจารณา ปัญญายังไม่เคยออกแบบนั้นนะ แต่พอเวลามันจน ตรอกจนมุมจริงๆ โอ้ย ปัญญามันไหวตัวทันเหตุการณ์ทุกแง่ทุกมุม จนกระทั่งรู้เท่าทุกขเวทนา รู้เท่ากาย รู้เรื่องจิต ต่างอันต่างจริงมันพรากกันลงอย่างหายเงิบเลย ทั้งๆ ที่เราไม่เคยเป็นอย่างนั้น มาก่อนเลย กายหายในความรู้สึก ทุกขเวทนาดับหมด เหลือแต่ความรู้ที่สักแต่ว่ารู้ ไม่ใช่รู้เด่นๆ ชนิดคาดๆ หมายๆ ได้ นะ คือสักแต่ว่ารู้เท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนที่สุด อัศจรรย์ที่สุดในขณะ นั้น พอถอนขึ้นมาก็พิจารณาอีก แต่การพิจารณาเราจะเอาอุบายต่างๆ ที่เคยพิจารณามาแล้วมา ใช้ในขณะนั้นไม่ได้ผล มันเป็นสัญญาอดีตไปเสีย ต้องผลิตขึ้นมาใหม่ให้ทันกับเหตุการณ์ในขณะนั้น จิตก็ลงได้อีก คือนั่งลงได้ถึง ๓ ครั้งก็สว่าง โอ้ย อัศจรรย์เจ้าของละซี

รุ่งเข้ามาพอได้โอกาสก็ขึ้นไปกราบเรียนท่านอาจารย์มัน ซึ่งตามปกติมีความกลัวท่านมาก แต่วันนั้นไม่ได้กลัวเลย อยากจะกราบเรียนเรื่องความจริงให้ท่านทราบ ให้ท่านเห็นผลแห่งความจริงของเรา ว่าปฏิบัติมาอย่างไรจึงได้ปรากฏเช่นนี้ พุดขึ้นมาอย่างอาจหาญเลย ทั้งๆ ที่เราไม่เคย พุดกับท่านอย่างนั้น พุดซิงซังตึงตึงใส่เบรียงๆ ท่านฟังแล้วก็พุดว่ามันต้องอย่างนั้น ว่าอย่างนั้นเลย เชียว ท่านเอาหนัก อธิบายให้ฟังจนเป็นที่พอใจ เราก็เหมือนหมาตัวหนึ่ง พอท่านยอบ้างยุบ้าง หมา เราตัวโง่นี้ก็ทั้งจะกัดทั้งจะเห่า พอแว่นคืนหนึ่งสองคืนก็นั่งตลอดรุ่งอีก เว้น ๒-๓ คืนเอาอีก จนกระทั่งจิตอัศจรรย์ เรื่องความตายนี้หายหมดเวลามันรู้จริงๆ แล้ว แยกธาตุแยกชั้นธดูความเป็น ความตาย ธาตุสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ สลายตัวไปแล้วก็เป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟตามเดิม อากาศ ธาตุก็เป็นอากาศธาตุตามเดิม ใจที่กลัวตายก็ยิ่งเด่น มันเอาอะไรมาตาย รู้เด่นขนาดนี้มันตายได้ ยังไง ใจก็ไม่ตาย แล้วมันกลัวอะไร มันโกหกกัน โลกก็เลสมันโกหกกันต่างหาก (คำว่าโกหกกันนั้น หมายถึงกิเลสโกหกสัตว์โลกให้กลัวตายทั้งที่ความจริงไม่มีอะไรตาย)

พิจารณาวันหนึ่งได้อุบายแบบหนึ่งขึ้นมา พิจารณาอีกวันหนึ่งได้อุบายแบบหนึ่งขึ้นมา แต่มันมีอุบายแบบเผ็ดๆ ร้อนๆ แบบอัศจรรย์ทั้งนั้น จิตก็ยิ่งอัศจรรย์และกล้าหาญจนถึงขนาดที่ว่าเวลาจะตายจริงๆ มันจะเอาเวทนาหน้าไหนมาหลอกเราวะ ทุกขเวทนาทุกแง่ทุกมุมที่แสดงในวันนี้เป็นเวทนาที่สมบูรณ์แล้ว จากนี้ก็ตายเท่านั้น ทุกขเวทนาเหล่านี้เราเห็นหน้ามันหมด เข้าใจมันหมด แก่ไข่มันได้หมด แล้วเวลาจะตายมันจะเอาเวทนาหน้าไหนมาหลอกเราให้หลงอีกวะ หลงไปไม่ได้ เวทนาต้องเวทนาหน้านี้เอง พูดถึงเรื่องความตายก็ไม่มีอะไรตาย กลัวอะไรกัน นอกจากกิเลส มันโกหกเราให้หลงไปตามกลอุบายอันจอมปลอมของมันเท่านั้น แต่บัดนี้ไปเราไม่หลงกลของมันอีกแล้ว

นั่นละจิตเวลามันรู้ และมันรู้ชัดตั้งแต่คืนแรกนะ ที่ว่าจิตเจริญแล้วเสื่อมๆ ก่อนมาภาวนาจนนั่งตลอดรุ่งคืนแรกมันก็ไม่เสื่อม ตั้งแต่เดือนเมษายนมาก็ไม่เสื่อม แต่มันก็ยังไม่ชัด พอมาถึงคืนวันนั้นแล้วมันชัดเจน เอ้อ มันต้องอย่างนี้ไม่เสื่อม เหมือนกับว่ามันป็นขึ้นไปตกลงๆ พอป็นขึ้นไปเกาะติดปั๊บ ร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่เสื่อม มันรู้แล้ว จึงได้เร่งเต็มที่เต็มฐาน ในพรรษานั้นนั่งภาวนาตลอดรุ่งถึง ๙ คืน ๑๐ คืนกว่าๆ แต่ไม่ติดกัน โดยเว้น ๒ คืนบ้าง ๓ คืนบ้าง บางทีก็เว้น ๖-๗ คืนก็มี จนเป็นที่แน่ใจในเรื่องของทุกขเวทนาหนักเบาเล็กน้อย เข้าใจวิธีปฏิบัติต่อกัน หลบหลีกปลีกตัวแก้ไขกันได้ทันท่วงทีไม่มีสะทกสะท้าน แม้จะตายก็ไม่กลัว เพราะได้พิจารณาด้วยอุบายแยกคายเต็มที่แล้ว สติปัญญาทันความตายทุกอย่าง

ถ้าพูดเรื่องความเพียรของผม พรรษาที่ ๑๐ คือเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนนี้ ๙ พรรษาไปถึงพรรษาที่ ๑๐ เป็นความเพียรที่หักโหมที่สุดเลย ในชีวิตนี้ไม่เคยมีความเพียรใดเกี่ยวกับเรื่องร่างกายที่จะหักโหมยิ่งกว่าพรรษาที่ ๑๐ ใจก็หักโหม ร่างกายก็หักโหมเต็มที่ หลังจากนั้นมาแล้วก็เจริญเรื่อยๆ จนจิตนี้ราวกับเป็นหินไปเลย คือความแน่นหนามั่นคงของสมาธิมันชำนาญพอ จนเป็นเหมือนกับหินทั้งแท่ง ไม่หวั่นไหวอะไรง่าย ๆ เลย ติดสมาธินี้อยู่ถึง ๕ ปีเต็มๆ

พอออกจากสมาธิ ด้วยอำนาจธรรมอันเผ็ดร้อนของท่านอาจารย์มันเขกเอาอย่างหนัก จึงออกพิจารณา พอพิจารณาทางด้านปัญญา ก็ไปได้อย่างคล่องตัวรวดเร็ว เพราะสมาธิพร้อมแล้ว เหมือนกับเครื่องที่พร้อมที่จะมาปลูกบ้านสร้างเรือนนี้มีพร้อมแล้ว เป็นแต่เพียงเราไม่ประกอบให้เป็นบ้านเป็นเรือนเท่านั้น มันก็เป็นเศษไม้อยู่เปล่าๆ ไม่เกิดประโยชน์อะไร นี่สมาธิก็เป็นสมาธิอยู่อย่างนั้น เมื่อไม่นำมาประกอบให้เป็นสติปัญญา มันก็หนุนอะไรไม่ได้ จึงต้องพิจารณาตามอย่างที่ท่านอาจารย์ใหญ่ท่านเขกเอา พอท่านเขกเท่านั้นมันก็ออก พอออกเท่านั้นมันก็รู้เรื่องราว ฆ่ากิเลสตัวนั้นได้ ตัดกิเลสตัวนี้ได้โดยลำดับๆ เกิดความตื่นเนื้อตื่นตัวขึ้นมา โอ้ เราอยู่ในสมาธิเราอนตายอยู่เฉยๆ มากี่ปีก็เดือนแล้วไม่เห็นได้เรื่องได้ราวอะไร คราวนี้ก็เร่งทางปัญญาใหญ่ หมุนตัวทั้งกลางวันกลางคืนไม่มีห้ามล้าบ้างเลย

แต่ผมมันนิสัยโลดโผนนะ ถ้าไปแ่งไหนมันไปแ่งเดียว พอดำเนินทางปัญญาแล้วมันก็มาตำหนิสมาธิว่า มันอนตายอยู่เปล่าๆ ความจริงสมาธิก็เป็นเครื่องพักจิต ถ้าพอดีจริงๆ ก็เป็นอย่างนั้น นี่มันกลับมาตำหนิสมาธิว่า มันอนตายอยู่เปล่าๆ ก็ปีไม่เห็นเกิดปัญญา ก็เร่งทางด้านปัญญาเร่งทางกายนี้ก่อน ตอนอสุภะนี้สำคัญอยู่มากนะ สำคัญมากจริงๆ พิจารณาอสุภะนี้มันคล่องแคล่ว แก่แล้วถ้า มองดูอะไรทะลุไปหมด ไม่ว่าจะหญิงจะชายจะหนุ่มจะสาวขนาดไหน เอ้า พูดให้เต็มตามความจริงที่จิตมันกล้าหาญนะ (ต้องขออภัยด้วยถ้าพูดตามความจริงนี้มันเกิดผิดไป และขออภัยทุก ๆ เพศที่เกี่ยวข้องกัน) ไม่ต้องให้มีผู้หญิงเฒ่าๆ แก่ๆ ละ ให้มีแต่หญิงสาวๆ เต็มอยู่ในชุมนุมนี้นะ เราสามารถจะเดินบุกเข้าไปในที่นั้นได้ โดยไม่ให้มีราคะตัณหาอันใดแสดงขึ้นมาได้เลย นั่น ความอาจหาญของจิตเพราะอสุภะ

มองดูคนมีแต่หนังห่อกระดูก มีแต่เนื้อแต่หนังแดงโรไปหมด มันเห็นความสวยความงามที่ไหน เพราะอำนาจของอสุภะมันแรง มองดูรูปไหนมันก็เป็นแบบนั้นหมด แล้วมันจะเอาความ

สวยงามมาจากไหนพอให้กำหนดยินดี เพราะฉะนั้น มันจึงกล้าเดินบุก เอ้า ผู้หญิงสาวๆ สวยๆ นั้นแหละ (ต้องขออภัยไปเรื่อยๆ จนเรื่องบ้าของป่าจะยุติลง) บุกไปได้สบายเลยถึงคราวมันกล้า เพราะเชื่อกำลังของตนเอง แต่ความกล้านี้ก็ไม่ถูกกับจุดที่จิตอิมตัวในขั้นกามราคะ จึงได้ตำหนิตัวเอง เมื่อจิตผ่านไปแล้วความกล้านี้มันก็บ้าอันหนึ่งเหมือนกัน แต่ตอนที่ดำเนินก็เรียกว่าถูกในการดำเนิน เพราะต้องดำเนินอย่างนั้น เหมือนการตำหนิอาหารในเวลาอิมแล้วนั้นแล จะผิดหรือถูกก็เข้าในทำนองนี้

การพิจารณาอสุภะอสุภังพิจารณาไปจนกระทั่งว่าราคะนี้ไม่ปรากฏเลย ค่อยหมดไปๆ และหมดไปเอาเฉยๆ ไม่ได้บอกเหตุบอกผล บอกกาลบอกเวลา บอกสถานที่ บอกความแน่ใจเลยว่า ราคะความกำหนัดยินดีในรูปหญิงรูปชายนี้ได้หมดไปแล้วตั้งแต่ขณะนั้นเวลานั้นสถานที่นั้น ไม่บอก จึงต้องมาวินิจฉัยกันอีก

ความหมดไปๆ เฉยๆ นี่ไม่เอา คือจิตมันไม่ยอมรับ ถ้าหมดตรงไหนก็ต้องบอกว่าหมด ให้รู้ชัดว่าหมดเพราะเหตุนั้นหมดในขณะนั้น หมดในสถานที่นั้น ต้องบอกเป็นขณะให้รู้ชัด ฉะนั้น จิตต้องย้อนกลับมาพิจารณาหาอุบายวิธีต่างๆ เพื่อแก้ไขกันอีก เมื่อหมดจริงๆ มันทำไมไม่ปรากฏชัดว่าหมดไปในขณะนั้นขณะนี้นะ พอมองเห็นรูปมันทะลุไปเลย เป็นเนื้อเป็นกระดูกไปหมดในร่างกายนั้นไม่เป็นหญิงสวยหญิงงาม คนสวยคนงามเลย เพราะอำนาจของอสุภะมีกำลังแรงเห็นเป็นกองกระดูกไปหมด มันจะเอาอะไรไปกำหนดยินดีเล่าในเวลาจิตเป็นเช่นนั้น

ทีนี้ก็หาอุบายพลิกใหม่ ว่าราคะนี้มันสิ้นไปจนไม่มีอะไรเหลือมันสิ้นในขณะใดด้วยอุบายใด ทำไมไม่แสดงบอกให้ชัดเจน จึงพิจารณาพลิกใหม่ คราวนี้เอาสุภะเข้ามาบังคับ พลิกอันที่ว่าอสุภะที่มีแต่ร่างกระดูกนั้นออก เอาหนังหุ้มห่อให้สวยให้งาม นี่เราบังคับนะ ไม่งั้นมันทะลุไปทางอสุภะทันทีเพราะมันชำนาญนี้ จึงบังคับให้หนังหุ้มกระดูกให้สวยให้งาม แล้วนำเข้ามาติดแนบกับตัวเอง นี่วิธีการพิจารณาของเรา เดินจงกรมก็ให้ความสวยความงามรูปอันนั้นนะติดแนบกับตัวติดกับตัวไปมาอยู่อย่างนั้น เอ้า มันจะกินเวลานานสักเท่าไร หากยังมีอยู่มันจะต้องแสดงขึ้นมา หากไม่มีก็ให้รู้ว่าไม่มี

เอาวิธีการนี้มาปฏิบัติได้ ๔ วันเต็มๆ ที่มันไม่แสดงความกำหนดยินดีขึ้นมาเลย ทั้งๆ ที่รูปนี้สวยงามที่สุดมันก็ไม่แสดง มันคอยแต่จะหยั่งเข้าหนังห่อกระดูก แต่เราบังคับไว้ให้จิตอยู่ที่ผิวหนังนี้ พอถึงคืนที่ ๔ น้ำตาร่วงออกมา บอกว่ายอมแล้ว ไม่เอา คือมันไม่ยินดีนะ มันบอกว่ายอมแล้วด้านทดสอบก็ว่ายอมอะไร ถ้ายอมว่าสิ้นก็ให้รู้ว่าสิ้นชิว ยอมอย่างนี้ไม่เอา ยอมชนิดนี้ยอมมีเล่ห์เหลี่ยม เราไม่เอา กำหนดไป กำหนดทุกแง่ทุกมุมนะ แง่ไหนมุมใดที่มันจะเกิดความกำหนดยินดี เพื่อจะรู้ว่าความกำหนดยินดีนี้มันจะขึ้นขณะใด เราจะจับเอาตัวแสดงออกมานั้นเป็นเครื่องพิจารณาถอดถอนต่อไป พอตึกเข้าไปๆ กำหนดเข้าไปๆ แต่ไม่กำหนดพิจารณาอสุภะนะตอนนั้นพิจารณาแต่สุภะอย่างเดียวเท่านั้น ๔ วันเต็มๆ เพราะจะหาอุบายทดสอบหาความจริงมันให้ได้

พอสัก ๓-๔ ทุ่มล่วงไปแล้วในคืนที่ ๔ มันก็มีลักษณะยุบยับ เป็นลักษณะเหมือนจะกำหนดในรูปสวยๆ งามๆ ที่เรากำหนดติดแนบกับตัวเป็นประจำในระยะนั้น มันมีลักษณะยุบยับขอบกลสตีทันนะเพราะสติมีอยู่ตลอดเวลา นี่พอมีอาการยุบยับก็กำหนดเสริมขึ้นเรื่อยๆ นั่นมันมีลักษณะยุบยับ เห็นไหม จับเจ้าตัวโจรหลบซ่อนได้แล้วที่นี้ นั่นเห็นไหม มันสิ้นยังงี้ ถ้าสิ้นทำไมจึงต้องเป็นอย่างนี้ กำหนดขึ้นๆ คือ คำว่ายุบยับนั้นเป็นแต่เพียงอาการของจิตแสดงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ได้ทำอวัยวะให้ไหวนะ มันเป็นอยู่ภายในจิต พอเสริมเข้าๆ มันก็แสดงอาการยุบยับๆ ให้เป็นที่แน่ใจว่า เอ้อ นี่มันยังไม่หมด เมื่อยังไม่หมดจะปฏิบัติยังงี้

ที่นี้ต้องปฏิบัติด้วยอุบายใหม่โดยวิธีสับเปลี่ยนกัน ทั้งนี้เพราะทางไม่เคยเดินสิ่งไม่เคยรู้ จึงลำบากต่อการปฏิบัติอยู่มาก พอเรากำหนดไปทางอสุภะนี้สุภะมันดับพิบเดียวนะ มันดับเร็วที่สุด เพราะความชำนาญทางอสุภะมาแล้ว พอกำหนดอสุภะมันเป็นกองกระดูกไปหมดทันที ต้องกำหนดสุภะความสวยงามขึ้นมาแทนที่ สับเปลี่ยนกันอยู่นั้น นี่ก็เป็นเวลานานเพราะหนทางไม่เคยเดิน มันไม่เข้าใจก็ต้องทดสอบด้วยวิธีต่างๆ จนเป็นที่แน่ใจ จึงจะตัดสินใจลงทางใดทางหนึ่งได้ทีนี้ วาระสุดท้ายนะ เวลาจะได้ความจริงก็นั่งกำหนดอสุภะไว้ตรงหน้า จิตกำหนดอสุภะไว้ให้ตั้งอยู่อย่างนั้น ไม่ให้เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด คือตั้งให้คงที่ของมันอยู่นั้นละ จะเป็นหนังห่อกระดูกหรือว่าหนังออกหมดเหลือแต่กองกระดูก ก็ให้มันรู้อยู่ตรงหน้านั้น แล้วจิตเพ่งดูด้วยความมีสติจดจ่ออยากรู้อยากเห็นความจริงจากอสุภะนั้นว่า เอ้า มันจะไปไหนมาไหน กองอสุภะกองนี้จะเคลื่อนหรือเปลี่ยนตัวไปไหนมาไหน คือเพ่งยังไงมันก็อยู่อย่างนั้นละ เพราะความชำนาญของจิต ไม่ให้ทำลายมันก็ไม่ทำ เราบังคับไม่ให้มันทำลาย ถ้ากำหนดทำลายมันก็ทำลายให้พังทลายไปในทันทีนะ เพราะความเร็วของปัญญา แต่เราไม่ให้ทำลาย ให้ตั้งอยู่ตรงหน้านั้นเพื่อการฝึกซ้อมทดสอบกันหาความจริงอันเป็นที่แน่ใจ

พอกำหนดเข้าไป อสุภะที่ตั้งอยู่ตรงหน้านั้น มันถูกจิตกลืนเข้ามาๆ อมเข้ามาๆ หากจิตนี้สุดท้ายเลยรู้เห็นว่าเป็นจิตเสียเองเป็นตัวอสุภะนั้นนะ จิตตัวไปกำหนดว่าอสุภะนั้นนะมันกลืนเข้ามาๆ เลยมาเป็นตัวจิตเสียเองไปเป็นสุภะและอสุภะหลอกตัวเอง จิตก็ปล่อยผลัวะทันที ปล่อยอสุภะข้างนอก ว่าเข้าใจแล้วที่นี้เพราะมันขาดจากกัน มันต้องอย่างนี้ซิ นี่มันเป็นเรื่องของจิตต่างหากไปวาดภาพหลอกตัวเอง ตื่นเงาตัวเอง อันนั้นเขาไม่ใช่ราคะ อันนั้นไม่ใช่โทสะ ไม่ใช่โมหะ ตัวจิตนี้ต่างหากเป็นตัวราคะ โทสะ โมหะ ที่นี้พอจิตรู้เรื่องนี้ชัดเจนแล้ว จิตก็ถอนตัวจากอันนั้นมาสู่ภายใน พอจิตแยกออกไปมันก็รู้ว่าตัวนี้ออกไปแสดงต่างหาก ที่นี้ภาพอสุภะนั้นมันก็เลยมาปรากฏอยู่ภายในจิตโดยเฉพาะ

กำหนดอยู่ภายในพิจารณาอยู่ภายในจิต ที่นี้มันไม่เป็นความกำหนดอย่างนั้นนะชิมันผิดกันมาก เรื่องความกำหนดแบบโลกๆ มันหมดไปแล้ว มันเข้าใจชัดว่ามันต้องขาดจากกันอย่างนี้ คือมันตัดสินกันแล้ว เข้าใจแล้ว ที่นี้ก็มาเป็นภาพปรากฏอยู่ภายในจิตก็กำหนดอยู่ภายในนั้น พอกำหนดอยู่ภายในมันก็ทราบชัดอีกว่า ภาพถ่ายในนี้ก็เกิดจากจิต มันดับมันก็ดับไปที่นี้ มันไม่ดับไปที่ไหน พอกำหนดขึ้นมันดับไป พอกำหนดไม่นานมันก็ดับไป ต่อไปมันก็เหมือนฟ้าแลบนั่นเอง พอกำหนดพับขึ้นมาเป็นภาพก็ดับไปพร้อม ๆ กัน เลยจะขยายให้เป็นสุภะอสุภะอะไรไม่ได้ เพราะความรวดเร็วของความเกิดดับ พอปรากฏขึ้นพับก็ดับพร้อมๆ ต่อจากนั้นนิมิตภายในจิตก็หมดไป จิตก็กลายเป็นจิตว่างไปเลย ส่วนอสุภะภายนอกนั้นหมดปัญหาไปก่อนหน้านี้แล้ว เข้าใจแล้วตั้งแต่ขณะที่มันกลืนตัวเข้ามาสู่จิต มันก็ปล่อยอสุภะข้างนอกทันทีเลย รูป เสียง กลิ่น รส อะไรข้างนอกมันปล่อยไปหมด เพราะอันนี้ไปหลอกต่างหากนี่ เมื่อเข้าใจตัวนี้ชัดแล้ว อันนั้นไม่มีปัญหาอะไร มันเข้าใจทันทีและปล่อยวางภายนอกโดยสิ้นเชิง

หลังจากภาพภายในดับไปหมดแล้วจิตก็ว่าง ว่างหมดที่นี้ กำหนดดูอะไรก็ว่างหมด มองดูต้นไม้ภูเขาศักดิ์รามบ้านช่องเห็นเป็นเพียงรางๆ เป็นเงาๆ ส่วนใหญ่คือจิตนี้มันทะลุไปหมด ว่างไปหมด แม้แต่มองดูร่างกายตัวเองมันก็เห็นแต่พอเป็นเงาๆ ส่วนจิตแท้มันทะลุไปหมด ว่างไปหมด ถึงกับออกอุทานในใจว่า โอ้โฮ จิตนี้ว่างถึงขนาดนี้เชียวนา ว่างตลอดเวลา ไม่มีอะไรเข้าผ่านในจิตเลย ถึงมันจะว่างอย่างนั้นมันก็ปรุปรุเป็นเครื่องฝึกซ้อมอยู่เหมือนกัน เราจะปรุปรุได้ทุกที่แล้วแต่เถอะ เป็นเครื่องฝึกซ้อมจิตใจให้มีความว่างซ้ำของเข้าไป จนกระทั่งแยกเดี่ยวว่างๆ พอปรุขึ้นแยกมันก็ว่างพร้อมๆ ไปหมด

ตอนนี้แหละตอนที่จิตว่างเต็มที่ ความรู้อันนี้จะเด่นเต็มที่ที่นี้ คือรูปก็ดี เวทนาก็ดี สัญญาก็ดี สังขารก็ดี วิญญาณก็ดีมันรู้รอบหมดแล้ว มันปล่อยของมันหมดไม่มีอะไรเหลือ เหลือแต่ความรู้ อันเดียว มันมีความปฏิบัติ มันมีความสัมผัสสัมพันธ์อ้อยอิ่งอยู่อย่างละเอียดสุขุมมาก ยากจะ

อธิบายให้ตรงกับความจริงได้ มันมีความถูกต้องขึ้นอยู่กับความรู้อันนี้อย่างเดียว พออาการใดๆ เกิดขึ้นพบบันก็ดับพร้อม มันดูอยู่นี่ สติปัญญาขั้นนี้ถ้าครั้งพุทธกาลท่านก็เรียก มหาสติ มหาปัญญา แต่สมัยทุกวันนี้เราไม่อาจเอื้อมพูด เราพูดว่าสติปัญญาอัตโนมัติก็พอตัวแล้วกับที่เราใช้อยู่ มันเหมาะสมกันอยู่แล้ว ไม่จำเป็นจะต้องให้ชื่อให้นามสูงยิ่งไปกว่านั้น มันก็ไม่พ้นจากความจริงซึ่งเป็นอยู่นี้เลย จิตดวงนี้ถึงได้เด่น ความเด่นอันนี้มันทำให้สว่างไปหมด

วันหนึ่งเดินจงกรมอยู่ทางด้านตะวันตกวัดดอยธรรมเจดีย์ เราอดอาหารมาได้ ๓-๔ วันแล้ว วันนั้นเขาจะมาใส่บาตรวันพระในวัด เราก้ไปเดินจงกรมอยู่โน้นตั้งแต่สว่างจนกระทั่งถึงเวลาไปบิณฑบาตที่บริเวณหน้าศาลาวัดถึงได้มา ตอนเย็นรำพึงอยู่ทางจงกรม มันเกิดความอัศจรรย์พิลึกพิลั่น ถึงกับอุทานออกมาว่า แหม จิตนี้ทำไมถึงอัศจรรย์นักหนานะ มองดูอะไรแม้แผ่นดินที่เหยียบไปมานี้ก็เห็นอยู่ชัดๆ ด้วยตา แต่ทำไมจิตซึ่งเป็นส่วนใหญ่มันว่างไปเสียหมด ต้นไม้ ภูเขา ไม่มีในจิต มันว่างไปหมดไม่มีอะไรเหลือเลย เหลือแต่ความว่างอย่างเดียวเต็มหัวใจ ยืนรำพึงอยู่สักประเดี๋ยวความรู้ชนิดหนึ่งเกิดขึ้น “ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ใด นั่นแหละคือตัวภพ” ว่าอย่างนั้นเรางงเลย

ความจริงคำว่าจุดก็หมายถึง จุดผู้รู้นั่นเอง ถ้าเราเข้าใจปัญหานี้ตรงตามความจริงที่ผู้บอกขึ้นมา มันก็ดับกันได้ในขณะที่นั้นแหละ แต่นี่มันกลับงงไปเสียแทนที่จะเข้าใจ เพราะเราไม่เคยรู้เคยเห็น ถ้ามีจุดก็จุดผู้รู้ ถ้ามีต่อมก็หมายถึงต่อมผู้รู้ อยู่สถานที่ใดก็ที่จิตดวงรู้ๆ นั่นแหละคือตัวภพ อุบายที่ผู้คิดขึ้นภายในจิตนั้นก็บอกชัดๆ แล้วไม่ผิดอะไรเลย แต่เรามันงงไปเอง เอ๊ะ นี่มันยังงักงันไปเสียอีก จึงไม่ได้ประโยชน์จากอุบายที่ผู้คิดขึ้นบอกนั้นเลยในเวลานั้น ปล่อยให้เวลาผ่านไปเปล่าๆ เป็นเวลา ๓ เดือนกว่า ทั้งที่ปัญหานั้นก็แบกอยู่ในจิตนั้นแล ยังปลงวางกันไม่ได้

ที่นี้ถึงเวลามันจะรู้ณะ ก็พิจารณาจิตอันเดียวไม่ได้กว้างขวางอะไร เพราะสิ่งต่างๆ ที่เป็นส่วนหยาบมันรู้หมด รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสทั่วโลกธาตุมันรู้หมดเข้าใจหมด และปล่อยวางหมดแล้ว มันไม่สนใจพิจารณา แม้แต่รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ยังไม่ยอมสนใจพิจารณาเลย มันสนใจอยู่เฉพาะความรู้ที่เด่นดวงกับเวทนาส่วนละเอียดภายในจิตเท่านั้น สติปัญญาสัมผัสสัมพันธ์อยู่กับอันนี้ พิจารณาไปพิจารณามา แต่ก็พึงทราบว่าจะจุดที่ว่ามันยังเป็นสมมุติ มันจะสง่าผ่าเผยขนาดไหนก็สง่าผ่าเผยอยู่ในวงสมมุติ จะสว่างกระจ่างแจ้งขนาดไหนก็สว่างกระจ่างแจ้งอยู่ในวงสมมุติ เพราะอวิชชายังมีอยู่ในนั้น

อวิชชา นั้นแลคือตัวสมมุติ จุดแห่งความเด่นดวงนั้นก็แสดงอาการลุ่มๆ ดอนๆ ตามชั้นแห่งความละเอียดของจิตให้เราเห็นจนได้ บางทีก็มีลักษณะเศร้าหมองบ้าง ผ่องใสบ้าง ทุกข์บ้าง สุขบ้าง ตามชั้นละเอียดของจิตภูมินี้ให้ปรากฏพอจับพิรุณได้อยู่ นั่นแล สติปัญญาชั้นนี้เป็นองค์กรรักษาจิตดวงนี้อย่างเข้มงวดกวดขัน แทนที่มันจะจ่อกระบอกปืนคือสติปัญญาเข้ามาที่มันมันไม่จ่อมันส่งไปที่วิชาหลอกไปโน้น จึงได้ว่าอวิชชา นี้แหลมคมมาก ไม่มีอะไรแหลมคมมากยิ่งกว่าอวิชา ซึ่งเป็นจุดสุดท้าย ความโลภมันก็หยาบๆ พอเข้าใจและเห็นโทษได้ง่าย โลกยังพอใจกันโลกคิดดูซิ ความโกรธก็หยาบ ๆ โลกยังพอใจโกรธ ความหลง ความรัก ความชัง ความเกลียดความโกรธอะไรเป็นของหยาบ ๆ พอเข้าใจและเห็นโทษได้ง่าย โลกยังพอใจกัน

อันนี้ไม่ใช่สิ่งเหล่านั้น มันเลยมาหมด ปล่อยมาได้หมด แต่ทำไมมันยังมาติดความสว่างไสว ความอัศจรรย์อันนี้ ทีนี้อันนี้เมื่อมันมีอยู่ภายในนี้ มันจะแสดงความอับเฉาขึ้นมานิดๆ แสดงความทุกข์ขึ้นมานิดๆ ซึ่งเป็นความเปลี่ยนแปลง ไม่แน่นอนไม่คงเส้นคงวา ให้จับได้ด้วยสติปัญญาที่จ่อจ่อต่อเนื่องกันอยู่ตลอดเวลา ไม่ลดละความพยายามอยากรู้ อยากเห็นความเป็นต่างๆ ของจิตดวงนี้ สุดท้ายก็หนีไม่พ้น ต้องรู้กันจนได้ว่าจิตดวงนี้ไม่เป็นที่แน่ใจตายใจได้ จึงเกิดความรำพึงขึ้นมาว่า จิตดวงเดียวนี้ทำไมจึงเป็นไปไม่ได้หลายอย่างนักนะ เดี่ยวเป็นความเศร้าหมอง เดี่ยวเป็นความผ่องใส เดี่ยวเป็นสุข เดี่ยวเป็นทุกข์ ไม่คงที่ดั่งามอยู่ได้ตลอดไป ทำไมจิตละเอียดถึงขนาดนี้แล้วจึงยังแสดงอาการต่างๆ อยู่ได้

พอสติปัญญาเริ่มหันความสนใจเข้ามาพิจารณาจิตดวงนี้ ความรู้ชนิดหนึ่งที่ไม่คาดไม่ฝันก็ผุดขึ้นมาภายในใจว่า ความเศร้าหมองก็ดี ความผ่องใสก็ดี ความสุขก็ดี ความทุกข์ก็ดี เหล่านี้เป็นสมมุติทั้งสิ้น และเป็นอนัตตาทั้งมวลนะ เท่านั้นแลสติปัญญาก็หยั่งทราบจิตที่ถูกอวิชาครอบงำอยู่นั้นว่า เป็นสมมุติที่ควรปล่อยวางโดยถ่ายเดียวไม่ควรยึดถือเอาไว้ หลังจากความรู้ที่ผุดขึ้นบอกเตือนสติปัญญาผู้ทำหน้าที่ตรวจตราอยู่ขณะนั้น ผ่านไปครู่เดียว จิตและสติปัญญาเป็นราวกับว่าต่างวางตัวเป็นอุเบกขามัชฌิมา ไม่กระเพื่อมตัวทำหน้าที่ใดๆ ในขณะที่นั้น จิตเป็นกลางๆ ไม่จดจ่อกับอะไร ไม่ปล่อยส่งใจไปไหน ปัญญาก็ไม่ทำงาน สติก็รู้ที่อยู่ธรรมตาของตนไม่จดจ่อกับสิ่งใด

ขณะจิต,สติ,ปัญญา ทั้งสามเป็นอุเบกขามัชฌิมานั้นแล เป็นขณะที่โลกธาตุภายในจิตอันมีอวิชาเป็นผู้เรื่องอำนาจได้กระเทือน และขาดสะบั้นบรรลัยลงจากบัลลังก์คือใจ กลายเป็นวิสุทธิจิตขึ้นมาแทนที่ ในขณะที่เดียวกันกับอวิชาขาดสะบั้นหันแหลกแตกกระจายหายซากลงไปด้วยอำนาจสติปัญญาที่เกรียงไกร ขณะที่ฟ้าดินถล่มโลกธาตุหวั่นไหว (โลกธาตุภายใน) แสดงมหัศจรรย์ขั้นสุดท้ายปลายแดนระหว่างสมมุติกับวิมุติ ตัดสิ้นความบนศาลสถิตยัตติธรรม โดยวิมุติญาณทัส

สนะเป็นผู้ตัดสินคู่ความ โดยฝ่ายมีชัยมาปฏิบัติ มรรคอริยสังข์เป็นฝ่ายชนะโดยสิ้นเชิง ฝ่ายสมุทัยอริยสังข์เป็นฝ่ายแพ้นอกแบบหามลงเปล ไม่มีทางฟื้นตัวตลอดอนันตกาลสิ้นสุดลงแล้ว

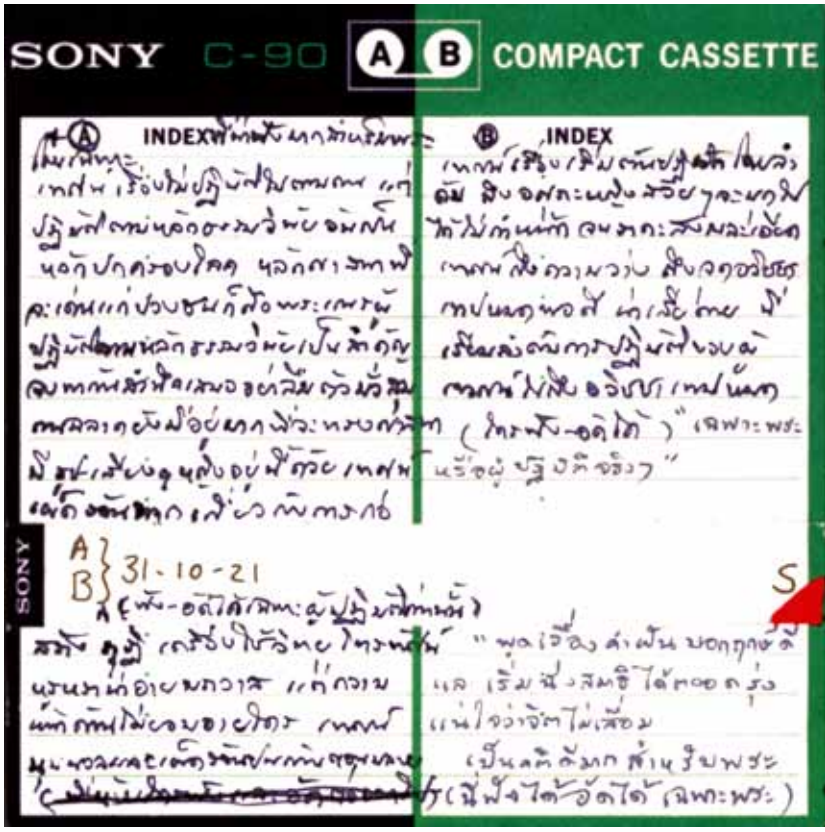
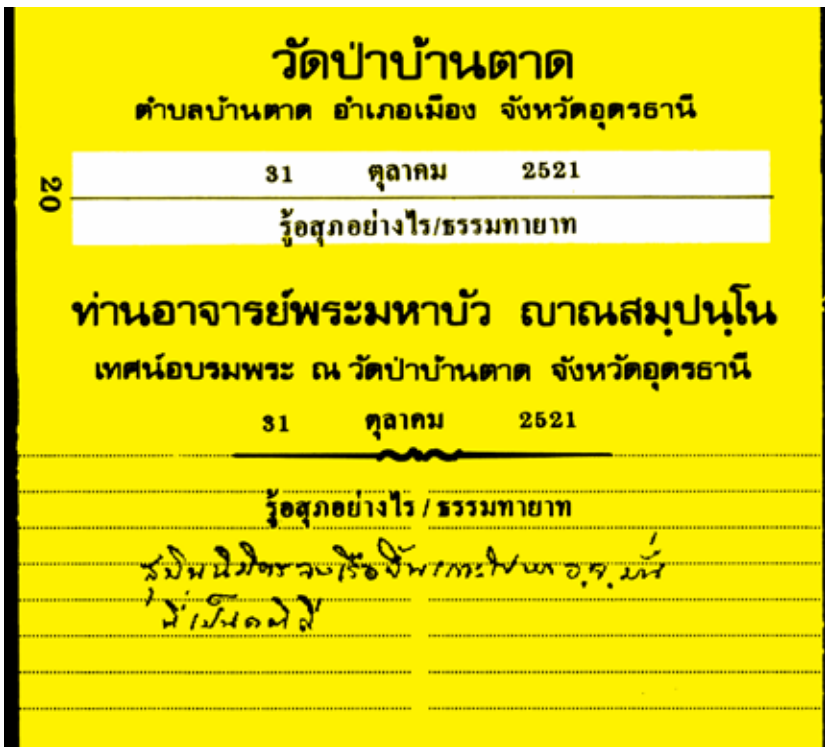
เจ้าตัวเกิดความอัศจรรย์ล้นโลก อุทานออกมาว่า โอ้โห้ ๆ อัศจรรย์หนอๆ แต่ก่อนธรรมนี้อยู่ที่ไหนๆ มาบัดนี้ธรรมแท้ ธรรมอัศจรรย์เกินคาด(เกินโลก) มาเป็นอยู่ที่จิต และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับจิตได้อย่างไร และแต่ก่อนพระพุทธเจ้า พระสงฆ์สาวกอยู่ที่ไหน มาบัดนี้องค์สรณะที่แสนอัศจรรย์มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับจิตดวงนี้ได้อย่างไร โอ้โห้ ธรรมแท้, พุทธะแท้, สังฆะแท้เป็นอย่างไรหรือ ไม่อยู่กับความคาดหมายดันเดาใดๆ ทั้งสิ้น แต่เป็นความจริงล้วนๆ อยู่กับความจริงล้วนๆ อย่างเดียว

หลังจากนั้นก็เกิดรำพึงเป็นลักษณะท้อใจต่อเพื่อนร่วมโลกร่วมทุกข์ เกี่ยวกับธรรมที่เป็นอยู่ในใจว่า เมื่อธรรมแท้เป็นเช่นนี้ จะนำออกสอนใครให้รู้ให้เข้าใจได้อย่างไร อยู่คนเดียวพอถึงวันจันทร์แตกธาตุสลายไป ไม่เหมาะสมกว่าการบอกกล่าวสั่งสอนใครละหรือ พอรำพึงเช่นนี้ก็มีความรู้ชนิดหนึ่งผุดขึ้นมาว่า พระพุทธเจ้าทรงรู้เห็นธรรมอัศจรรย์นี้เพียงคนเดียว แต่เป็นศาสดาสั่งสอนสัตว์ได้ตั้งสามโลกธาตุ ทำไมเวลาเราสอนตนยังสอนได้ สอนคนอื่นจะท้อใจสอนไม่ได้อย่างไร เพราะแนวทางสอนแนวทางรู้มีอยู่ไม่ได้ปิดบังลึกลับ พอทราบเช่นนี้ ความรู้สึกท้อใจที่จะพูดกับเพื่อนฝูงจึงค่อยๆ คลี่คลายออกมา

เรื่องทั้งนี้ยังทำให้ระลึกถึงองค์ศาสดาขณะตรัสรู้ที่แรก ทรงทำความขวนขวายน้อย อิดหนาระอาพระทัยในการที่จะนำธรรมอันประเสริฐในพระทัยออกสั่งสอนโลก เพราะทรงเห็นว่าเหลือวิสัยที่จะรู้เห็นตามได้ ทั้งที่ทรงปรารถนาเป็นศาสดาเพื่อสั่งสอนโลกอยู่แล้ว เพราะเห็นว่าธรรมที่ทรงรู้ทรงเห็นนั้น เป็นธรรมสุดเอื้อมหิตหวังที่โลกจะยอมรับนับถือและปฏิบัติเพื่อรู้เห็นตามได้ แต่เมื่อทรงพิจารณาย้อนหลังถึงปฏิบัติที่ทรงดำเนินมาจนถึงความรู้แจ้ง ก็ทราบได้ว่าไม่เป็นธรรมที่สุดเอื้อมหิตหวัง ยังจะเกิดประโยชน์แก่โลกอย่างมหาศาลไม่มีประมาณ เพราะการสั่งสอนตามแนวทางของธรรมที่เคยเห็นผลมาแล้วไม่สงสัย จึงปลงพระทัยในการที่จะสั่งสอนสัตว์โลกต่อไป เราที่เป็นในลักษณะนี้เพราะเป็นธรรมไม่เคยรู้เคยเห็น และเป็นธรรมอัศจรรย์สุดส่วน เมื่อมองดูเฉพาะผลในปัจจุบัน ไม่มองสาวไปถึงเหตุที่ดำเนินมาจึงทำให้ท้อถอยปล่อยวางในการที่จะพูดสนทนากับใครๆ ตลอดการเทศนาว่าการต่างๆ เกี่ยวกับธรรมนี้ ต่อเมื่อได้พิจารณาสาวถึงเหตุคือปฏิบัติเครื่องดำเนินมาแล้ว จึงทำให้มีกำลังใจในการที่จะพูดคุย ตลอดการแสดงออกแห่งธรรมแง่ต่างๆ ตามชั้นภูมิของผู้มาเกี่ยวข้องศึกษาอบรมด้วยเรื่อยมา จนกลายเป็นอาจารย์แบบปลอมๆ ขึ้นมา ด้วยความเสกสรรของประชาชน, พระเถรทั้งหลายดังที่เป็นอยู่นี้แล เมื่อเป็นเช่นนี้ก็จำต้องได้พูดจาปราศรัยเทศนาว่าการดูว่ากล่าวกันไปตามความหนักเบาที่ควรแสดง

ต้องขออภัยกับท่านผู้ฟัง,ผู้อ่านมากๆ ด้วย ที่จะเรียนแบบเถรตรงเกินไปจนน่าเกลียดนี้ คือในเวลาพระเศษเคนเที่ยวหัวซุกหัวซุนด้วยความทุกข์แสนสาหัสเพราะการฝึกทรมานตนอยู่ในป่าในเขา ด้วยความตะเกียกตะกายโดยอาการต่างๆ แสบไปแสบอยู่ แบบไม่มีกุสลามาทิกาตามส่งเสียบ้างเลย เพราะความทุกข์ทรมานร้อยแปดพันประการนั้น ไม่มีใครทราบและสนใจคิดกันบ้างนอกจากคนในป่าในเขาที่ไปอาศัยเขาอยู่พอประทังชีวิตไปในวันหนึ่งๆ ที่เขาอาจพอทราบได้บ้างเป็นบางส่วนบางอาการ

ดังนั้นคำว่า พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพระองค์ถึงขั้นสลบไสลก่อนตรัสรู้ นั้น จึงเป็นธรรมที่ผู้ปฏิบัติเพื่ออรรถเพื่อธรรม เพื่อมรรคผลนิพพานด้วยความมุ่งมั่นถึงใจ ต้องยอมรับและเชื่ออย่างถึงใจไม่มีความกังขา นอกจากผู้ไม่เคยปฏิบัติและไม่สนใจปฏิบัติเลย หรือปฏิบัติแบบเอาเสียหมอนมัดติดหลังติดคอรอให้กิเลสตาย และซุดหลุมฝังศพกิเลสด้วยการนอนคอยตักดวงเอามรรคผลนิพพานอยู่ท่าเดียวเท่านั้น จะไม่ยอมเชื่อการดำเนินด้วยความลำบากของพระพุทธเจ้าแลสาวกทั้งหลายเลย ยิ่งสมัยนี้เป็นสมัยคนฉลาดมาก อะไรที่ขัดต่อความเป็นปราชญ์ของตน แม้สิ่งนั้นจะถูกจะดีวิเศษวิโสเพียงไรก็ไม่สนใจรับนำสิ่งที่ดีนั้นเข้ามาเทียบเคียงความเป็นปราชญ์ของตน สุดท้ายความเป็นปราชญ์นั้นก็ไผ่พ้นจากความพาลแก่ตนและส่วนรวมจนได้ ฉะนั้น วิถีทางเดินของความต่ำทรามแห่งจิตใจกับวิถีทางเดินแห่งความมีธรรมในใจจึงต่างกันมากท่านนักปฏิบัติ ตามหลักธรรมท่านว่า เป็นนักพิจารณาใคร่ครวญทุกแห่งทุกมุม ทั้งทางธรรมและทางโลกด้วยความไม่ประมาท ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด อยู่ในสถานที่ใด ควรมีสติปัญญาปกครองตัวอยู่เสมอ ไม่สนใจกับความบกพร่องหรือสมบูรณ์ทางมรรยาทความประพฤติดี-ชั่ว ตลอดจนการให้คะแนนตัดคะแนนของผู้ใด ยิ่งกว่าความสนใจกับความบกพร่องหรือสมบูรณ์ทางมรรยาทความประพฤติดี-ชั่ว ตลอดจนการให้คะแนนหรือตัดคะแนนตัวเอง นี่คือทางเดินของธรรมสำหรับผู้ประพฤติธรรม มีธรรมประจำตัว ถ้าตรงข้ามเป็นทางเดินฝ่ายต่ำสำหรับผู้ใจต่ำหาความเป็นธรรมเข้าแทรกมิได้ นี่เป็นคำเตือนท่านนักปฏิบัติที่มาศึกษาอบรมได้เข้าใจอย่างถึงใจโดยทั่วกันธรรมที่กล่าววันนี้ส่วนมากเป็นเรื่องส่วนตัว เป็นธรรมไม่สมควรนำออกแสดงในที่สาธารณะชน ซึ่งมีความรู้สึกในแง่หนักเบาต่างกัน อาจมีส่วนเสียทางโลกวัชระสำหรับผู้แสดง และมีส่วนเสียทางจิตใจของผู้ฟังผู้อ่านได้เมื่อถอดเทปออกพิมพ์เป็นอักษร นอกจากฟังในวงเฉพาะที่ควรฟังและเข้าใจกันได้ดีเท่านั้น กัณฑ์นี้จึงรู้สึกฝืนใจฝืนนิสัยของผู้แสดงอยู่ไม่น้อย เท่าที่นำออกก็ด้วยความเห็นใจท่านผู้มาศึกษาอบรมด้วยความเป็นธรรม ขอร้องให้นำออก เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ปฏิบัติทั้งหลายจะได้ยึดเป็นแนวปฏิบัติต่อไปตลอดกาลนาน หากผิดพลาดประการใดจึงขออภัยจากท่านผู้อ่านทั้งหลายโดยทั่วกันด้วย โดยคิดว่าท่านผู้ทรงธรรมทางด้านปฏิบัติจิตตภาวนายังมีอยู่มากทั้งปัจจุบันและอนาคต ซึ่งอาจได้รับประโยชน์จากธรรมกัณฑ์แหวกแนวนี้บ้าง ผู้แสดงจึงทนอายุในการขายความโง่ของตนไว้ในกัณฑ์นี้

องค์หลวงตา ฟังกัณฑ์เทศน์ “ธรรมทายาท”
จากเทป Cassette แล้วเขียนบันทึกไว้บนปกเทป ด้วยลายมือองค์ท่านเอง

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๐

ความลึกลับซับซ้อนของจิตวิญญาณ

จิตวิญญาณแต่ละดวงๆ ในสัตว์แต่ละประเภทแต่ละราย ๆ เป็นสิ่งที่ลึกลับและสลับซับซ้อนมากที่สุดทีเดียว ไม่มีใครสามารถจะค้นคิดเห็นตามความจริงของสิ่งเหล่านี้ได้ นอกจากวิชาธรรมที่สัมปยุตต์ด้วยการปฏิบัติทดสอบ ประหนึ่งว่าแยกธาตุแยกชั้นด้วยภาคปฏิบัติเท่านั้น จึงจะสามารถรู้ได้เป็นลำดับลำดับ ดังพระพุทธเจ้าท่านทรงรู้ทรงเห็น ไม่มีสิ่งใดปิดบังลึกลับได้ในบรรดาจิตวิญญาณแต่ละดวงๆ ที่พระองค์จะไม่ทรงทราบ

ถ้าไม่มีวิชาธรรม คือถ้าไม่มีศาสดาผู้ทรงรู้ทรงเห็นอย่างรู้แจ้งแทงทะลุมาแล้ว สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัญหาปิดบังโลกอยู่ตลอดไป ไม่มีจิตวิญญาณดวงใดจะเล็ดลอดผ่านพ้นจากตาข่ายของภพชาติ ที่มีกิเลสเครื่องแทรกหรือบังคับใจนี้ให้หลุดพ้นไปได้ เพราะธรรมชาตินี้เป็นสิ่งที่ละเอียดมากจริงๆ จนไม่มีใครจะพิสูจน์พินิจพิจารณาโดยลำพังตนเองได้ และไม่มีแก๊จจะคิด ไม่สะอึกใจเลย

มีพระพุทธเจ้าท่านนั้นเป็นพระองค์แรก อันดับต่อมาที่พระสาวกที่ารู้แจ้งแทงทะลุในธรรมทั้งหลาย ก็เท่ากับรู้แจ้งแทงทะลุกิเลสเครื่องปิดบังนี้ไปด้วยกัน เราลองถามดูซิว่าในโลกอันนี้นะ ทั้งๆ ที่ความจริงนั้นในจิตวิญญาณของแต่ละราย ๆ เป็นนักท่องเที่ยวที่สลับซับซ้อนมากที่สุด ไม่มีอะไรเกินดวงวิญญาณที่สับเปลี่ยนวนเวียนเกิดตาย กอไม่กอหนึ่ง ๆ นั้นรากของมันสลับซับซ้อนมากขนาดไหน

ที่รากหนาที่สุดก็คือกอไผ่ ถ้าเรานำมาเทียบจิตวิญญาณแต่ละดวงนั้น ดวงหนึ่งสร้างความเกิดแก่เจ็บตายในภพน้อยภพใหญ่ สลับซับซ้อนวกไปเวียนมานั้น มากยิ่งกว่ารากไผ่ในกอไผ่กอหนึ่งๆ เป็นไหนๆ เพราะเกิดแล้วตายเล่าๆ มานี้ก็กัปกี่กัลป์แล้ว จึงไม่สามารถที่จะนับได้ พระพุทธเจ้าท่านว่า อเนกชาติสสาร นั้นมีชาติเป็นอเนก เราฟังซิ ถ้าหากไม่มีธรรมะมาเป็นเครื่องสกัดตัดตอน ออก ปล่อยให้จิตวิญญาณดวงนี้ถูกกิเลสผลักดันให้เกิดแล้วตายเล่าอยู่อย่างนี้ จะมากมูนที่สุดหาประมาณไม่ได้เลย

ที่ว่ารากกอไผ่แต่ละกอๆ สับสนขนาดไหนนั้น นี่หมายถึงหลายกอหลายราก เมื่อเทียบแล้วยังสู้จิตวิญญาณของแต่ละดวงที่สร้างความสับสนใส่ตัวเอง เพราะอำนาจของกิเลสเพียงอันเดียวนี้เท่านั้น ยิ่งมากยิ่งกว่ากอไผ่กอหนึ่งๆ เป็นไหนๆ เพราะสร้างมาก็กัปกี่กัลป์แล้ว และยังเป็นต่อไปอีกไม่มีประมาณ ถ้าไม่มีธรรมเป็นเครื่องตัดฟันให้ขาดจากภพจากชาติเสียแล้ว อยากรจะไม่มีทางยุติได้ในการสร้างภพสร้างชาติ นับแล้วนับเล่ายิ่งกว่ารากไผ่เป็นไหนๆ เสียอีก

ที่ธรรมท่านกล่าวไว้ว่าความมืดดำของสัตว์ ก็คือความมืดดำในเรื่องภพชาติความเป็นมาของตัวเองนั้นแล ไม่มีใครจะสามารถทราบได้ กิเลสตัวสร้างภพชาตินี้จึงสนุกสร้างภพชาติโดยถ่ายเดียว ไม่มีคำว่าตัดภพตัดชาติให้แก่สัตว์ทั้งหลาย ถ้าธรรมไม่มีเลยสัตว์ทั้งหลายก็ไม่มีทาง จะเป็นอย่างไรไปตลอดไม่มีเงื่อนต้นเงื่อนปลาย ไม่มีคำว่า หนึ่ง สอง สาม คือนับไม่ได้ ถึงขนาดนั้น

พระพุทธเจ้าท่านมาตรัสรู้แต่ละพระองค์ๆ ก็คือมาเปิดช่องเปิดทางให้สัตว์ทั้งหลาย ผู้ที่เคยสร้างความดีไว้ด้วยอรรถด้วยธรรมของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ๆ นั้น ให้ได้สร้างความดีเพิ่มขึ้นและเปิดทางให้ได้หลุดพ้นไปตั้งพระอรหันต์ท่าน นี้เป็นผู้แน่นอนแล้วว่าหลุดพ้นได้โดยสิ้นเชิง นอกจากนั้นพระอรียบุคคลตั้งแต่ขั้นต่ำขึ้นมา นี้เป็นความแน่นอนในภพชาติ อย่างมากเพียง ๗ ชาติเท่านั้นก็ยุติลงได้ หมดยุติปัญหาในการเกิดแก่เจ็บตาย ไม่มีอีกแล้วตลอดกาลไหนๆ

ผู้ที่สร้างความดีไว้ก็เหมือนต้นไม้ที่ได้รับการบำรุงจากปุ๋ยทั้งหลาย ย่อมเจริญเติบโตขึ้นมาจิตใจที่มีความดีเป็นเครื่องอุดหนุนหรือสนับสนุนหล่อเลี้ยง ก็เป็นจิตใจที่จะแน่นอนต่อความหลุดพ้นของตน นี่ละการมีธรรม ก็คือการสร้างความหมาย การสร้างธรรมชาติที่ควรยุติได้ให้แก่สัตว์ทั้งหลาย

ภพชาตินี้ได้สิ้นหรือลดลงมาโดยลำดับ จนกระทั่งถึงผ่านพ้นไปได้ ถ้าไม่มีกรรมเลยก็ไม่มีทางออกเลย

ในจิตวิญญาณนี้เราไม่จำเป็นจะต้องไปพรรณนาถึงเรื่องพระพุทธและพระอรหันต์ทั้งหลาย โดยถ่ายเดียว โดยที่มองข้ามหัวใจตนเองซึ่งเคยเป็นอย่างนั้นมาแล้ว การที่จะให้ทราบเรื่องเหล่านี้ อย่างชัดเจน ก็คือการปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าที่ทรงพาดำเนินมาแล้ว และสั่งสอนไว้ แล้วนี้เป็นลำดับไป ที่เรียกว่า สาวโก ผู้สดับตรับฟัง แล้วพยายามแกะไปตามร่องรอยแห่งศาสดา ที่วางไว้แล้วนั้น ก็จะถึงฝั่งแห่งความพ้นทุกข์โดยไม่ต้องสงสัย ในกาลใดกาลหนึ่งจนได้

ย้อนเข้ามาถึงตัวของเราเองในการปฏิบัติ จะไม่สงสัยเมื่อถึงขั้นของจิตที่จะไม่สงสัยตนเอง แล้ว ย่อมจะรู้ชัดเจนไปโดยลำดับ และสามารถที่จะตีแผ่ไปถึงจิตวิญญาณทั้งหลายได้โดยไม่ต้องสงสัยเช่นเดียวกัน เพราะสภาพสิ่งที่แวดล้อมหรือปิดบังนั้นเหมือนกัน และจะเบาบางลงไปด้วย การปฏิบัติ กำจัดสิ่งที่หนาแน่นปิดบังทั้งหลายนี้ออกไปได้โดยลำดับ

เมื่อธรรมชาติที่ปิดบังนี้ค่อยจางออกไปๆ จากจิตใจ ในขณะที่เดียวกันจิตใจก็จะเริ่มทราบ เรื่องของตัวเอง ทราบเรื่องสิ่งเกี่ยวข้องข้อพันไปได้โดยลำดับ และสามารถที่จะกำจัดออกได้โดยสิ้นเชิงไม่มีสิ่งใดเหลืออยู่ภายในใจนี้แล้ว ในบรรดาเชื่อที่จะพาให้วอกเวียนเกิดตายอยู่อย่างที่เคยเป็นมานั้น เป็นใจที่บริสุทธิ์หลุดพ้นด้วย สนุทธิฐิโก ของผู้ปฏิบัติ จะพึงรู้เองเห็นเองโดยไม่ต้องไปถามผู้หนึ่งผู้ใดเลย แม้พระศาสดาประทับอยู่ตรงหน้าก็ไม่ทูลถามท่าน เพราะความชัดเจนนั้น

พระพุทธเจ้าชัดเจนในพระองค์ฉันใด เราผู้ตัดกิเลสให้ขาดสะบั้นจากจิตใจของเราเอง ก็ชัดเจนในตัวเองฉันนั้นเหมือนกัน เพราะฉะนั้นบรรดาพระสาวกทั้งหลายที่ได้บรรลุธรรมแล้ว จึงไม่ปรากฏว่าพระสาวกองค์ใดเกิดความสงสัย แล้วไปทูลถามความบรรลุของตน ไม่มีเลย นั้น

เพราะความรู้แจ้งเห็นชัดในหัวใจของผู้ปฏิบัติ นั้น มีน้ำหนักเท่ากับความรู้แจ้งของพระองค์ และพระองค์ทรงทราบพระองค์โดยเด่นชัด มีน้ำหนักเท่ากับ เพราะฉะนั้นจิตดวงที่บริสุทธิ์ เต็มที่แล้วนี้ จึงสามารถตีแผ่กระจายไปในบรรดาจิตทั้งหลายที่ยังไม่บริสุทธิ์ และที่วอกเวียนเปลี่ยนแปลงเกิดตายสับสนปนเปในภพน้อยภพใหญ่ ไม่ทราบก็ภพก็ชาติก็ภูมิ ที่สามารถรู้แจ้งแทงทะลุไปโดยตลอดทั่วถึงไม่สงสัย เพราะเราเป็นผู้ที่ผ่านมาแล้วทั้งนั้น สิ่งที่ผ่านมาทั้งหมดนี้ปรากฏอยู่กับใจ ปรากฏอยู่กับความรู้ของเราผู้ปฏิบัติ เห็นได้อย่างชัดเจน

เมื่อเราได้เห็นอย่างชัดเจนภายในจิตใจของเราแล้ว เราจะปฏิเสธสัตว์ทั้งหลายว่าไม่เกิดไม่ตาย ไม่เปลี่ยนแปลงเปลี่ยนภูมิได้อย่างไร ความเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนภูมินั้นเป็นสิ่งเคลือบแฝงอยู่กับใจ

กุฏิพระ ภายในวัดป่าบ้านตาด

ไม่ใช่ใจแท้ เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้จึงเคลือบแฝงได้ เช่นเดียวกับผ้าของเราที่ย้อมด้วยสีต่างๆ เช่นนั้น จิตใจจึงมีความเปลี่ยนแปลงไปได้ในภพน้อยภพใหญ่สูงๆ ต่ำๆ ลุ่มๆ ดอนๆ

ด้วยเหตุนี้บรรดาภพใดภพมิใด จึงไม่ว่างจากสัตว์ทั้งหลายที่จะไปเกิดไปถือปฏิสนธิในภพภุมินีนั้นๆ เพราะอำนาจแห่งกรรมของตนหมุนไปเอง ตัวของเราสร้างเอง แล้วมีสิ่งผลักดันให้พาสร้างกรรม ให้พาเกิด คือกิเลสตัวที่ละเอียดแหลมคมที่สุดได้แก่อวิชชา นี่เป็นเชื้อของจิตที่จะให้เกิดตาย โดยไม่ต้องสงสัย

ผู้ปฏิบัติเท่านั้นที่จะทราบเชื้อของจิตอันนี้ได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจนไม่สงสัย เช่นเดียวกับพระพุทธเจ้าไม่ทรงสงสัยในพระองค์ แล้วประกาศสอนธรรมให้โลกทั้งหลายได้ทราบ ตามความจริงที่เปิดเผยขึ้นแล้วในพระทัย เราเองผู้ปฏิบัติก็เป็นเช่นนั้น ไม่สงสัยในความเป็นของตน ไม่สงสัยในความเป็นมาของตน และไม่สงสัยในความเป็นไปที่จะเป็นไปอีกต่อไป เพราะขณะนี้ได้ขาดสะบั้นไปหมดแล้ว ไม่มีเงื่อนต่อที่จะให้เกิดภพเกิดชาติดังที่เคยเป็นมาแล้ว ประจักษ์กับใจไม่สงสัย

การที่แสดงออกด้วยความรู้ความเห็นอย่างจริงจึงไม่สงสัย จะสะทกสะท้านที่ตรงไหน ไม่มีคำว่าสะทกสะท้าน ไม่มีคำว่าลูบๆ คลำๆ เพราะเป็นสิ่งที่ผ่านความรู้นี้มาแล้วด้วยกันทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม ความรู้นี้เป็นธรรมชาติที่ต้องยอมรับว่ารู้ รู้ไปตลอด เป็นแต่เพียงว่ารู้ในระยะหนึ่งเป็นรู้ที่สับสนไปด้วยสิ่งจอมปลอมทั้งหลาย รู้ในระยะสุดท้ายเป็นความรู้ที่บริสุทธิ์ สามารถที่จะแทงทะลุปรุโปร่งไปได้อย่างไม่ถามผู้ใด

นี่ละพระพุทธเจ้าทรงประกาศธรรมสอนโลก พระองค์ทรงถือพระทัยของพระองค์เองนี้เป็นพื้นเป็นฐาน เป็นเรื่องเป็นราว เป็นภาพเป็นชาติ สลับเปลี่ยนวอกเวียนเกิดแก่เจ็บตายในภพน้อยภพใหญ่ พระองค์ถือเรื่องของพระองค์นี้ที่สมบูรณ์แล้ว กับสิ่งทั้งหลายที่เคยเป็นมานั้น ออกสั่งสอนโลก เพราะจิตใจของโลกมีธรรมชาติอย่างเดียวกันนี้ทั้งนั้นเป็นเครื่องปกปิดกำบัง และพาให้เกิดแก่เจ็บตาย ทุกข์มากทุกข์น้อยเรื่อยมา เมื่อเป็นเช่นนั้นพระองค์จะสงสัยที่ตรงไหน สั่งสอนโลกด้วยความรู้แล้วจึงสั่งสอน เห็นแล้วจึงสอน จะลูบคลำไปที่ไหน สิ่งที่อยู่นี้เป็นของจริง เห็นแล้วรู้แล้วประจักษ์ สิ่งที่ควรละก็ละแล้ว สิ่งที่ควรบำเพ็ญก็บำเพ็ญให้เต็มพระทัยแล้ว สงสัยที่ตรงไหน

การสอนโลกด้วยความไม่สงสัย สอนโลกด้วยโลกวิทู รู้แจ้งทั้งโลกนอกโลกในตลอดทั่วถึงจนกระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้น จะเอาความสงสัยมาจากไหน ไม่สงสัย การไม่สงสัย สอนออกมาด้วยความไม่สงสัยจึงมีน้ำหนักมากทีเดียว ด้วยเหตุนี้บรรดาผู้ที่ต้องการความจริงอยู่แล้ว เช่น พวกอุคฆฏิตัญญู วิปจิตัญญู ซึ่งพร้อมแล้วที่จะรู้ที่จะเห็นธรรมทั้งหลาย พร้อมแล้วที่จะหลุดพ้นจากทุกข์ เมื่อได้ฟังธรรมของจริงที่พระองค์แสดงออกอย่างเปิดเผย ด้วยความจริงเต็มส่วนจากพระทัยแล้ว ผู้ที่ต้องการความจริงทั้งหลายอย่างเต็มหัวใจอยู่แล้ว ย่อมรับได้เต็มหัวใจ และสลัดปัดทิ้งสิ่งที่เป็นข้าศึกอย่างสุดเหวี่ยง แล้วก็หลุดพ้นไปได้ นี่ละธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นอย่างนี้

ธรรมนี้แลเป็นเครื่องที่จะกำจัดปัดเป่า หรือตัดฟันสิ่งที่เคยเป็นเชื้ออยู่ภายใน ให้สัตว์ทั้งหลายได้รับความทุกข์ทรมาน พาเกิดแก่เจ็บตายในภพนั้นภพนี้สูง ๆ ต่ำ ๆ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ เมื่อธรรมได้ทะลุออกไปหมดแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็หมดไม่มีสิ่งใดเหลืออยู่เลย นี่ละพระพุทธเจ้าท่านทรงสอนโลกท่านสอนอย่างนี้

ผู้ที่ต้องการของจริงอยู่แล้วก็รับอย่างเต็มหัวใจ และรู้ตามลำดับลำดับ ไม่มีสิ่งใดที่จะปิดบังลึกลับความรู้อันนี้ได้ เพราะความรู้ก็รู้จริงๆ สิ่งที่มีให้ความรู้รับทราบกันสัมผัสกันก็มีจริงๆ จึงไม่มีอันใดเป็นโมฆะ เช่น บาปมี บุญมี นรกมี กิเลสมี พุดง่ายๆ ขึ้นกิเลสมีก่อน เมื่อกิเลสมีในหัวใจมันจะพาให้ไปที่ไหนบ้างเป็นไปได้ทั้งนั้น อำนาจของกิเลสไม่มีสิ่งใดปิดบังได้ ไม่มีสิ่งใดหักห้ามได้นอกจากธรรมเท่านั้น ที่กิเลสจะพาไปไม่ได้ไม่มี

เอา สร้างความชั่วสร้างลงไป ที่ความชั่วจะพาไปไม่ได้ไม่มี ใครจะอวดดีอวดเก่งขนาดไหนก็ตามเถอะ อย่างไรก็ไม่พ้นที่จะถูกความชั่วนี้ผลัดลงในสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา มากน้อยหนักเบาตามกำลังแห่งความชั่วที่ตนสร้างมานั้นโดยไม่ต้องสงสัย ความดีก็เช่นเดียวกันมีอำนาจไปคนละทิศละทาง อำนาจความดีก็เสริมให้ไปดีโดยถ่ายเดียวเท่านั้น อำนาจแห่งทางชั่วก็กดลงไปให้สู่ชั่วโดยถ่ายเดียว

สิ่งเหล่านี้เป็นของมีได้ เพราะธรรมชาติที่จะให้สร้างบาปสร้างกรรมคือการกระทำ การกระทำที่เรียกว่ากรรมนี้มีอยู่ในหัวใจ ท่านจึงว่ากิเลสเป็นสาเหตุให้สัตว์ทั้งหลายทำกรรม นั้น ท่านบอกไว้แล้วอย่างชัดเจน มีกิเลสนี้เท่านั้นที่จะผลักดันให้สัตว์ทั้งหลายได้ทำกรรม เมื่อทำกรรม แล้วย่อมจะต้องได้รับผลของกรรมโดยไม่ต้องสงสัย และวกเวียนกันไปกันมาอยู่อย่างนี้ไม่สิ้นไม่สุด พอกรรมนี้จะหมดกรรมนั้นตัวก็สร้างขึ้นมามากแล้ว ต่อกันไปเรื่อย ๆ เป็นลูกโซ่ ตัวเองเป็นผู้สร้าง กรรมมามากน้อย ตัวเองนั้นแลไม่สามารถที่จะนับอ่านกรรมของตนมากน้อยได้ เพราะมากต่อมาก

สิ่งเหล่านี้เป็นของมีอยู่เป็นอยู่ เหตุใดพระพุทธเจ้าจะทรงทราบไม่ได้ นี่ทรงทราบต้นเหตุที่จะให้สัตว์ทำกรรมนี้ แล้วก็ทรงทราบเรื่องกรรมของสัตว์ และผลแห่งกรรมที่พาสัตว์ให้ไปเกิดในที่ต่างๆ โดยหาประมาณไม่ได้อย่างชัดเจนในพระทัยแล้ว จึงสอนโลกอย่างองอาจกล้าหาญ ไม่ว่าภพใดภูมิใดที่ความรู้ของพระพุทธเจ้าจะไม่หยั่งถึงนั้นไม่มี ไม่สุดวิสัยของพระพุทธเจ้า อยู่ในวิสัยของ ศาสดาเอก ที่จะทรงทราบตามสิ่งที่มีอยู่ทั้งหลายนั้น ไม่มีอันใดปิดบังได้

นี่ละพระพุทธเจ้าทรงนำธรรมมาสอนโลก นำมาจากความจริงที่ทรงสัมผัสสัมพันธ์แล้วทั้ง ดีทั้งชั่ว ทั้งสถานที่อยู่และทั้งของความดีความชั่ว ของคนดีคนชั่ว บาปบุญเป็นสิ่งที่ผลักดัน เป็นสิ่งที่จะหนุนให้ไป และย้อนหลังจากนั้นก็คือกิเลสเป็นธรรมชาติที่ให้สัตว์สร้างกรรม นี่แหละ หมุนกันไปอย่างนี้ จึงทรงทราบทุกสิ่งทุกอย่าง คำว่าพระสัมพันธัญญ์รู้ตลอดทั่วถึง ในบรรดาสิ่งที่มี ในโลกสมมุติทั้งหลายนี้ทรงทราบ แล้วทรงนำสิ่งที่ทราบนั้นมาสั่งสอนโลกทั้งฝ่ายดีฝ่ายชั่ว สัตว์ผู้ ที่คอยที่จะรับความจริงทั้งดีทั้งชั่วอยู่แล้วย่อมจะถึงใจทันที และพอใจละพอใจบำเพ็ญเต็มหัวใจ ด้วยกัน นี่ละที่หลุดพ้นไปได้เพราะเหตุนี้

ที่นี้ผู้ปฏิบัติเมื่อถึงขั้นที่ยังทราบโดยลำพังตนเองแล้วก็ปิดไม่อยู่ ตามกำลังความสามารถ ที่เรียกว่าสามัญวิสัยหรือสาวกวิสัย พุทธวิสัยวิสัยของพระพุทธเจ้านั้นยกไว้เสียเพราะภูมิของศาสดา ที่นี้ภูมิสาวกวิสัย ภูมิของสาวกก็สุดเหวี่ยงของท่านเหมือนกัน แต่ละองค์ ๆ มีความสามารถแก่กล้า ที่จะรู้ในสิ่งทั้งหลาย เต็มสติกำลังความสามารถวาสนาของตน และสุดท้ายก็ได้ความจริงมาพูด อย่างเต็มปากหรือเต็มหัวใจ รู้เต็มหัวใจเช่นเดียวกัน สาวกก็เต็มหัวใจสาวก พระพุทธเจ้าก็เต็ม พระทัยของพระพุทธเจ้า ในบรรดาที่ทรงรู้และรู้สิ่งทั้งหลายซึ่งมีอยู่ในแดนโลกธาตุนี้ ปิดบังลี้ลับไม่ได้ แน่ะ ท่านนำสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ในจิตใจ และสิ่งที่ใจสัมผัสนี้แลออกมาสั่งสอนโลก ท่านจะอุตริมา จากที่ไหน

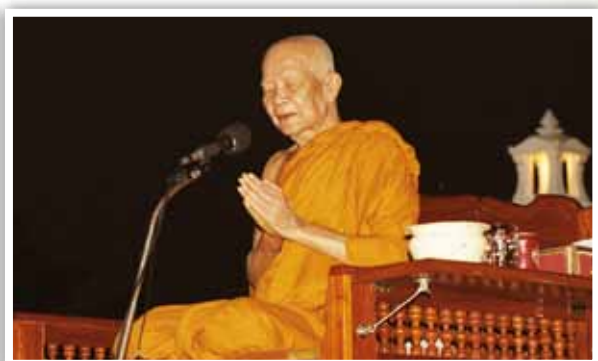
เราอยากทราบชัดเรื่องความจริงของพระพุทธเจ้า ว่าทรงสั่งสอนโลกไม่มีอันใดอุตริหลอก ลวงโลกเช่นเดียวกับกิเลสอะไรเลยอย่างนี้ ให้เราดูหัวใจของเรา ปฏิบัติใจของเราให้เปิดเผยออกซิ เมื่อเปิดเผยออกแล้วสิ่งที่แต่ก่อนเราไม่รู้มันรู้ได้นี่ ก็เหมือนอย่างเวลาเราหลับตาอยู่นี้ มีอะไรเราไม่เห็น เมื่อหลับตาแล้วไม่ว่าวัตถุหยาบละเอียดขนาดไหนมองไม่เห็นทั้งนั้น ใหญ่โตยิ่งกว่าภูเขาที่มอง

ไม่เห็นเพราะหลับตา แต่ลืมตาออกดูซิเป็นยังไง วิสัยของตาที่จะรู้จะเห็นสิ่งใดแล้วปิดไม่อยู่ สามารถที่จะรู้ได้ตลอดทั่วถึง ตามกำลังแห่งความสามารถของตาของหุตนนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกันเช่นนั้น เมื่อถึงภูมิที่จิตใจจะรู้แล้วต้องรู้ ในขณะที่มีสิ่งปกปิดกำบังเช่นเดียวกับเราหลับตานั่น ก็หมายถึงกิเลสวิชานั่นแลมันปิดหัวใจไว้ สิ่งที่มีอยู่มันก็ไม่ให้เห็นไม่ให้อ่านนะ สิ่งที่เราจะทำมันไม่ให้ทำ สิ่งที่เราจะอยากมันไม่ให้อยาก แต่สิ่งที่ไม่ควรอยากมันให้ออยาก ทีนี้เรามีอำนาจน้อยกว่ามัน เราก็เหมือนกับสัตว์ตัวหนึ่งถูกจูงกันไปอย่างนั้นแหละ จูงไปจนจุกขาดก็ยังไม่รู้ว่าตนว่าได้ถูกจูง นี่ท่านจึงเรียกว่าโง่ โง่อย่างนี้เอง เพราะเหตุไร เพราะพระพุทธรูปเจ้าก็ดี พระอรหันต์ก็ดี เมื่อถึงขั้นรู้แล้วท่านไม่ได้โง่เลย กิเลสจะละเอียดขนาดไหนท่านสามารถรู้ได้หมด และละได้โดยสิ้นเชิงไม่มีเหลือ สंहารให้แหลกไปหมดจากใจ

แต่ก่อนใจนี้เป็นที่เหยียบย่ำทำลาย ที่ซบที่ถายของกิเลสทุกประเภท แต่เวลาได้สร้างธรรมขึ้นมาโดยลำดับลำดับไม่ทอดยถแล้ว ธรรมมีกำลังมากก็สามารถสังหารสิ่งเหล่านี้ออกจนไม่มีเหลือภายในจิตใจแล้ว ใจก็สว่างโรไปหมด สิ่งที่ไม่เคยรู้ก็รู้ สิ่งไม่เคยเห็นก็เห็นขึ้นที่นี้ เช่นเดียวกับเราเปิดหูเปิดตาขึ้นมา ทำไมไม่ใช่คนตาบอดหูหนวก อยู่ในวิสัยที่จะรู้จะเห็นแท้ ๆ ทำไมจะไม่เห็น โลกเรานำใช้กันมาตลอดทุกรูปทุกนาม ด้วยตาด้วยหูที่มีอยู่เห็นอยู่ ไม่ใช่คนตาบอดพอจะไม่เห็น

นี่ความรู้ภายในจิตใจที่จะส่องมองทะลุในสิ่งทั้งหลายซึ่งควรแก่วิสัยของตน ต้องรู้ต้องเห็น ปิดไม่อยู่ นี่ละเป็นเครื่องกระจายถึงองค์ศาสดา พระสาวกไม่ยอมแต่เพียงความบริสุทธิ์อย่างเดียว ยังยอมสิ่งทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับจิตที่จะสัมผัสสัมพันธ์รู้เห็นกันได้ เช่น นรก บาปบุญ คุณโทษ สวรรค์ พรหมโลก นิพพาน ปิดได้ยังไง ใจดวงนี้จะไม่รู้ใจดวงนี้จะไม่เห็น ปิดได้ยังไง

ที่นี้ผู้ที่ไม่รู้ไม่เห็นทำยังไงมันก็ไม่เห็น มันหลับตาอยู่นี้จะว่าไง บอกว่านี่นะ ๆ มันก็ไม่เห็น เหมือนกับเราบอกคนตาบอด บอกว่านี่นะสีแสงเป็นอย่างนี้ วัตถุนี้เป็นอย่างนี้มันก็ไม่เห็น บอกคนหูหนวกมันก็ไม่ได้ยินอีกเหมือนกัน ถึงระยะมันบอดถึงระยะมันหนวกเวลาหลับตาเอาไว้มันก็ไม่เห็น เมื่อถึงขั้นมันเปิดเผยแล้วปิดไม่อยู่ ท่านจึงเรียกว่า โลกวิทู รู้แจ้งโลกนอกโลกใน ไม่ว่าเพียง ศาสดาพระองค์เดียวเท่านั้นจะรู้จะเห็นว่าเป็น โลกวิทู สาวกทั้งหลายท่านมีความสามารถตามภูมิของท่านเช่นเดียวกัน ที่จะรู้โลกนอกโลกในตลอดทั่วถึง ตามอุปนิสัยความสามารถของตนปิดไม่อยู่ เมื่อถึงขั้นจะรู้แล้วเป็นเช่นนั้น

เหมือนอย่างว่ากิเลสเต็มหัวใจ เมื่อถึงขั้นสังหารกิเลสจนเกลี้ยงภายในจิตใจแล้ว จะเอาอะไรมามีในใจ นั้น ใจของพระพุทธเจ้าบริสุทธิ์ๆ อย่างไร มองดูหัวใจเจ้าของบริสุทธิ์อย่างไรก็อันเดียวกัน ยอมรับกันทันทีๆ เลย นั้น นี่ละธรรมชาติของจริงเป็นอย่างนี้ แต่จะต้องมาทราบกันที่ภาคปฏิบัติ เพียงแต่ได้ยินได้ฟังหรือได้อ่านตำรับตำราเฉย ๆ เราไม่ได้พิสูจน์ด้วยภาคปฏิบัติก็เป็นเพียงความบอกเล่า เป็นเพียงความจำ แม้จะเชื่อก็เชื่อด้วยความสำคัญ เชื่อด้วยสัญญา เชื่อด้วยจากความบอกเล่า ไม่ได้เชื่อด้วยความเห็นจริง ได้ยินจริง สัมผัสสัมพันธ์จริง ๆ ด้วยตัวของเราเอง

ถ้าลงได้สัมผัสสัมพันธ์ด้วยตัวของเราแล้ว ไม่ว่าจะสัมผัสทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ ต้องรู้หมด เมื่อได้สัมผัสแล้วปฏิเสธไม่ได้ว่าสิ่งนั้นไม่มี สิ่งนั้นมีรูปลักษณะอย่างไร สัมผัสสัมพันธ์กันแล้ว มีความสุขความทุกข์ละเอียดหยาบต่างกันอย่างไร ใจจะเป็นผู้บอกจากความสัมผัสนั้นๆ โดยไม่ต้องสงสัย นี่ละสาวกทั้งหลายยอมรับพระพุทธเจ้ายอมรับอย่างนี้ ด้วยภาคปฏิบัติ

ถ้าปฏิบัติแล้วก็ต้องได้เห็น ถ้าปฏิบัติแบบเอาจริงเอาจัง ไม่ใช่แบบหลับหูหลับตากินแล้วนอนนอนแล้วนิน ไม่สนใจกับอะไร มีแต่ชื่อแต่นามว่าปฏิบัติเท่านั้น ไม่เป็นท่า เพราะไม่ขึ้นอยู่กับคำเสกสรรปั้นยอเอาเฉยๆ การปฏิบัติต้องขึ้นอยู่กับการปฏิบัติจริง นี่ละส่วนสำคัญอยู่ที่ตรงนี้ ธรรมชาติของพระพุทธเจ้านั้นนะสด ๆ ร้อน ๆ ไม่ได้มีคำว่าดีตอนาคต ไม่มีคำว่าไกล ท่านจึงเรียกว่า อกาลิโก เป็นของมีอยู่แล้ว ขอให้ปรับธรรมชาติที่ควรจะรู้ในสิ่งที่มีอยู่แล้วนั้น ให้พอเหมาะพอควรที่จะฟังทราบกันเป็นลำดับลำดับเถิด จะทราบไปโดยลำดับลำดับ จนกระทั่งทราบโดยตลอดทั่วถึง ทราบเต็มหัวใจไม่มีอะไรจะสงสัยเลย ท่านจึงไม่เรียกว่าสภาพทั้งหลายเป็นของไกลเป็นของใกล้ มีอยู่ไกล มีอยู่ใกล้ จิตยังไม่ถึงอย่างนี้ไม่มี

จิตเป็นธรรมชาติไม่มีกาลสถานที่เวลา เป็นธรรมชาติที่รู้อยู่ตลอดเวลาฉันใด สภาพทั้งหลายซึ่งเป็นของมีอยู่ตลอดเวลา เมื่อเปิดใจออกรับกันแล้วทำไมจะรู้จะเห็นไม่ได้ ว่าใจจะยังไม่ถึงมีที่ไหน อะไรจะละเอียดแหลมคมยิ่งกว่าใจ ขอให้ปรับใจให้ถึงเถิด ไม่เคยรู้ก็รู้ ไม่เคยเห็นก็เห็น

แต่จะพูดออกมาเสียทุกแง่ทุกมุมไม่คำนึงถึงเหตุถึงผลนั้น ไม่ใช่เรื่องของผู้รู้ ไม่ใช่เรื่องของปราชญ์ ไม่ใช่เรื่องของผู้รู้โดยอรรถโดยธรรม ไม่ใช่ผู้ทรงธรรมโดยหลักธรรมชาติแท้ อันเป็นความสำคัญ ถ้าเป็นอย่างนั้นใช้ไม่ได้ ไม่ใช่ความรู้แท้ มีความหิวความกระหาย ไม่มีเหตุมีผลบันดลบันดาล มีแต่ความหิวความกระหายบันดลบันดาล มันก็เป็นแบบโลกๆ ไปเสียไม่ใช่แบบธรรม ถ้าแบบธรรมแล้วรู้เท่าไรก็เหมือนไม่รู้ เมื่อไม่ถึงกาลสถานที่เวลา หรือบุคคลที่ควรจะพูดให้ฟังหนักเบาเล็กน้อยเพียงไร

อย่างพระพุทธเจ้าท่านสอนโลกชิ เบื้องต้นก็แสดงอนุพุพิกธา นั้นเราเห็นใหม่ในตำรับตำรามืออยู่แล้ว ผู้ที่ควรจะได้รับอนุพุพิกธา ๕ ประการก็ต้องทรงสอนนั้นไปก่อน ดังที่เคยแสดงแล้วอนุพุพิกธา ๕ ไม่จำเป็นจะต้องจาระไนต่อไปอีก ทรงแสดงธรรมไปโดยลำดับ เหมือนกันกับเครื่องบินเหินฟ้า ขึ้นจากสนามแล้วเหินขึ้น ๆ สูงลิบลับไปเลย ตั้งแต่ธรรมพื้น ๆ ฟอกจิตใจชั้นพื้น ๆ ไปโดยลำดับลำดับจนกระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้น ที่เหมือนกับเรือบินเหินฟ้า รายใดที่ควรแสดงลงในอริยสัจ ๔ ให้ได้อย่างรวดเร็วถึงอย่างรวดเร็วพระองค์ก็ไม่รอ ทรงแสดงธรรมะนี้เท่านั้น ไม่ต้องไปพูดถึงอนุพุพิกธา คนที่อยู่ในภุมินั้นจะต้องพูดอย่างนั้นสอนอย่างนั้น สอนอย่างอื่นไม่ได้

นี่ละใครจะกินพระพุทธเจ้าเรื่องความเฉลียวฉลาดในการสั่งสอนคน ที่นี่เราจะไปพูดทุกแง่ทุกภูมิให้คนฟังเสียไม่ทราบประเภทใด คนภูมิใดชั้นใด พูดไปหมดทั้งๆ ที่เขาไม่รู้ว่าบุญบาปเป็นยังไง นรกสวรรค์เป็นยังไง ศีลเป็นยังไง สมาธิเป็นยังไง ปัญญาเป็นยังไง ก็จะแสดงแต่เรื่องนี้ให้เขาฟังอย่างเดียวก็ไม่ได้ มันไม่เข้าใจไม่เกิดประโยชน์อะไร แสดงความโง่เจ้าของให้โลกเขาเห็นเสียอีก เพราะไม่รู้จักประมาณ ไม่รู้จักความพอดี เมื่อถึงขั้นที่ควรแสดงชั้นใดภูมิใด บุคคลประเภทใด นำออกเองเป็นเอง รู้จักความเหมาะสมเอง นั้นสมกับผู้รู้ธรรมเห็นธรรมโดยแท้ เป็นอย่างนั้น

เราเคยเห็นไม่ใช่หรืออย่างพระอัสสชิกับพระสารีบุตร พระอัสสชิท่านแสดงตัวแสดงฉลาดลอยออกอะไรบ้าง ไม่แสดง เมื่อถึงขั้นที่พระสารีบุตรจะทราบภูมิของพระอัสสชิแล้วไม่ต้องบอก พระสารีบุตรก็เป็นองค์ที่ฉลาดแหลมคมรองพระพุทธเจ้า ได้รับเอตทัคคะทางปัญญา เฉลียวฉลาดพอตัว ย่อมจะทราบเรื่องของพระอัสสชิว่าถึงขั้นใดภูมิใด เป็นพระประเภทใดโดยไม่ต้องสงสัยนั้น ได้ทราบว่าพระอัสสชิอยู่ในทิศใดแดนใด พระสารีบุตรจะต้องยกมือไหว้อาจารย์ของตัวเองในทิศนั้นภุมินั้น ทิศทางโน้นทางไหนก็ตาม อยู่ตลอดจนกระทั่งวันนิพพาน นั้นเป็นยังไง ท่านรู้ภูมิกัน ท่านรู้จักความเหมาะสมของกันและกัน

ไม่จำเป็นจะต้องมาเปิดว่า อาตมานี้คือพระอัสสชิ ได้สำเร็จพระอรหัตตอรหัตแล้ว พูดไปอะไร แสดงเพียงเหตุที่จะให้เกิดผลให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟังเท่านั้น พระสารีบุตรก็รับได้แล้ว สำเร็จพระโสดาขึ้นมา นั้นเป็นจุดที่ผู้ฟังจะได้รับประโยชน์ ท่านแสดงออกในจุดนั้น ท่านไม่จำเป็นจะต้อง

บอกว่า อาตมาเป็นพระอรหันต์ เพราะคำนี้จะ เป็นคำเสียดจัญไรสำหรับพระสาวกในเวลานั้น หรือบุคคลผู้ใดก็ตามที่ยังไม่สมควรจะแสดงให้ฟัง ไปแสดงก็เป็นความผิดของผู้ที่นั้นซึ่งไม่รู้จักประมาณในการแสดงธรรม

นั่นละธรรมะจึงมีประมาณ ไม่ใช่จะพูดทุกบททุกบาททุกแห่งทุกมุม เราดูอย่างพระพุทธเจ้า แสดงกับสาวกชิว พระสาวกองค์ใดไปรู้เห็นสิ่งใดมา พวกเปรตพวกผีอยู่ในสถานที่ใดแดนใด แล้วก็มากราบทูลพระพุทธเจ้า เล่าถวายพระองค์ พระองค์ก็ทรงรับสั่งว่า เอ้อ เรื่องสิ่งเหล่านี้ ๆ เราเห็นแล้วตั้งแต่สมัยโน้น ๆ ปีโน้น พ.ศ.โน้น ถ้าว่า พ.ศ. เพราะเป็นอดีตที่ล่วงมาแล้ว แต่เราตถาคตไม่พูด ไม่เห็นเกิดประโยชน์จะพูดไปทำไม เมื่อมีผู้พูดผู้เห็นด้วยแล้วตถาคตก็พูด นี่ตถาคตได้ทราบมาก่อนแล้ว นั่นฟังซิ นั่นมันเหมาะสมเมื่อไร ที่ไหน กับบุคคลผู้ใด พระองค์ก็ทรงสั่งสอนให้ทราบ ทรงเล่าให้ฟัง ภาษาของเราเป็นอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกันธรรมจะเต็มหัวใจก็ให้เต็มอยู่ชิว ธรรมแท้ไม่หิวไม่โหย ไม่ดิ้นรนกระวนกระวาย ไม่เหมือนกิเลส ถ้ากิเลสมีมากมีน้อยต้องดิ้นรนกระวนกระวาย อยากแสดงตัว อยากแสดงออกเสมอ นั่นเรื่องของกิเลส แล้วก็ชอบอวดตัวทั้งๆ ที่หยาบที่สุดเลวที่สุด ก็ชอบพูดว่าดีที่สุด ว่าฉลาดแหลมคมที่สุด คำว่าดีๆ ไม่มีอะไรเกินกิเลส ทั้งๆ ที่กิเลสนั้นชั่วที่สุด แต่ชอบยกตนเป็นเช่นนั้น แต่เรื่องของธรรมไม่ เหตุผลโลกควรจะเป็นอย่างไรก็แสดงไปตามเหตุตามผล เหมือนกับมิดที่คมกล้าที่สุดแล้วเก็บไว้ในฝัก ใส่ฝักเอาไว้ เวลาต้องการจะใช้ ถอดมาจากฝักแล้วใช้ เสร็จแล้วเก็บเข้าไปในฝักเหมือนไม่เคยได้ฟันอะไรเลยธรรมกับจิตก็เหมือนกัน เมื่อถึงกาลที่จะแสดงให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยสำหรับผู้ฟังจะได้เต็มภูมิของตัวเองแล้ว ก็แสดงออกเสียไม่มีอะไรเหลือเลย เอาให้เต็มภูมิ เมื่อยังไม่ถึงขั้นนั้น ควรจะแสดงขั้นใดออกก็ต้องแสดงขั้นนั้น นี่จึงชื่อว่าผู้ปฏิบัติ รู้เรื่องแล้วรู้จักปฏิบัติต่อเรื่องราวทั้งหลาย ตลอดผู้มาเกี่ยวข้องเป็นคนประเภทใด กาลสถานที่เวลาลำเวลาหรือบุคคลเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องใช้ ในกาลสถานที่เวลาลำเวลาหรือบุคคลนั้น ๆ นั่นละธรรม

เพราะฉะนั้นธรรมอันนี้จึงเป็นของสำคัญที่ผู้ปฏิบัติจะพึงปฏิบัติ ให้รู้เองเห็นเองนั่นละมากที่สุด เป็นแต่เพียงท่านแนะแนวทางให้ ดังที่อธิบายมาเหล่านี้ก็คือแนวทางแห่งธรรม เอ้า มันจะปิดไปไหนลองดูซิ บาปพระพุทธเจ้าว่ามี เอ้า ๆ พิจารณาลงไปทางจิตตภาวนาของเรา มันจะไม่เห็นอย่างไร บาปจะสัมผัสที่ไหนถ้าไม่สัมผัสที่ใจ บุญจะสัมผัสที่ไหนถ้าไม่สัมผัสที่ใจ รูปจะสัมผัสที่ไหนถ้าไม่ใช่สัมผัสที่ตา เอ้า นรกสวรรค์จะสัมผัสที่ไหน ถ้าไม่สัมผัสที่ใจที่มีญาณหยั่งทราบนี้จะไปสัมผัสที่ตรงไหน พระพุทธเจ้าท่านสัมผัสที่ตรงไหนสาวกก็ต้องสัมผัสที่ตรงนั้น เพราะมีเครื่องรับเหมือนกันนี่ เป็นแต่เพียงว่าลึกลับหยาบละเอียดต่างกันไปเท่านั้นเอง แต่ส่วนที่ให้เห็นปิดไม่อยู่ นั้น

เอ้า นิพพานละเอียดขนาดไหนทำไมสาวกรู้ได้ นั่นเราคูชิ อะไรสัมผัส ใจนั้นแหละสัมผัส นิพพาน ใจนั้นแหละสัมผัสความสิ้นกิเลส ใจนั้นแหละเป็นคลังกิเลส เวลาเปิดอันนี้ออกหมด ถอดถอนอันนี้ออกหมดแล้ว กลายเป็นใจที่บริสุทธิ์ ทำไมจะไม่ทราบว่าตนบริสุทธิ์ และทำไมจะไม่ทราบเรื่องของพระนิพพาน ถ้าใครทำไม นี่ให้พากันจำเอา ถ้าอยากจะทราบเรื่องความเป็นมาของตน ดังที่กล่าวแล้วตะกี้ในเบื้องต้นว่า จิตวิญญาณแต่ละดวง ๆ นั้น ความสลับซับซ้อนแห่งความเกิดแก่เจ็บตาย หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงในภพน้อยภพใหญ่มาก็กับนี่ไม่ถ้วนนั้น จะมีความหนาแน่นสับสนยิ่งกว่ากอไผ่ทั้งกอ เพียงวิญญาณดวงเดียวนี้เท่านั้นก็มากยิ่งกว่ารากกอไผ่ทั้งกอ นั้นแล้ว

แล้วเราจะทำยังไง หรือยังจะยินดีสังสมรากไผ่ คือความเกิดแก่เจ็บตายของเราให้มากมูน ขึ้นไปกว่านี้ แล้วใครจะเป็นคนแบกคนหาม ใครจะเป็นคนรับผิดชอบแบกหามในกองทุกข์ทั้งหลาย ในภพน้อยภพใหญ่ ที่เกิดขึ้นจากความเกิดความตายเป็นสำคัญ ถ้าเราไม่รีบสลัดเสียตั้งแต่บัดนี้ซึ่งเป็นกาลอันควร อนาคตก็อันววย จิตใจก็อันววย เพศก็อันววยอยู่แล้ว

เราขัดข้องอะไรเวลานี้ พิจารณาเจ้าของขิมันขัดข้องอะไร ถ้าไม่ขัดข้องเพราะอำนาจของกิเลสเหยียบย่ำทำลาย หรือกีดขวางไม่ให้ก้าวเดินนี้เท่านั้นไม่มีอะไรมาขัดข้อง ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ อากาศเป็นอากาศ ทุกสิ่งสรรค์ในโลกอันนี้เป็นธรรมชาติของตัวเอง จจริงอยู่ตามหลักธรรมชาติ ไม่มีสิ่งใดมาขัดขวาง มากันกางหวงห้ามเหมือนกิเลสที่ฝังอยู่ในหัวใจนี้ เป็นผู้กีดขวางอยู่โดยหลักธรรมชาติของตัวตลอดเวลาเท่านั้น ไม่มีอะไรเป็นเครื่องกีดขวางจิตใจนี้ละมันไม่พร้อมเพราะกิเลสไม่พาให้พร้อม และอย่าเข้าใจว่ากิเลสจะพาให้พร้อมในการปฏิบัติธรรม ถ้าไม่ฝืนไม่ต่อยกันแล้วจะไม่เห็นฤทธิ์เห็นเดชระหว่างกิเลสกับเราเลย ว่าใครเป็นผู้มีอำนาจเหนือกัน ระหว่างกิเลสกับธรรมะที่เราจะนำมาต่อกรกันนั้น มีเท่านั้น

ท่านทั้งหลายเห็นความเกิดแก่เจ็บตายเป็นของประเสริฐเลิศเลอที่ตรงไหน เอ้า เอามาพิจารณาคูชิ ทุกคนทุกรูปทุกนามนี้เก่งกว่ารากไผ่ไผ่นั่นแล้วแหละไม่น่าจะสงสัย นี่เปิดให้ฟังอย่างชัดเจน ถึงจะตัวเท่าหนูก็ตามเถอะผมไม่สงสัยจริง ๆ พุดออกมาอย่างเปิดเผยเต็มหัวใจ หัวใจดวงนี้พอเทียบได้กับรากไผ่นั่นแหละ นี่พอเทียบได้เฉย ๆ นะ แต่ยังมีเพียงเท่านั้น ยิ่งมากกว่านี้อีก หากพอเทียบกันเป็นข้อเปรียบเทียบได้ ที่เราจะนำมาพิสูจน์ตัวของเรา แล้วหาอุบายวิธีที่จะตัดรากไผ่นี้ออกไม่ให้มันสืบต่อไปอีกให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

ทีนี้ เอ้าพาดให้มันขาดสะบั้นลงไป รากไผ่เก่าที่มีอยู่ขนาดไหนมันจะผุจะพังไปหมด ขอให้กิเลสอวิชชาตัณหาที่พังทลายลงไปจากหัวใจเถอะ ชากเก่าชากใหม่มีเท่าไรจะกลายเป็นอดีต

เรื่องผ่านไปแล้วทั้งนั้น ไม่เข้ามาอื้อแย่งแข่งดีกับเราอีกต่อไป เหมือนดั่งกิเลสที่ยื้อแย่งแข่งดีกับเรา อยู่เวลานี้เลย ให้เอาตรงนี้นะ

จิตเป็นของสำคัญ กิเลสเป็นของสำคัญ การที่จะฆ่ากิเลสเพื่อไม่ให้มีเยื่อใยต่อไป แยกกอง ทุกข์ต่อไป มีอยู่กับหัวใจของเรา มีอยู่กับผู้มีความเพียรในการประพฤติปฏิบัติธรรมนี้เท่านั้น เรา อย่าเห็นอะไรเป็นของวิเศษ รากไผ่พิเศษไหมพิจารณาซิ ความเกิดแก่เจ็บตายของเราวิเศษที่ตรง ไหน ถ้าวิเศษก็พวกเรามันพวกรากไผ่ อาจารย์ของรากไผ่มาพอแล้ว หนายิ่งกว่ารากไผ่แล้ว ควร จะวิเศษไปเสียนานแล้ว เดียวนี้เป็นยังไง อะไรรักษาไม่ให้วิเศษอยู่เวลานี้ อะไรรักษาให้เป็นรากไผ่ ก็กิเลสมันซิ กิเลสมันละตัวสำคัญ

ทีนี้พินกันลงไป เอาให้มันเห็นดำเห็นแดงดูซิ ให้เราระวังตั้งแต่เรื่องของกิเลส มันเร็วที่สุด นะ ในขณะที่กิเลสเร็ว ในขณะที่กิเลสเรื่องอำนาจ อะอะจะออกก่อนเพื่อน ๆ แล้วทำลายเรานั้นแหละ ทำลายธรรมในใจของเราที่ควรที่จะเกิด ความเพียรก็ล้มเหลว สติที่ตั้งก็ล้มเหลว อะไร ๆ ขึ้น ชื่อว่าเป็นธรรมแล้วล้มเหลว ๆ มีแต่กิเลสเหยียบเอา ๆ เมื่ออยู่ในกาลเวลาของมันที่มีอำนาจ เรื่องอำนาจ เป็นอย่างนั้นจริง ๆ ในการปฏิบัตินี้แหละ มันรู้ตัวของมันและรู้ตัวของเราด้วย เวลามันอ่อน เปียกสูกิเลสไม่ได้เป็นยังไง มันรู้อยู่ในหัวใจ อันนี้เป็นสัจธรรม ไม่ใช่จะเป็นความจำพอนจะให้หลงลืม ได้ ผู้ปฏิบัติจะต้องเจอในสิ่งเหล่านี้

เพราะพวกเรานี้ส่วนมากเป็น ทุกขา ปฏิปทา ทันทธาภิญญา ทั้งปฏิบัติลำบากทั้งรู้ได้ซ้ำ เมื่อ เป็นเช่นนั้นแล้วทำไมจะไม่สนุกต่อยกกันกับกิเลส กิเลสต่อยเราทำไมจะไม่สนุกทุกขุละ แยกทุกขุ

จนไปไม่ไหวไปไม่รอดแล้วและตายที่หนึ่ง ๆ และขึ้นมาแบกอีกตาย ๆ อยู่อย่างนั้น ทำไมจะไม่แจ้ง
ทำไมจะไม่รู้ ก็หัวใจดวงนี้ที่ถูกวิชาใส่ลึ้มสลักเข้าไป แขนงเข้าไปตรงนั้น ให้พาเกิดแก่เจ็บตายอยู่
ตลอดเวลาเรายังไม่เข็ดไม่หลาบ เราจะไปเข็ดหลาบเมื่อไร

ธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นธรรมที่สอนให้เข็ดหลาบทั้งนั้น เพราะพระองค์ทรงรู้ทรงเห็นทุก
สิ่งทุกอย่างแล้ว ทั้งโทษทั้งคุณของกิเลสและของธรรม เหตุใดเราจะมาสงสัยสิ่งเหล่านี้อยู่ และวัน
ตายมันไม่แน่นอน หมดลมหายใจเท่านั้นก็ตายไม่ว่าชาติขึ้นวรรณะใด นั้นสมมุติกันไปตามขั้นตาม
ภูมิ สิ่งสำคัญที่เป็นเครื่องประกันอยู่เวลานี้คือลมหายใจนี้เท่านั้น เอ้า ถ้าลมหายใจหมดเมื่อไรแล้ว
นั่งอยู่ก็ตาย นอนอยู่ก็ตาย เวลานี้เรายังมีลมหายใจอยู่ เอ้า สู้สิสู้กิเลส ถ้าเห็นว่ากิเลสเป็นภัยตาม
หลักธรรมที่สอนไว้ และเห็นว่าธรรมเป็นคุณ นำมาต่อสู้กิเลสให้บรรลัยลงไปซิ นี่ละการปฏิบัติธรรม
อย่าท้อแท้เหลวไหลหรืออ่อนแอให้เห็นอยู่ สอนหมู่สอนเพื่อนนี้สอนด้วยความจริงอกจจริงใจ สอน
ด้วยความเมตตาสงสาร และสอนด้วยความผ่านมาของเจ้าของ ล้มลุกคลุกคลานมาอย่างไรก็เคยสอน
หมู่เพื่อนแล้ว เป็นอย่างไร บางทีจนแทบว่าจะจะเป็นจะตายจริง ๆ ตายก็ไม่มีกุสลาแหละ นี่ไม่รู้ก็ครั้ง
ก็หนเรื่องสู้กับกิเลส เพราะฉะนั้นจึงกล้าพูดได้ว่าไม่มีสิ่งใดที่จะเหนียวแน่นแก่นที่ฉลาดที่สุดยิ่งกว่า
กิเลส เพราะสติปัญญาเราเคยใช้ในโลกในสงสารก็ไม่เท่าไรนัก แต่เวลานำมาใช้ต่อสู้กิเลสเพื่อ
ให้มันบรรลัยไปจากจิตใจนี้ แหม มีเท่าไรเป็นทุ่มกันหมด ๆ ชีวิตจิตใจทุ่มลงไปหมด เอ้า เป็นก็เป็น
ตายก็ตาย ทุกข์แสนทุกข์ มหาทุกข์ก็เคยทุกข์มาแล้วในการต่อสู้กิเลส

นี่ก็ได้พูดให้ฟังทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ได้มาหลอกลวงหมู่เพื่อนนี้วะ สอนอย่างเต็มอกเต็มใจที่
เจ้าของเป็นมาอย่างไร จะว่าไอ้ว่าอวดก็ เอ้า ใครจะว่าอะไรก็ว่าไป แต่เราไม่ได้ไอ้ได้อวดใคร เราพูด
ด้วยความเมตตาสงสาร พูดด้วยความจงรักภักดีต่อหมู่ต่อเพื่อนที่เห็นมาอยู่ด้วยมากมายเท่าไร จะ
พูดออกมาอันหนึ่งก็ขัดอันหนึ่ง จะพูดออกมาอันหนึ่งก็ขัดอันหนึ่งอยู่อย่างนี้ละ แล้วตกลงก็เต็ม
วัด ๆ นี่จะว่าอย่างไร แล้วยังจะมาอวดหมู่เพื่อนอยู่หรือ การสอนอรรถสอนธรรมนี้ยังจะมาอวดกัน
เล่น ๆ อยู่หรือ

การรับหมู่เพื่อนไว้ด้วยความสงสารเห็นอกเห็นใจ เทียบหัวใจเราหัวใจท่านทั้งหลายใส่กัน
ดังที่เราเคยพูดให้ฟังว่าไปเสาะแสวงหาครูบาอาจารย์นี้ แหม แทบล้มแทบตาย พอไปถึงหลวงปู่
มันเท่านั้นละไม่ยากได้ยินเลยคำที่ว่า นี่ที่นี้เต็มแล้ว รับไม่ได้แล้ว กลัวว่าหัวอกมันจะแตก ถึงขนาด
นั้น เรายังไม่ลืมนะคำพูดของท่าน คำนั้นเป็นสด ๆ ร้อน ๆ ว่า นี่พอดีนะนี่ เมื่อวานนี้ท่านเนตรไป
จากนี้ แล้ววันนี้ท่านมหา ก็มา ไม่เช่นนั้นก็ได้ได้อยู่ ภูฏีไม่ว่าง นั่นฟังซิท่านพูด อู๋ มันเสียวิชิจะตาย
เข้าถึงหัวดับโน่นนะ ทั้ง ๆ ที่จะได้ได้อยู่อยู่นะ ฟังซิ นี่ละนำมาพิจารณาถึงหมู่เพื่อน เพื่อนฝูงทั้ง
หลาย มากน้อยก็ทนเอา ๆ นอกจากมันเหลือกำลังแล้ว หมู่เพื่อนก็ควรจะพิจารณาในความเหมาะสม
สมความพอดี นี่อันหนึ่ง แล้วยังจะมาสอนหมู่เพื่อนด้วยความหลอกลวงอยู่หรือ

เวลาทุกข์ก็ทุกข์อย่างนั้นนะ ผมพูดได้เต็มปากว่าในชีวิตของผม ไม่เคยมีอะไรหนักยิ่งกว่า การต่อสู้กับกิเลส เอาขนาดนั้นเชียวนะ บางทีเดินไปนี่ไปชื่องนามห้องเครื่องหนึ่งล้มโครมลงไป แล้ว เพราะไม่มีกำลังจะก้าวขาแต่ใจไม่ถอย นั่นไม่รู้กี่ครั้งก็หนจะเป็นจะตาย ได้เคยพูดให้ฟังจนกระทั่งเขาแตกบ้านแตกเมืองออกไปดูเรา เขาว่าเราตายแล้วไม่กินข้าว ก็วันๆ อดกันไปๆ นานเข้าๆ มันก็ผิดสังเกตซิคนเรา ก็ต้องเป็นไปได้แหละ เขาก็ต้องไปดู นั่นฟังซิ

นี่เอามาอวดหมู่เพื่อนเหอหนี่ ผมไม่ได้อวด พูดถึงเรื่องของกิเลสเวลาหนักหนักหนา เวลาต่อสู้กิเลสถึงขนาดนั้นเชียวนะ เจ้าของยังไม่รู้ว่าจะตาย คนอื่นเขายังมาดู รู้ว่าเราจะตายนี้แห่กัน ออกมาดูเห็นไหม นี่บางครั้งเป็นอย่างนั้นจริงๆ ผมไม่ได้อุตริมาหลอกลวงหมู่เพื่อน นี่ขั้นต่อกรกันถึงขนาดนั้น

แล้วก็เป็นพื้นเป็นฐานที่จะให้เรามีทุนเป็นลำดับลำดับ และเป็นกำไรขึ้นในวันนั้นวันนี้ หนุนกันขึ้นๆ สมานไม่มีก็ค่อยมีขึ้นมา เอ้า เมื่อมีขึ้นมาแล้วจิตจนกระทั่งกลายเป็นสมานด้วยความขยันหมั่นเพียร ด้วยความอุตสาหะพยายาม เสริมกันขึ้นๆ ต่อจากนั้นก็พัดกันทางปัญญา เอ้า ปัญญาไม่มีครูบาอาจารย์ก็ออกไม่ได้ มันติด ติดสมาน เพราะสมานนี้เป็นความสุขที่พอจะให้ติดได้ถึงติดได้คนเรา ความสุขในสมานก็พออยู่พอกินแล้ว จิตใจไม่ฟุ้งซ่านรำคาญ พอจิตหยั่งเข้าสู่ความรู้อันเดียวแน่วอยู่อย่างนั้น ไม่อยากออกยุ่งกับอะไรเลย ตาไม่ยอมมองดู หูไม่ยอมฟัง มันเป็นการยุ่ง กวน รบกวนจิตใจของเราให้กระเพื่อมเปล่าๆ

เมื่อจิตได้แน่วอยู่ในสมานนั้น อยู่สักก็ชั่วโมงก็อยู่ได้ นี่ละมันติดได้อย่างนี้เอง **สุดท้ายก็นึกว่าความรู้ที่เด่นๆ อยู่นี้เองจะเป็นนิพพาน** อันนี้จะเป็นนิพพาน จ่อกันอยู่นั้นว่าจะจะเป็นนิพพาน ๆ สุดท้ายมันก็เป็นสมานอยู่อย่างนั้นละ จนกระทั่งวันตายก็ต้องเป็นสมาน และติดสมานจนกระทั่งวันตายถ้าไม่มีครูบาอาจารย์มาจุดมาลากออก ผมเองก็คือหลวงปู่ฉันมาจุดมาลาก

เถียงกันเสียจนตาดำตาแดง จนกระทั่งพระทั้งวัดแตกฮือกันมาเต็มอยู่ได้ถุ่น นี่เพราะฟังการโต้กับหลวงปู่มัน ไม่ใช่โต้ด้วยทิฐิมานะอวดรู้วดฉลาดนะ โต้ด้วยความที่เราเข้าใจว่าจริงอันหนึ่งของเรา ท่านก็จริงอันหนึ่งของท่าน สุดท้ายก็หัวเราแตก เพราะท่านรู้นี้ เราพูดทั้งๆ ที่กิเลสเต็มหัวใจ แต่เข้าใจว่าสมานนี่จะเป็นนิพพาน แล้วสุดท้ายก็ท่านมาไล่ออก

เห็นไหม สมานมีความสุขมากขนาดไหน หือเท่าไร แล้วเนื้อติดฟันมีความสุขขนาดไหน ว่าซี สมานก็เหมือนกับเนื้อติดฟันนั่นแหละ มันสุขขนาดไหนเนื้อติดฟัน ท่านรู้ไหมๆ นี่เราไม่ลืมนะ จากนั้นมา ท่านรู้ไหมว่าสมานที่ทั้งแห่งนั้นละคือตัวสมุทัยทั้งแห่ง ท่านรู้ไหมๆ นั่น ตรงนี้มันก็ต่อกับท่านอีก ดูซิ ถ้าหากว่าสมานเป็นตัวสมุทัยแล้ว สัมมาสมานิจะให้เห็นที่ไหน นั่นเอาซีได้ท่าน

มันก็ไม่ใช้สมาธิตาย นอนตายอยู่อย่างนี้ซิ สมาธิของพระพุทธเจ้า สมาธิต้องรู้สมาธิ ปัญญาต้องรู้ปัญญา อันนี้มันเอาสมาธิเป็นนิพพานเลย มันบ้าสมาธินี้ มันเห็นไหมท่านใส่เข้าไป สมาธินอนตายอยู่ที่นี่หรือเป็นสัมมาสมาธิล่ะ เอ้อๆ พุดออกมาซิ มันก็ยอมละซี

พอดออกจากท่านไปแล้ว โห นี่เราไปเก่งมาจากทวีปไหนนี่ เรามามอบกายถวายตัวต่อท่าน เพื่อศึกษาอรรถศึกษาธรรมหาความจริง ทำไมวันนี้จึงมาได้กับท่านยิ่งกว่ามวยแชมป์ยืนเขานี้ มันเป็นอย่างนี้เรานี้ มันไม่กินครูเกินอาจารย์ไปแล้วหรือ และท่านพูดนั้นท่านพูดด้วยความหลงหรือใครเป็นคนหลงละ เอาละที่นี้ยื้อย่นเข้ามาหาตัวเอง ถ้าไม่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามที่ท่านสอนนี้มาหาท่านทำไม ถ้าว่าเราวิเศษวิโสแล้ว ทำไมเราจึงต้องมาหาครูบาอาจารย์ที่ตนว่าไม่วิเศษละ แต่เราก็ไม่เคยถูกท่านแหละ นี่หมายความว่าตีเจ้าของ ย้อนคืนมาเช่นเจ้าของ

สุดท้ายก็ก้าวออกทางด้านปัญญา เมื่อก้าวทางด้านปัญญามันก็ผิงเลยที่นี้ ไม่ผิงยังงี้ก็สมาธิพอตัวแล้ว ถ้าเป็นประเภทอาหารก็คือว่า ผักก็มี เนื้อก็มี ปลาก็มี อะไรๆ เครื่องทำครัวมีหมดแล้ว จะทำให้เป็นแกงเป็นอะไรก็ได้ เป็นหุงเป็นต้มอะไรได้หมด เพราะเครื่องที่จะทำครัวครบแล้ว เป็นแต่เพียงว่าเอามาแซ่ไว้เฉยๆ ต่อไปสิ่งเหล่านี้ก็จะเนาพะไปละซี มันไม่เป็นแกงให้

อันนี้ก็เหมือนกัน สมาธิก็เหมือนกับเครื่องครัวที่เราเอามาพร้อมแล้วนั่น แต่ไม่ปรุงให้เป็นสติปัญญา ให้เป็นมรรคผลนิพพานขึ้นไป มันก็ไม่เป็นละซี ที่นี้พอดออกจากทางด้านปัญญาเท่านั้นมันก็ผิงเลยที่เดียวที่นี้ เพราะพร้อมอยู่แล้วนี่ สมาธิพร้อมอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเครื่องทำครัวอะไรพร้อมหมดแล้ว จะทำให้เป็นแกงประเภทใด อาหารประเภทใด พร้อมแล้วๆ นี่ก็เหมือนกัน เอ้าจะพิจารณาทางด้านปัญญา จะพิจารณายังไงมันพร้อมแล้วนี่ เพราะสมาธิหนุนตัวอยู่เต็มที่แล้ว ทำไมจึงจะมากินสมาธิว่าเป็นมรรคผลนิพพาน ทำไมจึงมากินผักกินหญ้าเข้าใจว่าแกงละ ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้ปรุงเป็นแกง นั่นพึดกัน เจ้าของนั่นแหละ

พอดออกจากนี้แล้วปัญญาก็ก้าวละที่นี้นะ ก้าวแล้วก็ยังกลับไปสู่กับท่านอีกนะ คือเวลามันออกทางด้านปัญญานี้เอาอีกแล้ว กลางคืนไม่ได้นอน บางคืน ๒ คืน ๓ คืนมันไม่ยอมนอน กลางวันยังไม่ยอมนอนอีก เอ้า กูนี้จะตายละนะว่าเจ้าของ กูนี้มันจะตายละนะ มันยังงี้ บทเวลานอนอยู่ในสมาธิมันก็อยู่อย่างนั้น ที่นี้เวลาออกก็ออกอย่างนี้ทำงินี้ แล้วก็ขึ้นไปหาท่านอีก ที่พ่อแม่ครูอาจารย์ว่าให้ออกทางด้านปัญญา เวลานี้ออกแล้วนะ ถึงขนาดที่ว่าไม่ได้นอนสองสามคืนแล้วนี่นะ กลางวันก็ไม่ได้นอน มันละมันหลงสังขาร ฟังซีท่านพุดนะ ก็ถ้าไม่ได้คิดไม่ได้พิจารณามันก็ไม่เกิดปัญญา

นี่พูดถึงเรื่องปัญญา เมื่อถึงขั้นหมุนแล้วเป็นอย่างนั้น นี่ละจึงว่าสมาธิเป็นเครื่องหนุนปัญญา เป็นอย่างนี้เอง เห็นชัดๆ เราไม่สงสัย ติดสมาธิเราก็ไม่สงสัย เราเคยติดแล้ว ถึงขนาดที่พ่อแม่ครู อาจารย์ไล่ออกนั่น ทีแรกไปหาท่านเมื่อไร ท่านถามว่าสบายดีหรือ สงบดีหรือ สงบดีอยู่เราก็ออย่างนี้ ท่านก็ไม่ว่าอะไร พอนานเข้าๆ ก็อย่างว่านั่นแหละ เป็นยังไงท่านมหาสบายดีหรือ..ใจ สบาย ดีอยู่ สงบดีอยู่ ท่านจะนอนตายอยู่นั้นหรือ ฟังซิ

ที่นี้ขึ้นละนะ พลิกเปลี่ยนไปหมดสีหน้าสีตาอะไร แสดงท่าทางออกหมดแล้วนะนี่ จะเอา เต็มที่ละ จะเขกเต็มทีละ ท่านจะนอนตายอยู่นั้นหรือ(ท่านว่า) ท่านรู้ไหมสุขในสมาธิเหมือนกับ เนื้อติดฟัน ท่านรู้ไหม นี่ละที่นี้ก็ไปอย่างที่ว่านั่นละ พอเอากันอย่างจิ้ง ๆ แล้ว ออกไปก็พิจารณา ทางด้านปัญญา เมื่อออกมันก็ออกจริง ๆ เพราะมันพร้อมแล้วนี่ที่จะเกิดปัญญา มันหมุนตัว ๆ ทั้ง วันทั้งคืน

เดินจงกรมไม่รู้จักหยุด เดินตั้งแต่เช้าตั้งแต่ฉันจ้งหันแล้วจนกระทั่งถึงปิดกวาด ฟังซิ ไม่ได้ รู้ว่าเหนื่อยว่าอะไร เพราะมันหมุนตัวๆ อยู่นี่ งานอยู่ที่นี่ เดินเข้าไป บางทีเดินจงกรมนี้ โนอนเซซัด เข้าไปในป่าโน่น โครมครามในป่าโน่น เพราะจิตมันไม่ออกตาก็มีดมัวไปหมดละซี มีแต่ขาก้าวไปๆ ก็เข้าไปนอน แล้วออกมาอีกเอาอีกอยู่งั้น ไม่มีคำว่าน้ำท่าอะไรๆ ไม่สนใจทั้งนั้นเมื่อถึงขั้นตะลุมบอน กัน นี่ละปัญญาเป็นอย่างนั้น

ที่เราพูดตะกี้ที่ว่า พ่อแม่ครูจารย์ให้ออกพิจารณาทางด้านปัญญา ที่นี้พิจารณาละที่นี้ ไม่ได้นอนได้สองสามคืนแล้ว กลางวันมันยังไม่นอนอีก (ท่าน)นั่นละมันหลงสังขาร (เรา)ถ้าไม่พิจารณามันก็ไม่รู้นี่นา (ท่าน)นั่นละบ้าสังขาร บ้าหลงสังขาร แล้วก็เอาใหญ่เลย (เรา)พอคราวนี้หมอบเลยนะ งูเห่าค้อยหมอบลง ที่นี้มันอาจจะถูกอย่างที่ท่านว่านั่นแหละ เรานึกในใจนะ ที่นี้ก็นิ่ง พอออกไปก็ ถึงอย่างนั้นก็ตามเถอะ มันก็หมุนตัว ๆ ของมันเหมือนกัน แต่บทเวลาจะตายแล้วก็เข้าสมาธิได้ด้วยบังคับนะ ถ้าธรรมดาแล้วมันจะไม่ยอมเข้าเพราะเห็นว่า...ที่นี้มันไม่พอดีนะ เห็นว่าสมาธินอนตายอยู่เฉย ๆ ไม่เห็นได้ผลได้ประโยชน์อะไร นอนตายอยู่เฉย ๆ...สมาธิ ปัญญาต่างหากได้ผลที่นี้ก็จะเอาปัญญาแบบไม่หยุดอีกแหละ ว่าการทำงานได้งาน การพักไม่ได้งานก็ไม่พัก จะทำงาน ก็ตายอีกเหมือนกัน ที่นี้เวลามันเต็มที่เต็มฐานแล้ว มันจะไปไม่รอดเพราะมันอ่อนไปหมดสกลกาย การทำงานด้วยปัญญา การคิดด้วยปัญญาเป็นอัตโนมัติก็ตาม แต่ก็เป็นงานของจิตควรที่จะได้พัก เห็นว่ามันหนักเกินไปแล้วก็บังคับ ถึงขนาดที่ได้บริกรรมนะ พุทโธ ๆ ถีบไม่ยอมให้ออก คือออกจะทำงาน ไม่ใช่ออกฟุ้งซ่านรำคาญไปที่ไหนนะ ออกจะออกไปหางานที่ยังไม่เสร็จ บังคับไว้ ๆ จนกระทั่งสุดท้ายจิตก็ลงแนว เสียบเลย และปรากฏว่ากำลังวังชานี้ โอ้โฮ เพิ่มขึ้นมา ที่นี้เลยพูดไม่ถูกนะ

พอใจมีกำลังในการพักสมาธิแล้ว พอถอนฝั่งเท่านั้นละโดดฝั่งไปเลย ที่นี้มันก็เหมือนยังกับที่เราได้พักผ่อนนอนหลับเสียแล้ว นี่พูดถึงการงานนะ หรือได้รับประทานอาหารมีกำลังวังชาแล้วทำงานทำการ งานขึ้นนั่นแหละแต่มันเสร็จได้อย่างรวดเร็ว นี่ก็เหมือนกันไม่ท่อนั่นแหละ ปัญญาอันนี้แหละ ฟันลงไปมันขาดสะบั้นลงไปเลย เพราะปัญญาได้พักตัว นั่น แต่ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ มันไม่อยากจะพักนะ ต้องฝืนเอาเฉย ๆ แม้ระลึกถึงคำของท่านพูดมันหลงสังขารนั้นอยู่เสมอ แต่อำนาจแห่งการเพียรในการพิจารณานี้มีกำลังมากกว่า มันถึงไม่ยอมพักง่าย ๆ

อยากให้หมู่เพื่อนได้รู้เอาไว้เรื่องเหล่านี้ ไม่ผิดที่สอน นี่แน่ใจ เวลามันเลยเถิดมันเลย เช่นอย่างท่านว่า อุทธัจจกุกกุจจะ หมายความว่าอย่างไรในสังโยชน์เบื้องบน คือความเพียรในการพิจารณา เพียรในงานของตน ไม่มีการพักผ่อนในจิตให้พอเหมาะพอดีเลย นี่ก็เป็นสังโยชน์เครื่องข้องอันหนึ่ง ทำให้เนิ่นช้าอันหนึ่ง ความหมายว่าอย่างนั้น แต่เวลามันผ่านแล้วก็รู้อเอง นี่ถึงได้บอกไว้ก่อนเลย

ที่นี้เมื่อเวลาถึงขั้นนั้นแล้วมันก็หมุนตัว ๆ เลย เอาละที่นี้ละ กิเลสมีอยู่ที่ไหน ดังที่เคยพูดแล้วในอาการของจิตที่พลิกแพลงเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอะไร ๆ มีแต่เรื่องการฆ่ากิเลส ตามฆ่า

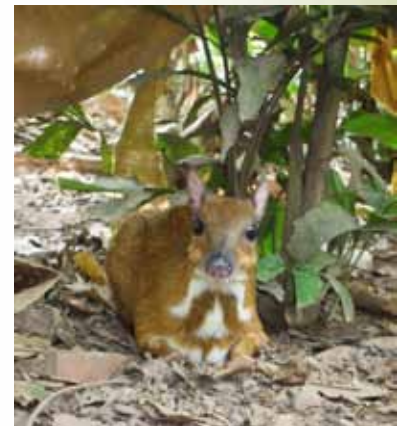
กิเลสทั้งนั้น ถึงขั้นที่เกรียงไกรแล้วเป็นอย่างนั้น กิเลสนี้หมอบโผล่ออกมาไม่ได้ โผล่ออกมาถ้าเทียบออกมาแล้ว เหมือนหัวขาดทันทีเลย ทีนี้เวลากิเลสไม่โผล่ก็ต้องค้นหาละซี นั่นละค้นหาที่เป็นงานอันหนึ่ง พอเจอกิเลสแล้วได้งานแล้ว เอาอีกอันหนึ่ง นั่น สุดท้ายก็หมุนตัวๆ ทั้งวันทั้งคืน

จนถึงขนาดที่ว่า เอ๊ นี่ทำยังไงจิตของเรานี้ละ เวลาเราคิดไว้เบื้องต้นว่าจิตมีความสงบเยือกเย็น สงบไปมากเพียงไร ละเอียดยากเท่าไร จิตจะมีความสะดวกสบายมากขึ้นๆ งานการทั้งหลายจะน้อยลงๆ นี่มันคิดเอาเฉยๆ ไม่ได้ตรงกับความจริงที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้ ความจริงที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้มันยุ่งมากที่สุดก็คืองานชิ้นนี้ นั่น แล้วเมื่อโรมันจะได้สงบตัวลงสักที ให้พักผ่อนสบาย พอคิดหยุดลงเท่านั้นมันก็ฝางเข้ากันอีกแล้ว ตะลุมบอนกันอีกแล้วๆ อยู่อย่างนั้น

จนกระทั่งเอาให้กิเลสพังลงเสียหายหมดไม่มีอะไรเหลือเลย เอ้า จิตจะดับให้ดับไป อะไรจะดับ.. ดับ ไม่มีอะไรที่จะเอาเหลือไว้เลย สมมุติว่าเราเป็นอรหันต์นะ ให้เป็นอรหันต์หัวต่อไม่มีความรู้ เอาให้มันเห็น พัดกันลงหมดไม่มีอะไรเหลือไว้เลย ไม่สงวนอะไรไว้มันจะเป็นการสงวนกิเลส แม้เช่นนั้นมันก็ไปสืมตัวอยู่จนได้นั้นแหละ ความสงวน ความรัก ความอ้อยอิ่ง ความอัศจรรย์ ความแปลกประหลาด มันโผล่หน้าขึ้นมาไม่รู้ตัวเลย ตัดจนได้เห็นใหม่ อวิชชาเก่งไหม ทั้งๆ ที่ถึงขนาดนั้นปัญญา ยังไปหมอบราบกับอวิชชา เป็นองค์กรอวิชชาไว้อีก นั่น แต่ก็ไม่นานเพราะสติปัญญาขั้นนี้ไม่ใช่เป็นขั้นนอนใจ อะไรๆ กระจกพลิกแปลงนิดๆ จะทราบทันทีๆ เศร้าหมองนิดทราบทันที คือธรรมดา คำว่าผ่อนคลาย จะต้องมีการผ่อนคลายเป็นคู่กัน มันทราบทันทีๆ เพราะมันละเอียดยากกันๆ สุดท้ายมันก็ไม่นอนใจกับธรรมชาติอันนี้ เอ๊ ทำไมธรรมชาติอันนี้จึงเป็นอย่างนี้ ถึงเป็นอย่างนี้ นั่นละที่นี้ พอเห็นว่าอันนี้เป็นอย่างนี้แล้วมันไม่ไว้ใจละที่นี้ ไม่นอนใจ ไม่ไว้ใจ เห็นว่าอันนี้จะเป็นข้าศึกอะไรอันหนึ่งจนได้แล้วแล้วนี่ สติมันก็ปักเข้าไป ปัญญาปักเข้าไปตรงนั้น พังทลาย เอาที่นี้ไล่ฆ่ามัน หมุนตัวๆ ต่อไปก็ไม่หมุนนี่

มาเดี๋ยวนี้ เดินจงกรมทั้งวันมันก็ไม่ยอมเดินจะว่าไง มันขี้เกียจ นั่นถึงขั้นขี้เกียจมันขี้เกียจได้ เดินจงกรมอยู่กับปากกับรกไม่ได้เล่นกับอะไรแหละ เล่นกับบนกับสัตว์ไปอย่างนั้นที่นี้ แทนที่จะเดินจงกรมหัวปักหัวป้าเหมือนแต่ก่อนมันไม่เอา เดินจงกรมเป็นแบบเล่นไปเฉยๆ จะฆ่าอะไร เอ้า พุดอย่างอยากให้เห็นนี่ เอ้า ฆ่าอะไร สู้กับอะไร แน่ะ ให้มันถึงนั้นซี

ถ้าหากมันหมดแล้ว หามาซีกิเลสตัวไหน ถ้าว่ามันหมดจริง ๆ แล้ว ยังหาเจออยู่จะเรียกว่ามันหมดหรือ เอ้า ไม่ว่าจะความโกรธ ไม่ว่าจะความโลภ ไม่ว่าจะความหลง ไม่ว่าจะอาการใดของกิเลส ถ้าลงได้หมดแล้วค้นเท่าไรก็ไม่มี จึงเรียกว่าหมดละซี ทีนี้จะสู้กับอะไรเมื่อมันหมดแล้ว ทำไมจะไม่รู้

สภาพป่าและสัตว์ ภายในวัดป่าบ้านตาด

สนทวิภูฐิโก ทรงแสดงไว้แล้วทุกบทุกบาททุกแง่ทุกมุมทุกรายของผู้ปฏิบัติ ทำไมจะไม่รู้ สงสัย พระพุทธเจ้าที่ตรึงไหน ความจริงเหมือนกันสงสัยที่ตรึงไหน มันก็รู้อองนั้นละเรื่องเหล่านี้

ความเพียรไ้อ้ที่ว่าเมื่อไรจะได้หยุดได้ยังเสียที่ไม่ต้องบอก มันชี้เกียจยิ่งกว่าอะไร มันไม่ยอมทำ เดินจงกรมไปก็เล่นกับสัตว์ เห็นกิ่งก่าก็เล่นกับกิ่งก่า เห็นจิ้งจกก็เล่นกับจิ้งจก เห็นกระแตก็เล่นกับกระแต เห็นนกก็เล่นกับนกไปเสีย แต่มันมีความหมายหนึ่งนะ คำว่าเล่นนี่คืออะไร คือจิตวิญญูณอยุ่ในนั้น นั่น โอ้ ให้เสวยไปเสียก่อนเถอะ จิตดวงนี้เป็นอย่างนี้เอง ความหมายว่าอย่างนั้นนะ จะเป็นสัตว์เป็นนกเป็นอะไรก็ตาม หยาบละเอียดของร่างของสัตว์นั้นนะ มีจิตวิญญูณอยุ่ นั้นๆ ทั้งหมด นั้นมันจับเอานั้นนะที่มาเล่น เล่นด้วยความสงสารต่างหากไม่ใช่เล่นด้วยความเพลิดเพลิน นั้นละเรื่องของมัน

ขอให้ท่านทั้งหลายจำไว้ นะแล้วปฏิบัติ มันหลอกใหม่ผู้สอนอยู่เวลานี้ หลอกท่านทั้งหลายใหม่ แล้วทำไมจึงมาหละละ ๆ แหละ ๆ การประพฤติปฏิบัติทำไมจึงมาหละละ ๆ แหละ ๆ ให้กิเลสเหยียบหัวอยู่ กิเลสมันวิเศษนักหรือ กิเลสมันทำลายสัตว์โลกมาสักเท่าไรแล้ว รากไผ่เป็นยังงั อะไรเป็นคนทำเป็นรากไผ่ ฟังเอาชิ พิจารณา เอาละเหน้อยแล้ว

รมณียานิ อรณญานิ
ยตถ น รมติ ชโน,
วีตราคา รเมสสนติ,
น เต กามคเวสิน.

ป่าทั้งหลายอันไม่เป็นที่ยินดีของมหาชน
ย่อมเป็นที่น่ารื่นรมย์
สมณะผู้มีราคะไปปราศแล้ว จักยินดีในป่าเหล่านั้น,
เพราะเธอทั้งหลาย หาเป็นผู้แสวงหากามไม่.

ทางเดินภายในเขตสงฆ์ วัดป่าบ้านตาด

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
วันที่ ๑๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

พูดเปิดอกในสภา

เมื่อวานนี้เอาของไปส่งโรงพยาบาลนาญ ได้อยู่เมื่อไร สถานีรถไฟเรียบบร้อยแล้วยัง ใครผ่านไปผ่านมาสถานีรถไฟอุดรฯ ยังไม่เสร็จหรือ นี่ก็นายสถานีรถไฟยกขบวนมาขอซ่อมสถานีรถไฟ เราก็เลยทำให้บ้าง สถานีรถไฟเป็นสถานีแผ่นดินนี่นะ ควรอยู่ในความรับผิดชอบของงบประมาณ อย่างน้อยไม่ได้หรือ ว่าไม่ได้ เอาเงินส่วนตัวไปซ่อมหมดไปหลายแสนแล้ว ก็เลยหมดเงิน มองหาใครก็ไม่เห็น เห็นแต่หลวงตา จึงยกขบวนมาขอ เราก็เลยให้ซ่อมหมดสถานีรถไฟ ทั้งทำห้องน้ำห้องส้วมใหม่ นะ ทำไปหมด เปิดให้เลย ถ้าว่าให้แล้วก็เปิดให้เลย เพราะนั่นเป็นจุดรวมใหญ่ นี่นะ เราเห็นความสำคัญของส่วนรวมใหญ่ก็เลยต้องช่วย ช่วยมาก สถานีรถไฟนี่ช่วยมาก เพราะเป็นสถานีรถไฟจังหวัดด้วย สถานีใหญ่ ซ่อมหมด แลวนั่นซ่อมจนหมดเลยจนกระทั่งสถานีรถไฟ

เข้าไปในเขาที่ไหนไปหมดแล้ว ทีนี้ย้อนมามาตีตลาดสถานีรถไฟอุดรฯ ของเล่นเมื่อไร
เงินเป็นล้านๆ นะไม่ใช่หน่อยๆ เดียวนี้โรงเรียนก็ตั้งสามโรงสี่โรง..โรงเรียนนะ อย่างนั้นละมาทุกด้าน
ช่วยตลอดเวลา โรงเรียนแต่ละหลังเงินเป็นล้าน ๆ ขึ้นไปเลย สองชั้นก็หลายล้าน ชั้นหนึ่งก็มี สอง
ชั้นก็มี ให้ทั้งโต๊ะทั้งเตียงทั้งอะไรหมดก็มี ให้หมดเลยก็มี เดียวนี้ยังอยู่สองสามโรง.โรงเรียน ระลึก
ไม่ได้นะ เห็นบิลมาถึงรู้ บิลมารับเงินถึงรู้ อ้อ ที่นั่น..จ่าย เพราะตอบรับกันเรียบร้อยแล้ว ตกลงกัน
แล้ว แต่เราลืมไปเฉยๆ มาทางนั้น เดียวมาทางนี้ ต้องดูบิลมาจากไหน คือมากต่อมาก

นี่ละอำนาจแห่งความเมตตา ดูเอาซิพี่น้องทั้งหลาย ความเมตตาไปถึงไหนเย็นไปถึงนั้น ถ้า
ต่างคนต่างมีความเสียสละ ต่างคนต่างมีความเมตตาเห็นอกเห็นใจกันแล้ว โลกนี้จะไม่ค่อยร้อนนัก
นะ จะพอมีน้ำดับไฟเย็นกันตามจุดตามแหล่งไปละ อันนี้มีแต่ความเห็นแก่ตัว ความตระหนี่ถี่เหนียว
เขาก็กวาดเข้ามา เราก็กวาดเข้ามา ที่จะกวาดให้กันไม่มี โลกก็ร้อน นี่ละโลกของกิเลส ท่านว่ากิเลส
กับธรรม เหมือนอย่างสมัยปัจจุบันนี้เขาว่ามานเหล็ก ม่านประชาธิปไตย ก็คือประชาธิปไตยหมายถึง
ถึงธรรม ม่านเหล็กหมายถึงกิเลส อยู่คนละฟากม่าน

ม่านของกิเลสไปไหนร้อนที่นั่น เป็นไฟไปหมดเลย ม่านเหล็กรูปร่างเราเห็นไหม เมืองไทย
เราจนจะแตก ครูกับนักเรียนก็ไล่กันออกจากโรงร่ำโรงเรียน แดกกระจัดกระจาย เห็นไหมเก่งไหม
ไพเราะ นี่ละเขาเรียกม่านเหล็ก ไปที่ไหนร้อนที่นั่นเลย เดียวนี้ก็สงบไป คงจะเห็นโทษของมันง่าย
ถ้าไม่เห็นโทษของมันง่ายก็จมไปเลย โลกนี้ก็เป็โลกสัตว์ล้วนๆ เลยแหละ เอาทางไปติดเสียหมด
เลยมนุษย์เรา ทางหมานี้ หมายอยู่ในวัดในบ้านไม่ได้นะ วิ่งเข้าป่าหมดเลย ไม่งั้นคนไปแย่งทางหมา
มาใส่ซี เป็นหมาแล้วไม่มีทางเข้ากับหมาไม่ได้ซี อยากเข้ากับหมาก็ไปแย่งทางหมา

ไปพิจารณาซิ ที่พูดเหล่านี้ให้พิจารณานะนี้ นี่ละถ้าเรื่องฟินเรื่องไฟไปไหนเป็นอย่างนั้นละ
เผาไปเลยไม่มีเว้น เผาไปได้ทั้งนั้น ถ้าธรรมไปที่ไหนเย็นไปหมด ไม่มีคำว่าสูงกว่าต่ำ ขาดิชั้นวรรณะ
ไม่มี ลงในคำเดียวว่า สัพเพ สตตา อันว่าสัตว์ทั้งหลาย เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันหมด
ทั้งสิ้น ครอบหมดเลย เสมอภาค เห็นอกเห็นใจกันทั่วถึงหมดเลย นี่ละธรรมพระพุทธเจ้าฟังเอาซิ
คำว่า สัพเพ สตตา อันว่าสัตว์ทั้งหลาย เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น คือสัตว์
ทุกตัวเกิดมาด้วยอำนาจของกรรมทั้งนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นด้วยอำนาจของชาติชั้นวรรณะ ยศถา
บรรดาศักดิ์อะไร เกิดขึ้นมาด้วยอำนาจของกรรม กรรมเป็นพื้นฐานที่จะให้เกิด นอกนั้นก็แตกเป็น
แขนงออกไป สุจริตบ้าง ทุจริตบ้าง แล้วแต่จะเกิด นั่นเป็นเรื่องนอกต่างหาก

หลักของกรรมนี้เป็นหลักใหญ่ เพราะฉะนั้นท่านจึงไม่ให้ดูถูกเหยียดหยามกัน แม้แต่สัตว์
เดรัจฉานท่านก็ไม่ให้ดูถูกเขา เวลานี้เขาเสวยกรรมอยู่ในวาระของกรรมของเขาอย่างนั้นๆ เป็นขั้นๆ
ไปเลย ท่านจึงไม่ให้ประมาท มันเป็นวาระ ๆ เวลาพ้นแล้วเขาสูงกว่าเราก็ได้ ก็เหมือนอย่างคนลง
มาจากบ่อน้ำ ลงมาจากหลุมจากบ่อแล้วขึ้นภูเขา ที่แรกเขาอยู่ก้นบ่อ พอขึ้นมาแล้วเขาขึ้นภูเขาสูง
กว่าเราอีก

กรรมไม่แน่นอนแล้วแต่ใครสร้างของใครเอาไว้ นี่เป็นหลักตายตัวธรรมชาติของวิภูวนเป็น
อย่างนี้ นอกวิภูวนแล้วหมดปัญหาโดยประการทั้งปวง นิพพานไม่มีที่ว่อย่างนี้ เพราะฉะนั้นผู้
บริสุทธิ์แล้วจึงเสมอกันหมดเลย เป็นอันเดียวกันเลย ไม่มีว่าสูงกว่าต่ำ แต่อยู่ในกฎของวิภูจักรแล้ว
ต้องมีสูงมีต่ำตามอำนาจของกรรม กรรมเป็นหลักใหญ่มากที่สุดเลย

ชาวพุทธเราจึงอย่ามองข้ามกรรมนะ ถ้าอยากอยู่ด้วยกันเป็นสุขให้เชื่อกรรมทุกคน ใครจะ
สูงจะต่ำอย่าดูถูกเหยียดหยามกัน มันเป็นตามขั้นตามตอนของกรรมที่ได้เสวยแต่ละราย ๆ ไป ดูถูก
กันนี้ก็เท่ากับดูถูกเจ้าของ เป็นคนลืมหืมตา ดูถูกคนอื่น เหยียดหยามคนอื่น นี่คนลืมหืมตา คนนี้คน

จะจม ไม่ใช่ของดีนะ การดูถูกเหยียดหยาม
กันไม่ใช่ของดี คือเหยียดหยามตัวเองนั่น
แหละไม่ใช่เหยียดหยามใคร ลืมตัวทันที

คิดดูพระพุทธเจ้าท่าน พระปวย ภู
ติคัตตติสสะ แปลว่า ร่างกายเน่าหมดทั้ง
ตัวเลย จนพระไม่กล้าจะอุปถัมภ์อุปฐาก
ได้ ดูแลไม่ไหว เน่าหมดทั้งตัว ก็เป็นกรรม
ของท่านอันหนึ่งมา อุปนิสัยของท่านสูง
เป็นผ้าขี้ริ้วห่อทองนะ ร่างกายเปื่อยเน่าไป
หมด แต่ใจนั้นพร้อมที่จะบรรลुเป็นพระ
อรหันต์ พระพุทธเจ้าเสด็จมาทรงอุปฐาก
เองเทียวนะ มาดูแลเอง ทั้งที่พระพุทธเจ้า
กับ ภูติคัตตติสสะ ร่างกายเน่า เป็นกิเลส
แล้วก็ไม่สมควรอย่างยิ่ง ที่พระพุทธเจ้าจะ

มาคลุกเคล้ากับสิ่งเหล่านี้ มันจะไปอย่างนั้นนะกิเลส แต่พระพุทธเจ้าว่า อย่าว่าสิ่งเหล่านั้นของเราที่มีเหมือนกันกับนี้ มันเนาอยู่ภายในไม่เนาอยู่ภายนอก นี้ออกมาภายนอกต่างหาก

นั่นละธรรมเป็นอย่างนั้น ดูทั่วถึงหมด มาทรงอุปฐากเอง ต้มน้ำต้มน้ำชาโลมทุกสิ่งทุกอย่าง ทรงทำเอง พระก็รุมกันมาเลย เห็นพระพุทธเจ้ามาทรงทำเอง ในชาติกตมามีอย่างนั้น เห็นไหม พระพุทธเจ้าถือสูงถือต่ำที่ไหน ออกจากนั้นแล้วก็ทรงให้โอวาทสั่งสอนเรื่องกรรมเป็นยังไง ๆ นี่ละไม่ให้ดูถูกกัน ดูชี้กรรมแสดงไม่ใช่อะไรที่ไหนมาแสดง กรรมของตัวเองมาแสดง แต่กรรมดีก็แสดง อยู่ภายใน ที่จะบรรลุมรรคผลนิพพานก็อยู่ภายใน

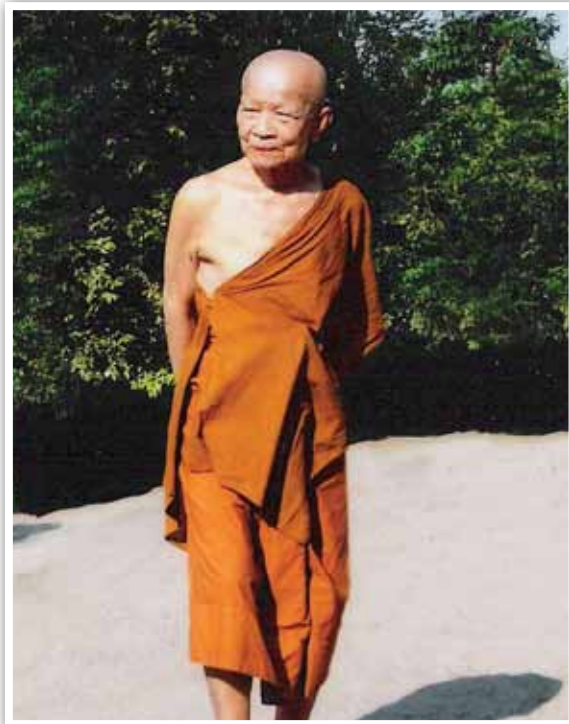
อันนี้กรรมที่สวดยมาตามระยะๆ ของธาตุของชั้นของวิบากกรรมอันนี้มันก็เป็นอย่างนี้ วิบากกรรมอันดีของภายในจิตก็เป็นอย่างนั้น ไม่ได้คละเคล้ากันนี่นะ พอเทศนาว่าการจบลงแล้ว เป็นพระอรหันต์ บรรลุธรรมปឹងขึ้นเลย นั่นละผ้าชีริ้วห่อทอง กรรมที่วิบากสร้างมาก็เป็นของมันเอง จนกระทั่งร่างกายเนาใครดูไม่ได้เลย พระเณรแตกหนีหมด พระพุทธเจ้าทรงมาอุปฐากเอง ภายในก็พระพุทธเจ้าทรงอุปฐากเองจนกระทั่งบรรลุธรรม นั่นละมันไม่เหมือนกันนะข้างนอกข้างใน เห็นเขารุ่งงามตัวมเตี้ยม ๆ อย่านไปตำหนิเขานะ ภายในเป็นอันหนึ่งของหัวใจแต่ละคนๆ ท่านจึงไม่ให้ดูถูกเหยียดหยามกัน ดูกันให้ดูด้วย สัพเพ สัตตา อย่านไปดูด้วยการดูถูกเหยียดหยาม ทำลายตัวเอง

เมืองไทยเราเป็นเมืองพุทธ ให้เสมอภาคกัน เชื้อกรรมแล้วเสมอภาค อยู่ด้วยกันเป็นสุข ไม่ว่าจะใครจะอยู่บ้านนอกในเมือง ในป่าในเขาที่ไหนก็ตาม อยู่ได้ด้วยอำนาจของกรรมๆ ด้วยกันทั้งนั้น ท่านจึงไม่ให้ดูถูกกัน อยู่ตามอำนาจแห่งกรรมของตน สวดยตามวาระๆ ไป พระพุทธเจ้าจึงไม่ให้ประมาท ห้ามที่เดียวนะ สัตว์อยู่ในท้องก็ยังไม่ให้ไปทำลายคิดดูซิ ขนาดนั้นนะพระพุทธเจ้าเคารพเคารพกรรมอันนี้ กรรมของสัตว์ พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนเอง แล้วก็ทรงทำหน้าที่ของศาสดาที่เต็มไปด้วยเมตตาเสมอภาคกันกับสัตว์ทั้งหลาย ต่างกันอย่างนี้นะ

พอพูดถึงนี้แล้วก็เห็นผู้หญิงคนหนึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ ทุกข์จนมาก นี่ก็กรรมอันหนึ่งของแกเหมือนกัน ไปที่ไหนเขาบู้ปากเลยๆ เขาไม่ยอมให้เข้าไปหน้าร้านเขาเลย เขามาพูดให้ฟังไม่ใช่เรา เอาคำพูดสุมสุมสุมหามาเล่า เวลาเขาจมนมอมเห็นเขากินข้าว ไข่ (ว่าจั้นนะ) น้ำลายไหล มองหาอะไรที่จะกินก็ไม่มี ความจนก็จน ความหิวก็หิว ลูกก็อยู่อกแม่ แม่ก็จะตาย ลูกก็จะตาย เขาเล่าให้ฟัง

ที่แรกออกทางหนังสือพิมพ์ก่อนเรื่องผู้หญิงคนนี้ จากนั้นเราก็สืบเสาะไปจนกระทั่งถึงตัว ให้นักหนังสือพิมพ์นักข่าวไปติดต่อให้จนกระทั่งถึงตัว แล้วได้ตัวมาคุยกัน พูดตามความสัตย์ความจริง ทั้งพูดทั้งน้ำตาร่วงพูดตามความเป็นจริง นั้นเวลาแกล้งเสวยกรรมของแกก็เป็นอย่างนั้น ไปที่ไหน เขาบู้ปากเลย เขาถ่มน้ำลาย เขาไม่ให้เข้าร้านเขา เขาถูก เขามาเล่าให้ฟังเราก็สงสาร เลยช่วยเหลือช่วยเหลือ ช่วยขึ้นปัจจุบันเลยนะไม่ใช่ธรรมดา ซื้อบ้านให้ทั้งหลังเลย บ้านราคาก็แสน ซัดช่องอะไรให้หมดเลย ผิงผิงติดขึ้น

ที่นี้ร้านที่บู้ปากก็มาประจบประแจงแก มาเลียแข้งเลียขาแก เห็นว่าแกมีฐานะ อย่างนั้น ซิวเวลานั้นก็บู้ปากใส่เขา ถ่มน้ำลายใส่เขา ที่นี้ก็มาเลียแข้งเลียขาเขา นี่เห็นไหมโลกสกปรก เห็นเขาอยู่ในสภาพนั้นก็เหยียบย่ำลงไปอีกนะ แทนที่จะยกยอเขาขึ้นด้วยความเมตตาสงสารเขากลับเหยียบย่ำลงไปอีก ที่นี้เวลาเห็นเขาดีขึ้นมาแล้ว มาประจบประแจงเลียแข้งเลียขาเขาอีก นี่เขาก็มาพูดให้ฟัง เห็นประจักษ์อย่างนี้เอง เราช่วยจริง ๆ ช่วยจนพินได้เลย ร้านขายของก็ซื้อให้ เป็นร้านที่ขายของดีเขาจะแข่งให้ก็ซื้อให้เลย เขาก็เข้าทำหน้าที่แม่ค้าใหญ่ตรงนั้นเลยเทียว บ้านซื้อให้ราคาหลายแสน

ได้ฟังสภาพอย่างนั้นแล้วสงสาร เราช่วยทันทีเลย แล้วพวกที่บู้ปากถ่มน้ำลายใส่เขา กลับมาประจบประแจงเลียแข้งเลียขาแก เห็นไหมความหยาบของคนมันหยาบทั้งสองด้าน เวลาบ้วนน้ำลาย ใส่เขาบู้ปากใส่เขาก็เป็นตำประเภทหนึ่ง ทีนี้มาประจบประแจงเขาก็ก่ำอีกประเภทหนึ่ง นี่ละอย่างนี้เราช่วยโลก เวลามาสัมผัสเราก็พูด ทีไม่พูดมากกว่านี้ละ ทำนองเดียวกันนี้มีเยอะ เพราะฉะนั้นเราจะเอาเงินมาจากไหนพิจารณาซิ มันก็อย่างนี้จะว่าไง เราจะหามาจากไหน ไม่ใช่แม่ น้ำมหาสมุทรทะเลหลวง แต่ความเมตตานั่นอย่ามาเทียบแม่ น้ำมหาสมุทรทะเล ขี้ปะติ๋วว่าจั้นเลย ครอบโลกธาตุจะว่าไง เราทำนี้เราทำด้วยความเมตตานะทำต่อโลก เพราะฉะนั้นเราถึงได้บอกบางคน อย่าลืมนื้อลืมตัว เห็นเราประกาศก้องเกี่ยวกับให้ช่วยชาติบ้านเมืองอะไร เราไปที่ไหน ถามหาแต่ทองคำ ถามหาแต่เงิน บางคนก็จะมาคิดไปแบบบู้ปาก ว่าหลวงตานี้เป็นคนขอทานไปบ้าง ไม่ได้คิด ว่าเราแบกมันขึ้นจากหล่มลึกเลย

บางคนลืมตัวได้นะ ไม่รู้ว่าเราแบกคนทั้งประเทศขึ้นจากหล่มลึกด้วยวิธีการอย่างนี้ ก็จะเห็นว่าเราเป็นคนขอทานไป เราบอกตรงๆ เราไม่ได้บักพร่องอะไร เราพอทุกอย่างแล้วเราพูดตรงๆ เราช่วยโลกด้วยความเพียงพอของเรา เราไม่มีบักพร่อง สมบูรณ์เต็มทีเลย ไม่มีอะไรจะเพิ่มเติมอีกแล้ว เราพูดตรงๆ ธรรมเราก็ไม่หาแล้วว้างจั้นเลย แต่ก่อนเราหาธรรมแทบเป็นแทบตาย เดียวนี้เราไม่หาแล้ว ทำไมจึงพูดอย่างนั้นได้ฟังซิ ก็ธรรมกับหัวใจเป็นอันเดียวกันแล้ว หาอันใดหาที่ไหนอีก ความหมายก็ว่าอย่างนั้น ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันแล้วแล้วหาอะไร หามาใส่ที่ไหน มันเป็นอันเดียวกันแล้วจะไปหาใส่อะไร

เราช่วยโลกอย่างนั้น เราช่วยด้วยความเมตตาจริงๆ ไม่ได้ช่วยเล่นๆ ใครจะพิจารณาอย่างไร ก็พิจารณาซิเวลายังมีผู้นำอยู่ เราก็บอกแล้วว่าผู้นำไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยนะ เราหาแล้วหาผู้นำ หาก่อนใครแล้วก่อนที่จะมาแสดงตัวนี้ หากจนไม่มีช่องที่จะหา หมดทางที่จะหา หาทางออกไม่ได้ จึงได้วกเวียนมาหาเจ้าของตัวเอง จึงได้แสดงตัวอย่างนี้ออกมา บางคนก็จะลืมตัวซิ เห็นเราพูดอย่างนั้น ว่าหลวงตานี้เป็นคนขอทาน เป็นคนยากไร้เซ่ญใจคนไม่มีราค้าราคา คนขอทาน ไปที่ไหนคนแตกฮือๆ ก็จะไปอย่างนั้น

ไปที่ไหนความจนแตกฮือต่างหาก เราไปที่ไหนให้ความจนแตกฮือต่างหาก ความสมบูรณ์พูนผลหนุนขึ้นแทนที่ ๆ ต่างหาก ที่เราพาดำเนินดำเนินอย่างนั้น ไม่ได้ดำเนินเพื่อความล่มจมแก่บ้านแก่เมืองแก่ตัวเองนะ คนผู้คิดอย่างนั้นมันก็คิดได้นะ เพราะมันคิดตื้นๆ คนหนึ่งไม่ได้

คิดค้น แยกคนทั้งประเทศตื่นเมื่อไร ก่อนที่จะมาแยกคนทั้งประเทศคิดจนอกจะแตกแล้ว ฟังซินะ ไม่มีทางออกจึงได้เอาตัวมาเป็นตัวประกันยกชาติไทยของเราขึ้น

นี่ถ้าหากว่าเรามีนะ เราจะไม่กวานชาวบ้านชาวเมืองเลย แต่ของเราคนเดียวพอแล้ว ตูมเดียวทั่วประเทศไทย ชั่วโมงเดียวหมด เรียบวุธหมดเลย แต่เราไม่มีนั้นซิจึงได้เรียกร้องให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยกันเพื่อยก ถ้าเรามีแล้ว โอ๊ย ไม่ยาก เราไม่ถามใครให้ลำบากเสียเวลาล่าเวลายกตูมเดียวเลยท่อมปู้บเลยเทียว ความจนลงทะเลหลวงมองตามหลังไม่ทันเลย มันจมไปเลย แต่นี้ก็เพราะไม่มีนั้นเองจึงได้ขอร้องจากพี่น้องทั้งหลายให้ช่วยกัน อันนี้ไม่ใช่กำลังของคนคนเดียวจะยกได้ มันกำลังของทุกคนที่จะยกชาติของตนขึ้นถึงถูก ถึงต้องได้พยายามอย่างนี้

เมื่อมันหนักมากก็พักไปเป็นระยะๆ เพราะเวลานี้แก่มากแล้ว เดินไปก็โซซัดโซเซแล้ว กำลังวังชาไม่มี แต่จิตใจนั้นแข็งแกร่งตลอดเวลา ไม่งั้นไปไม่ได้นะ นี่เราไปด้วยอำนาจกำลังใจกำลังความเมตตาต่างหาก ที่เราตะเกียกตะกายอยู่ทุกวันนี้ ใจเป็นสำคัญมากนะ ใจเป็นสุขร่างกายจะเป็นไรก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ใจซึ่งเป็นส่วนใหญ่เป็นสำคัญมาก

การที่พระอรหันต์ท่าน เวลาท่านนิพพานแล้วท่านตายไปแล้ว อัฐิของท่านถึงกลายเป็นพระธาตุ คืออัฐิของท่านเป็นร่างกายส่วนหยาบก็ตาม แต่ได้รับการชักฟอกจากจิตที่บริสุทธิ์แล้ว เลยกลายเป็นร่างกายที่ละเอียด เวลาตายแล้วอัฐิก็กลายเป็นพระธาตุได้ เพราะอัฐินั้นได้รับการชักฟอกจากจิตที่บริสุทธิ์เรียบร้อยแล้วเวลาที่ยังครองร่างอยู่ เวลาตายแล้วอัฐิท่านจึงกลายเป็นพระธาตุ คือจิตที่บริสุทธิ์ฟอกร่างกายนี้โดยหลักธรรมชาติเอง คือเป็นเองอยู่ในนั้น

ยิ่งท่านเข้าสมาธิสมาบัติแล้ว ก็ยิ่งเป็นการชักฟอกร้อยเปอร์เซ็นต์เลย ๆ ถ้าท่านอยู่ธรรมดา ครองชั้นธรรมดา ก็เป็นการชักฟอกอยู่โดยอัตโนมัติ ที่นี้ร่างกายก็สะอาด สะอาดตามส่วนของธาตุที่หยาบ สะอาดภายใน เวลาตายแล้วอัฐิก็กลายเป็นพระธาตุ อย่างของพ่อแม่ครูจารย์มั่นนี้ โทพิสดารมากนะ สมท่านครองชั้นด้วยจิตที่บริสุทธิ์มานาน ท่านได้หลักสำคัญก็คือพรราชา ๒๒ อยู่ถ้าสาริกา ที่ท่านว่าจิตของท่านรวมนี้ โอ้ย โลกธาตุราบเป็นหน้ากลองเลย สว่างจ้า ท่านเล่าให้ฟังเราก็พูดตามหลักความจริง ใครจะว่าโอ้อ้วอวดเราไม่สนใจ เพราะธรรมเป็นของจริง ออกตลาดได้ ทุกแห่งทุกมุมไม่สะทกสะท้าน จึงเรียกว่าเป็นของจริง ถ้าเป็นของปลอมแล้วจะลอบๆ มองๆ เช่นอย่างเงินปลอมไปซื้อของเขาย่างนี้ ย่านไหนตลาดไหนที่มีคนฉลาดมาก ไม่กล้าเข้าไปซื้อของนะ เดี่ยวเขาจับได้ ถ้าที่ไหนเซ่อๆ เขามักจะเอาเงินปลอมไปซื้อของตามที่คนเซ่อๆ นั้นละถ้าเป็นของปลอมมันจะเลือกเข้าที่นั่นที่นี้ไม่สง่าผ่าเผย ถ้าเป็นของจริงเด็กถือไปก็ได้ ธนบัตรจริงเด็กถือไปก็ได้ ใช้ได้หมด ถ้าเป็นของปลอมไม่ว่าเด็กไม่ว่าผู้ใหญ่ถือไปปลอมทั้งนั้น

อันนี้ธรรมของจริงไม่ว่าส่วนย่อยส่วนใหญ่ ไม่ว่าใครรู้ใครเห็นใครเป็นแสดงออกได้ทั้งนั้น ไม่สะทกสะท้าน เพราะผู้นั้นเอาของจริงมาพูด ไม่ได้ปลอมเหมือนกิเลส กิเลสมันปลอม แต่เราต่างคนต่างเสกเป็นบ้ากันไปเลยให้เป็นของจริง มันจะจริงได้อย่างไร ชี้หมาต้องเป็นชี้หมาอยู่นั้นแหละ เสกยังไม่ถึงใจก็เอามาตมดูซิ เป็นยังไงชี้หมามันหอมหรือมันเหม็น เอามาตมดูซิ ถ้ายังไม่ถึงใจอีกก็ฟาดเข้าในปากเลย เคี้ยวเลย เอาๆ ให้เห็นชัดๆ อย่างนี้ซิ นั้นละธรรมท่านเปรียบเทียบเข้าไปเป็นชั้นๆ เข้าไป นั้นละของปลอมเป็นอย่างนั้น อยู่ไหนก็ปลอมไปหมด ถ้าของจริงอยู่ที่ไหน ก็จริงไปหมด

ท่านอยู่ถ้าสาริกา นั้นเวลาท่านได้รับความทุกข์นั้นะ นี่ละคนเราเวลาจนตรอกจนมุมจริงๆ ช่วยตัวเองได้นะ ปัญญาตัวเอง ของท่านก็เหมือนกัน ท่านเป็นโรคท้อง ยานี้ก็เคยบำบัดกันได้เป็นระยะๆ ไปท่านว่า แล้วไปอยู่ในถ้าสาริกา ก็เป็นยาสมุนไพรมีอยู่ตามที่ท่านพัก เขาก็บอกแล้วก่อน

ที่ท่านจะขึ้นไปว่า พระตาย ๔ องค์แล้วถ้านี้ เขาจึงถามว่านี่ท่านจะตายองค์ที่ ๕ หรือ เขาบอก ท่านไม่ฟัง ท่านบอกให้เขาพาไปส่งขึ้นถ้ำสาริกา นี่ท่านจะตายองค์ที่ ๕ หรือ เขาว่าอย่างนั้น โอ๊ย ที่ไหนก็ไม่ว่าแหละ (ท่านว่าอย่างนั้น) ขอไปดู ควรอยู่ที่อยู่ นั้นฟังซิ ท่านพูดถ่อมตนของท่าน ควร อยู่ที่อยู่ ควรลงก็ลง ให้ไปดูเสียก่อน

ทางจิตท่านไม่ได้เป็นอย่างนั้นท่านเล่าให้ฟัง ที่ไหนมันไม่ตายนะ ท่านว่าอย่างนั้นที่เดียวนะ ถ้าไม่ถ้ามันตายทั้งนั้นนี่นะ ป่าช้ามีอยู่ทั่วไป นั้นในใจของท่าน แต่เวลาพูดออกมา เข้าไปดูเสียก่อน มันควรอยู่ที่อยู่ ไม่ควรอยู่ที่ลงเสีย ท่านว่าอย่างนั้น พอขึ้นไปแล้วโรคก็กำเริบใหญ่เลย นี่เรานี่จะเป็นองค์ที่ ๕ จริงๆ หรือท่านก็ว่าอย่างนั้น เอ้า ห้าก็ห้า ท่านไม่ได้ถอย เอ้า ห้าก็ห้าว่านั่นเลย เอา ยาอะไรมาฉันก็ไม่ มีน้ำยาเลยแหละ สุดท้ายท่านบอกว่ายากำอยู่ป่าช้าป่า มันเป็นอะไร เอ้า เป็น ก็เป็น ตายก็ตาย ยาที่กำนี่เอามาต้มแล้วป่าช้าป่าเลย ทั้งหมด เข้าในถ้ำเลย ถ้ำเล็ก ๆ เราไปดูหมด แหละ ที่ท่านบอกตรงไหนไปดู

ที่นี้เวลามันเอาจริงๆ มันก็หนักจริงๆ หนักก็พีดกันเลย..ทุกขเวทนา เอากันเต็มเหนี่ยว เอ้า เป็นก็เป็น ตายก็ตาย เอาสนามรบนี้เป็นป่าช้า สนามรบกับความทุกข์ความทรมาน กับกิเลส ตัณหาที่เกิดความฟุ้งซ่านวุ่นวายต่าง ๆ ขึ้นในนั้น พีดกันในนั้นเลย เอ้า เป็นก็เป็น ตายก็ตาย พอได้ที่มันก็พริบเลย **พอลงได้จิ้งหะแล้วพริบทันที ดับหมดเลยโลกธาตุสว่างจ้าไปหมดเลย ไม่มีอะไร ปิดบังลึกลับ สว่างจ้าไปหมดเลย ที่เราพูดถึงเรื่องผีใหญ่ที่มันจะมาตีท่าน อย่างนั้นแล้วเห็นไหม ละ แแบเหมือนท่อนเหล็กจะมาตีท่าน ดังที่เขียนในประวัติ เดียวนี้ลืมาแล้ว นี่ก็เป็น นี่ละความจริง**

ปีพรรษา ๒๒ ท่านได้หลักเกณฑ์ไม่หวั่นไหวตรงนั้นละ ทั้ง ๆ ที่กิเลสมีอยู่นะ แต่ว่าหลักธรรมนี้เข้าสู่ใจแล้ว ไม่หวั่นไหวเลย เชื้อเน่ต่อมรรคผลนิพพาน กล้าหาญตั้งแต่นั้นมา ไปได้หลักเกณฑ์อันใหญ่หลวงที่ถ้ำสาริกา

สิ่งเหล่านี้มันมีตั้งแต่ครั้งนั้นหรือ ทุกวันนี้ก็ทำลงไปซิใครจะทำ สิ่งที่จะเจอของจริงมีอยู่ เป็นแต่เพียงว่าหลับตาดูเฉย ๆ ไม่เห็น เวลาลืมาตาปีก็เห็นอย่างท่านเห็น เราพูดไม่ใช่อดนะ จนได้ไปเล่าให้พ่อแม่ครูจารย์ฟัง อยู่หนองผือ พิจารณาร่างกายนี้แหละ พิจารณาลงไป ๆ ดึก ๆ นะ พิจารณาลงไป ๆ ร่างกายมันเป็นของมันเอง เวลามันจะเป็นขึ้นมา มันแปลกนะ ไม่มีใครช่วยไม่มีใครตกใครแต่ง มันหากเป็นของมันเอง พอจิตจ่อลงไปจุดเดียวเท่านั้น ร่างกายจะทำงานของมันเอง

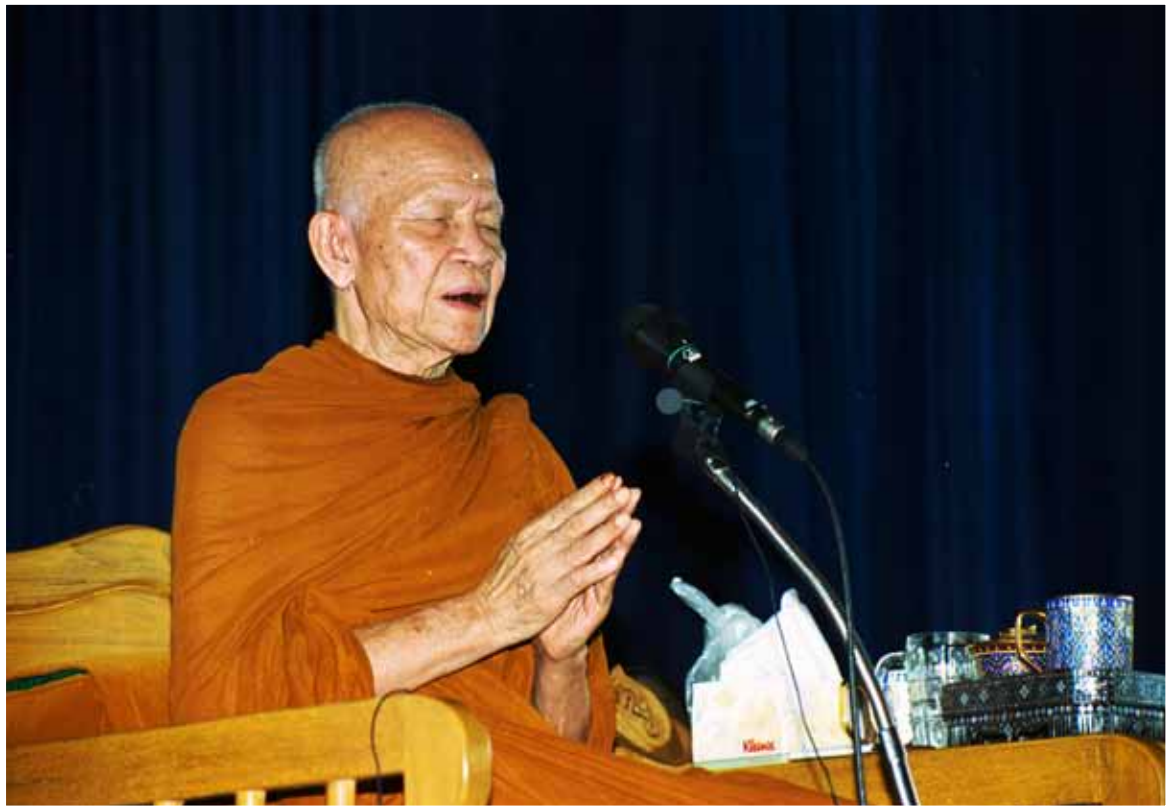
ผู้ฟังแตกสลาย สลายๆ ลงไป พังลงไป ก็ยิ่งสนใจ ยิ่งดูความเป็นของมัน นั่นละครรรมท่านแสดง อันหนึ่งเหมือนผู้ดู อันหนึ่งเหมือนธรรมแสดงลวดลายต่างๆ สุดท้ายร่างกายนี้ก็พังลงไปๆ หมด ยังเหลือแต่กระดูก พิจารณากระดูก กระดูกเหล่านี้มันก็เป็นดินเหมือนกัน เหล่านี้ก็เป็นดิน ส่วนที่ละเอียดมันก็ลงไปก่อนแล้ว อันนี้ส่วนหยาบมันก็จะลงเป็นแผ่นดินอันเดียวกันนี้แหละ พอว่าอย่างนั้นพริบเลย นั่นเห็นไหมละ ลงก็พริบหมดเลย โลกธาตุดับหมด

โอ้โฮ อัจฉรย์ ลงเป็นชั่วโมงๆ นะ เจียบเลย แต่ธรรมชาติที่รู้ไม่ได้เจียบตัวเอง สว่างจ้าเลย มันเจียบสิ่งมาเกี่ยวข้องต่างหาก ว่างไปหมดเลย โลกธาตุนี้ว่างเปล่าไปหมด โอ้โฮ อัจฉรย์ เป็นชั่วโมงๆ จิตถึงค่อยถอนขึ้นมา พอถอนขึ้นมาแล้วกำหนดดูต้นไม้ภูเขา กำหนดดูภูเขาศาลาไม่เห็นเลย ว่างไปหมด ลืมตาดูก็มองเห็นเป็นร่างๆ แล้วว่างไปหมด ตานี้เห็นพอเป็นร่างๆ เกาๆ นะ ส่วนใหญ่ของจิตมันทะลุไปหมด ว่างไปหมดเลย อัจฉรย์

ขึ้นไปเล่าให้ท่านฟัง ท่านก็ขึ้นทันทีเลย เอ้อ ได้หลักพยานแล้ว อย่างนี้ละผมเป็น ท่านก็ยกนั้นละขึ้นมา ขึ้นอย่างชิงชังตึงตัง ผมเป็นที่ถ้าสาริกาเป็นอย่างท่านมหาณีละ เอาเลยได้การ ขึ้นเลยนะชิงชัง นั่นเห็นไหมธรรมเข้าดลใจท่าน ก็ยกน้ำที่ใสสะอาดท่านก็ผางออกมาเลย เราก็อึ้งอย่างเคลิ้มเทียว ใครบอก มันเป็นขึ้นมาเองมัน จึงไปพูดให้ท่านฟังได้อย่างอาจหาญ เอาความจริงไปพูด ท่านก็รับขึ้นเลยทันที เออเอาละที่นี่ได้การ ผมเป็นอย่างนี้แหละที่ถ้าสาริกา เอาที่นี่ได้การ ๆ ผึ่งผึ่งตึงตังเลยสองต่อสองนะ เสียงลั่นอยู่ในห้อง เรากับท่านไม่มีอะไรกัน มันเหมือนพอกับลูกนั้นแหละ จะเข้าหาท่านเมื่อไรท่านไม่เคยห้ามนะ กับเรานะ องค์กรอื่นไปยุ่งไม่ได้นะ แม้ท่านป่วยก็เหมือนกัน ใครจะไปยุ่งท่านไม่ได้นะ ถ้าเราขึ้นเมื่อไรท่านไม่เคยว่าอะไรเลย ไม่เคยนะกับเรา ท่านนอนอยู่เราไปบ๊ีบ เข้าไปถึงเท้าท่าน เพราะเราก็หมุนตัวของเรารธรรมะของเรา ไปกราบเรียนเรื่องธรรมะ ท่านก็อธิบายให้ฟังปั๊บปั๊บๆ เราก็ลงปั๊บไปเลย

ท่านไม่เคยห้ามเรานะ นีที่แปลกอยู่ไม่เคยได้ยินเลยว่าห้ามว่ามาทำไมไม่เคยมี ทั้งๆ ที่พระเถรเข้าใกล้ไม่ได้ เราไปเมื่อไรได้ทั้งนั้น ไม่ว่าจะกลางค้ำกลางคืน เวลาไหนได้ทั้งนั้นเลย ก็มีแปลกอันหนึ่ง ไม่ใช่ยกตัวนะ เราพูดตามเรื่องท่านเมตตา พอเล่าถวายท่านแล้วใจก็พอง แล้วเราก็ได้หลักของเราที่แน่นอนแล้วก็ยังมีสักชีพยานอันเป็นตัวเอกแล้ว ใจก็ยิ่งพองขึ้น เราก็อึ้งใหญ่เลย วันหลังก็จะเอาอย่างเก่ามันไม่ได้อีกแหละ สองสามวันซัดกันอยู่ยังไม่ได้ ขึ้นไปหาท่านอีก ที่นั่นมันไม่เป็นอย่างนั้นอีก มันเป็นอย่างนี้ท่านว่าว่าจะเอาให้เป็นอย่างนั้น มันเป็นหนเดียว จากนั้นมันก็รู้ธรรมดาลงธรรมดา

มันจะเป็นบ้านของท่านว่า บทจะเอาไม่ได้สอนให้คนเป็นบ้า มันเป็นมันก็เป็นหนเดียวเท่านั้น ผมก็เป็นหนเดียวเท่านั้นแหละ ผมไม่เห็นเป็นบ้า นี่มาเป็นบ้าอะไรอีก ขนาบเรา ไม่ได้สอนคนให้เป็นบ้านี้ละ มันเป็นแล้วก็ผ่านไปแล้วไปยุ่งกับมันทำไม พิจารณาในหลักปัจจุบันซิ มันจะเป็นอะไร ก็ให้เป็นขึ้นในหลักปัจจุบัน ท่านรู้นั้นท่านรู้ในหลักปัจจุบันใช่ไหม นั่นท่านเอาละนะ นี่ไปคว้าหาที่ไหนอีก โอ้ย ขนาบอีกนี่ก็ดี เราก็คงไม่ลืม นั่นเห็นไหมจิตเวลามันแสดง

นี่ถึงคราวที่จะพูด นี่ไม่เคยพูดที่ไหนเลยนะ ฟังมาพูดนี่นะ ก็อย่างนั้นแล้ว เราไม่ได้หนักได้หน่วง รู้เหมือนไม่รู้ มีเหมือนไม่มี เพราะไม่ได้หนักได้หน่วงเหมือนกิเลส..ธรรมมีในใจเหมือนไม่มี แล้วแต่เหตุผลโลกที่จะออกต้อนรับกัน เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้มาเกี่ยวข้องหนักเบาเล็กน้อย มันก็จะออกตามขั้นตามภูมิ ควรหนักหนัก ควรเบาเบา ถ้าไม่ควรก็ไม่ออกเลย มีเท่านั้น ไม่เห็นหนักเห็นหน่วง ว่าอยากโอ้อวดอย่างนั้นไม่มี

เวลาท่านชู่เอาวันนั้น นี่ยังเป็นบ้าอยู่หรือไม่ ก็สอนให้ตีทำไมจะเป็นบ้า ก็มันไม่เป็นอย่างเก่า จะให้มันเป็นอะไรอีก ก็มันเป็นแล้ว ขนาบใหญ่เลย ผมก็เป็นหนเดียวเท่านั้นไม่เคยเป็นอีกเลย ผมก็ไม่สงสัยนี่นะ ว่ามันนี่มาเป็นบ้างมเงาอะไรอีก เราก็คง โห ขบขันดี ก็ไม่เป็นอีกนะเป็นหนเดียว

เท่านั้น เป็นแบบนี้แหละ แบบอื่นมันก็เป็นของมันจีปาละ แล้วแต่มันจะเป็น แต่ที่เด่นๆ เด็ดๆ มากๆ สะดุดใจอย่างมาก อย่างไม่เคยเป็น เราก็เล่าให้ฟังอย่างที่ยื่นไปเล่าถวายท่าน

อย่างอื่นมันก็เป็นอยู่แต่ธรรมดาๆ แต่วันนั้นมันเป็นแบบสะเทือนโลก ไปเล่าให้ท่านฟัง ท่านก็คึกคักขึ้นเลย เออ ถูกต้องแล้ว เหมาะแล้วได้หลักได้เกณฑ์แล้ว ผมเคยเป็นมาแล้วตั้งแต่อยู่ถ้ำสาริกา ท่านก็เลยรื้อมาเล่าให้ฟัง โห โลกธาตุดับหมดเลยเหมือนกันกับท่านมหาแหละ พุดตรงกันเป๋งเลย เอาละที่นี่ได้หลักใหญ่แล้ว ท่านว่าหลักใหญ่ คือมันครอบไปหมดเกี่ยวกับเรื่องมรรคผลนิพพาน เกี่ยวกับความรู้แปลกประหลาดอะไร มันครอบไปหมด ก็เป็นหนเดียวเท่านั้นละ จนกระทั่งปานนี้ไม่เคยเป็นอย่างนั้นอีก

แต่นี้มันเป็นอย่างนั้นเป็นยังงิพุดไม่ถูก มันเป็นของมันอยู่เป็นประจำ แต่อันไหนที่เป็นบทเด็ดของมันก็มีอย่างที่ว่านี้ บทเด็ดมันก็มี ท่านก็ไม่ค่อยเล่าเรื่องอะไรอีก ท่านก็พุดบทเด็ดให้ฟังอย่างนั้นละ ของท่านท่านก็รู้ของท่านไปตลอดเวลา พุดมันแปลกอยู่นะ

นี่ละจิต ธรรมเป็นอย่างนั้นละเหมือนสระน้ำใหญ่นี้ น้ำเต็มอยู่ใต้สระ แต่จอกแหนมันปกคลุมไว้ข้างบนหมด มองลงไปเห็นแต่จอกแต่แหนไม่เห็นน้ำก็ว่าน้ำไม่มี อันนี้ก็ธรรมอยู่ทางใต้นี้ จิตดวงเดียวนี้เป็นสระใหญ่ บรรจुธรรมไว้เต็มนี้ แต่กิเลสมันครอบไว้อีกทีหนึ่ง มองไปก็เห็นแต่กิเลสเต็มเนื้อเต็มตัวเต็มสัตว์เต็มบุคคล ที่ไหนมีแต่กิเลส มองหาน้ำคือธรรมอยู่ในใจ สระเหมือนกับใจ น้ำคือธรรมอยู่กับใจนั้น จอกแหนคือกิเลสปกคลุมธรรมไว้ไม่ให้เห็น ก็เห็นแต่อันนั้นซิ สุดท้ายก็ว่ามรรคผลนิพพานไม่มี บาปไม่มี บุญไม่มี เป็นบ้ำกันไปเรื่อย กิเลสหลอกทั้งนั้นนะ

เวลาเปิดออกๆ เจอเข้าไปแล้ว ทีนี้เปิดจอกเปิดแหนออกไป ตักน้ำมาอาบมาตีมือ เป็นยังงิมัน ก็รู้ซัดๆ รู้ซัดมันก็เชื่อฝังละที่นี่ ถึงจอกแหนจะปกคลุมขนาดไหนก็ตาม น้ำนี้มีอยู่ นั้นแน่แล้ว นี่ก็มรรคผลนิพพานมีอยู่ พอเจอเข้าไปจุดใดจุดหนึ่งเท่านั้น ก็หยั่งเข้าถึงน้ำใหญ่ละ มันก็เปิดละซิ เพราะฉะนั้นพระโสดาท่านถึงแน่ โสตะแปลว่ากระแสพระนิพพานพาดพิงถึงแล้ว นี่เปิดจอกได้เห็นน้ำแล้ว ผู้นี้หมายถึงว่าอย่างนั้น

ถึงจอกแหนจะปกคลุมอยู่ก็ตาม เชื่อแล้วว่าน้ำในสระนี้มี ต้องการเมื่อไรก็ตักมาอาบมาตีมือได้สบายๆ ถึงไม่ได้เปิดจอกเปิดแหนออกหมดทั้งสระทั้งบึงก็ตาม ความเชื่อว่าน้ำในสระนี้เต็ม

ใสสะอาดปราศจากมลทินประจักษ์ใจ นี่พระโสดา จากนั้นก็ไม่ถอยละที่นี้ ค่อยเปิดออกไปเรื่อยๆ สุดท้ายก็หมดทั้งสระเลย จอกแหนหมดเลย น้ำเต็มบึง น้ำธรรมเต็มหัวใจ เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้า ท่านถึงห้าม ท่านมีพระวินัยห้ามนะ คือห้ามไม่ให้พระไปบิณฑบาตสกุลที่สำเร็จพระโสดาบ้นแล้ว พวกนี้ท่านไม่ถอย พระพุทธเจ้าห้ามพระไม่ให้บิณฑบาต ปรับอาบัติพระด้วยนะ เมื่อทราบแล้วว่า บ้านนี้สกุลนี้ เป็นสกุลพระโสดาบ้น ไม่ให้บิณฑบาต

เขาอยากทำบุญให้ท่านให้เป็นอริยาศัยของเขาเอง เราอย่าบิณฑบาต มีเท่าไรเขาโกยให้หมด พุดง่ายๆ ว่าอย่างนั้นนะ พวกนี้ไม่มีถอยการทาน เป็นก็เป็น ตายก็ตาย เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงห้ามไม่ให้พระไปบิณฑบาตในบ้านเขา พระวินัยมี สกุลที่สำเร็จพระโสดาห้ามไปเลย ให้เป็นอริยาศัยของเขาเอง เขาอยากไปทำบุญให้ท่านก็เป็นเรื่องของเขา ไม่ให้พระเข้าไปยุ่งด้วยนะ สกุลนั้น สกุลถึงไหนถึงกัน มีเท่าไรหมด นั่นเห็นไหมถ้าจะเป็นอย่างนั้นจริงๆ พระพุทธเจ้าก็ห้าม พระไว้ไม่ให้ไปเกี่ยว ไม่ให้บอบซ้ำ นั่นเห็นไหมพระพุทธเจ้าสงเคราะห์โลก ถ้าสกุลอย่างนั้นแล้ว ห้ามไม่ให้พระบิณฑบาต ไปกวณเขาบอบซ้ำเกินไป บัวไม่ให้ซ้ำน้ำไม่ให้ชุน เห็นไหมพระพุทธเจ้า นี้ ละหลักมืออยู่อย่างนี้

ออกจากนั้นท่านก็พูดถึงเรื่องฟ้าดินถล่มตอนวาระสุดท้ายที่เชียงใหม่ แต่เราลืมแล้วเราฟังเพลินเสียจนน้ำตาร่วง เลยลืมนะว่าต้นไม้ต้นนั้นชื่อว่าอะไร ลืมจริงๆ เวลาเขียนเราจึงเขียนชื่อต้นไม้ไม่ได้นะ ท่านบอกต้นไม้ต้นเดียว โอ้ย ร่มหนา กลางวันท่านก็เดินจงกรมอยู่ที่นั่น กลางคืนก็ท่านก็มาพักที่นั่น วันนั้นก็กลางวันคืนนะ ต้นไม้ต้นเดียวท่านว่าอยู่โดดเดี่ยว ร่มหนา เย็นทั้งวันทั้งคืน

แต่อยู่ที่พักท่านจะอยู่ที่ไหน ท่านก็ไม่ได้เล่านะ เราจำได้เด่นๆ ที่ท่านภาวนา กลางคืนท่านก็มาภาวนา อยู่ที่นั่น กลางวันท่านก็มาอยู่นั้น แต่ที่พักท่านอยู่ที่ไหนท่านก็ไม่พูดเสีย หากอยู่รอบๆ นั้นแหละ แต่ว่าที่นั่นเป็นทำเลภาวนาท่าน คงเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่เป็นที่อยู่จริงๆ นะ เป็นทำเลภาวนาท่าน

ท่านพิจารณาเรื่องอวิชา พิจารณาลงไปๆ ตามลงไปๆ จิตมันหมุนตัวๆ เข้าเลย แล้วก็ผาง ออกมาเลย โห ฟาดดินถล่ม จิตของท่านยังพิสดารด้วยนะ พออวิชาขาดสะบั้นลงจากใจแล้ว ยัง แสดงฤทธิ์เดชขึ้นมาเป็นบาปด้วยนะ ขึ้นมาแต่ละครั้งเป็นบาป เราเขียนไว้แล้วในหนังสือ เขียนไว้ แล้วแต่เราลืมเดี๋ยวนี้ เช่นอย่าง โลโป คือลบสมมุติ มันแสดงลวดลายออกมา เวลาอวิชาสิ้นซาก ลงไปแล้ว ที่นี้ลวดลายของวิมุตติธรรมนี้แสดงออก อนาลโย บ้าง โลโป บ้าง ขึ้นในนั้นในขณะนั้น ฟาดดินถล่ม โถ เรื่องอำนาจของอวิชาครองใจไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย บทเวลามันพุ่งออกจากใจ ใจติด นี้เหมือนฟาดดินถล่มเลยท่านว่า ใจติดหลุดจากอวิชา อวิชาพุ่งลงไปแล้วใจติดขึ้น ท่านบอกว่า เหมือนฟาดดินถล่ม ฟังแล้วน้ำตาร่วงเรา เลยลืมต้นไม้ต้นนั้นต้นอะไร ลืม ท่านอยู่ในป่า

ที่นี้ก็ย้อนเข้ามา เอาความจริงต่อความจริงมายันกันซิ อันนี้ก็เหมือนกันกิเลส อยู่วัดดอย ธรรมเจดีย์นี้ ที่แรกมันก็เป็น..คือเรื่องปัญหาเกี่ยวกับหัวใจมันจะไม่ว่างกันแหละ มันจะพืดกันอยู่ตลอดเวลา ความซี้เกียจไม่มี นอกจากขณะหลับเท่านั้น นอกนั้นมีแต่ความเพียรล้วน ๆ เป็นเองโดยหลัก ธรรมชาติอัตโนมัติ ได้รู้เอาไว้ ความเพียรกล้าไม่รู้จักเป็นจักตาย หมุนฆ่ากิเลส หมุนตลอดๆ วาระ สุดท้ายที่มันจะเป็นขึ้นมา พิจารณาอะไรมันก็หมด พิจารณาอะไรๆ มันก็หมด ปล่อยหมดไม่มีอะไร เหลือเลย

เอ้ พิจารณาอะไร มันก็เหลือธรรมชาติอันนี้ สง่าผ่าเผย ผ่องใส อัจฉรย์ล้นโลกล้นสงสาร อยู่ในดวงใจดวงนี้ เราว่า โอ้โฮ ใจดวงนี้ทำไมถึงอัจฉรย์นักหนานะ ถ้าพูดถึงเรื่องความสว่างใสวิกิ พิลึกพิลั่น อัจฉรย์ทุกอย่าง พูดเรื่องความเศร้าหมองก็อัจฉรย์ พูดถึงเรื่องความผ่องใสก็อัจฉรย์ พูดถึงเรื่องความสง่างามของจิตดวงนี้ก็อัจฉรย์ ไม่มีอะไรที่จะเหมือนเลย โถ เป็นขนาดนี้ละ ราฟึง ทำไมเป็นอย่างนี้ ราฟึงด้วยความอัจฉรย์

จากนั้นก็มาพิจารณาอีก คือมันจะขนาดไหนก็ตามนะ ขึ้นชื่อว่าสมมุติอยู่ในนั้นแล้วจะต้องแสดงตัวออกมาตามขนาดของสมมุติ ละเอียด หยาบ ให้เห็นจนได้นั้นแหละ ที่นี้บางที่มันก็มี ลักษณะเหมือนเศร้าๆ หมองๆ พอให้จับได้ว่างั้นเถอะนะ ไม่มากแหละ ก็สติปัญญามันเปลอกกัน เมื่อไร จ่อกันตลอดเวลา เอ้ ทำไมจิตดวงเดี๋ยวนี้ถึงเป็นไปได้อย่างนี้นะ ราฟึง เดียวว่าผ่องใส

เดี๋ยวว่าเศร้าหมอง เดี่ยวว่าทุกข์ ขณะที่มันเศร้าหมองความทุกข์จะมาด้วยกันนะ แต่พอจับได้ เท่านั้นไม่ได้มากกว่านั้นว่าผิดปกติ ว่าปล่อยใสความสุขมันก็มาด้วยกัน เดี่ยวว่าปล่อยใส เดี่ยวว่าเศร้าหมอง เดี่ยวว่าปล่อยใส เดี่ยวว่าทุกข์ เดี่ยวว่าสุข ทำไมจิตดวงเดี่ยวนี้อันนี้จึงเป็นได้หลายอย่างนั้นนะ ยิ่งจ่อ

นี่ถึงวาระสุดท้ายมันนะ เพราะไม่มีที่พิจารณาแล้ว มันปล่อยหมดแล้ว โลกธาตุไม่มีอะไร เหลือ เหลือแต่จิตกับกิเลสตัวนั้นไม่ปล่อยกันเท่านั้นเอง มันก็จ่อจุดนั้น พอวิตกอย่างนี้จบลง ธรรมะอันหนึ่งก็ขึ้นแล้วที่นี้ ขึ้นภายในใจนะ เป็นคำๆ ออกมา คำว่าสุขก็ดี คำว่าทุกข์ก็ดี คำว่าเศร้าหมองก็ดี คำว่าปล่อยใสก็ดี ขึ้นแยบๆ สอนเราอยู่ในนี้ ธรรมทั้งสองเงื่อนนี้เป็น อนตตา นะว่าอย่างนั้น สองเงื่อน คือว่าสุขทุกข์ก็เป็นเงื่อนหนึ่งๆ แล้วปล่อยใสเศร้าหมองอย่างนี้ก็เป็นคู่กัน เป็นเงื่อนหนึ่งๆ ธรรมทั้งสองเงื่อน คือเงื่อนสุขเงื่อนทุกข์ เงื่อนเศร้าหมองเงื่อนปล่อยใส เป็น อนตตา หนา

ผูกขึ้นมาโดยเราไม่ได้คาดได้คิดนะ เป็นขึ้นมาเอง จิตกึ่งงหน้อยหนึ่ง จ้อนึ่ง จากนั้นไม่ทำงานเลยนะ จะว่าจ่อกับอะไรก็ไม่เชิง จะว่าผลออกไปไหนก็ไม่ผล จะว่าจ่อกับงานอันใดก็ไม่ใช่ วางเป็นมัธยัสถ์กลางๆ ตอนนั้น พอธรรมสองบทนี้แสดงขึ้นมา ว่าธรรมสองเงื่อนนี้เป็น อนตตา นะ มันถึงขั้นจะปล่อยหมดละ พอจิตสงบตัวเป็นมัธยัสถ์กลางๆ จะว่านิยมกับอะไรไม่เจาะจง จะว่าผลออกก็ไม่ผล แต่ไม่ได้จ่อกับอะไร ตอนนั้นละก็ผางเลยเทียว นั้นเห็นไหม

อ้อ ธรรมชาติที่เป็นวัฏจักรหมุนหัวใจ หรือบีบบังคับหัวใจนี้มันขาดสะบั้นลงไป **เหมือนมะพร้าวสองหน่อ หน่อหนึ่งสมมุติ หน่อหนึ่งวิมุตติ มะพร้าวสองหน่อคือ อดตา กับ อนตตา สุข ทุกข์ อดตา กับอนตตาเป็นสองเงื่อน** เหมือนกับว่ามันคว่ำลงพริบอย่างนี้เลย พริบเดียวเท่านั้น ไม่คาดไม่ฝัน ไม่นึก ฟาดดินถล่มสะเทือน เหมือนว่าสามแดนโลกธาตุกระเทือนถึงกันหมดเลย แต่เป็นอยู่ในจิตนะ เป็นอยู่ภายในจิตนี้ ผีงนี้หมดเลย พออันนั้นผีงไปแล้ว พอหมดขณะนั้นขึ้นมา ที่นี้จิตเข้ามาสู่ความเป็นปกติแล้ว

ที่นี้มองดูอะไรนี้ โถ ไม่มีอะไรเกิน อัศจรรย์ โถ ทำไมเป็นอย่างนี้ โห พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้อย่างไร อ้อ พระพุทธเจ้าแท้ พระธรรมแท้ พระสงฆ์แท้ เป็นอันเดียวกันอย่างนี้หรือ อัศจรรย์ น้ำตานี้ไม่ต้องบอกละ ฟังเลยเทียว อัศจรรย์อันนี้ก็อัศจรรย์ มองดูโลกดูสงสารนี้ น่าสลดสังเวช มีดต้อเลย มองดูอันนั้นจำไปหมด อัศจรรย์ ไม่นอนคืนวันนั้น นั้นละถึงได้บอกชัดๆ เขาเทียบเป็นวันที่ ๑๕ เราจำได้แต่วันข้างแรม แรม ๑๔ ค่ำ เดือนหก ๒๔๙๓

บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ แต่มาเทียบกับปฏิทินร้อยปีแล้วเป็นวันที่ ๑๕ พฤษภาคม นะ นั่นละ ที่ว่าวันฟ้าดินถล่ม ระหว่างวัฏจักรกับวัฏจักรตัดสั่นกันในคืนวันนั้นเหมือนฟ้าดินถล่มเลย ก็คนเดียวเท่านั้น เท่านั้นเอง

ก็เป็นหลวงตาทรมราคาแล้วเดี๋ยวนี้ ตั้งแต่บัดนั้นมาเราไม่เคยเห็นกิเลสตัวใดแม้เท่าเม็ดหินเม็ดทรายที่จะมาผ่านหน้าให้เราเห็น ว่าหือ ยังมีอยู่หรือ ก็ไม่เคย แล้วก็ไม่เคยสงสัยด้วยนะ ขาดสะบันในขณะนั้นแล้วเป็นอันว่าหายสงสัย เป็นหลักปัจจุบันคือความบริสุทธิ์เต็มส่วนอยู่ตลอดเวลา ไม่เอื้อม เรื่องอดีตอนาคตไม่เอื้อม แต่เวลาเรามาพูดนี้เราก็อ่า ตั้งแต่บัดนั้นมาแล้วก็ไม่เคยเห็นกิเลสตัวใด แม้เม็ดหินเม็ดทรายที่ผ่านหน้าให้เราเห็น หือ ยังมีอยู่หรือกิเลส จะได้พัดกันอีก ก็ไม่เคยมี อยากว่าอย่างนั้น

นี่ละที่เอาธรรมมาสอนโลกเราเอามาอย่างนี้ละ เราไม่ได้มาพูดเล่นๆ มาโกหกโลกนะ เราทำแทบล้มแทบตาย เวลาเราทำนี้เหมือนผ้าขี้ริ้วไม่มีราคำราคา อยู่ในป่าในเขาเป็นเวลา ๙ ปีเต็มหนักมากที่สุดเรื่องฆ่ากิเลส เวลามันขึ้นมาผลของมันขึ้นเป็นอย่างนั้นละดูเอา ฟ้าดินถล่มเลย เวลากิเลสพังลงจากหัวใจ อวิชาพังจากหัวใจเป็นฟ้าดินถล่มเลยเทียว มันเป็นเองอยู่ในจิตนะ เราจะว่าเป็นดินฟ้าอากาศถล่มนี้มันก็ไม่ใช่ แต่มันหากเป็นอยู่ในจิตนี้ เหมือนฟ้าดินถล่ม โลกธาตุไหวเลย เป็นอยู่ในนี้ โถ อำนาจกิเลสครองโลกนี้ครองอย่างนี้ เวลามันพังก็พังแบบฟ้าดินถล่มเหมือนกัน อย่างนี้ เวลา ๕ ทุ่มพอดิเลย เสร็จเรียบริ้อยแล้วจึงมาดูนาฬิกา ๕ ทุ่มเป็งเลย

พอลงมาจากนั้น ตื่นเช้ามาก็เป็นวัน ๑๕ ค่ำ เดือนหกดับ มาถึงวัดสุทธาวาสนี้ ท่านเพ็ง วัดถ้ำกลองเพลนี่ละ พูดให้ท่านเพ็งฟังเป็นคนแรกนะไม่ลืม ท่านเพ็งขึ้นไปหาสองต่อสองอยู่วัดสุทธาวาส นี่จะเล่าอันหนึ่งให้ฟังนะ ท่านเคยติดสอยห้อยตามผมมาเป็นเวลานานแล้ว แล้วคำที่ผมจะพูดเวลานี้ท่านเคยได้ยินได้ฟังไหม เลยเล่าเรื่องให้ฟัง เรื่องเป็นอยู่บนวัดดอยธรรมเจดีย์เมื่อคืนวานนี้ บอกตรงๆ เลย ค่ำ ๑๔ ค่ำ เป็นอย่างนั้นๆ

ที่นี้สรุปเลย พอฟังแล้วเป็นยังงี้คำนี้ ท่านเคยอยู่กับผมมาเป็นเวลานานเคยได้ยินไหม ผมเคยพูดให้ฟังไหม โห ไม่เคยนะอย่างนี้ละ ตื่นเป็นบ้าเลยนั่นก็ดี นั่นละให้ตั้งใจหนา อย่างนี้ละธรรมพระพุทธเจ้าเป็นอกาลิโก มีเป็นพื้นฐานประจำตลอดเวลาเป็นปัจจุบัน เอาให้จริงนะ นี่ได้เห็นเสียแล้ว หายสงสัยทุกอย่าง หายสงสัยพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ หายหมดเลย เป็นอันเดียวกันหมดแล้วเราว่าอย่างนี้ เราไม่สงสัยพระพุทธเจ้าอยู่ตรงไหนๆ พระธรรม พระสงฆ์อยู่ตรงไหน

จิตกับธรรมนี้เป็นอันเดียวกันแล้ว กับพระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นอันเดียวกันแล้วไม่แยก ไม่มีแยก เป็นอันเดียวกัน

ถ้าจะเทียบก็เหมือนกับว่า แม่น้ำสายต่างๆ ไหลมาจากคลองนั้นๆ ลงมหาสมุทรทะเลหลวง แล้วเป็นน้ำมหาสมุทรทะเลหลวงอันเดียวกันหมด แยกไม่ออกว่าแม่น้ำสายนี้มาจากนั้นๆ ไม่มีแยกไม่ได้ แต่ลงไปก็เป็นแม่น้ำมหาสมุทรทะเลหลวงอันเดียวกันหมด

นี่จิตเมื่อถึงขั้นบริสุทธิ์แล้วก็เหมือนกับแม่น้ำสายต่างๆ ของผู้บำเพ็ญ ไหลลงมาๆ ผู้บำเพ็ญนั้นละเป็นเหมือนแม่น้ำสายต่างๆ บำเพ็ญคุณงามความดีทั้งหลายนี้ เป็นเหมือนกับแม่น้ำแต่ละสายๆ ไหลลงมาๆ พอเข้าถึงจุดสุดท้ายความบริสุทธิ์เต็มที่แล้ว เข้าถึงอันนั้นเป็นอันเดียวกันหมดเลย เหมือนกับแม่น้ำคลองสายต่างๆ ที่ไหลเข้ามาสู่มหาสมุทรทะเลหลวงเป็นอันเดียวกันแยกไม่ออก เมื่อจิตวิมุตติเข้าเป็นอันเดียวกันแล้ว ก็เป็นมหาวิมุตติมหานิพพาน

ฟังซิ มหาวิมุตติมหานิพพาน มหาสมุทรทะเลหลวงนี้เป็นวัตถุประสงค์ แม่น้ำมหาสมุทรเป็นด้านวัตถุประสงค์ มหาวิมุตติมหานิพพานเป็นด้านนามธรรม เมื่อจิตเข้าถึงความบริสุทธิ์แล้วเป็นมหาวิมุตติมหานิพพานอันเดียวกันเลย ไม่มียิ่งหย่อนต่างกัน นี่แม่น้ำสายต่าง ๆ เมื่อไหลเข้าลงสู่มหาสมุทรทะเลหลวงแล้วเป็นแม่น้ำมหาสมุทรทะเลหลวงอันเดียวกันหมด จิตเมื่อเข้าถึงขั้นบริสุทธิ์แล้วเข้าถึงจุดมหาวิมุตติมหานิพพานอันเดียวกันหมด แยกไม่ออกเลย

นี่ละทั้งสองอย่างนี้สูญไหม เอ้า เทียบกัน นี่ละเป็นเครื่องยืนยันกันไว้เลยเทียว แม่น้ำมหาสมุทรใครเห็นไม่ใช่เหรอ สูญไหม ที่แม่น้ำสายต่างๆ ไหลลงไปสู่มหาสมุทร เต็มด้วยน้ำอยู่ในมหาสมุทรสูญไหม นี่ละจิตที่บริสุทธิ์ไหลเข้าเป็นมหาวิมุตติมหานิพพานอันเดียวกันแล้วสูญไหม พิจารณาซิ วันนี้เปิดอกเสียแล้ว วันนี้เป็นวันเปิดอกเต็มที่ เราก็ไม่เคยพูดอย่างนี้กับสาธารณชนอย่างนี้ วันนี้เปิดให้เต็มที่ ฟังเสียซิ

นี่ละที่ได้มาประกาศธรรมสอนพี่น้องทั้งหลาย ไม่ได้มาแบบสุมสี่สุมห้า มาแบบดันเดาเกาหมัดนะ แม้แต่เป็นผู้นำนี้ก็เหมือนกัน เราเป็นผู้นำด้วยความบริสุทธิ์ใจอย่างยิ่งแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างเราเต็มทุกอย่าง เราไม่มีสิ่งใดบกพร่องแล้ว นำประเทศชาติบ้านเมืองเราด้วยความเมตตาแล้ว ๑ จึงขอให้ เห็นใจ

เดี๋ยวบางคนจะคิดไปว่าหลวงตาบ๊วนี่เป็นคนขอทาน ไปหาขอโน้นขอนี่จากคนนั้นคนนี้ เหมือนพวกนั้นเป็นมหาเศรษฐี เหมือนหลวงตาบ๊วเป็นทุคตะเข้ญใจหาขอทาน อย่าคิดอย่างนั้นนะ ผิด กิริยาท่าทางที่เราทำต่อโลกนี้ เราทำเพื่ออุ้มชาติบ้านเมืองด้วยความเมตตาของเราต่างหาก เราไม่ได้เมตตาเรา เราเมตตาต่อโลกต่อสงสารต่างหาก ให้พากันตั้งอกตั้งใจฟื้นฟูเมืองไทยของเราขึ้นให้ได้นะ นี่ผู้นำของพี่น้องทั้งหลายเป็นพระประเภทใด ฟังให้ตื่นะ เราไม่ได้บอกว่าเป็นอะไรก็ตาม ให้เอาเรื่องราวที่เป็นหลักความจริงนี้มาพูดให้ฟัง ว่าเป็นพระประเภทใด ว่าอย่างนี้เลย พูดอย่างเต็มย่นอย่างนี้ มานำประเทศไทยของเราเวลานี้ เราพูดเสียเต็มเหนี่ยววันนี้ เอาเต็มย่นเลย

สร้างนะสร้างความดี โลกธาตุนี้ไม่มีที่เกาะนะ ไม่มีที่ไต่ที่ไต่ไว้ใจตายใจนอกจากบุญเท่านั้น มีอันเดียวฟังให้ตื่นะ สามแดนโลกธาตุเราอย่าไปหวังพึ่งอะไร พึ่งเป็นพึ่งตายกับเขาไม่ได้ เกาะอะไร มีแต่สิ่งจะพัง ๆ มีมากมีน้อยจะพังทั้งนั้น เกาะไม่ได้อาศัยไม่ได้ ถ้าบุญแล้วถึงไหนถึงกัน มีมากมีน้อย เกาะติด ๆ เกาะติดจนกระทั่งพังเลย ถึงมหาสมุทรทะเลหลวง มหาวิมุตติมหาานิพพาน อาศัยอำนาจ แห่งบุญนี้

ที่ว่าเดินตามสายทางไปนี้ คือว่าสร้างบุญสร้างกุศลนี้แหละ เดินไป เท่ากับเดินเข้ามหาวิมุตติมหาานิพพาน จะไปตามนี้ อำนาจแห่งบุญแห่งกุศลเป็นสายทางหรือเป็นคลองน้ำ น้ำบุญน้ำกุศลไหลเข้าสู่มหาวิมุตติมหาานิพพาน อย่างอื่นเราอย่าไปหวังพึ่งนะ ไม่มีทาง นี้ประมวลมาหมดแล้ว กล้าพูดเต็มหัวใจเลย เราประมวลมาหมดสามแดนโลกธาตุนี้ อะไรจะเป็นที่เกาะของจิต จิตจะพึ่งเป็นพึ่งตายได้คืออะไร คือบุญเท่านั้น นอกนั้นไม่มี ถ้าบาปแล้วก็เป็นข้าศึกศัตรูอย่างมาก ตามจำนวนของมันที่มีมากมีน้อย จะหมุนตัวลงไป

ใครจะว่านรกมีนรกไม่มีก็ตาม ไม่มีปัญหาอะไร เป็นเรื่องความสำคัญของกิเลสหลอกคนให้ตายใจแล้วจมเท่านั้น ให้เชื่อพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสิ้นกิเลสเห็นทุกสิ่งทุกอย่างแล้วมาสอนโลก ดังที่เราพูดเวลานี้เราก็เห็นของเราเต็มหัวอกแล้ว เราจึงนำมาสอนโลก เราไม่ได้มาสอนโลกด้วยความโกหก เพราะฉะนั้นพูดจึงเข้มขันซี เข้มขันก็ออกมาจากรู้จริงเห็นจริง ไม่สะทกสะท้าน

ไปที่ไหนก็ตาม เราพูดจริงๆ เราไม่เคยสะทกสะท้านกับสิ่งใดในสามแดนโลกธาตุนี้ เราไปได้ทำได้พูดได้ทั้งนั้น เมื่อสมควรจะพูดหนักเบาเล็กน้อยจะออกทันทีๆ ที่จะให้สะทกสะท้านกับสิ่งใดผู้ใดเราไม่มี ว่างั้นเลย เพราะเรื่องโลก โลกนี้เป็นสมมุติ นี้ธรรมพระพุทธเจ้าเป็นวิมุตติธรรม สูงกว่าอะไร พอที่จะไปกลัวอะไรอีกล่ะ มีเท่านั้นละ เหนื่อย นี้จะไปนาหว่าไม่ใช่ใกล้ๆ นะ สายแล้ว ก็ยังอุตสาหอดทนพูด วันนี้พูดเปิดอกเสียด้วยนะไม่ใช่ธรรมดา

สภาหนูนี้อันเป็นสภาที่มีวาสนานะ อย่าประมาทนะ อย่าประมาทสภาหนู สภาใหญ่ ๆ ทั่วโลก
ธาตุ เมืองไทยเรานี้ไม่มีใครได้ยินคำพูดอย่างนี้นะ แต่สภาหนูได้ยินหมด พวกสภาหนูได้ยินกันหมด
สภาแมวไม่ได้ยิน มีแต่ร้องอวๆ เท่านั้นไม่ได้ยิน ร้องอวๆ หนูหลบหมด เลยไม่ได้สะแตกหนูด้วย
ซ้ำ เวลาจวนตัวจริงๆ แมวไม่ร้องนะ จับเลย ตัวไหนมันร้องอวๆ แมวตัวนี้ตัวท้องแห้งว่างั้นเลย
หนูวิ่งหนีหมดได้ยินเสียงอวๆ

นี่ละเรื่องความอัศจรรย์ของศาสนาพุทธเราดังที่พูดให้ฟังนี้ ศาสนาพุทธนี่ละเป็นศาสนา
โลกคู่สูงสารมาประจำ ตั้งแต่กัปไหนกัลป์ใดคือพุทธศาสนาเท่านั้น ว่างั้นเลย ศาสนานอกนั้นเป็น
ศาสนา คลังกิเลส คลังกิเลสเป็นเจ้าของศาสนา จะเอาความบริสุทธิ์ผุดผ่องความแนใจมาจากไหน
คนมีกิเลสเป็นเจ้าของศาสนา ได้แค่นั้นรู้แค่นั้น ก็ดันก็เดาไปตามความรู้ความเห็น ไม่ได้เป็น
โลกวิทูเหมือนศาสดาองค์เอก

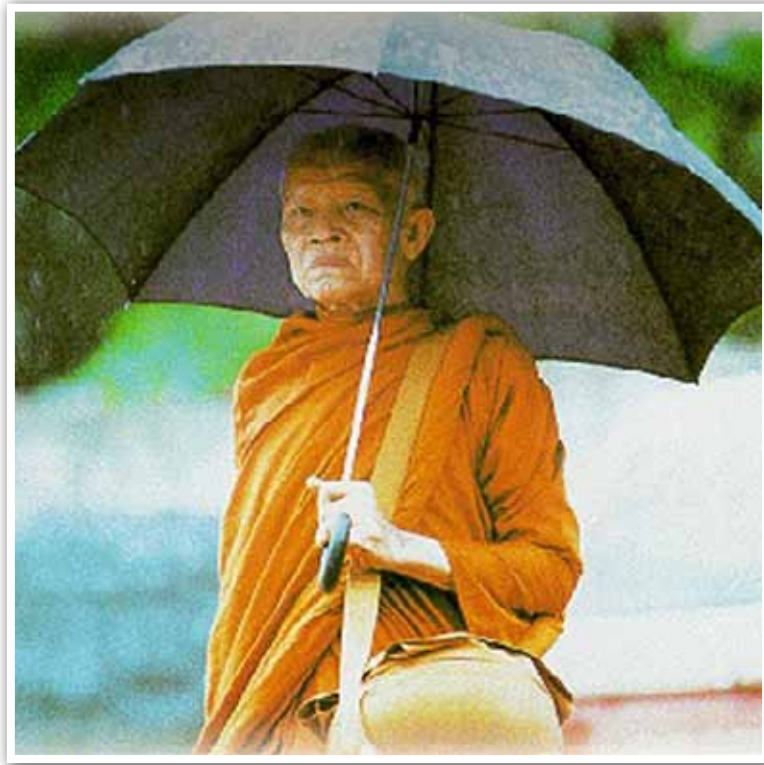
ศาสดาองค์เอกเป็นโลกวิทู รู้แจ้งเห็นจริงหมด นำมาสอนตามความรู้ความเห็น ไม่ผิด นี่ละ
พระพุทธานุชาเราใครไม่มีวาสนาไม่ได้พบนะ พบแล้วก็ไม่สนใจ ผู้มีวาสนาได้พบได้เห็นได้ปฏิบัติ
ตาม นี่ละเป็นแนวทางเป็นเกาะฟุ้งเป็นฟุ้งตายเราได้ คือสายธรรมที่พระองค์พาดไว้แล้วนี้เป็นบันได
เกาะตามนี่นะอย่าปล่อยอย่างว่าง

เรานี้ห่วงโลกมากนะ จวนจะตายเท่าไรยิ่งห่วง ห่วงจริงๆ เมตตาดธรรมครอบหมดโลกธาตุ
นี่ละอำนาจความเมตตาดธรรมจึงบีบบังคับไปได้นะ สำหรับเราห่วงเรา เราหมดแล้ว เราไม่มีอะไรห่วง
นี่ถึงขยะ ถึงวาระมันแล้ว สลัดที่เดียวปุบทิ้งเลยไปเลย มาห่วงอะไรประสาถึงขยะ เราหมดปัญหา
โดยประการทั้งปวงมาได้ ๔๙ ปีนี้แล้ว ๒๔๙๓ มาจนกระทั่งปานนี้ เป็นยังงินานหรือไม่นาน
เอาละวันนี้พักเครื่อง

บาตรของ
หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๑๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

บุญญาบารมีของพี่น้องชาวไทย

(ผู้ฟังเทศน์ประมาณ ๕๐๐ คน)

(วันนี้เป็นวันทำบุญครบรอบคุณพ่อ มาจากเชียงใหม่ หาดใหญ่ มาทำบุญกับหลวงตา เมื่อวานก็ดีใจกับหลวงตา ประทับใจที่สุด น้ำตาร่วงเลยหลวงตา) ประทับใจอะไร (ประทับใจที่คนเยอะเมื่อวานนี้แหละค่ะ แล้วนางฟ้าเทวดาก็ฟังหลวงตาไม่ทำให้ฝนตก ทำให้คนมาทำบุญทำได้เต็มกำลังศรัทธาค่ะ) อันนี้เรายอมรับนะ เราตั้งใจอยู่นั้นะ ฝนตกขออย่าให้ตกในที่จัดงาน แล้วพอดีข้างนอกๆ ตกหมดไม่ตกในบริเวณงานจริงๆ นั้นเห็นไหม เราตั้งใจเพื่อชาติขนาดนั้นนะ

ตั้งใจฟังจิต เอ้า พูดให้ตรงๆ อย่างนี้เลย มุ่งใส่วงงาน หากจะตก มีความจำเป็นอะไรที่จะตก ก็ขอให้ตกข้างนอก อย่าได้ตกในวงงานซึ่งเป็นงานของชาติทั่วแผ่นดินไทยนี้ ตั้งจิตจริงๆ เขาว่าฝนตกอุดรฯ เหนือ เรางทีแรก มันยังงั้นกันนะ พอไปบอกว่าตกหมดข้างนอก แต่ว่าในบริเวณนั้นไม่ตก เอ้อ ยอมรับ

ทันที เป็นอย่างนั้นนะ นี่อำนาจของพี่น้องชาวไทยเราช่วยบันดลบันดาล ช่างนอกตกจริง ๆ ช่างในบริเวณนั้นไม่ตกนะเมื่อวานนี้ เอ้อ เข้าท่าดี (ถวายทองด้วยเจ้าค่ะ) เอ้อ ถวาย คุณแม่อยู่ที่ไหน (อุดรฯ ค่ะ มาทุกวัน เป็นลูกศิษย์มาหลายปีแล้วค่ะ น้องมาจากเชียงใหม่ นี่มาจากหาดใหญ่ ผ่าตัดหัวใจมาแล้ว ตอนนั้นมาขอเมตตาจากหลวงตาเจ้าค่ะ)

เรากะว่างานนี้คนจะมามาก เพราะเราได้ประกาศมานานด้วยพี่น้องชาวอุดรฯ เรา เฉพาะอย่างยิ่ง ชาวจังหวัดอุดรฯ ทุกอำเภอทราบทั่วหน้ากันหมด งานนี้ตั้งใจให้เป็นงานหลักอันหนึ่งในนามเราเป็นผู้นำ นี่ละเหตุที่ประกาศมานาน แล้วกลัวว่าจะมีฟ้ามีฝนมีอะไรมาตก เป็นอันตรายต่องานซึ่งมีคนจำนวนมาก นี่ เราจึงตั้งใจทำจริงๆ เมื่อวานนี้ ตั้งใจในจิต หากว่ายังไงก็อย่าให้ได้ตกในบริเวณนั้นซึ่งเป็นเวลาที่ทีมงานเราบอกอย่างนั้น

มีคนมาหาเราที่วัด บอกเราก่อนที่เราจะออกไปว่าฝนกระหน่ำใหญ่เลย เราชกงในใจ เอ๊ ยังไงนา เราไปสอบถามดู ว่าตกจริง ๆ ช่างนอกตกหมด แต่ในบริเวณงานไม่ตก เอ้อ เข้าท่าดี เทวดาฟ้าดินทั้งหลายก็ช่วยพี่น้องชาวไทยเรา รู้สึกราบรื่น เมื่อวานฝนก็ไม่ตกจริงๆ (ทองคำมาอีกแล้วครับ ๕ บาท เช็ค ๒ หมื่นบาท) เอามาเช็คนะ เช่อๆ ซ่าๆ จะให้เช็คไม่รับเอามา ยังเช่อๆ ซ่าๆ เราโมโห เอามาเช็คว่าจั้นซี (ลูกศิษย์หัวเราะ)

ต่อไปนี้ผ้าป่าจะเริ่มละ เฉพาะทุ่งศรีเมือง แต่เราไม่ยอกอ่านเฉพาะทุ่งศรีเมืองนะ เพราะใครมานี้มางานเพื่องานทุ่งศรีเมือง งานอุดรฯ เราทั้งนั้น เราเลยจะอ่านรวมยอดใหญ่นี้เลย เช่นมาบริจาคที่นี่ก็เพื่องานทุ่งศรีเมืองงานจังหวัดอุดรฯ เรา งานจังหวัดอุดรฯ เราทั้งนั้นนะ มาจากที่ไหน ๆ เราจึงอยากจะรวบรวมอ่านทีเดียวเลย นี่เราก็พูดเฉพาะผ้าป่าเมื่อวานนี้ ผ้าป่ามหากุศลของพี่น้องชาวอุดรฯ และแถวใกล้เคียงรวมแล้วทั่วประเทศไทย เมื่อวานนี้มีจุดศูนย์กลางตั้งที่อุดรฯ ได้ทองคำ ๑๕ กิโล ๖๐ บาท ๑๑ สตางค์ (สาธุ) ดอลลาร์ได้ ๙,๖๔๗ ดอลลาร์ เงินสดได้ ๖,๔๔๘,๒๗๓ บาท (สาธุ) นี่เฉพาะในวงงานอุดรฯ นะ ที่อ่านนี้อ่านเฉพาะในวงงานอุดรฯ ที่บริจาคมาเพื่องานจังหวัดอุดรฯ เรายังไม่ได้อ่าน นี่อ่านเฉพาะอันนั้นเท่านั้น

ที่นี้อ่านสรุปความ สรุปทองคำ ดอลลาร์ เมื่อวันที่ ๙ ได้ ๑๖ กิโล ๓๓ บาท ๖๔ สตางค์ และดอลลาร์ได้ ๙,๘๖๗ ดอลลาร์ ทองคำที่ต้องการเข้าคลังหลวงในการช่วยชาติคราวนี้ ๔,๐๐๐ กิโล มอบเข้าคลังหลวงไว้แล้ว ๑,๐๓๗ กิโลครึ่ง ผากไว้กับคลังหลวง ๑,๐๒๕ กิโล รวมทองคำที่มอบและผากไว้กับคลังหลวงได้ ๒,๐๖๒ กิโลครึ่ง ทองคำหลังจากมอบและผากไว้กับคลังหลวงได้มาที่หลังอีกซึ่งยังไม่ได้

หลอมได้ ๓๘ กิโล ๒๖ บาท ๑๒ สตางค์ รวมทองคำทั้งหมดได้ ๒,๑๐๐ กิโลครึ่ง ยังขาดทองคำอีก ๑,๘๙๙ กิโลครึ่งจะครบจำนวน ๔,๐๐๐ กิโล

ดอลลาร์ที่จะมอบคลังหลวงในครั้งต่อไปนี้ ๑ ล้านนั้น เวลานี้ได้ โอ๊ย เราไม่อยากอ่านของเก่า มันขาดตลอด เมื่อวานก็ได้เกือบหมื่น มันก็ยังขาดเท่าเดิม ไม่เอาละมันขาดเท่านั้นเท่านี้ เราค่อนข้างจะแน่ใจว่าได้ถึงล้านแล้วเวลานี้ เราไม่อ่านมันละอ่านของเก่า อ่านที่ไรก็ขาด ๕ หมื่น ๖ หมื่นอยู่ยั้ง นี้ก็ ๕,๗๒๐ ดอลลาร์ คือสมมุติเราไม่ได้มาอ่าน ทางฝากก็พอได้พอสมควรแล้วเข้าธนาคาร ๆ พวกดอลลาร์จะนาน ๆ จะเอาสมมุติมาอ่าน ถ้าอ่านให้ครบจำนวนก็ต้องอ่านทางกรุงเทพฯ อีกด้วย เพราะทางโน้นก็มี ดอลลาร์ก็มี ทองคำก็มี กรุงเทพฯ ก็มี อุดรฯ ก็มี ไปกรุงเทพฯ ดอลลาร์เข้าทางโน้นหมด มาอุดรฯ ดอลลาร์เข้าทางนี้หมด ที่นี้เวลาจะต้องการจำนวนที่แน่นอนจึงต้องอ่านทั้งสองบัญชีเลย

นี่อ่านที่โรมันก็ขาด ๗ หมื่น ๘ หมื่นอยู่อย่างนั้น แต่ดอลลาร์เข้าทุกวัน เพราะมันไม่ได้ดูบัญชี เราไปทราบทีหลัง นาน ๆ จะอ่านทีนี้ให้พี่น้องทั้งหลายทราบ ยังไงก็ตามสิ่งเหล่านี้เราแน่ใจของเราร้อยเปอร์เซ็นต์ตลอดมานะ ไม่มีต่างพร้อยเลย จะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม ผู้เก็บทรัพย์สินนี้ก็เป็นหัวใจเดียวกับเรา เข้าปี๊บ ๆ ตลอดมาไม่เคยเคลื่อนไหวให้เราเห็นนะว่าผิดพลาดด้วยเจตนา ไม่มี บรรดาผู้ที่ทำหน้าที่เรา นะ ไม่เคยมี นี่เราคิดว่าค่อนข้างจะถึงล้านแล้วแหละอันนี้นะ เพราะมันก็ขาดมานานแล้ว

ทองคำเมื่อวานเฉพาะในงานอุดรฯ ได้ ๑๕ กิโล ๖๐ บาท ๑๑ สตางค์ ดอลลาร์ได้ ๙,๖๔๗ ดอลลาร์ เงินสดได้ ๖,๔๔๘,๒๗๓ บาท ขอให้พี่น้องชาวอุดรฯ และแถวใกล้เคียงอนุโมทนาตามนี้อีกด้วยนะ (สาธุ) จะได้กุศลอันยิ่งใหญ่แก่พวกเรา คราวนี้หลวงตาบว้อออกไปอุดรฯ อยากได้สักสิบหน้า หน้าบานไปหมดเลย เข้าใจไหม เดินไปหน้าบาน เมื่อวานนี้เปลี่ยนหน้านี้ออก หน้านี้จะออกข้างหลัง คือทางนี้จะ

เงินที่ประชาชนร่วมกันบริจาคช่วยชาติ

แผ่นเข้าใจใหม่ หน้านี้จะไปดู ที่นี้เวลาไปกลับมาแล้วอยากได้สิบน้า ดูไปหมดเลยเข้าใจใหม่ หมูหมาเปิด
ไก่อูหมด เพราะเขาเอาตัวประกัน

เมื่อเข้าวานนี้เทศน์ บอกว่าเอาให้เต็มเหนี่ยวนะ เอาถึงขนาดหมูหมาเปิดไก่อ่าวัน หมาตัวหนึ่ง
ขายได้ ๑๐ บาทเอามา ๕ บาท เปิดไก่อายตัวละ ๑๐ บาทเอามา ๕ บาท ที่นี้ให้ยกเลิกหมด หมูหมาเปิด
ไก่อในบ้านให้เขาอยู่ธรรมดาไม่เอาอีกแล้ว มันต้องถึงพริกถึงขิงซี จะเอาเขามาเป็นตัวประกัน ที่นี้พอได้
เรียบร้อยแล้วก็เลิกกับเขา ก็ต้องบอกเลิกละซี ได้มากอยู่ ที่นี้รวมแล้วเมื่อวานนี้ได้ถึง ๑๖ กิโล รวมทั้ง
ทางนี้ทางโน้น เพราะใครเอามาก็เพื่อจะเข้างานช่วยชาติจังหวัดอุดรฯ เรา มาที่มารวมที่นี้ลงที่นี้ นับรวม
แล้วเมื่อวานนี้เป็นทองคำ ๑๖ กิโล ๓๓ บาท ๖๔ สตางค์ แล้วดอลลาร์ได้ ๙,๘๖๗ ดอลลาร์ เมื่อวานนี้
เป็นที่พอใจ ดังได้บอกพี่น้องตั้งแต่อยู่ในวงงานนั้นแล้วเมื่อวานนี้

เพราะเราตั้งใจเจตนาสุดซิด เพราะฉะนั้นจึงย้อนกลับมาอุดรฯ อีก เรามันอะไรพูดไม่ถูกนะ ก็เรา
นี้เป็นตัวตั้งตัวตี หัวใจครอบครัวเมืองไทยเราหมด แล้วเหตุใดเมืองอุดรฯ มีงานห้อยมแห่ยม ๆ ได้เงินสอง
สามบาทมา ว่าช่วยชาติ เมืองอุดรฯ นี้ โถ เราไม่อยากจะอยากมุดดินลงไปเลย เพราะฉะนั้นจึงพินกลับ
คืนมาพูดกับผู้ว่าฯ ก่อนหน้านี้ประมาณสักสองเดือนละมั้ง ก่อนหน้านี้พินกลับคืนมา เรายังไม่ยอมนะ
เรายังเคียดแค้นอยู่ลึก ๆ คราวนี้จะโผล่ละนะ เอานะที่นี้เมืองอุดรฯ เราต้องตั้งให้เป็นงานช่วยชาติขึ้นอีก
ให้เป็นเนื้อเป็นหนัง สมกับหลวงตาเป็นผู้นำพี่น้องทั้งหลายทั่วประเทศไทยนะ เอาให้จริงนะคราวนี้ เพราะ
ฉะนั้นถึงเด็ดเรื่องซี ฟาดจนหมูหมาเปิดไก่อามาเป็นตัวประกันหมดเลย ที่นี้ยกเลิก หมูหมาเปิดไก่อยกเลิก
ไม่เอา พอแล้ว ได้สมใจของเรา

เราทำเราไม่ได้ทำเล่น ๆ บอกพี่น้องทั้งหลายแล้วเราจริง จริงอย่างนั้น นิสัยอย่างนี้เราพูดจริง ๆ
เป็นนิสัยจริงมาดั้งเดิม แม้แต่เป็นฆราวาสนี่ลงล้นคำว่าจะไป-ไปว่าจะทำ-ทำ จนกระทั่งนี่ยกเป็นเหตุ
ขึ้นมาว่า นี่ก็แสดงว่าเด่นนั่นละให้พอได้เห็น แม้ก็ไม่พูดแหละ แม้กับลูกมันคลอเคลียกันตลอดเวลา กับ

พ่อไม่ค่อยเข้าใกล้ละ พุดอะไรอะอะเข้าไปหาแม่ เด็กธรรมดาถูกส่วนมากมันจะติดแม่ คนโบราณเราแม่อยู่กับบ้าน พ่อไปทำงานนอกบ้าน อะอะมันก็อยู่กับแม่ ติดกับแม่มาตลอด เราถึงเป็นหนุ่มแล้วก็ตามอะอะเข้าหาแม่เลย แนะเป็นอย่างนั้นนะ ที่นี้เรื่องอะไร ๆ ก็อยู่กับแม่หมด ที่นี้พ่อที่พุดถึงเรื่องความจริงนี่นะ

พ่อนี้บอกว่า บัวนี้ถ้ามันลงได้ลั่นคำแล้วยังไงเป็นอย่างนั้นเลย เรายกให้มัน บอกอย่างนั้นเลย นี่เราก็ไม่ลืมนะพุดอย่างนี้ เป็นคนมีความสัตย์ความจริง ลงมันได้พุดอะไรแล้วเป็นอย่างนั้นเลย เราก็เป็นอย่างนั้นมาดั้งเดิม จนกระทั่งที่ว่ามาช่วยพี่น้องชาวไทย ตั้งแต่ต้นที่ช่วยตัวเองมา เอาชีวิตขาดสะบั้นไปเลย พอหลังจากได้รับโอวาทจากหลวงปู่มันแล้วว่า มรรคผลนิพพานมีอยู่ เพียงเท่านั้นละถึงใจแล้ว ที่นี้กลับมาถามเจ้าของเลย นี่วันนี้ได้ฟังอย่างถึงใจแล้ว เรื่องมรรคผลนิพพานหายสงสัยแล้วจากพ่อแม่ครูจารย์ คราวนี้เราจะจริงไหม ตอบขึ้นทันทีเลย ต้องจริง ไม่จริงต้องตายเท่านั้น ฟังซินะ คือเอาให้กิเลสไม่ตาย เราต้องตาย อย่างอื่นไม่มี นี่เด็ดแล้วนะ เรียกว่าความจริงลงเต็มส่วนแล้ว

เพราะฉะนั้นเวลาขึ้นเวทีจึงบอกว่า ใน ๙ ปีนี้เฉียดสลบไปสละความเพียรของเรา แต่ไม่สลบก็บอกไม่สลบ เฉียดสลบไปสละ ตอนที่เฉียดสลบไปสละก็นั่งตลอดรุ่งนี่ละ เวลาความทุกข์ความทรมานมันบีบบังคับ ความทุกข์มันแผ่ร่างกายของเรา ร่างกายเหมือนฟืน มันซัดกันถึงขนาดที่ว่า เอ้า อะไรจะตายก่อนตายหลังให้รู้ในร่างกายอันนี้แหละ พัดกัน นี่เห็นไหมเรื่องความสัตย์ความจริง ถ้าลงปักลงตรงไหนเห็นผลเป็นที่พอใจ ความเพียรเราทำอยู่ธรรมดา ๆ มากี่วันก็ปีก็เดือนแล้ว เราไม่เคยปรากฏความอัศจรรย์ แต่ความเพียรที่นั่งตลอดรุ่ง ๆ นี่ได้ทุกคืน เห็นไหม นี่อำนาจแห่งความสัตย์ความจริงของธรรมที่พัดกับกิเลส เห็นผลประจักษ์ใจทุกคืนไม่มีพลาด จิตนี้ลงถึงขั้นอัศจรรย์ ๆ ทุกคืนเลย

ที่นี้เราปฏิบัติตามธรรมดาของเราไม่เคยเห็นลงอย่างนั้นนี่นะ ไม่มีก็บอกไม่มี ก็มีตั้งแต่อยู่หนองผือ นั้น ไม่ได้นั่งตลอดรุ่ง หลังจากนั่งตลอดรุ่งมาแล้ว มาอยู่หนองผือที่ว่า จิตมันลง พิจารณานี้ลงพลัวะ ๆ พิจารณาพรากลงหมดเลย ร่างกายหายหมด ทุกอย่างหายหมด ทั่วแดนโลกธาตุจิตว่างไปหมดเลย เกิดความอัศจรรย์ มีนี่ครั้งเดียวก็บอกว่าครั้งเดียว ว่างอันนี้ว่างแปลกประหลาด ว่างอัศจรรย์ จึงได้ไปกราบเรียนพ่อแม่ครูจารย์มัน ท่านก็ขึ้นอุทาน เอ้อ ต้องอย่างนั้นซิ ได้สักชีพยานแล้ว ผมเป็นอยู่ถ้าสาริกา ขึ้นเลยทันทีนะ เป็นแบบท่านมหานี้แหละ มันจำไปหมดเลย

อันนี้เป็นครั้งสุดท้ายหลังจากนั่งตลอดรุ่งมาแล้ว นั่งตลอดรุ่งมันก็ลงอีกแบบหนึ่ง หากแบบนี้เป็นแบบกว้างขวางมากทีเดียวเลย ว่างหมดโลกธาตุนี้ ที่จิตลงอยู่หนองผือนั้น จึงได้ไปกราบเรียนพ่อแม่ครู

จารย์มัน ท่านก็ขึ้นอุทานทันที รับกันอย่างเด็ดทีเดียว เอ้อ ที่นี้ได้สักชีพยานแล้ว ผมก็เป็นอย่างนี้แหละ อย่างท่านมหาเป็นนี้แหละ นี่ละอันหนึ่ง ที่นั่งตลอดรุ่งลงแบบอัศจรรย์ๆ ลงแบบหนึ่งนะ ทุกครั้งลงแบบเดียวกัน อันนี้ลงอีกแบบหนึ่ง กว้างขวางไปหมดทั่วแดนโลกธาตุ ที่อยู่หนองผือ

อันนั้นลงนั้นแล้วกว้างขวางไม่กว้างขวางไม่ได้สนใจ คือมันดับหมด ร่างกายเรานี่ทั้งๆ ที่ความทุกข์ทั้งหลายโหมเข้ามาใน ร่างกายของเราเหมือนท่อนฟืนนะ ทุกขเวทนาที่มันโหมหมดทั้งเนื้อทั้งตัวเรา นี่เป็นเหมือนไฟ เผาลงไปในที่ๆ ที่นี้จิตมันก็หมุนตัวๆ ภายใน ไม้ให้ออกจากองค์อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่เป็นสถานที่ฆ่ากิเลส ชัดกันอยู่ในนี้ จิตไม่ยอมให้ออกหนีไปไหนเลย ดังที่เคยพูดแล้วนั้นละ วันนี้ วันนั่งตลอดรุ่ง วันนี้วันสละชีวิต จิตจะแย้มบอกไปไหนไม่ได้เป็นอันขาดเลย นี่เป็นขั้นที่หนึ่ง ล้อมรั้วเอาไว้ไม่ให้จิตแย้มบอกไป ที่สองหมุนอยู่ภายในร่างกายของเรา นี่อันที่สอง อันนี้สำคัญมากนะ ยิ่งทุกข์มากเท่าไรจิตยิ่งหมุนตัว ๆ ลงถึงอัศจรรย์เลย

นี่เราพูดถึงเรื่องการเข้มแข็งในความพากความเพียร เวลาจนตรอกจนมุมเข้มแข็งมากทีเดียว ได้ความอัศจรรย์ทุกคืนไม่มีวันเลย แบบอัศจรรย์ทุกคืน ๆ ตั้งแต่เรานั่งมาตั้ง ๙ คืน ๑๐ คืน เป็นแต่เพียงว่าไม่ติดกันเท่านั้น เว้นสองคืนบ้างสามคืนบ้าง บางทีถึงเจ็ดคืนก็มี เราก็ยังไม่ล้ม นี่เรียกว่าได้ทุกคืน เพราะความจริงจัง สละเป็นสละตายต่อกันในเรื่องความพากความเพียรกับกิเลสฟัดกัน ได้ของอัศจรรย์ขึ้นมา เราทำความเพียรเช่นนั้นเราก็มองมีความเพียรๆ แต่ไม่ถึงขั้นเด็ด มันจึงไม่ได้ธรรมะอันเด็ดขึ้นมา นี่ละอำนาจแห่งการประกอบความพากเพียร ความฝึกฝนทรมาณตนหนักเบาเล็กน้อย ผลจะเห็นขึ้นมาอย่างนี้

ถ้ากินแล้วนอน กอนแล้วนิน หมูขึ้นเขียงไปอย่างนั้นมันก็อย่างนั้นละ ไปไหนมองเห็นตั้งแต่หมอน คนทั้งคนไม่เห็น เห็นแต่หมอน เห็นแต่เสื้อ ติดหลังติดหน้าติดเอวติดหมอนติดคอ มันก็ได้แต่อันนั้นนะซิ ถ้าตั้งใจฝึกฝนอบรมเจ้าของมันก็ได้อย่างที่พูดนี้แหละ ความเพียรเราก็มองว่าเป็นความเพียรของเรา แต่ยังไม่ถึงขั้นเด็ดขาดถึงเป็นถึงตายกันเหมือนนั่งตลอดรุ่ง ผลจึงไม่ปรากฏอย่างนั่งตลอดรุ่ง เราเห็นชัดๆ อย่างนี้ความเพียร เห็นอัศจรรย์ทุกคืนเลย

นี่เรื่องความอุตสาหะพยายามฝึกฝนอบรมตน อย่าไปคำนึงว่าหนักไปเบาไป กิเลสเหยียบหัวเราหนักมาตลอด ก็กับก็กลับไม่เห็นคำนึงบ้าง โทษของมันเป็นอย่างนี้ ความเพียรเพียงเท่านี้เพื่อจะฆ่ากิเลส ความเพียรนี้เป็นทุกข์เพื่อจะฆ่ากิเลสให้เป็นบรมสุขขึ้นมา ทำไมจึงเป็นของลำบากมืออย่างเธอ ความเพียรอันนี้เป็นความเพียรทุกข์ก็จริง แต่ทุกข์เพื่อสุข ความพากความเพียร ความตะเกียกตะกายเพื่อกิเลส สุขเพื่อมหันตทุกข์ เอามาเทียบเคียงกันซิ นี้ได้ปฏิบัติมาอย่างนั้นนี่นะ จึงได้มาแสดงให้เห็นที่นี้ทั้งหลายฟัง

การช่วยตัวเองก็ช่วยอย่างที่ว่านี่ ต้องตายว่่างั้นเลย เมื่อได้ลงถึงใจแล้ว มรรคผลนิพพานมีอยู่ ประหนึ่งว่าอยู่ชั่วเอี่ยม มันเชื่อขนาดนั้นแล้ว ทีนี้จึงย้อนมาถามเจ้าของ ทีนี้ทุกอย่างลงใจหมดแล้วเรื่องมรรคผลนิพพาน ไม่มีอะไรเป็นปัญหาแล้ว เจ้าของจะจริงไหมทีนี้ ทางนี้ก็ตอบขึ้นทันทีเลย ต้องจริง ไม่จริงต้องตายเท่านั้น ตั้งแต่บัดนั้นมาเรื่องความเพียรของเราจึงไม่มีอ่อนข้อ หนักตลอด ๆ มา ผลก็เป็นทีที่พึงพอใจ ดังที่ได้พูดให้พี่น้องทั้งหลายฟัง นี่เป็นยังไง นั่นละความจริงความจ้งผลขึ้นมาอย่างนั้น ผลดีก็จริงจ้ง เป็นที่ตายใจ ภาคภูมิใจ

ย้อนพิจารณาคืนหลังเจ้าของที่ทำความเพียรนี้ขยะ ๆ นะ ขยะ(ขยะ=ขยาย) ยังไง เราคิดถึงเรื่องความเพียรของเราตั้งแต่เริ่มขึ้นเวที หลังจากได้ฟังโอวาทพ่อแม่ครูจารย์มันอย่างถึงใจแล้วนั้น ไม่เคยปรากฏว่าย่อหย่อนที่ตรงไหนๆ แล้วเวลามาถึงผลเป็นที่พอใจแล้ว จึงย้อนพิจารณาข้างหลังเจ้าของ ความเพียรของเราเป็นยังไงๆ อยู่ น่าขยะ ๆ นะ น่ากลัว คืออย่างทุกวันนี้มันทำไม่ได้ ทำอย่างนั้นตายเลยๆ อันนั้นมันไม่ตาย หมุนตัวๆ ตลอด นี่ละความเพียรไม่เคยตำหนิเจ้าของได้เลยตั้งแต่ออกปฏิบัติมา ถึงขั้นเฉียดความสลบๆ มีแต่อย่างนั้นทั้งนั้น

นี่เห็นไหมกิเลสมันแก่งไทม์ เอาถึงขั้นเฉียดความสลบสำหรับเรา พระพุทธเจ้าสลบ กิเลสขาด สะบั้น เราเฉียดสลบกิเลสถึงได้ขาดสะบั้นลงไป นี่เราว่าหนักอย่าเอาไปเทียบพระพุทธเจ้า พระองค์ถึงขั้นสลบ เราไม่ได้สลบนะ มันต่างกันอยู่นี่นะ อยากรู้ก็ตามสรุปแล้วผลเป็นที่พอใจด้วยอำนาจแห่งความพากเพียรของเรา

อย่าเห็นความซี้เกียจซี้คร้านความท้อแท้อ่อนแอเป็นของสำคัญยิ่งกว่าธรรมนะ นี่คือตัวทำลายธรรม ทำลายตัวเราเองนั่นแหละ ธรรมอยู่กับเรา ให้พากันตั้งอกตั้งใจ นี่เราก็ได้ช่วยตัวเองเต็มความสามารถ พูดถึงเรื่องความเด็ดเดี่ยวเฉียบขาด เราช่วยเราเต็มความสามารถ ทีนี้มาช่วยพี่น้องทั้งหลาย นิสัยนี่ก็เป็นอันเดียวกันมา เป็นแต่ว่าแกงหม้อใหญ่ยกหนัก ยกคนทั้งประเทศ สำหรับเราทำความเพียรเพื่อยกเราคนเดียว ถึงหนักไม่หนักก็เราคนเดียว แต่นี่ยกคนทั้งประเทศ จึงเป็นเรื่องกว้างขวางใหญ่โตอยู่มาก เรียกว่ายกแกงหม้อใหญ่ นี่เราก็ทำอย่างจริงอย่างจ้ง

ด้วยเหตุนี้เองจึงย้อนกลับมาหาในจังหวัดอุดรฯ เราอีก เราไม่พอใจ มันเป็นยังไงพูดไม่สบายไม่สะดวกที่จะพูดเลย ได้โอกาสถึงจะพูดทีเดียว เมื่อได้โอกาสแล้วจึงได้พูดกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัดคนทุกวันนี้ละ ทีนี้เอาละทีนี้ละ นี่ละที่ได้ย้อนกลับมาอีก เอาให้จริงให้จ้งทุกอย่าง พาดจนกระทั่งถึงหมุ่หมาเปิดไก่อามาเป็นตัวประกันหมดเลย เด็กเล็กเด็กน้อย มีลูกก็คนเอามาเป็นตัวประกันหมด ชายคนละ

เท่าไร ๆ แบ่งเงินมาเพื่อช่วยชาติ อันนี้เลิกหมด เด็กก็เลิก เมื่อได้เป็นที่พอใจ สมละที่นี้ พอใจแล้วกับที่
เราเสียใจครั้งแรก ที่เป็นขึ้นมาประเดี๋ยวประด๋าวนิดหน่อย พอเป็นชื่อเป็นนามว่าช่วยชาติแล้วฟังไม่ได้
เลยนะ นี่คราวนี้เอาเต็มเหนี่ยวเลย

ทองคำก็ได้ถึง ๑๖ กิโล ก็ไม่ใช่ของเล่นนะ ทองคำถึง ๑๖ กิโล ๓๓ บาท ๖๔ สตางค์ เมื่อวานนี้
รวมหมดเลย ในงานของเรานี้ทองคำได้ ๑๖ กิโล ๓๓ บาท ๖๔ สตางค์ ดอลลาร์ได้ตั้ง ๙,๘๖๗ ดอลลา
เกือบหมื่น นี่รวมกัน ส่วนเงินสดก็บอกแล้วเมื่อวานนี้ได้ ๖,๔๔๘,๒๗๓ บาท ในงานนี้งานทุ่งศรีเมืองเรา
ได้เงินถึง ๖ ล้าน ไม่ค่อยมีที่ไหนแหละ นี่เรียกว่าสมใจที่เราเคียดแค้นมานาน ได้ขึ้นถึง ๖ ล้านแล้วลบกัน
ได้ ลบกันได้ละที่นี้หมดปัญหาไป

นี่เราอุตส่าห์พยายามช่วยพี่น้องทั้งหลายดำเนินการ เราทำจริงจังกทุกอย่าง ช่วยพี่น้องเราก็เอา
จริงๆ จังๆ การเทศนาว่าการดูขุณิะในคราวนี้เกือบทั่วประเทศไทย แต่เสียใจที่ไม่ได้ไปเยี่ยมพี่น้องทาง

ภาคใต้ตั้งที่เคียดแล้ว หมดสภาพแล้วร่างกายไม่เอาไหน แต่ก่อนเราไม่พูด เหมือนกันหมด คือรับเป็นระยะๆ พอรับแล้วเราก็ตอบไปๆ เราก็ไปตามนั้นๆ เวลาเขานิมนต์มาไม่ตอบ คือคอยจ้งหะคอยเวล่ำเวลา พอได้ตรงไหนแล้วก็ตอบไปๆ แล้วก็ไปเรื่อยๆ ทางภาคใต้เราก็ปฏิบัติแบบเดียวกันนั้นในหัวใจของเรา ไปให้ทั่วประเทศไทย บรรดาพี่น้องชาวไทยเราอยู่ที่ไหนจะไปหมด

ทางโน้นก็นิมนต์มาน้อยเมื่อไรพี่น้องทางภาคใต้นะ นิมนต์มาจังหวัดต่างๆ นี้ อยู่ ตั้งหลายจังหวัด แต่เราคิดว่ายังมีอีกมากกว่านี้ถ้าเราไปได้นะ แต่นี้เพียงทางนี้ก็นิมนต์มานี้หลายจังหวัดเหมือนกัน เราก็เงียบ ๆ เพราะเราจะก้าวเดินเหมือนจังหวัดทั้งหลายนั้นนะ พอได้เวลาแล้วก็ตอบรับไป ๆ ก็ไปตามนั้นๆ ที่นี้ทำไปๆ ร่างกายอ่อนลงๆ สุดท้ายไปไม่ได้ โห หมดหวัง จึงได้ออกอุทานด้วยความหวังโยพี่น้องชาวภาคใต้ของเรา เราไม่สมหวังแล้ว ธาตุชั้นี่ไม่อำนวย

ส่วนธรรมไม่ต้องบอก เราพูดจริง ๆ เรื่องธรรมเนี่ยะ มันครอบโลกธาตุมันจะจนตรอกจนมุมที่ไหน การเทศน์สอนโลกกิเลสเท่ากำปั้นนี้ ธรรมครอบโลกธาตุฟังซิเนี่ยะ ไม่ได้คูนะมันเต็มอยู่ในหัวใจนี้แล้ว ธรรมประเภทนี้เราไม่เคยเกิดเคยมีมา ตั้งแต่เกิดแต่พ่อแต่แม่ปู่ย่าตายายโคตรแซ่ของเรา ไม่เคยปรากฏธรรมประเภทที่เป็นอยู่ในหัวใจของเราเนี่ยะ แต่นี้มันเป็นจะให้ว่ายังไง จึงบอกไม่ว่าจะเทศน์ที่ไหนเราไม่ได้จนตรอก ละเรื่องการเทศน์ ขอแต่ผู้ที่มาเกี่ยวข้องจะรับผลประโยชน์เล็กน้อยเพียงไร ทางนี้จะออกรับกันเอง ๆ ถ้าถึงขั้นที่จะท่วม ท่วมเลยทันที แต่นี้มันไม่มีอย่างนั้น

นี่ละเราช่วยโลกเราช่วยขนาดนี้ เรื่องจิตใจเรื่องธรรมแล้วเราไม่ได้คิดมาเป็นอารมณ์ แต่เรื่องธาตุชั้นี่ที่พูดอยู่เวลานี้ มันไปไม่รอด หมดกำลัง เทศน์มาวันหนึ่งกลางคืนนอนไม่หลับ เหนื่อยๆ แม้แต่เทศน์อยู่บนธรรมาสน์ก็เหนื่อยอ่อนให้เห็นๆ อยู่อย่างนั้นแหละ เราจึงได้พูด ที่นี้พูดออกมาด้วยความหมดหวัง ให้พี่น้องชาวภาคใต้ของเราได้ทราบทั่วถึงกันว่า เราไปไม่ได้เพราะเหตุผลกลไก่อะไร ไปไม่ได้เพราะเหตุนี้เอง ทั้งๆ ที่ตั้งใจไว้เสมอเหมือนกันหมดทั่วประเทศไทยนี้ เราจะก้าวเดินแบบที่เราก้าวเดิน

ที่นี้ธาตุชั้นี่ไม่เอาไหนแล้ว หมดหวัง แม้แต่ที่ใกล้เคียงเรานี้เรากำลังหมดแล้วนะ ไปเทศน์ในที่ต่าง ๆ ดังที่เคยปฏิบัติมานี้เรางดหมดแล้ว เราจะไปให้เฉพาะที่จำเป็นจริงๆ เท่านั้น ฟังคำว่าจำเป็นจริงๆ เราก็จะไปให้ ถ้าธรรมดาเราไม่ไป ธาตุชั้นี่ไม่เอาไหนแล้ว เรื่องเจตนาของเราที่มีต่อชาติบ้านเมืองของเรา เรามีอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย สม่าเสมอทั่วประเทศไทยของเรา แต่ร่างกายไม่เอาไหนอย่างว่านั้นแหละ จึงได้ลดลงไปตามส่วนของมัน นี้ก็ใช้ไปอย่างนั้นแหละ

เวลานี้ทองคำเราก็ได้ตั้ง ๒ พันกว่ากิโลแล้วนะ จุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้เวลานี้ก็ ๔,๐๐๐ กิโล นี่ให้เป็นเนื้อหนังของพี่น้องทั้งหลายที่ต่างคนต่างชวนขายเข้ามา รวมแล้วเป็น ๔,๐๐๐ กิโล ส่วนเงินสดที่เราจะซื้อทองคำนั้นเราไว้เพื่อต่อยอด ใครไปยุ่งไม่ได้อันนั้น ๔,๐๐๐ กิโลต้องเป็นเรื่องของกำลังวังชา ศรัทธา ความเสียสละของพี่น้องทั้งหลายรวมหัวกันเอง รวมแล้วให้เป็นอย่างน้อยไม่ควรจะต่ำกว่า ๔,๐๐๐ กิโล จากนั้นเราก็ต่อยอด หลังจากนั้นหลวงตาก็ลาละที่นี้ เดียวนี้ก็เริ่มลาแล้วนะ การเทศนาว่าการนี้เรียกว่าเริ่มลาแล้ว แต่การช่วยชาติด้วยน้ำใจของเราและการพูดจาปราศรัย ตลอดจนการโต้ตอบเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับชาติบ้านเมืองเรานี้ ยังคงเส้นคงวา มาขนาดไหนตอบขนาดนั้น โตขนาดนั้น ไม่มีถอย อันนี้เราทำได้เราทำ

อันไหนที่เราทำไม่ได้เราก็งดไป เช่น อย่างการก้าวไปโน้นไปนี้ เราทำไม่ได้เราก็ยอมรับ แต่การโต้ตอบเกี่ยวข้องกับอะไรที่จะเป็นข้าศึกศัตรูต่อชาติบ้านเมืองของเรา เฉพาะอย่างยิ่งคลังหลวงของเรานี้ หัวขาดเลย มาเท่าไรก็ชดกันที่นั่นละ มาหนึ่งหมัดเราจะพาดไป ๓ หมัดเลย เอ้า พูดจริง ๆ นะไม่ถอยพลังของธรรม พลังของใจ ไม่ใช่พลังของกิเลส ด้วยความเมตตาต่อชาติบ้านเมืองเราจะออกเต็มเหนี่ยวของเราเลย ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบก็แล้วกัน ว่าอย่างนี้แหละหลวงตาที่ช่วยชาติบ้านเมือง ช่วยด้วยกำลังใจจริงๆ

เป็นความจริงจังมากในหัวใจของเราซึ่งฝังมาดั้งเดิม นี่ก็ได้ออกให้ทั้งเจ้าของก็เห็นชัดเจน ผลแห่งความจริงจังเป็นยังไง นี่เราก็กองทัพพี่น้องทั้งหลายด้วยกันว่าผลแห่งความจริงจัง เฉพาะอย่างยิ่งย้อนกลับมาหาอุดรฯ อีก เอาความจริงจังเข้ามาพืดอุดรฯ เห็นไหมเด่นขึ้น ทองถึง ๑๖ กิโล เงินสดตั้ง ๖ ล้านกว่า เกือบ ๗ ล้านโน่น เห็นไหม นี่ละความจริงจัง ไปตรงไหนจริงที่นั่น

วันที่ ๑๒ คนก็จะมากเหมือนกันนะ คิดว่าจะมากนะวันที่ ๑๒ ทราบว่าเขาจะมาตั้งโรงงาน อยู่มาก โรงงานมากอยู่นะ (เป็นร้อย) ดูว่าอย่างนั้น กางเต็นท์กางอะไร อะไรก็แล้วแต่เอะเราก็วางั้น เราก็เปิดแล้ว นี่เห็นไหมคำว่าช่วยชาติ วัดป่าบ้านตาดตามธรรมดาเราไม่ให้มีงานนะ ไม่ให้มี ให้มีแต่งานภาวนาของพระล้วนๆ งานอื่นใดไม่ให้มายุ่งตลอดมานะ แต่พอเข้ามาช่วยชาติเท่านั้น เออะอะ งานวัดป่าบ้านตาด เออะอะ วัดป่าบ้านตาด สูดท้ายวันเกิดหลวงตาบัวก็วัดป่าบ้านตาด

แต่ก่อนวันเกิดหลวงตาใครมายุ่งไม่ได้นะ เราไม่เคยสนใจ แต่วันเกิดเลยเป็นงานใหญ่โตแล้ว นี่วันที่ ๑๒ นี่ก็วันเกิดหลวงตาบัว เราก็ก้มไปเลย ปล่อยให้เขาขนาบกันเลย วันนี้ก็วันที่ ๑๐, ๑๑ แน่ะ ก็อยู่วันนี้วันรุ่งนี้ อยู่นี้ก็อยู่เพื่อเตรียมพร้อม วันที่ ๑๒ คนก็คงจะแน่นวันนั้น (อย่าให้มีฝนตกครับผม) เราไม่ได้บวชมาห้ามฝนนี้ มาว่าเราได้เธอ พอเห็นเราพูดอย่างนั้น แสบออกมานี้ ห้ามไม่ให้ฝนตก ก็เราไม่ได้บวชมาห้ามฝน แน่ะ เห็นไหมมันแก้กัน เรื่องฟ้าเรื่องฝนเป็นเรื่องธรรมดา หากขอร้องยังไง ควรจะได้

มากนัก้อยเพียงไร มันก็เป็นไปตามเหตุการณ์เท่านั้นแหละ เราจะว่าเรามีอำนาจมากห้ามนั้นห้ามนี้เราห้ามไม่ได้ แม้ที่สุดเวลามันเจ็บท้องขึ้น โห้ย เปิดผ้าไม่ทันพาดป่าดเลย ยังไม่เห็นห้ามมันอยู่ มันอยู่กับตัวแท้ๆ น่าจะห้ามอยู่ ห้ามไม่อยู่นะ เข้าใจหรือเปล่าละ

(เมื่อวานตอนเช้า หลวงตาบอกว่าไม่ได้มาบวชห้ามฝน หลวงตาวามีแต่ฆ่ากิเลส พวกหนูก็ใจเสียขอเทวดาฝนอย่าตกเถอะ) เมื่อคืนวานได้ตั้งจริง ที่ไหนเราตั้งเราก็บอก ตามธรรมดาเราไม่ค่อยใช่ง่ายๆ แหละ เรื่องเหล่านี้ไม่ใช่ซะ เรื่องให้เป็นคติธรรมดาไป หากจะเป็นกรณีพิเศษก็นำมาใช้บ้าง ฟังแต่บ้างเป็นไร นี่อะอะก็จะให้ไปห้ามหมดทั่วฟ้าดินแดนได้เหอ (สระบุรีก็ไม่ตก รอบๆ ตกหมด) เรื่องสระบุรีนั้นอันหนึ่ง อู๊ นาคิดเหมือนกัน กับ กทม. เทศน์ครั้งแรก กทม. พอขึ้นไปบนธรรมาสน์มองดูเมฆนี้ โถ คำทะมึนมาเลย โอ้ย นี่มันคาคดฝนทำยังไงนี่ ขึ้นบนธรรมาสน์แล้วจะถึงมองไปมันตกแล้วนี่ แล้วกระจายออกนั้นหมด เทศน์มีฝนปึกแป๊กๆ พอเราเริ่มเทศน์ฝนมีปึกแป๊กๆ ทางนี้ก็เทศน์ เครื่องก็ออกเลยจนกระทั่งจบ ฝนไม่ทราบหายไปไหน อันนี้อันหนึ่ง

กับที่สระบุรีนะ อันนี้แปลกมากจริงๆ จนผู้ว่าฯ พูดอย่างตื่นเต้น ผู้ว่าฯ สระบุรี คือในบริเวณนั้นฝนไม่ตก นอกนั้นเต็มหมดเลย รดออกจากที่ทำงานไปนี้ น้ำเจิ่งหมดบนถนนหนทาง โอ้ย นี่ฝนตกเหอตกหมดเลย ไม่ตกเฉพาะบริเวณนั้นนะ ผู้ว่าฯ เลยตื่นเต้นใหญ่โต มันก็แปลกอยู่อันนั้น ฤทธาศักดานุภาพวาสนาแห่งชาติไทยของเราไม่ใช่เล่นเหมือนกันนะ นี่อำนาจวาสนาของพี่น้องชาวไทยเราที่ช่วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นผลดีอยู่ตลอด ไม่ให้เป็นผลเสียไป เช่น ฝนกระหน่ำลงมานี้ก็เสียใช้ไหมละ อันนี้ก็คงเส้นคงวามาได้ เฉพาะอย่างยิ่งเช่นสระบุรีนี้ โถ มันเอาใหญ่ขึ้นนะ พอพ้นจากเขต เหมือนกับว่ามีเขตอยู่นี้เท่านั้นนะ เขตที่คนอยู่นั้นไม่มีฝนเลย

พอออกไปจากนั้น อู๊ น้ำเต็มไปหมด ถนนหนทาง รถนี้วิ่งซ่า ๆ น้ำ อันนี้ก็แปลก ผู้ว่าฯ ถึงตื่นเต้นใหญ่โต มีหน้าซำฮ้อนเข้ามา โห ฤทธาศักดานุภาพหลวงตานี้เก่งมาก อย่าหาเรื่องเราว่าจึ้นนะ อู๊ ก็มีมันตกไปหมด ตกไม่ตกก็เป็นเรื่องของฝนนี่นะ ไม่ใช่เรื่องของเรา เราว่าอย่างนั้น คือมันน่าคิดจริง ๆ เราออกมาเราก็เห็น โถ ตกจนกระทั่งเราออกจากนั้นไปถึงที่ที่เราพัก ฝนตกเต็มไปหมดเลย ไม่มีเฉพาะบริเวณนั้นเท่านั้น เอ้อ มันแปลกอยู่นะ กับที่ กทม. กทม. ขึ้นไปก็แรงเลย แรงเครื่องเลย เพราะมีเมฆ คาคดฝน (คาคด=สัญญาณ) มันเห็นชัดแล้ว มันตกแล้วคาคดฝนบอก แล้วก็ค่อยไปๆ แล้วผ่านไปๆ ในวงงานก็ไม่มีอะไร สะดวกสบาย เทศน์ก็ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย จึงว่าเป็นบุญญาบารมีของพี่น้องชาวไทยเรา ถ้าฝนตกในขณะนั้นเสียการเสียงานหมดเลย ที่นี้ให้พระนะ เหนื่อย

ปัญหา

ถาม ที่ว่าจิตลงที่บ้านหนองผือกับบ้านนามนต่างกันอย่างไร ที่หนองผือลงแบบกว้างขวางกว่าบ้านนามน

ตอบ ก็ให้มันลงดูเสียก่อนซีจึงมาถามนะ นี่เอะอะก็มาถาม ไม่ได้เรื่องได้ราว มันอะไรกัน มีแต่ลงหมอนๆ มันก็เป็นในหัวใจของผู้เป็นนั่นเอง พูดยตามความมันเป็นมันแยกต่างกันอย่างไง หลักธรรมชาติมันเป็นของมันอย่างนั้น ทีนี้เราจะพิจารณาหรือรู้ตามที่มันเป็นนั่นมันต่างกันยังไง มันก็เป็นอยู่ในความต่างของมันเอง เข้าใจไหม ใครไม่ไปตกแต่งได้นะ ต้องเป็นธรรมชาติของมันนั่นเอง จะเป็นแบบไหน ๆ เป็นธรรมชาติของมันเอง เราเป็นแต่เพียงมาเล่าตามเรื่องเท่านั้นเข้าใจไหม ถ้าอยากให้อูรู้ชัดเจนก็ เอาลงไปซีเจ้าของก็รู้อเอง มันต่างก็บอกว่าต่าง ถ้าเหมือนกันจะไปพูดยอะไร มันต่างยังงี้ก็รู้อ

นั่นละอำนาจของจิต แล้วแต่จะเป็นยังไง ใครจะไปบังคับไม่ได้นะ เช่นอย่างที่เรายุ่งๆ ถ้าเป็นนักภาวนาด้วยกันมาพูดก็ไม่เหมือนเรา เช่นอย่างเรื่องจิตลงอย่างนี้นะ ถ้านิสัยไหนที่จะลงแบบไหน มันก็ลงแบบนั้น ส่วนมาก ๆ เป็นอย่างนั้นเสีย เช่นอย่างแบบลงพิบเหมือนตกเหวดกบ่อ เราวิ่งไปอย่างรุนแรงอย่างรวดเร็ว แล้วไปเจอเหวอยู่ข้างหน้าหรือบ่อข้างหน้า มันยังไม่ทัน..ตกเข้าใจไหม นั่นละจิตที่รวมตัวแบบนี้ก็มี เหมือนตกเหวดกบ่อ ลงฝั่งทันทีเลยก็มี แล้วเรียบ ๆ ไปก็มี แต่ต้องเป็นเองทั้งนั้นนะเราจะไปตกแต่งไม่ได้ แต่สำหรับเราเป็นได้ทั้งสอง มันก็มีอยู่อันหนึ่งที่ว่า อุกุโตะ เป็นสองภาคก็มี ของเรามันเป็น อุกุโตะ ไม่ใช่สมาธิอันเดียว เป็น อุกุโตะสมาธิ เป็นได้สองอย่าง แต่ต้องเป็นเอง เจ้าของเคยเป็นก็ตามจะให้เป็นอย่างนั้นไม่ได้ ต้องเป็นเอง เราก็นำมาพูดได้ตามเรื่องมันเป็น

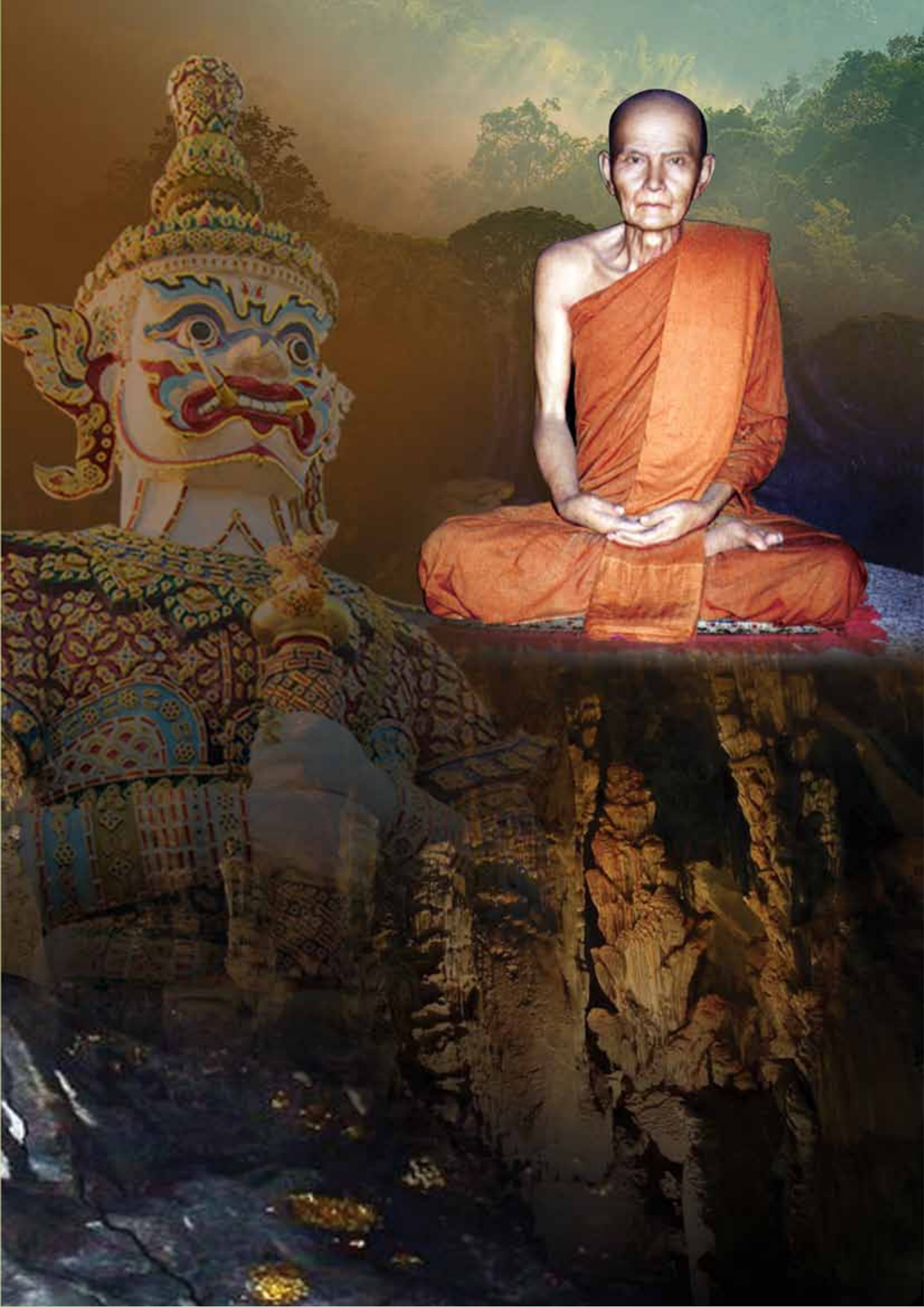
ถาม อุกุโตะ เป็นอย่างไรคะ

ตอบ อุกุโตะ เป็นสองภาค เช่นสมาธิธรรมดา ๆ ใครนิสัยลงแบบไหน ส่วนมากก็ลงเสียแบบนั้นไม่เป็นอย่างอื่น ผู้สงบเสียบลงไปก็เป็นแบบนี้ของตัวเอง ผู้ที่นิสัยที่จะลงฝั่งเลยอย่างนี้ ก็เป็นนิสัยของผู้นั้นโดยไม่ต้องไปถามใคร หากเป็นในตัวเอง นี่ไม่เรียกว่า อุกุโตะ แต่สำหรับเรามันเป็นสอง มันก็เป็นเองของมัน เวลาลง ลงอย่างนี้มันก็ลง แต่บทเวลาจะลงแบบนั้นมันก็ฝั่งเลย แน่ะ มันก็เอามาพูดได้ซีเมื่อมันเป็นแล้วก็พูดได้ ถ้าไม่เป็นพูดไม่ได้ เรื่องจิตนี่พิศดารมาก ใครอย่าไปคาดนะ เรื่องจิตเรื่องธรรมคาดไม่ได้ทั้งนั้น เจ้าของเองยังคาดเจ้าของไม่ได้ เวลามันเป็นขึ้นมาอะไร ๆ นี่คาดไม่ได้ มันต้องเป็นขึ้นในหลักปัจจุบัน ๆ คาดไม่ถูกทั้งนั้น เป็นหลักปัจจุบัน จิตกับธรรมเมื่อเข้าเป็นอันเดียวกันแล้วพูดไม่ได้เลย เอาละที่นี้ ไปละนะ

ไปที่ไหนความจนแตกฮือ
ต่างหาก เราไปที่ไหนให้ความจน
แตกฮือต่างหาก ความสมบุญ
พูนผลหนุนขึ้นแทนที่ๆ ต่างหาก
ที่เราพาดำเนิน ดำเนินอย่างนั้น

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๑ พุดเปิดอกในสภา

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผีใหญ่มาหา

วัดถ้ำสาริกานี้แต่ก่อนเราเคยขึ้น เตี้ยวันนี้ขึ้นไม่ได้แล้ว วัดถ้ำสาริกาแต่ก่อนขึ้นบนหลังเลย ขึ้นเที่ยวต่อนั้นมาขึ้นไม่ได้ ไปที่เขาสร้างมณฑปหรืออะไร ต่อนั้นก็จะไปไม่ได้ละ เมื่อไปไม่ได้แล้วตกลงก็เลยไม่ไป เราอยู่หนองผือท่านเคยเล่าเรื่องจิตของท่านสว่างไสว ปราภภูผีใหญ่มาหา เราเขียนประวัติท่านได้เห็นหรือเปล่า เขียนในประวัติของท่านนะ ผีใหญ่มาจะทำลายท่าน แยกตะบองใหญ่มา ท่านอยู่ถ้ำสาริกา ที่นี้มันมาเข้ากันกับของเราตอนเราอยู่หนองผือ ผิดกันตั้งแต่ไม่มี ผีแยกตะบองมาจะตีเท่านั้นเอง เรื่องความสว่างไสวนี้ โอ้โฮ เกิดมาก็ไม่เคยเห็น อยู่หนองผือ

จิตเวลามันจะเป็น เราก็พิจารณาอยู่แล้วละ ธรรมก็อยู่ที่จิต จิตก็อยู่ที่รู้ มันก็รู้กันอยู่นี้แต่ไม่รู้สิ่งที่แปลกประหลาดอัศจรรย์ อยู่หนองผิวนั้นรู้เสียแล้วนะ ไม่คาดไม่ฝันเลย ถึงกับต้องไปกราบเรียนพ่อแม่ครูจารย์ในคำวันหลัง กลางคืนเป็นแล้ว วันหลังตื่นเข้ามาตอนค่าก็ขึ้นหาท่านเลย นั่นละถ้ามันเหมือนกันถึงกันแล้วมันสนุกด้วยกัน ท่านก็รู้สึกว่าเป็นความตื่นเต้นมากกับเรื่องความรู้ของเราที่แสดงออกไปเล่าถวายท่านฟัง โห ท่านรู้สึกตื่นเต้นเมตตามากอยู่นะ

แปลตรงที่ว่าของท่านมีผีแบกตะบองเหล็กมาจะมาตีท่าน แต่เราไม่มี มีแต่มันว่างหมดเลย ของท่านว่างแล้วยังมีผีมา เราก็ยังเขียนไว้ในประวัติของท่านไม่ใช่หรือ ผีใหญ่ตัวนี้นะ อำนาจครอบหมดนครราชสีมา นครนายก ปราจีนบุรี อำนาจของผีเป็นใหญ่ทั้งหมด ครอบหมดเลย เวลาเขาลงท่าน เขามอบตัวถวายเป็นลูกศิษย์ของท่านเรียบร้อยแล้วเขาก็เล่าให้ฟังเรื่องอำนาจของเขา นครราชสีมา นครนายก ปราจีน ดูเหมือนสระบุรีหรือที่ไหนด้วย อำนาจของผีตัวนี้นะ นั่นเห็นไหมล่ะ ก็ไม่มีใครรู้ใครเห็น ครั้นเวลาจะรู้จะเห็นระหว่างผีกับพ่อแม่ครูจารย์มันรู้เห็นกัน มาถวายตัวเป็นลูกศิษย์แล้วก็บอกว่า เขาเป็นใหญ่ทั้งหมดในแถวนี้ ซี้อะไรเป็นอันนั้นเขาว่านั่น อำนาจของเขา มากทีเดียว

พอเขามาถวายตัวเป็นลูกศิษย์ท่านแล้วเขาก็เล่าให้ฟังทุกอย่าง นี่ละที่ท่านสว่างจ้าขึ้นมา ครอบไปหมดเลย แล้วก็ผีใหญ่แบกตะบองเหล็กมาจะมาตีท่าน เอา ตะบองเหล็กถ้าเก่งกว่าธรรมแล้ว เอาตีเลย ท่านว่านั่น ถ้าไม่เก่งกว่าธรรมอย่าตีนะจมนะ ลงนรกทั้งปัจจุบันทั้งอนาคตนะ จะจมตั้งแต่บัดนี้ต่อไป ว่าให้ผีนะ ธรรมท่านแสดงออกสู้กัน ไม่ใช่ท่านออกธรรมดาเรา คือความรู้ภายในกับความรู้ของผีมันต้อนรับกัน ผีแบกตะบองมา ตะบองเหล็ก โอ๊ย ยาว แบกมาจะมาตีท่าน ท่านไล่เปียนะ ตะบองเหล็กนี้มีคุณค่าเท่าไร มีราคาเท่าไร แล้ววิเศษวิโสอะไรบ้าง แล้วธรรมล่ะ นั่นท่านยกธรรมขึ้น ถ้าเก่งกว่าธรรม เอา ตีเลย ถ้าไม่เก่งกว่าธรรมอย่าตี จะจมลงนรกในเดี๋ยวนี้ ท่านว่านั่น ชัดกันชัดศึก ระหว่างธรรมกับกิเลสชัดกัน ท่านเล่าให้ฟัง โอ๊ย ชัดเจนมาก เวลามันจนตรอกจนมุมจริงๆ คนเราไม่ได้โง่ตลอดไปนะ เราเคยมาพูดเสมอ เวลามันจนตรอกจนมุมมันจะหาทางออกสติปัญญาจะมาเองรวดเร็วทันใจแก่เหตุการณ์ได้ทัน อย่างพ่อแม่ครูจารย์มันเหมือนกัน ถึงกาลเวลาเข้าหัวเลี้ยวหัวต่อสละชีวิตชัดกันเลยแล้วจิตลงฝั่งเลย นั่นเห็นไหม สว่างจ้าครอบโลกธาตุ

นั่นละเวลาจนตรอกจนมุมมันหาทางออกจนได้ จากนั้นก็ผีใหญ่เข้ามา แบกตะบองเหล็กมาจะมาตีท่าน ตะบองเหล็กนี้มีคุณค่าเท่าไร มีราคาเท่าไร เลิศยิ่งกว่าธรรมใหม่ ถ้าไม่เลิศกว่าธรรมอย่ามาตี ไม่งั้นจะไม่พินนรก สุดท้ายผีหมอบสู้ธรรมไม่ได้ เวลาท่านเล่าให้ฟัง โอ๊ย เราารู้สึกว่าตื่นเต้นก็ท่านเล่าเองรู้เองเห็นเองมาเล่าให้ฟังเองในโอกาสอันควร ท่านไม่ได้เล่าอยู่เรื่อยนะ เวลาไปสัมผัสออกมาบิ๊บบ่านก็เล่า ท่านเล่าเอง

เหตุที่จะเป็นนี้ก็คือน่าท่านเป็นโรคอะไรท้องของท่านนะ แล้วยานี้เป็นยาสมุนไพรหาได้ทั่วไป ตามเหล่านี้ก็หาได้ยาสมุนไพร เวลาท่านไปพักอยู่ที่นั่นพวกยาสมุนไพรก็มีแถมนั้น โรคกำเริบก็เอายาเหล่านั้นมา พาย้อมไปหามา ก็ยาชนิดเก่านั้นแหละ บทเวลาจะเป็นมันไม่ได้เป็นหยูกเป็นยาอะไรเลย มีแต่ถ่ายเรื่อยๆ แต่ก่อนพอฉันยานี้ลงไปมันจะระงับ ท่านว่าจั้น จากนั้นก็ตัดสินใจเอากันใหญ่ละ นั่นเห็นไหมบทเวลาจนตรอกจนมุม ที่ท่านนั่งเป็นวงนะ

เราไปเราขึ้นไปดูจริงๆ คือที่ท่านนั่งมันเป็นวงกลมหลุมอย่างนี้ วงกลมหลุมใหญ่ดูเหมือนประมาณสักเมตรกว่าละมั้ง เป็นหลุมลงไปปุ่น ท่านนั่งอยู่ปากหลุม ถ้ามันผลอให้มันตกนี้ละ ผิงกันที่นี้ท่านว่าจั้น เวลามันถ่ายเต็มที่แล้วปล่อย เอ้าจะไหล ไหลออกเลย เรื่องจิตกับธรรมไม่มีการปล่อยกัน ตายอยู่กับธรรม ชัดกันเลย เวลาจนตรอกจนมุมจิตมันพิจารณาพอรอบเท่านั้นผิงเลย ท่านว่า พอผิงเท่านั้นหลุมหลุมอะไรไม่มี เป็นอากาศธาตุว่างไปหมดเลย นั่นละที่เห็นผีมาหาท่าน แบกตะบองมา พอว่างมันไม่ว่าง มีผีใหญ่ตัวหนึ่งมาจะมาต่อยกับท่านสู้กับท่าน

ท่านก็ยกขึ้นมา ตะบองเหล็กนี้กับตัวเราเองอะไรเลิศกว่าธรรม ถ้าเลิศกว่าธรรม เอ้าให้ตีเลยนะ ท่านบอกให้ตีเราเลย ตีเราก็กะเท่ากับตีธรรม ตีเลย ถ้าไม่เลิศอย่าตี จะจมลงนรกเร็วๆ นี่นะ ชัดกันไปชัดกันมาผีหมอบ ผีใหญ่ตัวนั้นหมอบ หมอบแล้วก็ถวายเป็นลูกศิษย์ เขาก็เล่าเรื่องอำนาจของเขา เพราะฉะนั้นเรื่องลึกลับมันจึงมีในบุคคล มีอยู่ทั่วไป อำนาจอย่างนี้แหละ เราไม่เห็นมันเป็นอยู่ลึๆ ลับๆ ที่นี้พอผีตัวนั้นหมอบกายถวายตนต่อท่านแล้วก็เล่าอำนาจของตัวเองของผีนั้นให้ท่านฟัง

ในจังหวัดนครนายก นครราชสีมา ปราจีนบุรี ภูเขาเหล่านี้อำนาจของแกครอบไว้หมด แกชี้แรงเป็นแรง ชี้กาเป็นกา กับบรรดาผีทั้งหลายที่เป็นบริษัทบริวารท่าน ท่านชี้ยังไงเป็นอย่างนั้นว่าจั้นแหละผีตัวนี้ละ เวลาลงใจแล้วก็มาเล่าให้ท่านฟัง ท่านอยู่ไปเถอะ เรื่องผีอะไรเหล่านี้ไม่ใหญ่กว่าผม ผมใหญ่กว่าผีเหล่านี้ ให้ท่านอยู่สบาย ผีเหล่านี้เป็นลูกศิษย์หลวงพ่อกษัตริย์แล้ว ท่านก็อยู่สบายๆ จิตท่านลงสว่างจ้า นั่นละที่เห็นว่าเห็นผีตัวนั้นมา ที่มาเล่านี้มันมาเกี่ยวกัน ท่านร้องไห้ออกขึ้นเลยนะ ก็มันไม่เคยเป็นมันเป็นขึ้นมาจะให้ว่าไง

ไม่ได้วัดรอย อยู่หนองผือละ แต่มันไม่เห็นผีเท่านั้น ผิดกันตรงนี้ ผิดกันอันเดียว ที่ผีแบกตะบองเหล็กมาไม่เห็นของเรา พอพิจารณา เวลามันจะเป็นมันไม่ยากนะเกาะติดๆ จับปั๊บๆ พังลงๆ แล้วพังหมดเลยที่นี้ จำเลยครอบโลกธาตุในวัดหนองผือ โอ้โฮ จิตเราทำไมถึงอัศจรรย์ถึงขนาดนี้ นั่นละเป็นครั้งแรกในชีวิตที่จิตได้รับความอัศจรรย์ในคืนวันนั้น ครอบหมดเลยนะสว่างจ้า

แต่ไม่เห็นผี พอวันหลังมาก็มาเล่าถวายท่าน โห รู้สึกท่านตื่นเต้นมาก ไม่มีอะไรผิดกันเลยกับเรา เป็นท่านว่า ผิดกันตั้งแต่ผีใหญ่เท่านั้น ท่านมหาไม่มีผี ผมมีผี

เวลามันเป็นมันอาจหาญนะ ก็มันประจักษ์อยู่ในหัวใจจะไม่อาจหาญได้ยังไง ขอให้มันเป็น ขึ้นเถอะนะ ดังพระพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นศาสดาเอกของโลก ให้ใครมาเป็นสักขีพยานที่ไหนไม่มี ความรู้ความเห็นที่เป็นธรรมอันเลิศเลอนี้ประกาศล้นขึ้นมาในหัวใจ สอนได้หมด เทวดา อินทร์ พรหม สามแดนโลกธาตุอยู่ในพระโอวาท ในอำนาจของธรรมแห่งศาสดาทั้งหมดเลย เป็นอย่างนั้นละ ธรรมอยู่กับใจ ใจกับธรรมเป็นอันเดียวกันแล้วมีฤทธิ์มาก

เราเล่าให้ท่านฟัง โห ท่านรู้สึกเมตตามาก ตื่นเต้น แต่ไม่เจอผีเหมือนผมท่านว่า นอกนั้น เหมือนกันหมด แน่เวลามันเป็นเราก็อาจหาญที่จะพูดมันเป็นเต็มหัวใจเรา ท่านก็ฟังด้วยความตื่น เต็มเมตตามาก คุยกันเสียงท่านลั่นเลย เวลามันเป็น ก็เท่านั้นละเราคนเดียวไม่เป็นอีก ท่านก็บอก ท่านเป็นคนเดียวไม่เป็นอีก เราก็ไม่เสียดาย ทีแรกเสียดาย ถูกท่านขนาบเอาแล้วก็เลยหยุดเสียดาย พอต่อไปจะทำให้เป็นอย่างนั้นอีก ขึ้นไปเล่าถวายท่านว่าไม่เป็นอย่างนั้นอีก

มันเป็นบ้าหรือ ขึ้นใหญ่เลยที่นี่ เอาใหญ่นะ นึกว่ามันหาธรรม มันหาบ้าหรือ มันเป็นแล้ว มันก็ผ่านไปแล้ว อะไรที่เป็นไปมันก็ผ่านไปๆ ไปอยู่กับมันทำไม สิ่งที่จะรู้จะเห็นซึ่งจะเกิดขึ้นในวง ปัจจุบันแห่งความเพียรของเรามีอยู่มากมาย ท่านว่านั่น เพียงเท่านั้นนะ อะไรที่รู้ที่เห็นให้ผ่านไปๆ ท่านสอนเรา คือเราอยากให้เป็นอย่างนั้นอีก มาเล่าให้ท่านฟังท่านดูใหญ่เลย จากนั้นมาเราก็ไม่หา อีกแล้ว หาแบบบ้านั้น มันจะเป็นขึ้นแบบไหนก็แบบท่านว่า วันนี้ขึ้นแบบนี้ๆ เรื่องใจกับธรรมเป็น ของอัจฉรย์ ใครจะมาคาดธรรมไม่ได้นะ คาดธรรม คาดกรรม กรรมดีกรรมชั่วอย่าคาดนะ เหนือ ทุกอย่าง

สัตว์ในโลกนี้ นตฺถิ กมฺมสมฺมํ พลํ ไม่มีอานุภาพใดที่จะเหนือกรรมดีกรรมชั่วไปได้ กรรมดี กรรมชั่วนี้มีอำนาจมากที่สุดครอบแดนโลกธาตุ ท่านว่านั่น บาลีมีอย่างนั้น เวลาแสดงขึ้นมา โห อัจฉรย์ทุกอย่างเรื่องจิต ขอให้บำเพ็ญเถอะนะ นี่เรามาเล่าให้ฟังเพียงเอกเทศ ไม่ใช่เพียงเท่านั้นนะ เล่าให้ฟังเพียงเอกเทศพอได้เป็นคติเครื่องเตือนใจ และเป็นกำลังใจของผู้บำเพ็ญว่าธรรมมีอยู่ตลอดเวลา อากาลิโกๆ มีอยู่ขอให้ขุดค้นเข้าไปเถิด เมื่อถึงขั้นที่จะควรรู้ปิดไม่อยู่ รู้ๆ ท่านว่า อากาลิโกๆ ทั้ง บาบทั้งบุญมีอยู่ตลอดเวลา ค้นหาบาปเจอบาป ค้นหาบุญเจอบุญ มีอยู่เสมอกันหมด

ภาวนาละเป็นของอัจฉรย์มาก อะไรๆ จะให้เป็นของอัจฉรย์ยิ่งกว่าจิตกับธรรมได้สัมผัส สัมพันธ์กันแล้วออกรู้ในสิ่งต่างๆ เราไม่เคยรู้เคยเห็นก็ตามยอมทันทีเลย ก็ความรู้อยู่กับเจ้าของ

ความเห็นอยู่กับเจ้าของ ประจักษ์อยู่นี้จะไม่เชื่อ
ได้อย่างไร มันก็ยอมรับ เมื่อยอมรับแล้วพูดให้ใคร
ฟังก็พูดด้วยความอาจหาญชาญชัยที่ประจักษ์
กับหัวใจ ดังพระพุทธเจ้าท่านเป็นศาสดาท่านหา
ใครมาเป็นพยาน ไม่มีใครเป็นพยาน รู้ประจักษ์
แล้วพอๆ นี้ละธรรม ขอให้ภาวนากัน

เราพูดจริงๆ เราอยู่ด้วยความอ่อนใจนะ ถ้า
จะให้พูดถึงเรื่องการแนะนำสั่งสอน อ่อนใจมาก
นะเรา เราทนไปเฉยๆ แหะ นานๆ จะวากขึ้น
สักทีหนึ่งเมื่อทนไม่ไหว มันขึ้นชอนขึ้นชอนนี่
อันพินอันไฟเผาทั้งนั้นะ นึกว่ามาสั่งสมอรรถธรรม
ในวัดในวา มันกลับมาสั่งสมแต่กองพินกองไฟ
เผาทั้งนั้น พอเห็นหน้ากันปากออกแล้ว คนนั้นไม่ดี
อย่างนั้น คนนี้ไม่ดีอย่างนี้ ตีฉินนินทาลั่นไปหมด
เจ้าของไม่ดียังไงไม่ดูแล้วจะเห็นธรรมได้อย่างไร ถ้า
ดูความเคลื่อนไหวของเจ้าของของจิตดวงนี้จะ
รู้ทันที แล้วจะระงับดับเรื่องเกี่ยวข้องกับคนอื่น

คนอื่นดีหรือไม่ดีก็ตามมันจะระงับเข้ามาทันที เพราะตัวนี้เป็นตัวเหตุ ตัวเป็นอณุปาลตัวนี้ พอตี
ตัวนี้เข้ามาแล้วเรื่องอณุปาลสงบเงียบ เรื่องเหล่านั้นก็ไม่มี พวกกันจำเอา

มาปฏิบัติต่อกันหาตั้งแต่เรื่องแต่ราวใส่กัน นินทากาเลกันมันเกิดประโยชน์อะไร คนนั้นไม่
ดีอย่างนั้นคนนี้ไม่ดีอย่างนี้ เจ้าของเป็นยังไงไม่ดูเจ้าของ มันแสดงอยู่ตลอดเวลาความคิดความปรุง
มันสำยอยู่ตลอด ถ้าสติปัญญาดีเข้าไป มันจะออกมาได้อย่างไร สักเดี๋ยวมันก็เห็นอณุปาลอยู่ใน
ตัวเอง จากนั้นก็สงบเท่านั้นเอง พวกกันจำเอานะ เหล่านี้ได้ผ่านมาหมดแล้วที่มาสอนนี้ เราจึงเฉย
เลย ใครว่าอะไรมันรู้หมดก็มันผ่านมาหมดแล้ว ดีชั่วประการใด ตีฉินนินทากันแบบไหนๆ รู้หมด
มันออกจากใจ หัวใจเหมือนกัน มันเคยแสดงลวดลายของความชั่วช้าลามกความเป็นอณุปาลมา
มากต่อมากแล้ว ธรรมตีหัวมันลงมันหมอบแล้วที่นี้ธรรมออกกะที่นี้ ก็เลสประเภทนั้นออกไม่ได้แล้ว
ก็สนุกฟังซิ ฟังปากอมขี้มันพ่นขี้ใส่กัน ขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลง ขี้อิจฉาบังเบียด ขี้แย่งขี้ชิง ชิงดีชิงเด่น
มันพ่นออกไป มันก็สนุกฟังละซิแต่ขี้เกียจฟัง เข้าใจไหมละ

โห เลอะๆ เทอะๆ เรื่องภาวนาเป็นคำสอนของศาสดาองค์เอกไม่มีใครเสมอ ก็ไม่มีความหมาย สู้กิเลสไม่ได้แล้ว กิเลสเป็นเหมือนกองมูตรกองคูชขึ้นเหยียบธรรม ธรรมไม่มีความหมาย เท็ดมูกองมูตรกองคูชขึ้นบนหัวเหยียบธรรมลงไป ด้วยการดำเนินคดีคนอื่น คือการเหยียบธรรมเหยียบตัวเอง ให้รู้ตัวเองซิ เอาละวันนี้พูดเท่านั้น พวกกันจำเอา นี่ก็ออกแล้วพูด ให้พากันฟัง ธรรมเป็นอย่างนั้นละ ธรรมท่านไม่มีอะไรนะ ท่านไม่มีหนอกอกหนักใจกับใครต่อใคร ตัวของท่าน ท่านก็ปล่อยหมด ปล่อยข้างนอกปล่อยข้างใน ปล่อยข้างนอกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับใจปล่อยหมด ตัวใจเอง ความรู้ของตัวเองปล่อยตัวเอง อุปาทานในจิตปล่อย ปล่อยหมดโดยสิ้นเชิง นั้นละว่างที่นี้ ว่างสุดขีด

ไม่มีใครจะว่างยิ่งกว่าพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ท่าน ท่านปล่อยหมด ว่าง ว่าง พวกเรามีแต่แบกแต่หามันไม่ได้เรื่องได้ราว อยู่นี้เราก็สอนคนมามากต่อมาก จนอดทนาระอาใจทุกวันนี้ ผลออกมามีแต่เรื่องพินเรื่องไฟเผากันๆ คนนั้นดีอย่างนั้นคนนี้ดีอย่างนี้ มาเล่าเรื่องคนนั้นดีคนนี้ดีมาให้เราฟังสักหน่อย เอ้อ สมเจตนาที่เราอุตสาห์พยายามสั่งสอนเต็มเม็ดเต็มหน่วย เสียสละเป็นตายมาสอนหมู่เพื่อน เราไปประกอบความพากเพียรอยู่ในป่าในเขาจะเป็นจะตายใครรู้เราเมื่อไร แล้วธรรมเหล่านี้ไปรู้ในป่าในเขานะ เวลาจนตรอกจนมุมขึ้นมามันรู้ขึ้นภายใน แล้วออกมาสอนโลก โลกมีแต่พินแต่ไฟมีแต่มูตรแต่คูช กับธรรมนี้มันเลยเข้ากันไม่ได้ อ่อนใจนะเรา

ให้พากันเห็นอกเห็นใจกันนะอยู่ด้วยกัน ใจเขาใจเรามีเหมือนกัน ให้วัดดูใจเราวัดดูใจเขา คิดเรื่องของเขากับมาคิดเรื่องของเราให้ทันกันๆ ถ้าอย่างนี้แล้วจะไม่ออกแสดงไฟไฟเผาไหม้กันไม่เผา ถ้าต่างคนต่างให้ทันกับกระแสนจิตของตัวเองแล้วจะไม่แสดง เอาละพอเหนื่อยแล้ววันนี้เป็นวันเสาร์ ธรรมดาวินเสาร์เราจะไม่ได้ไปโรงพยาบาล จะไปตามวัด ไปตามวัดก็ชนของเต็มรถแล้วไปเทปี่ะๆ ไปให้ชนะ เราไม่ได้ไปเอา ไปวัดไหนก็ไปให้ทั้งนั้น เข้าโรงพยาบาลก็ไปให้ ให้แล้วเขายังมาขอเราอีก ก็เอามาให้แล้วมาขออะไรอีก ดู อันนั้นขาดอันนี้ขาด เครื่องไม้เครื่องมือขาดพอเห็นเราไป เขาไม่สนใจที่เราให้ชนะ เขาสนใจที่เขาจะขอ มันขาดเหลือตั้งแต่เรายังไม่ไป พอเจอหน้าปั๊บ ขาดอันนั้นขาดอันนี้ยุ่ง เราก็ดู ดูเท่าไรก็สู้เขาไม่ได้ เพราะอำนาจความเมตตา เอามาก็มาพิจารณาเดี่ยวๆ เอาให้ อย่างนั้นละเมตตา

(มาจากเพชรบูรณ์อะ มาถวายปัจจัย) เพชรบูรณ์นี้ก็ได้เข้าแล้ว เข้าโรงพยาบาลเพชรบูรณ์ ก็เข้าไปแล้ว ช่วยไม่น้อยนะเพชรบูรณ์ ช่วยเยอะ พิษณุโลก เชียงใหม่ ช่วยเยอะ ตา หลายล้าน พิษณุโลก เชียงใหม่ใกล้เคียงกัน จากนั้นก็ย้อนมาทางเพชรบูรณ์ มาทางบุรีรัมย์มาทางนี้ หมดไปเท่าไรร้อยเท่าไรล้าน เฉพาะตานะ ๑๓๐ กว่าล้าน สำหรับเวียงจันทน์ให้แล้ว ๓๐ ล้าน นี่ก็คิดว่า

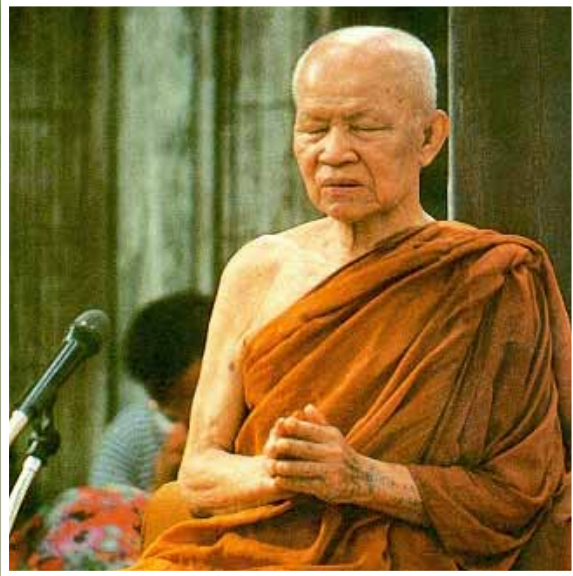
จะต่อช่วยไปอีก เราสงสาร คิดไว้แล้วภายในหัวใจเต็มใจด้วย ยิ่งแต่จะแสดงออกเท่านั้น โรงพยาบาลเราจะไปเที่ยวดูโรงไหนๆ โรงพยาบาลเขาจะ ตรงไหนบกพร่องตรงไหนควรสร้างตึกให้จะสร้างให้ๆ ตลอดถึงเครื่องมือเครื่องมือ เรากำลังเริ่มออก

พอดีเขาว่าใช้หัตถนกมันมาเป็นที่นั่ง เรากลับใช้หัตถนกราก็หงายกลับมา จากนั้นไปก็ใส่ปูนไปทางแม่ฮ่องสอน ไปทางไทยใหญ่ทางโน้นขาดแคลน ของที่เรา กำลังจะยกไปเวียงจันทน์ทั้งหมด ยกไปทางแม่ฮ่องสอนทั้งหมดเลย ไปให้คณะพวกไทยใหญ่ที่จันทรอกจนมุมให้หมด ออกจากเวียงจันทน์ ไม่ได้เข้าเวียงจันทน์ออกไปทางไทยใหญ่ พอกลับมาไม่กี่วันขึ้นไปอีก ใส่รถเต็มรถไปทางเชียงใหม่ คือทางไทยใหญ่ทางแม่ฮ่องสอนนะ คราวนี้ไปทางเชียงใหม่ไปทางจังหวัดไหนบ้าง หลายจังหวัด ๕ คันรถ รถสิบล้อเต็ม เครื่องกระป๋อง ส่วนไปทางไทยใหญ่ตั้ง ๑๐ คันรถกว่านะ มีแต่ของดีๆ ทั้งนั้น เครื่องกระป๋องๆ พึ่งมาพักเดี๋ยวนี้ ยังไม่ได้ไปไหนละที่ใหญ่ๆ อย่างนี้ไม่ได้ไป

เราทำให้พอใจเรา อำนาจแห่งความเมตตานี้ได้ทำเท่าไรมันยิ่งเบิกกว้างออกๆ แทนที่จะตีบตัน ไม่สบายใจว่าได้ให้ไปหมดตัวเองไม่มีนะ ให้ไปเท่าไรยิ่งเปิดกว้างๆ ออก เบิกกว้างออกเรื่อย เป็นอย่างนั้นละหัวใจนี้ เพราะฉะนั้นมันถึงทำได้ อย่างที่เราทำนี้ใครจะทำได้ ไม่ใช่คุณนะ ก็มีเท่าไรมันออกหมดๆ ใครทำได้แบบออกหมดนี้ เราทำได้ อย่างนี้นะ อำนาจของใจอำนาจความเมตตา มองไปที่ไหนๆ ก็จิตมันไปด้วย สติปัญญาไปพร้อมๆ กันมองไป มันจึงจับได้ละซิ

เห็นเขาขายของอยู่ตามถนน จอดรถ แน่อย่างนั้นนะ พอได้แค่นั้นก็เอา จอดรถ เขาเอามอเตอร์ไซค์หรืออะไรใส่สินค้าเล็กๆ น้อยๆ ของเขานั้นละไป จอดรถไปซื้อเขา ไม่เอามากละ เอาเล็กน้อย แล้วก็เอาเงินก้อนให้เขา อย่างน้อยไม่ต่ำกว่าหนึ่งพันละถ้าลงได้จอดแล้ว อย่างน้อยต้องเป็นพันหนึ่งขึ้นไปให้ เราก็เอาของสักชิ้นหนึ่งเท่านี้พอ ไปอย่างนั้นเรื่อย มันเป็นอยู่ในหัวใจจะว่าไง ไฟเขียวไฟแดงเหมือนกัน พอไฟเขียวเราเปิด ไฟแดงขึ้นแล้วพวกแม่ค้าแล้วพวกขายดอกไม้ เขารออยู่ จอดปั๊บนี้เรียกเขาไป เอาเงินให้แล้วดอกไม้ไม่เอา เข้าใจไหม ไปเลยๆ

ไปที่ไหนเขารู้หมดละพวกแม่ค้า เขาขายดอกไม้ดอกไม้ไม่รู้หมดหลงตาไปไหน มันเป็นอย่างนั้นจะไม่ให้เขารู้ได้ไง ไฟแดงก็ตาม พอผ่านไปนั้นปั๊บจอดเลย แล้วบอกมือให้เขาไปเอา แล้วค่อยไปที่หลัง เป็นอย่างนั้น แม้ที่สุดไปกับพวกรถนำ รถนำของเราส่วนมากมี ต.ช.ด. ไปไปบอกไว้แล้วว่าไปถึงที่นั้นๆ ให้จอดรถก่อน บอกเท่านั้นละ ถึงไฟแดงตรงนั้นให้จอดรถ ไปเราก็รอดู พอไปเขาก็จอดรถปั๊บ เรียกพวกนี้ๆ มา มีเท่าไรให้ๆ เช่นดอกไม้อย่างน้อยคนละสามร้อยๆ ให้ๆ อย่างอื่นให้ๆ เรื่อย เป็นอย่างนั้น

ให้เท่าไรมันเป็นอย่างนั้นในจิตนี้มันจะยิ่งเบิกกว้างๆ เบิกออกนะ แทนที่จะตีบตันว่า
อดอยากขาดแคลนมันจะคิดอย่างนั้นไม่มี มีแต่เบิกกว้างออกๆ อย่างนั้นนะ เพราะฉะนั้น
พระเวสสันดรท่านถึงเวลาให้ทานจะมากวักลูกตาราก็จะให้ มันก็เข้าในลักษณะนี้แล้ว มันไม่มีอะไร
เสียดาย ให้ได้หมดเลย มันมาเข้ากันแล้ว การพูดอย่างนี้เราไม่ได้ว่ารอยพระเวสสันดร มันใกล้เคียง
กับจุดไหนก็บอกว่าใกล้เคียง ลักษณะนี้มันเหมือนกัน การให้ไม่มีอดมีอัน

(หลวงตาครบ ๑๗ โรงพยาบาล เครื่องมือตาอย่างเดียว รายชื่อโรงพยาบาลที่ได้รับเมตตา
เฉพาะเครื่องมือตา รวม ๑๗ โรงพยาบาล

๑. โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี ๒๐ ล้านบาท
๒. ศูนย์ปิ่นแก้ว นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาชนลาว ๓๐ ล้านบาท
๓. โรงพยาบาลบุรีรัมย์ ๖ ล้านบาท
๔. โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ๘ ล้าน ๑ แสนบาท
๕. โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น ๖ ล้าน ๘ แสนบาท
๖. โรงพยาบาลมหาวิทาลัยนเรศวร พิษณุโลก ๙ ล้าน ๕ หมื่นบาท
๗. โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ ๔ ล้าน ๓ แสนบาท
๘. โรงพยาบาลจังหวัดเลย ๙ ล้าน ๖ หมื่นบาท
๙. โรงพยาบาลหนองบัวลำภู ๒ ล้าน ๕ แสนบาท
๑๐. โรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น สกลนคร ๕ ล้าน ๕ แสน ๒ หมื่นบาท
๑๑. โรงพยาบาลค่ายประจักษ์ศิลปาคม อุดรธานี ๓ ล้าน ๙ แสน ๒ หมื่นบาท

๑๒. โรงพยาบาลหาดใหญ่ สงขลา ๙ ล้านบาท
๑๓. โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ ๖ ล้านบาท
๑๔. โรงพยาบาลโพธาราม จังหวัดราชบุรี ๒ ล้าน ๒ แสนบาท
๑๕. โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชที่ ๑๗ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
๑ ล้าน ๘ แสนบาท
๑๖. โรงพยาบาลจังหวัดนครปฐม ๒ ล้าน ๕ แสนบาท
๑๗. โรงพยาบาลสัตว์ คณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ๒ ล้าน ๗ แสน ๕ หมื่นบาท

รวมทั้งหมด ๑๗ โรงพยาบาล เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๒๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท(ครึบ) ๑๒๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท หมายถึงตาล้วนๆ ตาอย่างเดียวนับได้นับอย่างอื่น นี้เฉพาะตาอย่างเดียว ๑๒๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท เฉพาะตาอย่างเดียว อย่างนั้นละ ให้พระนะ นี้ประกาศ ที่พูดให้พี่น้องทั้งหลายฟังนี้ เพื่อเป็นคติ เครื่องเตือนใจ ว่าท่านเสียสละเพื่ออะไร เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม เราก็อยู่ในขอบข่ายแห่งความ จำเป็นเช่นเดียวกัน อาจเกิดในวันใดเวลาใดก็ได้ให้คิดเอาไว้ๆ เวลาจำเป็นมาให้ช่วยเหลือกัน เข้าใจ หรือเปล่า มีเท่านั้นละ ให้ช่วยเหลือกัน

บรรณานุกรม

หนังสือ

พระธรรมเจดีย์ (จุม พันธุ์โล). หนังสือสฤทธิประจำตัวพระภิกษุบัว ญาณสัมปันโน. วัดโยธานิมิตร
จังหวัดอุดรธานี, ๒๕๗๗.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ. กรุงเทพฯ :
บริษัทศิลปสยามบรรจุกัณฑ์และการพิมพ์จำกัด. พิมพ์ครั้งที่ ๖, ๒๕๕๒.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. ปฏิปทาของพระรุดงคกรรมฐาน สายท่านพระอาจารย์มั่น
ภูริทัตตเถระ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์, ๒๕๓๔.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. แว่นดวงใจ. กรุงเทพฯ : บริษัทจรัสสิทวงศ์การพิมพ์จำกัด,
มกราคม ๒๕๔๗.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ป.สัมพันธพาณิชย์, ๒๕๒๙.

สารสนเทศอเล็กทรอนิกส์

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. พ่อแม่ครูอาจารย์เป็นแบบอย่าง. [ซีดี-รอม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๑๐ กันยายน ๒๕๐๕.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. มิจฉาสมาธิ-สัมมาสมาธิ. [ซีดี-รอม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๓๐ กันยายน ๒๕๐๕.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. ความโง่และความสงสัย/ความว่างของจิต. [ซีดี-รอม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒๗ มีนาคม ๒๕๐๗.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. บ้อยกลางเรือนของกิเลส. [ซีดี-รอม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๑.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. เปิดเผยโลกธาตุ. [ซีดี-รอม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, มิถุนายน ๒๕๒๑.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. ธรรมทายาท. [ซีดี-รอม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. คนจริงย่อมาถึงธรรมจริง. [ซีดี-รอม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. ศาสนาคือน้ำดับไฟ. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๔.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. หลักแห่งการอยู่ร่วมกัน-ชัยชนะบนเวทีธรรม. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๕.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. สารธรรมในตน. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๙.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. รู้แจ้งเห็นจริงประจักษ์ใจ. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๒๙.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. ความลึกลับซับซ้อนของจิตวิญญาณ. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๑๒ เมษายน ๒๕๓๐.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. เพชรน้ำหนึ่ง. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๓๙.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. พระไตรปิฎกใน พระไตรปิฎกนอก. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๑.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. พุดเป็ดอกในสภา. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๑๗ กันยายน ๒๕๔๑.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. ผู้ประสิทธิ์ประสาทธรรม. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๑.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. การปั้นหน้าการทำหน้าตา. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. บุญญาบารมีของพี่น้องชาวไทย. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๑๐ กันยายน ๒๕๔๓.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. น้ำตาร่วงจากธรรมอัศจรรย์. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. มีข้อบังคับตนเองวันเข้าพรรษา. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด, ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. กิริยาที่ขวางสมมติ. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ สวนแสงธรรม, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๗.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. วัดปฏิบัติกลายเป็นส้วมเป็นถ่าน. [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมพระ ณ สวนแสงธรรม, ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๘.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. **เอาธรรมความจริงมาดูโลก.** [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม, ๘ เมษายน ๒๕๔๙.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. **ธรรมปรากฏ จิตใจสว่าง.** [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๙.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. **หนเดียวเท่านั้นไม่เป็นอีก.** [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด, ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. **ความเอาใจใส่ในครูบาอาจารย์.** [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. **ผีใหญ่มาหา.** [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๐.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. **เมहनเดียว.** [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. **เทิดทูนท่านสุดหัวใจ.** [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. **พระหนุ่มสององค์รู้ธรรมตามเรา.** [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด, ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. **ทำความดีตามทางนักปราชญ์.** [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. **เรื่องศรัทธาพอกับแม่เสมอกัน.** [ซีดี-รวม].

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด, ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒.

เว็บไซต์

www.Luangta.com

หลวงตาเล่าให้ฟัง อนุสรณ์สูนิพพานครบหนึ่งปี

หลวงตา ผู้หาญหาวิ	ภาวณา อุกฤษเอย
เล่า โปรดศิษยา	จุงแจ็ง
ให้ ทักกลมายา	กิเลส
ฟัง แล้วจิตอย่าแฉัง	เร่งสร้างร้ความเพียร
อนุ สติปฏิบัติทา	น้อมเหนือเศียร ศิษย์เอย
สรณ์ พุทธศาสน์เดือน	บาปป้อง
สูนิพพาน สติด้ยเสถียร	เกษมสุข
ครบหนึ่งปี ครวห้อง	ละทิ้งสังขารขันส

မဟာနာမိန္ဒာ တရားစာအုပ်တိုက်

